ISSN: 3057-1715 [Online]

مجلة النور

วารสาร อัล-นูร

AL-NUR JOURNAL

(ปีที่ 20 ฉบับที่ 38 ประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน 2568)

วารสาร อัล-นูร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
https://www.tci-thaijo.org/index.php/NUR_YIU

วารสารอัล-นูร AL-NUR JOURNAL บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ปีที่ 20 ฉบับที่ 38 ประจำเดือน มกราคม – มิถุนายน 2568

ISSN 3057-1715 Online

วัตถุประสงค์การจัดพิมพ์

วารสารอัล-นูร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี เป็นวารสารวิชาการที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการ ด้านแขนงวิชาสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ การศึกษา การจัดการ สังคมศึกษา และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ให้คณาจารย์ นักศึกษาและผู้ที่สนใจทั่วไป เป็นแหล่งการค้นคว้า องค์ความรู้ให้กับผู้ที่มีความตระหนักสนใจในแขนงวิชาดังกล่าว และเพื่อเป็นประโยชน์สู่สังคมต่อไป

ผลงานวิชาการที่รับตีพิมพ์ อาจอยู่ในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญ โดยประเมินแบบ Double-Blinded Review และบทความที่ส่งเพื่อพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ จะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสาร เอกสารการประชุม หรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน (ยกเว้นรายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์) และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณารอการตีพิมพ์ในวารสารอื่นและได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ อนึ่งวารสารอัล-นูร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนีผ่านการประเมินคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ได้รับการจัดให้อยู่ในวารสารกลุ่มที่ 2 ระหว่าง พ.ศ. 2568 - 2572

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสารวิชาการรายปี (2 ฉบับต่อปี)

- ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน
- ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

ผู้จัดพิมพ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

เผยแพร่ : https://www.tci-thaijo.org/index.php/NUR_YIU

ที่อยู่ติดต่อ

นายอับดุลเลาะ ดาแลเบาะ
กองบรรณาธิการวารสารอัล-นูร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
อาคารบัณฑิตวิทยาลัย ชั้น 1 มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
เลขที่ 135/8 หมู่ที่ 3 ตำบลเขาตูม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี 94160
โทร.0-7341-8614 โทรสาร 0-7341-8615, 0-7341-8616
Email: al-nur.journal@ftu.ac.th

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

อธิการบดี	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิบรอเฮม เต๊ะแห	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

รองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุรรอฮ์มาน จะปะกิยา	คณบดีคณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์โสรัตน์ อับดุลสตา	คณบดีคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต วอลี	คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่สุ่นทรง	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต	คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ศาสตราจารย์ ดร.ซาการียา หะมะ	คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
รองศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง	คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
รองศาสตราจารย์ เจ๊ะเหล๊าะ แขกพงศ์	สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาส ราชนครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ จุลทรัพย์	คณะศึกษาศาสตร์และศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
Assoc.Prof.Dr.Mohd Muhiden Bin Abd Rahman	Ahmad Ibrahim Faculty of Islamic Studies, University of Malaya, Malaysia

Assoc.Prof.Dr.Muhammad Laeba	Kulliyyah of Laws, International Islamic University Malaysia
รองศาสตราจารย์ ดร.มูฮามัสสกรี มันยูนุ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ซอบีเราะห์ การียอ	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุไรรัตน์ ยามาเร็ง	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ซอลีฮะห์ หะยีสะมะแอ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาประเมินบทความประจำฉบับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่สุ่นทรง	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวัจน์ สองเมือง	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสมาอีล ราโอบ	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รูฮานา สาแมง	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัศรุลลอฮ์ หมัดตะพงศ์	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ดร.มะยูตี ดือรามะ	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ดร.มูซักกีด หีมพินิจ	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ดร.ณรงค์ หัสนี	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ดร.ฟาริด อับดุลเลาะห์ฮะซัน	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สะสือรี วาลี	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มะหามะดารี แวโน๊ะ	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
รองศาสตราจารย์ ดร.อาฟีฟี ลาเตะ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
รศ.ดร.มูฮำหมัดอาฟีฟี อัลซอลีฮีย์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลฮากัม เฮ็งปิยา	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัฮดี แวดราแม	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา เกื้อกูล	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ดร.อับดุลเลาะ ยูโซ๊ะ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ดร.สรัญญี อุเส็นยาง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
รองศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และหีม	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตัรมีซี สาและ	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลรอยะ บินเซ็ง	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มูหำมัดสุใฮมี เฮงยามา	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ดร.ธีรยุทธ มูเล็ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อับบ๊าส พาลีเขตต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรุณา แดงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ดร.มุจลินท์ ผลกล้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
รองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ จุลทรัพย์	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาศ ปานเจี้ยง	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกร สิริสุคันธา	มหาวิทยาลัยลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชัย กังวล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บรรณาธิการจัดการ

นายอับดุลเลาะ ดาแลเบาะ	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

บรรณาธิการกองจัดการ

นายอาซหา สือแม	วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
นายฮาซัน ซียง	คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
นายนัสมี สาและ	ศูนย์พัฒนาระบบดิจิทัลเพื่อการจัดการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

บทบรรณาธิการ

มวลการสรรเสริญทั้งหลายเป็นสิทธิแห่งเอกองค์อัลลอฮฺ ﷻ ที่ทรงอนุมัติให้การรวบรวมและจัดทำวารสารฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอความสันติสุขและความโปรดปรานของอัลลอฮฺ จงประสบแด่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ผู้เป็นศาสนฑูตของพระองค์ตลอดจนวงศ์วานของท่านและผู้ศรัทธาต่อท่านทั้งมวล

วารสาร อัล-นูร เป็นวารสารทางวิชาการฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ซึ่งได้จัดตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม-ธันวาคม ของทุกปี) ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปจากสถาบันต่างๆ เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ในเชิงวิชาการที่หลากหลาย จากผลงานของนักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์สู่สังคม

วารสาร อัล-นูร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ฉบับนี้ เป็นฉบับที่ 38 ปีที่ 20 ประจำปี 2568 (ประจำฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน) ได้จัดทำในรูปแบบเล่มวารสารและระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพวารสารที่อยู่ในฐาน พร้อมกันนี้ได้มีการ Submission (Thai Journals Online) ที่ได้รวบรวมบทความทางวิชาการที่มีความหลากหลายทางด้านภาษา สาขาวิชา และประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษา เรียบเรียง ประกอบไปด้วย 14 บทความวิจัย มาจากแขนงวิชาสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ การจัดการ และการศึกษา บทความดังกล่าวได้รับเกียรติจากบรรดาผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในประเทศและต่างประเทศทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินคุณภาพของบทความ

กองบรรณาธิการวารสาร ยินดีรับการพิจารณาผลงานวิชาการของทุก ๆ ท่านที่มีความสนใจ รวมถึงคำติชม และข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำสู่การพัฒนาผลงานทางวิชาการให้มีคุณภาพต่อไป

บรรณาธิการวารสาร อัล-นูร
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ ที่มีต่อความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่
นิดา เก็บเบ็ญหมัด, จุไรศิริ ชูรักษ์ 1-16

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3
ปานศักดิ์ ธรรมจักร, จรุณี เก้าเอี้ยน, พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ 17-32

แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี
รัตติกานต์ เหล่าทองคำ, อะห์มัด ยี่สุ่นทรง 33-48

การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความรายวิชาอัตตารีค เรื่องบรรดานบีโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
รุสมาน เจะเลาะ, มูหำมัดสุใหมี เฮงยามา, อับดุลรอแม สุหลง 49-61

การพัฒนาตราและฉลากสินค้าบรรจุภัณฑ์น้ำพริกมะม่วงมลายูวิสาหกิจชุมชนโต๊ะลางา แปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี
โรสนา รัฐการัณย์, จิราพร เปี้ยสินธุ, กามีละฮ์ หะยียะโกะ, รัชนี สูยุ 62-72

รูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส
วันอิบรอฮิม วันอับดุลสามะ, จรุณี เก้าเอี้ยน, พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ 73-87

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา
นุรสรินทร์ การีจิ, นิตยา เรืองแป้น, จรุณี เก้าเอี้ยน 88-103

การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้
ธรณ์วิทย์ เติมวิทย์ขจร, อะห์มัด ยี่สุ่นทรง 104-119

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา
อนา หวันสนิ, สุไรยา หนิเร่ 120-137

Islamic Spiritual Rehabilitation Approach (ISRA' MI'RAJ) for Muslim Youth: A study at Fatoni University

เรื่อง **หน้า**

Ruhana Samaeng, Abdunkarim Samaeng, Fatihah Chapakiya, Fatheyah Samaeng, Muslim Hayeesama-ae 138-151

แนวคิดในการจัดการเรียนรู้อิสลามของอิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา

ฟาตีฮะห์ จะปะกียา, อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต 152-159

การย้ายถิ่นข้ามชาติของหญิงไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย กรณีศึกษารัฐตรังกานู

นารถลดา มาตุ่น, ศักรินทร์ บินเสหา, ฮูเซ็น หมัดหมัน 160-173

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา

ฮานาน ยะหริ่ง, จรุณี เก้าเอี้ยน 174-186

แนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

อิบรอฮีม จงรักศักดิ์, อับดุลเลาะ อุมา 187-201

วารสารอัล-นูร AL-NUR JOURNAL บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ปีที่ 20 ฉบับที่ 38 ประจำเดือน มกราคม – มิถุนายน 2568

ISSN 3057-1715 Online

Publication Objectives

The Al-Nur Journal, published by the Graduate School of Fatoni University, is an academic journal dedicated to disseminating scholarly works in the fields of interdisciplinary social sciences and humanities, education, management, social studies, and related disciplines. It aims to provide a resource for faculty, students, and interested individuals to explore and gain knowledge in these fields, ultimately benefiting society.

The journal publishes various forms of academic work, including research articles and academic articles. All submissions undergo a rigorous peer review process in a double-blinded review format, ensuring the anonymity of both authors and reviewers. Submissions must be original, not previously published in any journal, conference proceeding, or other publication (excluding research reports and theses), and should not be under consideration for publication elsewhere.

Publication Policy

Al-Nur Journal is an annual academic journal published twice a year.

- Issue 1: January - June
- Issue 2: July - December

Publisher Graduate School of Fatoni University

Website : (https://www.tci-thaijo.org/index.php/NUR_YIU)

Contact Information

Mr. Abdulloh Dalaeboh

Editorial Office, Al-Nur Journal Graduate School, Fatoni University

Graduate School Building,

1st Floor, 135/8 Moo 3, Khao Tum Subdistrict, Yarang District, Pattani 94160

Phone : 0-7341-8614 **Fax :** 0-7341-8615, 0-7341-8616

Email : al-nur.journal@ftu.ac.th

Advisors

President of Fatoni University

Deputy President for Academic Affairs and Research, Fatoni University

Deputy President for Administration, Fatoni University

Deputy President for Research and Academic Service, Fatoni University

Editorial Board

Editor-in-Chief:

Asst.Prof.Dr.Ibrahem Tehhae	Dean of Graduate School, Fatoni University

Deputy Editors-in-Chief:

Asst.Prof.Dr.Abdurrahman Japakiya	Dean of Faculty of Islamic Studies and Law, Fatoni University
Asst.Prof.Dr.Sorat Abdulsata	Dean of Faculty of Liberal Arts and Social Sciences, Fatoni University
Asst.Prof.Dr.Anuwat Walee	Dean of Faculty of Science and Technology, Fatoni University
Asst.Prof.Dr.Ahmad Yishunsong	Dean of Faculty of Education

Editorial Board

Prof.Dr.Ibrahem Narongraksakhet	Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus
Prof.Dr.Zakariya Hama	Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus
Assoc.Prof.Dr.Niloh Wae-u-seng	Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campu
Assoc.Prof.Jehloh Khaekphong	Institute of Islamic and Arabic Studies, Princese of Narathiwat University

Assoc.Prof.Dr.Niran Chullasap	Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University
Assoc.Prof.Dr.Mohd Muhiden Bin AbdulRahman	Faculty of Islamic Studies, University of Malaya, Malaysia
Assoc.Prof.Dr.Muhammad Laeba	Faculty of Laws, International Islamic University Malaysia, Malaysia
Assoc.Prof.Dr.Muhammasakree Manyunu	Faculty of Education, Fatoni University
Asst.Prof.Dr.Sobirah Kariyo	Faculty of Science and Technology, Fatoni University
Asst.Prof.Urairat Yamaring	Faculty of Education, Yala Rajaphat University
Asst.Prof.Salihah Hayee sama-ae	Faculty of Education, Fatoni University

Article Reviewers

Asst.Prof.Dr.Ahmad Yishunsong	Fatoni University
Asst.Prof.Dr.Jaruwat Songmuang	Fatoni University
Asst.Prof.Dr.Ismal Raob	Fatoni University
Asst.Prof.Dr.Ruhana Samaeng	Fatoni University
Asst.Prof.Dr.Nasrulloh Madthapong	Fatoni University
Dr.Mayuti Deurama	Fatoni University
Dr.Musakkid Himphinit	Fatoni University
Dr.Narong Hasnee	Fatoni University
Dr.Farid Abdullahhasan	Fatoni University
Asst.Prof.Saseree Wali	Fatoni University
Asst.Prof.Mahamadaree Waeno	Fatoni University
Assoc.Prof.Dr.Afifi Lateh	Prince of Songkla University, Pattani Campus

Assoc.Prof.Dr.Muhammadafeefee Assalihee	Prince of Songkla University, Pattani Campus
Asst.Prof.Dr.Abdulhakam Hengpiya	Prince of Songkla University, Pattani Campus
Asst.Prof.Dr.Mahdee Waedramae	Prince of Songkla University, Pattani Campus
Asst.Prof.Dr.Yuttana Kueakul	Prince of Songkla University, Pattani Campus
Dr.Abdullah Yusof	Prince of Songkla University, Pattani Campus
Dr.Sarannee U-senyang	Prince of Songkla University, Pattani Campus
Assoc.Prof.Dr.Kasetchai Laeheem	Prince of Songkla University, Hadyai Campus
Asst.Prof.Dr.Tarmizi Saleh	Princese of Narathiwat University
Asst.Prof.Dr.Abdulroyya Binseng	Princese of Narathiwat University
Asst.Prof.Dr.Muhammadsuhaimi Haengyama	Yala Rajabhat University
Dr.Teerayuth Muleng	Yala Rajabhat University
Asst.Prof.Abbas Palikhet	Yala Rajabhat University
Asst.Prof.Dr.Karuna Daengsuwan	Songkhla Rajabhat University
Dr.Mudchalin Pholkla	Songkhla Rajabhat University
Assoc.Prof.Dr.Niran Chullasap	Hatyai University
Asst.Prof.Dr.Prapas Panjiang	Hatyai University
Assoc.Prof.Dr.jittirat saengloetuthai	Nakhon Pathom Rajabhat University
Asst.Prof.Dr.Thanakorn Sirisugandha	Lampang Rajabhat University
Assoc.Prof.Dr.Surachai Kungwon	Maejo University

Managing Editor

Mr.Abdulloh Daleboh	Graduate School

Editorial Managers

Mr.Azha Seumae	International College Fatoni University
Mr.Hassan Seyong	Faculty of Islamic Studies and Law
Mr.Nasmi Saleh	Digital Development Center for Management

Editorial Note

All praises are due to Allah, who has granted us the ability to compile and publish this journal successfully. May peace and blessings be upon the Prophet Muhammad, his family, and all his companions, The Al-Nur Journal, published by the Graduate School of Fatoni University, focuses on the social sciences and humanities, It is issued biannually (Issue 1: January - June and Issue 2: July - December).

This journal benefits from the contributions of faculty, students, and interested individuals from various institutions, presenting diverse academic knowledge from scholars, faculty, and graduate students both within and outside the university. Its aim is to disseminate creative and beneficial knowledge to society. This edition of the Al-Nur Journal is Issue 38, Volume 20, for the year 2025 (January - June). It is available both as a physical journal and in electronic format, supporting journal quality assessment standards. The journal has also implemented a submission system through Thai Journals Online, compiling diverse academic articles in various languages, disciplines, and intriguing topics. In this volum the journal consisted of 14. articles

The editorial board warmly welcomes the submission of academic works from all interested individuals, as well as feedback and suggestions, to further enhance the quality of our academic publications.

Editor-in-Chief

Al-Nur Journal, Graduate School Fatoni University

CONTENTS

Subject	Page
Cooperative Learning Management by Using the STAD Technique with Role Play on English Listening and Speaking Competencies Among Grade 8 Students at Hatyaiwittayakarn School, Hatyai District *Nida Kebbenmud, Juraisiri Choorak*	1-16
The Model of Situation Leadership for School Administrators under the Yala Primary Educational Service Area Office 3 *Pansak Tammajak, Abdulloh Jarunee Kao-ian, Phimpawee Suwanno*	17-32
Guidelines for the Participation of Educational Committees in Primary School Administration within Primary Educational Service Area Offices in Pattani Province *Rattikarn Lethongkam, Ahmad Yeeshunsong*	33-48
The Development of Reading Comprehension Skill on Al-Tarikh Entitled the Prophets Using Peer-to-Peer Teaching Technique for Secondary School Students, Year 3 *Rusman jehloh, Muhammadsuhaimi Haengyama, Addulramae Sulong*	49-61
Brand and Label Development, Packaging of Malay mango chili paste Tolanga Community Enterprise, Nong Chik District, Pattani Province *Rosana Ratthakaran, Jiraporn Piasinthu, Kamilah Hayiyakoh, Rutchanee Suyu*	62-72
The Model of Administrative Skills in Digital Era for School Administrators under the Office of the Private Education, Ra-ngae District, Narathiwat Province *Wan-ibrohim Wan-abdulsama, Jarunee Kao-ian, Phimpawee Suwanno*	73-87
The Model of Innovative Leadership of School Administrators in Education Sandbox under the Office of the Basic Education Commission Yala Province *Nussarin Kariji, Nittaya Ruengpan, Journee Kao-ian*	88-103
The Strategic Management of Administrators in Special Education Centers in the Southern Border Provinces *Thonwit Toemwitkhachon, Ahmad Yishunsong*	104-119
The Relationship between the School Administrators'Leadership in the 21st	

Subject **Page**

Century, and the Effectiveness of Islamic PrivateSchools A case Study in Songkhla Province

Ana wansani, Suraiya nire 120-137

Islamic Spiritual Rehabilitation Approach (ISRA' MI'RAJ) for Muslim Youth: A study at Fatoni University

Ruhana Samaeng, Abdunkarim Samaeng, Fatihah Chapakiya, Fatheyah Samaeng, Muslim Hayeesama-ae 138-151

The concept of Islamic learning of Ismail Lutfi Japakiya

Fatihah Japakiya, Ibrahem Narongraksakhet 152-159

Transnational migration of thai women married with malaysians a case study of terengganu state

Natlada Matun, Sakkarin Binsahoh, Husein Matman 160-173

Technology Leadership of Educational School Administrators under the Office of Private Education, Yala Province

Hanan Yaring, Journee Kao-ian 174-186

Development Guidelines of Muang Sadao Municipality, Sadao District, Songkhla Province

Aibrohim Jongraksak, Abdullah Uma 187-201

บทความวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติที่มีต่อความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่

นิดา เก็บเบ็ญหมัด[1] จุไรศิริ ชูรักษ์[2]

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, จังหวัดสงขลา

[2] ดร. (รองศาสตราจารย์) อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, จังหวัดสงขลา

อีเมลผู้แต่งหลัก : nidakbbm321@gmail.com **เบอร์โทร :** 092-6591688

วันที่รับ : 06, มีนาคม, 2568 ❁ **วันที่รับแก้ไข :** 15, พฤษภาคม, 2568 ❁ **วันที่ตอบรับ :** 02, มิถุนายน, 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติกับเกณฑ์ร้อยละ 80 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติกับเกณฑ์ร้อยละ 80 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2565 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ 4 จำนวน 24 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดความสามรถด้านการฟังภาษาอังกฤษ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบ t

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63, SD = 0.27)

คำสำคัญ : เทคนิค เอส ที เอ ดี, กิจกรรมบทบาทสมมติ, ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ, ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ

RESEARCH

Cooperative Learning Management by Using the STAD Technique with Role Play on English Listening and Speaking Competencies Among Grade 8 Students at Hatyaiwittayakarn School, Hatyai District

Nida Kebbenmud[1] Juraisiri Choorak[2]

[1] Master of Education (Curriculum and Instruction), Faculty of Education, Songkla Rajabhat University, Ch. Songkla

[2] Asst.Prof. Dr., Lecturer in Education (Curriculum and Instruction), Faculty of Education, Songkla Rajabhat University, Ch. Songkla

Corresponding Author, Email : nidakbbm321@gmail.com **Tel :** 092-6591688

Received : March 06, 2025 ❁ **Revised :** May 14, 2025 ❁ **Accepted :** June 02, 2025

Abstract

The purposes of this research were: 1) to compare the English listening competencies of grade 8 students with 80 percent criteria after cooperative learning management by using the STAD technique with role play, 2) to compare the English speaking competencies of grade 8 students with 80 percent criteria after cooperative learning management by using the STAD technique with role play, and 3) to study the grade 8 students' satisfaction on English listening and speaking competencies through cooperative learning management by using the STAD technique with role play. The sample were 24 grade 8 students in semester 2 of academic year 2022 at Hatyaiwittayakarn School, Hatyai District, Songkhla Province. Cluster Random Sampling was employed. The research instruments included of: 1) lesson plans, 2) an English listening test, 3) an English speaking test, and 4) a satisfaction questionnaire. The data were analyzed using mean, percentage, standard deviation, and t test statistics.

The data analysis revealed that: 1) the English listening competencies of grade 8 students after cooperative learning management by using the STAD technique with role play was higher than 80 percent criteria at a significant level of .05, 2) the English speaking competencies of grade 8 students after cooperative learning management by using the STAD technique with role play was higher than 80 percent criteria at a significant level of .0 1, and 3) the students' satisfaction on English listening and speaking competencies through cooperative learning management by using the STAD technique with role play was at a highest level ($\bar{X}$ = 4.63, SD = 0.27)

Keywords : STAD Technique, Role Play, English Listening Competencies, English Speaking Competencies

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่ทำให้การติดต่อสื่อสารง่ายขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกันอย่างไร้พรมแดน รวมไปถึงเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้ทั้งในประเทศไทยและนานาประเทศ ดังนั้น การจะได้มาซึ่งแหล่งความรู้ที่หลากหลายจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ดังที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญในการเรียนภาษาต่างประเทศไว้ว่า การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันเนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการในการสื่อสาร ศึกษา ประกอบอาชีพ เข้าใจวัฒนธรรมโลก และส่งเสริมมิตรภาพระหว่างประเทศ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจตนเองและผู้อื่น เห็นคุณค่าความหลากหลายทางภาษา วัฒนธรรม และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน : 2551: 220)

จากบทบาทและความสำคัญของภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารทั้งในชีวิตประจำวัน การศึกษา และการทำงาน ทำให้เห็นถึงความจำเป็นที่นักเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อเตรียมพร้อมรับโอกาสต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบการพบปะโดยตรงและการสื่อสารผ่านเทคโนโลยี โดยเฉพาะทักษะการฟังและการพูด ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ภาษา การฟังช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับสาร วิเคราะห์ และตีความข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการพูดเป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และเจตนารมณ์ไปยังผู้รับสารอย่างชัดเจน หากนักเรียนมีทักษะการฟังและพูดที่ดี ก็จะส่งเสริมการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนได้เช่นกัน ดังที่แสงระวี ดอนแก้วบัว (2558) กล่าวไว้ว่า การพูดต้องอาศัยทั้งความรู้ด้านภาษาและเนื้อหาที่จะสื่อ อีกทั้งต้องได้รับการฝึกฝนในบริบทที่เหมาะสม โดยใช้ภาษาที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ดังนั้น การเรียนการสอนจึงควรมุ่งเน้นความถูกต้องด้านเสียง คำศัพท์ ไวยากรณ์ และกระบวนการสื่อสารอย่างเป็นระบบ

จากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร ในปีการศึกษา 2564 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนทั้งโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 63.99 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยคะแนนที่รวมถึงทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนด้วยเช่นกัน หากมองในภาพรวมแล้ว การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษควรยกระดับให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น รวมถึงการยกระดับด้านการฟังและการพูดของนักเรียนด้วย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในปีการศึกษา 2564 มีปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ เฉลี่ยร้อยละ 27.90 ที่มีผลการเรียนต่ำกว่าเกรด 1 ในรายวิชาภาษาอังกฤษ (โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร, 2564) ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านทักษะการฟัง และการพูดภาษาอังกฤษ เนื่องจากนักเรียนกลุ่มเหล่านี้รู้คำศัพท์น้อย จึงทำให้เกิดการฟังไม่ออก ไม่สามารถตีความได้ว่าสิ่งที่ฟังจากสื่อนั้นเกี่ยวกับเรื่องอะไร รวมไปถึงการกลัวการพูดผิดหลักไวยกรณ์ จึงทำให้ขาดความมั่นใจในการพูด และก่อให้เกิดความรู้สึกเชิงลบต่อภาษาอังกฤษ นั่นคือ การคิดว่าภาษาอังกฤษนั้นยาก คิดว่าตัวเองไม่เก่ง และไม่สามารถพัฒนาได้

จากปัญหาดังกล่าว ซึ่งเกิดจากกระบวนการสอนที่เน้นการเรียนไวยากรมากกว่าการสื่อสารและการปฏิบัติ ทำให้นักเรียนมีคลังคำศัพท์จำกัดและไม่สามารถนำไปใช้สื่อสารได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าแนวทางในการแก้ไขคือ การ

จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ โดยจัดกลุ่มนักเรียนแบบคละความสามารถ (เก่ง–กลาง–อ่อน) กลุ่มละประมาณ 4-5 คน ให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ภาษาอังกฤษจากบทบาทที่ได้รับพร้อมกับเพื่อนร่วมกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Slavin (1982) ที่เสนอให้จัดกลุ่มนักเรียนแบบคละความสามารถด้านผลสัมฤทธิ์และเพศ โดยครูนำเสนอเนื้อหาก่อน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มร่วมกันทำงานตามแผนการสอน เมื่อฝึกทำแบบฝึกหัดและทบทวนแล้ว ครูจะให้นักเรียนทำแบบทดสอบประมาณ 15-20 นาที โดยนำคะแนนไปแปลงเป็นคะแนนกลุ่ม ขณะเดียวกัน อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550) อธิบายว่า กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สร้างสถานการณ์จำลองจากเหตุการณ์จริง ให้ผู้เรียนสวมบทบาทตามความเหมาะสม ซึ่งช่วยให้ครูใช้พฤติกรรมของผู้เรียนเป็นฐานในการประเมินความเข้าใจทั้งด้านเนื้อหาและการแสดงออก ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ลึกซึ้ง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติเป็นขั้นตอนที่สามารถพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนได้เป็นอย่างดี โดยพิจารณาว่า ผู้เรียนจะเกิดความพึงพอใจ เมื่อได้พัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ รวมไปถึงการเกิดแรงบันดาลใจ การมีทัศนคติที่ดี และมีความสนุกสนานในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติกับเกณฑ์ร้อยละ 80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติกับเกณฑ์ร้อยละ 80
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ

การทบทวนวรรณกรรม

สุวรรณี ภูลายขาว (2559) ได้ศึกษาเรื่อการพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (E1/E2) เท่ากับ 75/75 2) เปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนโดย การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ก่อนเรียนกับหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี ที่ 6 โรงเรียนดงบัง

วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 32 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้ กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ชั้น ประถมศึกษาปี ที่ 6 และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมมีประสิทธิภาพ (E1/ E2) เท่ากับ 88.90/88.78 2) นักเรียนมีความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อการเรียนรู้การพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.67, σ = 0.45)

ณัฐชญา บุปผาชาติ (2561) ได้ศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสาหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการ สื่อสารก่อนและหลังการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษหลัก จำนวน 30 คน ระยะเวลาในการทดลองจำนวน 5 วัน วันละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 10 ชั่วโมง โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน นักเรียนจับสลาก จำนวน 2 สถานการณ์จากสถานการณ์ที่กำหนด ใช้เวลา 3-5 นาทีต่อคู่ในการทดสอบ เงื่อนไขการให้ คะแนน คือ จะมีกรรมการ 3 คนในการประเมินให้คะแนน หลังจากนั้นดำเนินการสอนจำนวน 4 บทเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติและทำการทดสอบเพื่อวัดทักษะการพูดหลังเรียนซึ่งเป็นแบบทดสอบและวิธีการเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทักษะการพูด ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนมีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังจาก จบการทดลอง ผู้เรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนที่ใช้กิจกรรมบทบาทสมมติผลของการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ปุณฑริก สายมา (2561) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ เอส ที เอ ดี เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้เอส ที เอ ดี ในการส่งเสริม ความสามารถในด้านการฟังและการพูดของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) ศึกษาความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี 6 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค เอส ที เอ ดี และ 3) ศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนในขณะเรียนโดยใช้ เอส ทีเอ ดี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ห้อง ป.6/6 (ห้องเรียน ธรรมดา) ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2560 จำนวน 45 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยเอส ที เอ ดี 2) แบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ 3) แบบทดสอบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ และ 4) แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 9 แผน มีคุณภาพอยู่ ในระดับดีมาก 2) ความสามารถในด้านการฟังภาษาอังกฤษหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่า เกณฑ์ 60% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ 60% อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนอยู่ในระดับดี

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค เอส ที เอ ดี และการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ ในการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษ พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค เอส ที เอ ดี และการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ สามารถพัฒนาทักษะการฟัง และการพูดภาษาอังกฤษ

กรอบแนวคิดการวิจัย

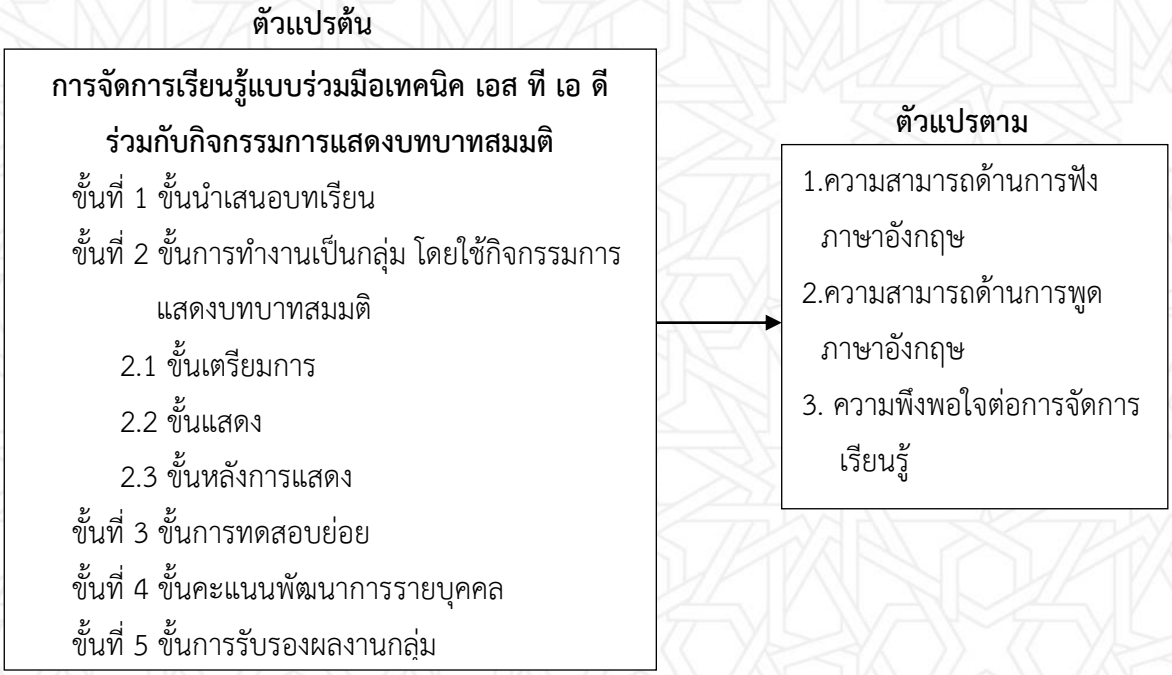

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติที่มีต่อความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ 4 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 4 ห้อง ซึ่งมีจำนวนนักเรียน 95 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ 4 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้อง มีจำนวนนักเรียน 24 คน ซึ่ง ได้มาด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 แผน ดังนี้

ที่	แผนเรื่อง	กิจกรรม เอส ที เอ ดี	กิจกรรมบทบาทสมมติ	เวลา (ชั่วโมง)
1	Giving directions	นักเรียนจะได้เรียนรู้การฟังจากวิดีโอ ใน British Council เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่ตัวละครสื่อถึง และทำใบงานกลุ่ม พร้อมกับศึกษาประโยคใหม่ๆที่ใช้พูดเมื่อถามทางและแนะนำเส้นทางให้บุคคลอื่น โดยนักเรียนจะต้องแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน	สมาชิกในกลุ่มพยามเลียนแบบคำพูด ประโยค และน้ำเสียงของตัวละคร และแสดงบทบาทสมมติตามบทที่ตนเองได้รับ	2
2	Shopping for clothes	นักเรียนจะได้เรียนรู้การฟังจากวิดีโอ ใน British Council เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่ตัวละครสื่อถึง และทำใบงานกลุ่ม พร้อมกับศึกษาประโยคใหม่ๆที่ใช้พูดเมื่อต้องการซื้อเสื้อผ้า และให้บริการจากผู้จากพนักงาน โดยนักเรียนจะต้องแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน	สมาชิกในกลุ่มพยามเลียนแบบคำพูด ประโยค และน้ำเสียงของตัวละคร และแสดงบทบาทสมมติตามบทที่ตนเองได้รับ	2
3	Eating Out	นักเรียนจะได้เรียนรู้การฟังจากวิดีโอ ใน British Council เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่ตัวละครสื่อถึง และทำใบงานกลุ่ม พร้อมกับศึกษาประโยคใหม่ๆที่ใช้พูดเมื่อไปร้านอาหาร สั่งอาหาร และการบริการจากพนักงาน โดยนักเรียนจะต้องแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน	สมาชิกในกลุ่มพยามเลียนแบบคำพูด ประโยค และน้ำเสียงของตัวละคร และแสดงบทบาทสมมติตามบทที่ตนเองได้รับ	2
4	Trains and travel	นักเรียนจะได้เรียนรู้การฟังจากวิดีโอ ใน British Council เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่ตัวละครสื่อถึง และทำใบงานกลุ่ม พร้อมกับศึกษาประโยคใหม่ๆที่ใช้พูดเมื่อต้องเดินทางโดยสารด้วยรถไป การถามทาง ซื้อตั๋ว และ	สมาชิกในกลุ่มพยามเลียนแบบคำพูด ประโยค และน้ำเสียงของตัวละคร และแสดงบทบาทสมมติ	2

	การบริการจากพนักงาน โดยนักเรียนจะต้องแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน	ตามบทที่ตนเองได้รับ

2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง Giving Directions, Shopping for Clothes, Eating Out และTrains and travel โดยใช้แบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง Giving Directions, Shopping for Clothes, Eating Out และTrains and travel โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดถาม - ตอบ จำนวน 4 ข้อ

4. แบบประเมินความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย รายการประเมินความพึงพอใจ 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการสอน และด้านการวัดและการประเมินผล

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติกับเกณฑ์ร้อยละ 80 (n = 24)

ความสามารถด้านการฟัง	คะแนนเต็ม	คะแนนหลังจัดการเรียนรู้		คะแนนกับเกณฑ์ร้อยละ 80	t
		$\overline{X}$	SD		
1. การจับใจความสำคัญ	4	3.38	0.49	84.38	-1.666*
2. ความเข้าใจ	4	3.42	0.65	85.42	-6.328*
3. การรู้ความหมายคำศัพท์	4	3.46	0.51	86.46	-9.144*
รวม	**12**	**10.25**	**1.15**	**85.42**	**2.765***

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลัง

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 10.25, SD = 1.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน โดยด้านการรู้ความหมายคำศัพท์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 3.46, SD = 0.51) ด้านความเข้าใจ ($\overline{X}$ = 3.42, SD = 0.65) และด้านการจับใจความสำคัญมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 3.38, SD = 0.49)

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติกับเกณฑ์ร้อยละ 80 (n = 24)

ความสามารถด้านการพูด	คะแนนเต็ม	คะแนนหลังจัดการเรียนรู้		คะแนนกับเกณฑ์ร้อยละ 80	t
		$\overline{X}$	SD		
1. ความ สามารถในการพูดให้เหมาะสมกับสถานการณ์	16	14.30	1.12	89.32	-105.257*
2. ความคล่องแคล่ว	16	14.17	1.27	88.54	-93.182**
3. น้ำเสียงและท่าทาง	16	14.21	1.32	88.80	-89.915**
รวม	**48**	**42.67**	**2.88**	**88.98**	**7.247****

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 42.67, SD = 2.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ทุกด้าน โดยด้านความสามารถในการพูดให้เหมาะสมกับสถานการณ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 14.30, SD = 1.12) ด้านน้ำเสียงและท่าทาง ($\overline{X}$ = 14.21, SD = 1.32) และด้านความคล่องแคล่วมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 14.17, SD = 1.27)

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ (n = 24)

ข้อคำถาม	$\overline{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 เนื้อหามีความน่าสนใจ	4.63	0.49	มากที่สุด
1.2 เนื้อหาที่เรียนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน	4.67	0.56	มากที่สุด
1.3 เนื้อหาสามารถเข้าใจง่าย	4.63	0.49	มากที่สุด
1.4 เนื้อหามีการจัดลำดับขั้นอย่างเหมาะสม	4.71	0.46	มากที่สุด
รวมด้านเนื้อหา	**4.66**	**0.29**	**มากที่สุด**
2. ด้านการจัดการเรียนรู้			
2.1 ใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน	4.58	0.50	มากที่สุด
2.2 วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.75	0.44	มากที่สุด
2.3 วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติส่งเสริมให้นักเรียนใช้ทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ	4.58	0.65	มากที่สุด
2.4 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติสามารถส่งเสริมทักษะการฟัง	4.58	0.58	มากที่สุด
2.5 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติสามารถส่งเสริมทักษะการพูด	4.75	0.44	มากที่สุด
2.6 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติสามารถส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างสมาชิกในกลุ่ม	4.67	0.56	มากที่สุด
รวมด้านการจัดการเรียนรู้	**4.65**	**0.32**	**มากที่สุด**
3. ด้านสื่อการสอน			
3.1 สื่อการสอนมีความหลากหลาย	4.71	0.46	มากที่สุด
3.2 สื่อการสอนมีความน่าสนใจ	4.67	0.48	มากที่สุด
3.3 สื่อการสอนมีความทันสมัย	4.83	0.38	มากที่สุด
3.4 สื่อการสอนมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.67	0.48	มากที่สุด
3.5 สื่อการสอนสามารถช่วยส่งเสริมให้เข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น	4.71	0.55	มากที่สุด
รวมด้านสื่อการสอน	**4.72**	**0.32**	**มากที่สุด**
4. ด้านการวัดผลและการประเมินผล			
4.1 แบบทดสอบเหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน	4.63	0.58	มากที่สุด

4.2 นักเรียนทราบเกณฑ์การประเมินล่วงหน้า	4.38	0.65	มาก
4.3 เกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้	4.42	0.58	มาก
4.4 นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้	4.54	0.59	มากที่สุด
4.5 มีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.58	0.58	มากที่สุด
รวมด้านการวัดผลและการประเมินผล	**4.51**	**0.33**	**มากที่สุด**
ภาพรวม	**4.63**	**0.27**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ ภาพรวมอยู่ในระดับ. มากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.63, SD = 0.27) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสื่อการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.72, SD = 0.32) รองลงมาคือ ด้านเนื้อหา ($\overline{X}$ = 4.66, SD = 0.29) ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.65, SD = 0.32) และด้านการวัดผลและการประเมินผล ($\overline{X}$ = 4.51, SD = 0.33) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สื่อการสอนมีความทันสมัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.83, SD = 0.38) และ นักเรียนทราบเกณฑ์การประเมินล่วงหน้า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.38 , SD = 0.65)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยเช่นนี้เนื่องจากนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติที่ต้องใช้ทักษะการฟังและความร่วมมือกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มที่มีความสามารถต่างระดับกันโดยคนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น แต่จะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้เพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม เพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะและให้คำแนะนำกับนักเรียน นอกจากนี้การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติถือว่าเป็นรูปแบบการพัฒนา ส่งเสริม ทักษะด้านการฟังและการพูดของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น นักเรียนได้ฝึกฝนตนเองผ่านการฟังเรื่องราวที่ครูนำเสนอแล้วนำมาแต่งบทบาทสมมติของตนเอง ทำให้เกิดกระบวนการฝึกฝนทักษะการฟังที่ดียิ่งขึ้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ ในขั้นที่ 1 ขั้นนำเสนอบทเรียน และขั้นที่ 2 ขั้นการทำงานเป็นกลุ่มโดยใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ จึงส่งผลให้ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุณฑริก สายมา (2561) ได้ศึกษาการใช้ เอส ที เอ ดี เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ 60% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ 60% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยคละความสามารถ (เก่ง-กลาง-อ่อน) ในแต่ละกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 4-5 คน นักเรียนจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มของตนเองในการฝึกพูดบทบาทสมมติที่ตนได้รับ โดยเป็นไปตามขั้นตอนของการกิจกรรมบทบาทสมมติ คือ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ เป็นขั้นที่คัดเลือกบทบาทของผู้แสดงในกลุ่มและการฝึกซ้อมก่อนการแสดงจริง ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง เป็นขั้นที่นักเรียนกลุ่มผู้แสดงจะนำเสนอการแสดงหน้าชั้นเรียนอย่างเต็มความสามารถ และ ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการแสดง เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อการแสดงของแต่ละกลุ่ม ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณี ภูลายขาว (2559) เรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.63) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งด้านสื่อการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ =4.72, SD =0.32) ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากสื่อการสอนมีความหลากหลาย มีความน่าสนใจ มีความทันสมัย มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและช่วยส่งเสริมให้เข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น รองลงมาคือ ด้านเนื้อหา ($\overline{X}$ =4.66, SD =0.29) เนื่องจากเนื้อหามีความน่าสนใจ เนื้อหาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สามารถเข้าใจง่าย และมีการจัดลำดับอย่างเหมาะสม ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\overline{X}$ =4.65, SD =0.32) ครูใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษ ส่งเสริมทักษะการฟัง ส่งเสริมทักษะการพูด และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และด้านการวัดผลและการประเมินผล ($\overline{X}$ =4.51, SD =0.33) แบบทดสอบเหมาะกับระดับความสามารถของนักเรียน นักเรียนทราบเกณฑ์การประเมินล่วงหน้า เกณฑ์การประเมินเหมาะสมกับเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ มีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายซึ่ง สุรางค์ โค้วตระกูล (2551) ที่กล่าวถึงความพึงพอใจ (Satisfaction) ว่าเป็นภาวะของอารมณ์ ความรู้สึกร่วมของบุคคลที่มีต่อการเรียนรู้ประสบการณ์ที่เกิดจากแรงจูงใจซึ่งเป็นพลังภายในของแต่ละบุคคล อันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายที่คาดหวังและความต้องการ ด้านจิตใจ นำไปสู่การค้นหาสิ่งที่ต้องการมาตอบสนอง เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการแล้วจะเกิดความรู้สึกมีความสุข กระตือรือร้น มุ่งมั่น เกิดขวัญกำลังใจ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลของการกระทำกิจกรรมที่นำไปสู่เป้าหมายนั้นสำเร็จตามที่กำหนดไว้ อีกนัยหนึ่ง ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกในเชิงการประเมินค่า อันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ กับผลสัมฤทธิ์ของ

การเรียน ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล นอกจากนั้น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ ยังมีการเสริมแรงโดยการให้รางวัลให้แก่กลุ่มที่ผ่านเกณฑ์ ซึ่งแต่ละกลุ่มนั้น มีโอกาสเท่ากัน จึงทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนานหรือพึงพอใจ และมีความสุขต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติในรายวิชาภาษาอังกฤษ ส่งผลให้ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณี ภูลายขาว (2559) เรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้การพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนจะต้องศึกษาลำดับขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ และจัดกิจกรรมไปตามขั้นตอนที่กำหนดเพื่อให้การสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

1.2 ในขณะที่จัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนทำงานแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ แล้ว ครูผู้สอนควรสังเกตุการทำงานกลุ่มของนักเรียนและให้คำแนะนำกับกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือ

1.3 ขั้นตอนที่ 2 ซึ่งเป็นขั้นตอนการทำงานกลุ่มโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะการพูด ดังนั้น ครูควรมีบทบาทในการชี้แนะ ติดตาม ตรวจสอบทักษะด้านการฟังและการพูดอย่างถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ ในรายวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทักษะการฟังและพูด เช่น ภาษาไทย จีน เป็นต้น

2.2 ควรนำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติ ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายระดับชั้นอื่น ๆ

2.3 ควรใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี ร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติในตัวแปรอื่น ได้แก่ การอ่าน เขียน การจดจำคำศัพท์ เป็นต้น

บรรณนานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.

ณัฐชญา บุปผาชาติ. (2561). *การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสาหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปุณฑริก สายมา. (2561). *การใช้ เอส ที เอ ดี เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย.* ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร. (2564). *หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร ฉบับปรับปรุงปีการศึกษา 2564.* สงขลา: โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2551). *จิตวิทยาการศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุวรรณี ภูลายขาว. (2559). *การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

แสงระวี ดอนแก้วบัว. (2558). *ภาษาศาสตร์สำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). *หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง).* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์

Slavin. (1982). Cooperative Learning: Student teams. National Education-Association of the United States.

บทความวิจัย

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

ปานศักดิ์ ธรรมจักร์[1] จรุณี เก้าเอี้ยน[2] พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ[3]

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา

[2] ดร. (รองศาสตราจารย์) อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา

[3] ดร. (ผู้ช่วยศาสตราจารย์) อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา

อีเมลผู้แต่งหลัก : Pansakpang1993@gmail.com **เบอร์โทร :** 092-6591688

วันที่รับ : 29, เมษายน, 2567 ❁ **วันที่รับแก้ไข :** 14, พฤษภาคม, 2568 ❁ **วันที่ตอบรับ :** 02, มิถุนายน, 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและตัวแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 3 2) เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 3

การดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ เพื่อให้ได้ประเด็นการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 11 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างกรอบแนวคิดและกำหนดเป็นร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการนำร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อยืนยันความถูกต้องของร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ และพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับ .971 และนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 256 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติ การหาค่าเฉลี่ย และการค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและตัวแบบของภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ประกอบด้วย 4 แบบ ได้แก่ 1) ผู้นำแบบสั่งการ 2) ผู้นำแบบแนะนำ 3) ผู้นำแบบมีส่วนร่วม และ 4) ผู้นำแบบมอบอำนาจ

2. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ประกอบด้วย 4 แบบ ดังนี้ 1. ผู้นำแบบสั่งการ ได้แก่ 1) กำหนดกฎ ระเบียบ

ข้อบังคับ และแนวทางการปฏิบัติงานให้ชัดเจน 2) สร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย 3) เป็นผู้กำหนดแผนปฏิบัติการเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย 2. ผู้นำแบบแนะนำ ได้แก่ 1) สนับสนุนครูและบุคลากรทางการ ศึกษาในทุก ๆ ด้าน เพื่อจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ให้คำแนะนำเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความรับผิดชอบ ในการพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ 3) เป็นผู้ให้คำปรึกษา ให้คำชี้แนะให้คำแนะนำ 3. ผู้นำแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ 1) ให้ความสำคัญกับครูและบุคลากรอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค 2) มีการปรึกษาหารือร่วมกันกับครูและบุคลากรก่อนปฏิบัติงาน 3) ใช้ทักษะหลากหลายในการปฏิบัติงาน และ 4. ผู้นำแบบมอบอำนาจ ได้แก่ 1) ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดสม่ำเสมอ 2) ให้ความสำคัญกับปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน 3) ให้กำลังใจและแสดงความห่วงใยกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เมื่อนำไปหาระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์, ผู้บริหารสถานศึกษา

RESEARCH

The Model of Situation Leadership for School Administrators under the Yala Primary Educational Service Area Office 3

Pansak Tammajak[1] Abdulloh Jarunee Kao-ian[2] Phimpawee Suwanno[3]

[1] Master of Educational Administration Program, Faculty of Education, Yala Rajabhat University, Ch.Yala

[2] Assoc.Prof. Dr., Lecturer in Educational Administration Program, Faculty of Education, Yala Rajabhat University, Ch.Yala

[3] Asst.Prof. Dr., Lecturer in Educational Administration Program, Faculty of Education, Yala Rajabhat University, Ch.Yala

Corresponding Author, Email : Pansakpang1993@gmail.com **Tel :** 092-6591688

Received : April 29, 2024 ❁ **Revised :** May 14, 2025 ❁ **Accepted :** June 02, 2025

Abstract

The objectives of this research were to 1) study condition and the model of situation leadership for school administrators under the Yala Primary Educational Service Area Office 3, and 2) create the model of situation leadership for school administrators under the Yala Primary Educational Service Area Office 3.

The research process involved two steps: Step 1: to study documents and research related to situation leadership in identifying interview topics and collecting qualitative data, using semi-structured interviews with 11 participants were conducted. The data was analyzed by employing content analysis to establish a conceptual framework and outline the draft model of situation leadership. Step 2: to proceed validating the draft model of ethical leadership qualities, submitting to three experts confirming its accuracy of the draft model of situation leadership and assessing content validity were executed. The index of item objective congruence (IOC) of three experts ranged from 0.67 to 1.00 with a confidence level of .971. The model of situation leadership was then given to 256 samples. The data was analyzed by using statistical package for means and standard deviations.

The results showed that:

1. The condition and model of situation leadership for school administrators under the Yala Primary Educational Service Area Office 3 consisted of four types which were 1) telling, 2) selling, 3) participating, and 4) delegating.

2. The model of situation leadership for school administrators under the Yala Primary Educational Service Area Office 3 involved four types as follow: 1. Telling included 1) establi shed rules, regulations, and guidelines clearly, 2) created a well-organized working atmos phere, and 3) were responsible for devising action plans to enable educational staffs to achieve goals. 2. Selling included 1) supported teachers and educational staffs in every aspect for effective educational management, 2) gave advice as being good role model in accountability, self-development, and continuous improvement in individual work, and 3) were as advisors, providing guidance and recommendations. 3. Participating included 1) emphasized equality and fairness towards teachers and staffs, 2) engaged in consultation with teachers and staffs before doing individual work, and 3) employed various skills in working. 4. Delegating included 1) monitored and evaluated work performance regularly and consistently, 2) prioritized problems affecting work performance, and 3) showed encourage ment and concern to teachers and educational staffs. After assessing the suitability level for implementation, it was found that overall and in specific aspects was at a high level.

Keywords : Situation Leadership, School Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม และพัฒนาชาติ เป็นการหล่อหลอมคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจาก การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลก ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญ และทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ และความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน เพื่อการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ และส่งผลกระทบต่อการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา การเป็นผู้บริหารที่ดีจะต้องมีภาวะผู้นำหลายรูปแบบ ไม่ยึดติดกับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ควรมีการเลือกใช้ภาวะผู้นำให้เหมาะกับสถานการณ์ซึ่งภาวะผู้นำประเภทนี้เรียกว่า ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ ซึ่งเป็นผู้นำที่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมนั้นอยู่เสมอ ซึ่งผู้นำจะมีความเชื่อว่า หากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีความแตกต่างจะต้องมีการนำรูปแบบของภาวะผู้นำที่แตกต่างกันออกไปมาใช้ ทั้งนี้ เฮอร์เซย์ และบลันด์ชาร์ด (Hersey and Blanchard, 1997 อ้างถึงใน สุนทร โครตบรรเทา, 2560) ได้คิดทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ (Situational Leadership Theory) ซึ่งเป็นที่นิยมมากโดยแนวความคิดนี้ผู้นำแสดงพฤติกรรมด้านการปฏิบัติงาน ด้านการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำผู้ปฏิบัติงาน พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ปฏิบัติงาน และความพร้อม ความต้องการของผู้นำกับผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วยภาวะผู้นำ 4 แบบ คือ 1) ผู้นำแบบสั่งการ 2) ผู้นำแบบแนะนำ 3) ผู้นำแบบมีส่วนร่วม และ 4) ผู้นำแบบมอบอำนาจ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ได้จัดทำ (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3, 2565) โดยกำหนดวิสัยทัศน์ องค์กรนวัตกรรม ผู้เรียนมีคุณภาพ และมีพันธกิจหลักที่ตั้งเป้าไว้ใน ข้อ 4 ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานตำแหน่งสู่สังคมอนาคตอย่างยั่งยืน จะเห็นได้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพด้านการปฏิบัติงานของครูตามข้อบังคับของคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ส่งเสริมให้ครูปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้จากครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยการการเรียนรู้ผู้ให้คำปรึกษา หรือให้ข้อเสนอแนะการเรียนรู้ เสริมสร้างความเข้มแข็งในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู และบุคลากรทางการศึกษา

ผ่านกระบวนการ PLC ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้การวิจัยในการบริหารการศึกษาและการจัดการเรียนรู้สร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมขององค์คณะบุคคลและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากพัฒนาครูไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างแท้จริง ย่อมจะส่งผลต่อการพัฒนาเด็กไทยเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองดี เก่ง ฉลาด มีศักยภาพ มีความสุข และสามารถแข่งขันกับทุกประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์เป็นกระบวนการแสดงพฤติกรรมการใช้อำนาจในการบริหารจัดการของผู้นำเพื่อให้งานในองค์กรได้มีการดำเนินงานไปอย่างมีระบบเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งพิจารณาจากความรู้ ทักษะ และความเต็มใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร

จากการศึกษาผลการวิจัยของ ก้องภพ วิชญกูล (2564) พบว่า ผู้บริหารควรใช้กับสถานการณ์ที่สมาชิกขาดความรู้และทักษะโดยจะต้องให้ครูได้คิดสร้างสรรค์ และแสดงศักยภาพออกมาอย่างเต็มที่ และจากการศึกษาผลการวิจัยของ สัมนา รธนิธย์ (2556) พบว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อคนหรือผู้ร่วมงานโดยผู้นำจะพยายามทำให้ผู้ร่วมงานเกิดการยอมรับอิทธิพลและแนวโน้มทางใจเพื่อจะให้คนปฏิบัติตาม ทั้งนี้ ศักยภาพของผู้นำนั้นมีผลต่อผู้ร่วมงานในด้านความเชื่อมั่น ความนับถือ กำลังใจ และความอบอุ่นในการร่วมงาน ดังนั้น ผู้นำจึงเป็นพลังร่วมให้เกิดความร่วมมือร่วมใจไปสู่การเปลี่ยนแปลง เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 กล่าวถึงมีปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญในด้านการบริหารผลการปฏิบัติราชการ คือ เรื่องการประเมินผลการปฏิบัติราชการและเลื่อนเงินเดือนข้าราชการในแต่ละรอบ ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคลากรและหน่วยงานในสังกัด ทั้งข้าราชการในสังกัด ศอ.บต. และข้าราชการหน่วยงานอื่นที่มาปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนมีขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินการที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ทั้งในด้านการประเมินผลสัมฤทธิ์ของงาน และการประเมินสมรรถนะบุคคล ประกอบกับมีความเปลี่ยนแปลงในด้านสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ เช่น การเลื่อนเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ นอกเหนือโควตาปกติ ทำให้ข้อมูลมีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งผู้บริหารควรมีการกำหนดผู้รับผิดชอบ ต้องควบคุม เร่งรัด ติดตาม และปรับปรุงข้อมูลด้านต่าง ๆ ของบุคลากร ให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันความ ผิดพลาดในการดำเนินการและออกคำสั่งเลื่อนเงินเดือน รวมทั้งต้องศึกษาและพัฒนาตนเอง เพื่อนำอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีและนวัตกรรม มาช่วยในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2565)

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ซึ่งผลการวิจัยจะนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร ให้สามารถบริหารงานด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและตัวแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

2. เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและตัวแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ภารกิจการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้ประเด็นการสัมภาษณ์

1.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) กับผู้ให้ข้อมูลจำนวน 11 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำไปสร้างกรอบแนวคิดและร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในขั้นตอนที่ 1 สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยและร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อยืนยันความถูกต้อง

2.2 ดำเนินการนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ IOC (Item - Objective Congruence Index) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปใช้ทดลอง (Try - out) กับผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายงาน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ .971

2.3 นำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 256 คน เพื่อตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และการค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและตัวแบบรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structure Interview) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 11 คน โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structure Interview) ดำเนินการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

1.1 ผู้นำแบบสั่งการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวทางการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ชี้แนะแนวทางการปฏิบัติงานให้เป็นไป แบบแผนในการปฏิบัติของสถานศึกษา เป็นผู้กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานด้วยตนเอง กำหนดแผนปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย กำหนดขั้นตอนเวลา เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดและตามขั้นตอนเวลาที่กำหนด กำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน และดำเนินติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่าง สม่ำเสมอ สร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และดำเนินการสั่งการให้เหมาะสม ชัดเจน ไม่คลุมเครือ โดยใช้วาจาสุภาพ และมีมารยาทในการสื่อสาร

1.2 ผู้นำแบบแนะนำ คือ ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้ให้คำปรึกษา ให้คำชี้แนะให้คำแนะนำ ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ให้การช่วยเหลือ คอยสนับสนุน คอยอำนวยความสะดวกครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้สอบถามข้อมูลการปฏิบัติงาน สามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน สนับสนุนในทุก ๆ ด้าน เพื่อจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ แนะนำข้อดี และข้อควรพัฒนา เพื่อให้มีความรู้รอบด้านก่อนตัดสินใจ เป็นแบบอย่างในด้านการเป็นผู้มีเมตตา และเข้าใจความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงาน ให้คำแนะนำเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความรับผิดชอบ ในการพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ เสริมแรงทางบวกในการปฏิบัติงาน และให้คำแนะนำและสร้างความไว้วางใจในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.3 ผู้นำแบบมีส่วนร่วม คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนในการปฏิบัติงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เปิดให้โอกาสครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีส่วนร่วมตัดสินใจและเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาในการทำงานเป็นทีม มีการปรึกษาหารือร่วมกันก่อนที่จะลงมือปฏิบัติงาน สร้างแรงจูงใจ มีส่วนร่วมในการอภิปรายและเสนอความคิดเห็น ให้ความสำคัญต่อความคิดริเริ่มในการทำงานรูปแบบใหม่ ๆ ให้ความสำคัญอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค มีการส่งเสริมให้พัฒนาทักษะในการปฏิบัติงาน อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้มีความเป็นกันเองและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ลดขั้นตอนห่างระหว่างตนเองและครูเพื่อสร้างความอบอุ่นในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการวางเป้าหมาย และกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงาน และใช้ทักษะหลากหลายในการปฏิบัติงาน

1.4 ผู้นำแบบมอบอำนาจ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้วยความเป็นกันเอง สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เป็นมิตร ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะในการปฏิบัติงาน มีเมตตา รับรู้ปัญหาและช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน และให้การช่วยเหลือ แก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงาน ให้กำลังใจและแสดงความห่วงใยอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างอิสระและคอยติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ สั่งการให้ดำเนินการหรือมอบอำนาจให้ครูเป็นตัวแทนในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม มอบอำนาจในการปฏิบัติงานแก่ครูอย่าง

เต็มที่ อิสระ เพื่อลดความกดดันในการปฏิบัติงาน ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดสม่ำเสมอ เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ มอบอำนาจในการปฏิบัติงานแก่ครูตามความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล มอบอำนาจในการปฏิบัติงานแก่ครูที่มีความพร้อม มีความคิดสร้างสรรค์ และมีระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติงาน

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า การศึกษาสภาพและตัวแบบรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 4 แบบ ได้แก่ 1) ผู้นำแบบสั่งการ 2) ผู้นำแบบแนะนำ 3) ผู้นำแบบมีส่วนร่วม และ 4) ผู้นำแบบมอบอำนาจ ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และจากการข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 จากที่ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มาสร้างเป็นร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ ซึ่งประกอบด้วยภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหาร 4 แบบ 45 ข้อ ได้แก่ 1) ผู้นำแบบสั่งการ มี 8 ข้อ 2) ผู้นำแบบแนะนำ มี 12 ข้อ 3) ผู้นำแบบมีส่วนร่วม มี 13 ข้อ 4) ผู้นำแบบมอบอำนาจ มี 12 ข้อ ซึ่งเป็นส่วนที่ผู้วิจัยได้มาจากการศึกษาค้นคว้า เอกสารงานวิจัย รวมถึงจากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 11 คน เมื่อผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบเหล่านั้นมาสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ผลปรากฏว่ามีการปรับข้อคำถามเพื่อความสละสลวยแต่ยังคงความหมายเดิมและลดความซ้ำซ้อนของข้อคำถาม ซึ่งสามารถวิเคราะห์ผลได้ ดังนี้

1. ผู้นำแบบสั่งการ พบว่า จากจำนวน 8 ข้อ มีความเหมาะสมทุกข้อ กล่าวคือ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยทุกข้อ และมีบางข้อที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีการเสนอแนะให้ปรับเหมาะสมแต่ยังคงความหมายเดิม คือ ข้อที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวทางการปฏิบัติงานให้ชัดเจน และข้อที่ 4 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดแผนปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย

2. ผู้นำแบบแนะนำ พบว่า จากจำนวน 12 ข้อ มีความเหมาะสมทุกข้อ

3. ผู้นำแบบมีส่วนร่วม พบว่า จากจำนวน 13 ข้อ มีความเหมาะสมทุกข้อ กล่าวคือ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยทุกข้อ และมีบางข้อที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีการเสนอแนะให้ปรับเหมาะสมแต่ยังคงความหมายเดิม คือ ข้อที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเปิดให้โอกาสครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีส่วนร่วมตัดสินใจและเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาในการทำงานเป็นทีม ข้อที่ 5 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อความคิดริเริ่มในการทำงานรูปแบบใหม่ ๆ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้อที่ 10 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้มีความเป็นกันเองและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

4. ผู้นำแบบมอบอำนาจ พบว่า จากจำนวน 12 ข้อ มีความเหมาะสมทุกข้อ กล่าวคือ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยทุกข้อ และมีบางข้อที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีการเสนอแนะให้ปรับเหมาะสมแต่ยังคงความหมายเดิม คือ ข้อที่ 1

ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้วยความเป็นกันเอง ข้อที่ 5 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน และให้การช่วยเหลือ แก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้อที่ 7 ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติงานได้อย่างอิสระและคอยติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ ข้อที่ 8 ผู้บริหารสถานศึกษาสั่งการให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาดำเนินการหรือมอบอำนาจให้ครูเป็นตัวแทนในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ประกอบด้วยภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหาร 4 แบบ 45 ข้อ ได้แก่ 1) ผู้นำแบบสั่งการ มี 8 ข้อ 2) ผู้นำแบบแนะนำ มี 12 ข้อ 3) ผู้นำแบบมีส่วนร่วม มี 13 ข้อ 4) ผู้นำแบบมอบอำนาจ มี 12 ข้อ

2.2 ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่ามีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ระดับ .971

2.3 ผลการตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 มีดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายงาน ต่าง ๆ และครูในสถานศึกษา 31 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำนวน 256 คน ผลการวิจัยพบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 และเพศหญิง จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 90.23 และวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 9.76 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 16.40 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5 - 10 ปี จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 65.62 และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 17.96 มีขนาดของสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 13.28 ขนาดของสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 67.57 และขนาดของสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 19.14

2. ผลการตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 โดยภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำแบบมอบอำนาจ ($\overline{x}$ = 4.44) รองลงมา คือ ผู้นำแบบแนะนำ ($\overline{x}$ = 4.43)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

ด้านที่	ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\overline{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1	ผู้นำแบบสั่งการ	4.41	0.32	มาก	3
2	ผู้นำแบบแนะนำ	4.43	0.30	มาก	2
3	ผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.40	0.33	มาก	4
4	ผู้นำแบบมอบอำนาจ	4.44	0.32	มาก	1
	รวม	**4.42**	**0.31**	**มาก**	

3. ผลการตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ผู้นำแบบสั่งการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ และแนวทางการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ($\overline{x}$ = 4.50) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ($\overline{x}$ = 4.44) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการสั่งการให้เหมาะสม ชัดเจน ไม่คลุมเครือ โดยใช้วาจาสุภาพ และมีมารยาทในการสื่อสาร ($\overline{x}$ = 4.38)

4. ผลการตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ผู้นำแบบแนะนำ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาในทุก ๆ ด้าน เพื่อจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ($\overline{x}$ = 4.46) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้คำแนะนำเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความรับผิดชอบ ในการพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ ($\overline{x}$ = 4.45) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ให้การช่วยเหลือ คอยสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเหมาะสม ($\overline{x}$ = 4.39)

5. ผลการตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค ($\overline{x}$ = 4.44) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรึกษาหารือร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนที่จะลงมือปฏิบัติงาน ($\overline{x}$ = 4.44) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อความคิดริเริ่มในการทำงานรูปแบบใหม่ ๆ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\overline{x}$ = 4.31)

6. ผลการตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ผู้นำแบบมอบอำนาจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดสม่ำเสมอเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ ($\overline{x}$ = 4.50)

รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน และให้การช่วยเหลือ แก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.47) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามอบอำนาจในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความพร้อม มีความคิดสร้างสรรค์ และมีระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 4.41)

ผลการนำเสนอรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

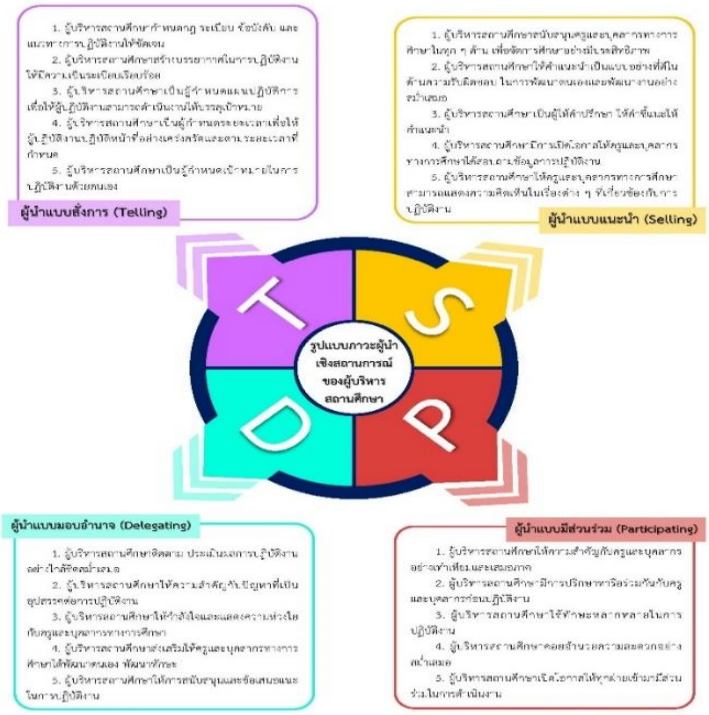

ภาพที่ 1 รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

อภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ผู้นำแบบสั่งการ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวทางการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ชี้แนะแนวทางการปฏิบัติงานให้เป็นไป แบบแผนในการปฏิบัติของสถานศึกษา เป็นผู้กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานด้วยตนเอง กำหนดแผนปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย กำหนดขั้นตอนเวลา เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดและตามขั้นตอนเวลาที่กำหนด กำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน และดำเนินติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่าง สม่ำเสมอ สร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และดำเนินการสั่งการให้เหมาะสม ชัดเจน ไม่คลุมเครือ โดยใช้วาจาสุภาพ และมีมารยาทในการสื่อสาร สอดคล้องกับ เฮอร์เซย์ และบลันด์ชาร์ด (Hersay and Blanchard, 1996) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำแบบสั่งการ เป็นผู้นำที่กำหนดบทบาทและสั่ง

ให้ตามงาน ตามที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน เป็นการใช้พฤติกรรมการบริหาร โดยเน้นการใช้อำนาจสั่งการและการตัดสินใจให้ผู้ตามต้องปฏิบัติตาม ดังนั้น การสื่อสารภายในองค์การ มีลักษณะเป็นการสื่อสาร แบบทางเดียว คือ จากผู้นำสู่ผู้ตามใช้มาตรการควบคุม ติดตาม และการปฏิบัติงานต่อผู้ตามอย่างใกล้ชิด พฤติกรรมผู้นำแบบนี้มีลักษณะมุ่งงานสูงแต่มุ่งความสัมพันธ์ เป็นแบบที่เหมาะสมที่จะใช้กับผู้ตามแบบที่ขาดความสามารถ และความเอาใจใส่ในงาน

2. สภาพภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ผู้นำแบบแนะนำ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้ให้คำปรึกษา ให้คำชี้แนะให้คำแนะนำ ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ให้การช่วยเหลือ คอยสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเหมาะสม คอยอำนวยความสะดวกครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้สอบถามข้อมูลการปฏิบัติงาน สามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้การครูและบุคลากรทางการศึกษาในทุก ๆ ด้าน เพื่อจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ แนะนำข้อดี และข้อควรพัฒนา เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้รอบด้านก่อนตัดสินใจ เป็นแบบอย่างในด้านการเป็นผู้มีเมตตา และเข้าใจความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงาน ให้คำแนะนำเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความรับผิดชอบ ในการพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ เสริมแรงทางบวกในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา และให้คำแนะนำและสร้างความไว้วางใจในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา สอดคล้องกับริชาร์ด (Richard LDaft, 1992) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำแบบแนะนำ (Sling Style) คือ ผู้นำที่ให้ความสำคัญทั้งงานทั้งบุคคลเป็นรูปแบบที่มีพื้นฐานอยู่กับความกังวลทั้งสองอย่าง คือ ทั้งคนและงาน ให้ความสำคัญไปพร้อม ๆ กัน

3. สภาพภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ผู้นำแบบมีส่วนร่วม จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนในการปฏิบัติงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เปิดให้โอกาสครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีส่วนร่วมตัดสินใจและเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาในการทำงานเป็นทีม มีการปรึกษาหารือร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนที่จะลงมือปฏิบัติงาน สร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการอภิปรายและเสนอความคิดเห็น ให้ความสำคัญต่อความคิดริเริ่มในการทำงานรูปแบบใหม่ ๆ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ความสำคัญกับครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค มีการส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้พัฒนาทักษะในการปฏิบัติงาน อำนวยความสะดวกให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้มีความเป็นกันเองและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ลดขั้นตอนห่างระหว่างตนเองและครูเพื่อสร้างความอบอุ่นในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการวางเป้าหมาย และกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงาน และใช้ทักษะหลากหลายในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ บัญชา บุญบำรุง (2561) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำแบบมีส่วนร่วม คือ ผู้นำที่คอยให้คำปรึกษาที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

4. สภาพภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ผู้นำแบบมอบอำนาจ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้วยความเป็นกันเอง สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เป็นมิตรต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้พัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะในการปฏิบัติงาน มีเมตตา รับรู้ปัญหาและช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ความสำคัญกับปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน และให้การช่วยเหลือ แก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้กำลังใจและแสดงความห่วงใยกับครูและบุคลากรทางการศึกษา อย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติงานได้อย่างอิสระและคอยติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ สั่งการให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาดำเนินการหรือมอบอำนาจให้ครูเป็นตัวแทนในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม มอบอำนาจในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเต็มที่ อิสระ เพื่อลดความกดดันในการปฏิบัติงาน ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดสม่ำเสมอเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ มอบอำนาจในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาตามความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล มอบอำนาจในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความพร้อม มีความคิดสร้างสรรค์ และมีระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ โชติกา พรหมเทศ (2557) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำแบบมอบอำนาจ มีคุณลักษณะพฤติกรรมที่ผู้นำมอบความรับผิดชอบสำหรับการตัดสินใจและการดำเนินการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ตาม มีหน้าที่แค่เพียงคอยสังเกต ติดตามการปฏิบัติงานของพนักงานเท่านั้น โดยเปิดโอกาสให้เขาทำงานให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง การเพิ่มค่างานให้เขาและพัฒนาการมอบหมายงานให้สูงขึ้นต่อไป

5. ระดับภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกวิสรา ชูทอง (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จังหวัดปราจีนบุรี ผลวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 7 จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากอาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 นอกจากปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาตามระเบียบที่กำหนดให้ต้องปฏิบัติหน้าที่แล้ว ยังต้องมีการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาในด้านของปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขจากการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาและผู้บริหารสามารถแก้ไขปัญหาให้ยุติลงได้โดยการสร้างกระบวนการทางความคิดแบบผสมผสานและลำดับความสำคัญเป็นกระบวนการในการบริหาร เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสามารถระงับเหตุ ลดปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และไม่ยึดติดกับรูปแบบของการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง และผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการวิเคราะห์บทบาท และการเลือกใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับธร สุนทรายุทธ (2556) ที่ได้กล่าวไว้

ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเผชิญสถานการณ์หรือต้องเผชิญกับปัญหา และมีการตัดสินใจอยู่ตลอดเวลาซึ่งในบางครั้งอาจเป็นเรื่องง่ายเพราะเป็นงานประจำ บางครั้งก็อาจเป็นเรื่องยากที่สลับซับซ้อน ซึ่งแต่ละครั้งผู้บริหารจะต้องคิดวิเคราะห์ว่าปัญหาของสถานการณ์นั้นคืออะไร สาเหตุเกิดจากอะไร มีความรุนแรงระดับไหน แล้วจึงหาวิธีการแก้ปัญหาซึ่งสถานการณ์บางสถานการณ์อาจมีทางเลือกหลายทาง แต่ละทางมีผลแตกต่างกันจึงมีความจำเป็นต้องเลือกวิธีการที่ดีและเหมาะสมกับสถานการณ์และตามลักษณะของผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อให้งานประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งผู้บริหารควรเพิ่มระดับการปฏิบัติให้มากขึ้น ดังนี้

1) ผู้นำแบบสั่งการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงานและดำเนินติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่าง สม่ำเสมอ

2) ผู้นำแบบแนะนำ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ให้การช่วยเหลือ คอยสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเหมาะสม

3) ผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อความคิดริเริ่มในการทำงานรูปแบบใหม่ ๆ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา

4) ผู้นำแบบมอบอำนาจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบอำนาจในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความพร้อม มีความคิดสร้างสรรค์ และมีระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในครั้งต่อไป

1) ควรศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อนำผลมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) ควรศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพื่อนำผลมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) ควรศึกษาปัญหาของภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ เพื่อนำผลมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาและบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กวิสรา ชูทอง. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จังหวัดปราจีนบุรี.* งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

ก้องภพ วิชญกูล. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพ ด้านการ*

ปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

โชติกา พรหมเทศ. (2557). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามสถานการณ์กับประสิทธิผลสถานศึกษา และแนวทางส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

ธนากร แก่นเกษ. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธร สุนทรายุทธ. (2556). *ทฤษฎีองค์กรและพฤติกรรม:* หลักการ ทฤษฎี การวิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

วรรณพร ตรีชัยศรี. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ ตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ปริญญาอุตสาหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2565). *รายงานการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.).* ยะลา.

สัมมา รธนิธย์. (2560). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4.* กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.

สุนทร โครตบรรเทา. (2560). *การบริหารการศึกษา :* หลักการและทฤษฎี (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ปัญญาชน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560- 2579.* กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566.* ยะลา : กลุ่มนโยบายและแผน.

Hersey, P., Blanchard, K.H., & Johnson, D. E. (1996). *Management of organisational behaviour.* London: Prentice-Hall International.

Richard L Daft. (1992). *Organization Theory: Integrating Structure and Behavior (2nd ed).* Englewood Cliffs New Jersey: Prentice-Hall.

บทความวิจัย

แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี

รัตติกานต์ เหล่าทองคำ[1] อะห์มัด ยี่สุ่นทรง[2]

[1] นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

[2] ดร. (ผู้ช่วยศาสตราจารย์) อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

อีเมลผู้แต่งหลัก : pg646215006@ftu.ac.th **เบอร์โทร :** 084-618 8697

วันที่รับ : 28, มีนาคม, 2567 ❁ **วันที่รับแก้ไข :** 14, พฤษภาคม, 2568 ❁ **วันที่ตอบรับ :** 02, มิถุนายน, 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและ 3) เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งใช้การวิจัยเชิงสำรวจโดยมีกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จำนวน 315 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert's) แบ่งเป็น 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม 2) ระดับการมีส่วนร่วมในงานบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป และ 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.96 และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) เพื่อหาแนวทางมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบริหารทั่วไป $\overline{X}$ = 4.49) และเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและบริบทชุมชนพบว่าไม่แตกต่างกัน ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ต่างกัน การมีส่วนร่วมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษานั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์การมีส่วนร่วมอาจจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ โดยผ่านกระบวนการ 4 ขั้นตอนหลักได้แก่ การวางแผนร่วมกัน การปฏิบัติงานร่วมกัน การใช้ข้อมูลหรือทรัพยากรร่วมกันและที่สำคัญคือมีการวัดและประเมินผลร่วมกัน

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, การมีส่วนร่วม, คณะกรรมการสถานศึกษา

RESEARCH

Guidelines for the Participation of Educational Committees in Primary School Administration within Primary Educational Service Area Offices in Pattani Province

Rattikarn Lethongkam[1] Ahmad Yeeshunsong[2]

[1] Master of Educational Administration Program, Faculty of Education, Fatoni University, Ch.Pattani

[2] Assoc.Prof. Dr., Lecturer in Educational Administration, Faculty of Education Fatoni University, Ch.Pattani

Corresponding Author, Email : pg646215006@ftu.ac.th **Tel :** 08 4618 8697

Received : March 28, 2024 ❁ **Revised :** May 14, 2025 ❁ **Accepted :** June 02, 2025

Abstract

This mixed-method research aimed to 1) examine the participation of educational committees, 2) compare their participation based on community context, school size, and committee experience, and 3) propose guidelines for their effective involvement. Using a survey approach, the study involved 315 educational committees from primary schools under primary educational service area offices in Pattani Province, selected according to Krejcie and Morgan's sample size table. The survey instrument included a five-point Likert scale questionnaire with three sections: 1) respondent demographics, 2) levels of administrative participation in four aspects including academic, budget, personnel, and general administration, and 3) suggestions for participation guidelines. The questionnaire exhibited a high reliability coefficient of 0.96 Additionally, qualitative methods such as focus group interviews were employed to develop participation guidelines.

The results showed that the participation of educational committees, both overall and in individual aspects, was at a high level, with general administration scoring the highest mean ($\bar{X}$ = 4.49). While no significant differences were found in participation concerning school size and community context, variations were noted based on committee experience. The overall participation exhibited statistically significant differences at a significance level of .05 Guidelines for effective participation of educational committees, drawing from both their direct and indirect experiences, encompass four main stages: collaborative planning, implementation, data and resource utilization, and crucially, joint measurement and evaluation.

Keywords : school administration, participation, educational committee

บทนำ

นโยบายและทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574 ได้กำหนดให้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาในอนาคต (สำนักงานรัฐมนตรี, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) โดยมีเป้าประสงค์หลักสร้างความยั่งยืนโดยเน้นให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาทั้งของภาครัฐ เอกชนและภาคประชาชน เพื่อพัฒนาประเทศชาติให้อย่างยั่งยืนในอนาคต โดยให้หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษามีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส มีการบูรณาการการทำงานทุกระดับในพื้นที่และมีส่วนร่วมจากประชาชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 6 เรื่องการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการทำงานเชิงบูรณาการการศึกษากับหน่วยงานทุกระดับและการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา การบริหารสถานศึกษานั้นถือว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เพราะการบริหารนั้นเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญยิ่งที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการ แต่องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาไม่ได้อยู่ที่โรงเรียนเพียงองค์กรเดียวมีองค์กรต่างๆ ตามระเบียบ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาและสถานศึกษาอาชีวะของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วย 4 งานหลัก คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยมีส่วนร่วมจากผู้แทนองค์กรต่าง ๆ ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิ

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาในจังหวัดปัตตานี จำนวน 311 โรงเรียน พบว่า โรงเรียนกับคณะกรรมการสถานศึกษายังประสบปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการปรึกษาหารือกันในด้านการวางแผน การปฏิบัติงานร่วมกัน การใช้ข้อมูลทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกัน ยังอยู่ในระดับที่ค่อนข้างน้อยอาจจะด้วยหลาย ๆ สาเหตุ เช่น มีงบประมาณดำเนินงานน้อย วัสดุครุภัณฑ์ให้บริการแก่ชุมชนไม่เพียงพอและฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้อต่อการสนับสนุนโรงเรียน บุคคลากรของโรงเรียนและชุมชนยังขาดความใกล้ชิดสนิทสนม เป็นต้น ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบทางตรง และทางอ้อม ต่อการบริหารงานไม่เต็มประสิทธิภาพของโรงเรียน ไม่สามารถบูรณาการวิชาการกับวิถีชุมชนได้ ส่งผลทำให้โรงเรียนไม่มีแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจนและไม่บรรลุวัตถุประสงค์ จากข้อมูลดังกล่าวนับว่าคณะกรรมการสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของบทบาทการมีส่วนร่วมระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษากับสถานศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมต่อไปในอนาคต ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานนั้น มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพสังคมชุมชนในยุคปัจจุบัน ซึ่งมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาระดับในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารงานโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารงานโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี

3. เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารงานโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี

ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมและบทบทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา

การบริหารแบบมีส่วนร่วมคือ กระบวนการที่คนกลุ่มหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวเกี่ยวข้องกับโรงเรียนตามที่ประภาพรรณ รักเลี้ยง (2556) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการบริหารงานที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมสนับสนุน ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมแก้ไขปัญหาร่วมรับผิดชอบผลงานที่ออกมาตามความเหมาะสมและร่วมกันภาคภูมิใจในผลงานหรือรางวัลที่เกิดจากการร่วมกันปฏิบัติงาน ตามที่เด่นมหาชัย นันธิษา (2557) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการกิจกรรมในการทำงานที่คณะบุคคลภายในและภายนอกหน่วยงาน องค์การ เข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติ ตัดสินใจ รับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กรให้บรรลุเป้าหมายและร่วมประชุมปรึกษาหารือ แสดงความคิดเห็น แก้ไขปัญหา เสนอแนะสนับสนุนในการบริหารองค์การ และสอดคล้องกับรัตนพร รัตนสุวรรณ (2563) กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้บริหารใช้การจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาส มีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงานและร่วมรับผิดชอบเพื่อพัฒนางานที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงสุด ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน กล่าวโดยสรุป คือ การเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกันโดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1.การกำหนดเป้าหมายร่วม 2. การวางแผนร่วมกัน 3. การใช้ข้อมูลหรือการใช้ทรัพยากรร่วมกันและ 4. การประเมินผลและวัดผลจนถึงการรับมือและแก้ปัญหาที่พบเจอร่วมกัน

บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนในการมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษา

บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา คือการมีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งที่บ้าน แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและที่สถานศึกษา การกำหนดนโยบายเป้าหมายการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา การประชาสัมพันธ์สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษาและการเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากรและบุคลากรในการจัดการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับชัชวาลย์ ไชยบุญญานุภาพและคณะ (2562) กล่าวว่าตามระเบียบ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ 2542 กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษาให้ครอบคลุมทั้ง 4 ฝ่ายงาน ได้แก่ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคลและบริหารทั่วไปและตามที่ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2557) ได้สรุปบทบาทที่คณะกรรมการควรมีต่อสถานศึกษาไว้ 3 บทบาทหลักดังนี้ บทบาทในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษา บทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษา และบทบาทในการให้ข้อมูลกำกับ

ติดตามและการประเมินสถานศึกษาโดยชุมชนเป็นผู้สะท้อนภาพการดำเนินงานรวมทั้งเป็นผู้ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย และมีความสอดคล้องกับข้อกำหนดในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการของชุมชน จึงเป็นพื้นที่ที่มีความแตกต่างและพิเศษด้านการจัดการศึกษาในภาคอื่น ๆ เช่นการใช้ภาษาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะใช้อย่างน้อยสองภาษาได้แก่ภาษามลายูและภาษาไทย เป็นโรงเรียนสองระบบที่มีการจัดการเรียนรู้สองหลักสูตร คือ หลักสูตรอิสลามศึกษาและหลักสูตรสามัญควบคู่กัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้การศึกษาสามัญและการศึกษาศาสนาไปพร้อมกัน ซึ่งจะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีความเข้มแข็งทั้งทางด้านวิชาการ และศาสนา จนเป็นที่ยอมรับของชุมชน ดังนั้นสภาพปัญหาที่พบในด้านการมีส่วนร่วมตามบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีที่มาจากหลาย ๆ สาเหตุ เช่น การเปลี่ยนรัฐบาลส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนนโยบาย ซึ่งการเปลี่ยนนโยบายบ่อยครั้งก็ส่งผลกระทบต่อการออกแบบหลักสูตรในการจัดการเรียนรู้ทำให้คุณภาพการศึกษาไม่ได้มาตรฐานและมีแนวโน้มตกต่ำลงซึ่งผลการทดสอบแห่งชาติขั้นพื้นฐาน : O-NET พบว่า โรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่อยู่ในอันดับรั้งท้าย ส่วนในด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า เกิดปัญหาในการจัดการศึกษากล่าว คือ ขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถจำนวนมากซึ่งสาเหตุมากจากความไม่ปลอดภัยของบริบทพื้นที่ ทำให้โรงเรียนส่วนหนึ่งมีครูอัตราจ้างมากกว่า ซึ่งครูอัตราจ้างดังกล่าว ขาดประสบการณ์ในการสอน การผลิตสื่อนวัตกรรม ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน และสองประเด็นที่สำคัญต่อมาคือในด้านการบริหารจัดการของผู้บริหารสถาน พบว่า ยังขาดภาวะความเป็นผู้นำ ขาดความเป็นเอกภาพและมีการให้บริการทางการศึกษาอย่างไม่ทั่วถึง ยังขาดการประสานงานในด้านต่าง ๆ ระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ ไม่สามารถระดมทรัพยากร มาใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสุดท้ายในด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน กับโรงเรียนนั้นยังมีความอ่อนแอในอยู่ โดยมีผลมาจากปัญหาความไม่ปลอดภัย ในพื้นที่ทำให้สถานศึกษาไม่ได้เข้าไปในชุมชนของนักเรียน ส่งผลให้จำนวนผู้เรียนลดลงอย่างต่อเนื่องกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้ลดลงด้วย ดังนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่สามารถให้เกิดผลมากที่สุดคือเริ่มตั้งแต่การคัดสรรคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ มีจิตอาสาที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้อย่างสม่ำเสมอ รู้จักบทบาทหน้าที่และทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

ที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้คือการให้ความสำคัญกับวิธีการมีส่วนร่วมตามหลักศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะกรอบการปรึกษาหารือที่สัมพันธ์กับประชาธิปไตย ควรมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและกิจวัตรปฏิบัติของคนในชุมชน โดยการเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนให้เข้ามามีบทบาทผ่านกลไกภายในชุมชนซึ่งมีฐานของศาสนาและวัฒนธรรมเป็นหลัก การปรึกษาหารือด้วยวิธีการทางศาสนาเช่นนี้ ทำให้เกิดความร่วมมือตามมาโดยเฉพาะการหามติหรือการบรรลุความเห็นพ้องจากการพูดคุยกันซึ่งจะเป็นผลในทางที่ดีกับการปฏิบัติตามมาโดยวิธีการ

ดังกล่าวนี้เรียกว่า หลักการชูรอ (Al-Shura) การนำหลักการมีส่วนร่วมตามแบบอิสลามมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนูรุดีน อาดำ (2558) ที่นำหลักการอิสลามด้านการชูรอ ด้านอามัลด้านมูฮาสาบะฮฺ และด้านอิสลาฮฺ มาใช้ในกระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนนั้นมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างมาก กล่าวคือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมจะเกิดความภาคภูมิใจที่ตนเองได้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานอย่างเป็นญามาอะฮฺ มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นระหว่างกัน สามารถนำผลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปปฏิบัติด้วยวิธีการหรือแนวทางของอิสลามด้วยความมุ่งมั่น เพียรพยายาม อดทนและปฏิบัติด้วยความบริสุทธิ์ใจ มีการมอบหมายการงานต่ออัลลอฮฺ และมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

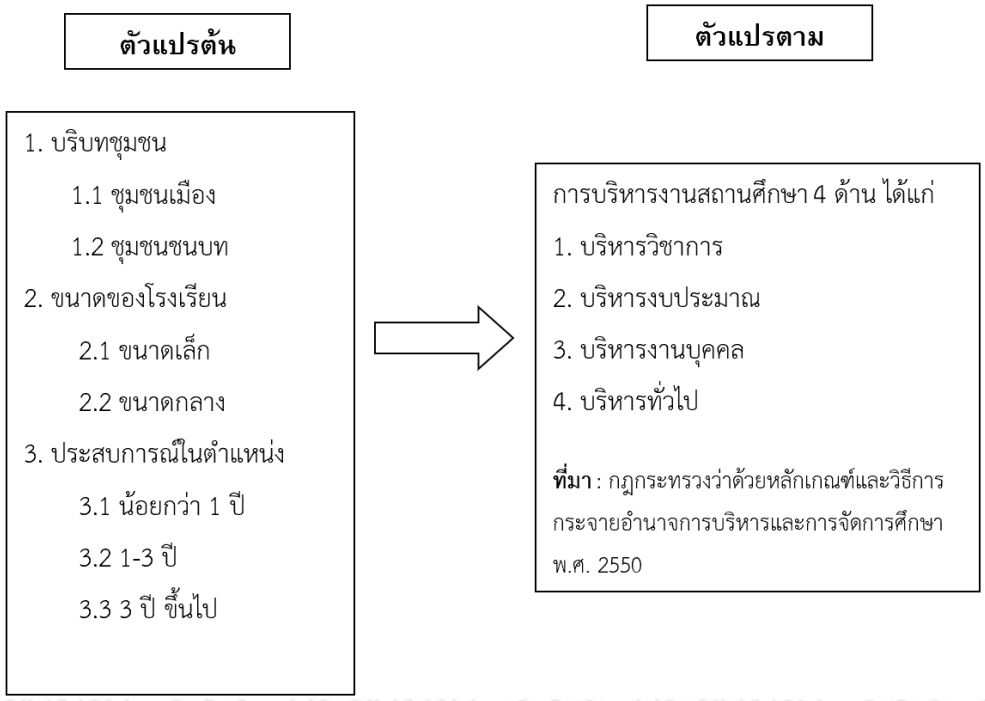

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี จำนวน 2,799 คน ใน 311 โรงเรียน

1.2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี จำนวน 315 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970: 607-610) ที่ความคลาดเคลื่อน .05 ด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามเกณฑ์สัดส่วน (Stratified Random Sampling According to Standard Criteria) ตามจำนวนของโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา

1.3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group interview) ผ่านระบบออนไลน์ ได้แก่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่หรือตัวแทน อาจารย์มหาวิทยาลัยและคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนที่มีส่วนร่วมสูงจากการตอบแบบสอบถามเชิงปริมาณ

2. การหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1. ศึกษานิยาม ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับและทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี ตามบริบทชุมชน ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการบริหารงานที่ส่งผลต่อการบริหารงาน 4 ฝ่าย เพื่อนำเนื้อหามาวิเคราะห์แนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2. สร้างแบบสอบถามตามขอบข่ายและเนื้อหาที่กำหนด โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์กรอบแนวคิด และขอบข่ายของการวิจัยแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.3. นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีความถนัดหรือเชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วม จำนวน 2 ท่าน และอาจารสาขาบริหารการศึกษาจำนวน 1 ท่าน

2.4. นำแบบสอบถามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับคณะกรรมการสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.965

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1. ข้อมูลเชิงปริมาณ เก็บรวมรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ บริหารบุคคลและบริหารทั่วไป

3.2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม (focus Group Interview)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ

4.2. ระดับทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4.3. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาจำแนกตามขนาดโรง เรียนบริบทของชุมชน และประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา โดยใช้การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัวที่เป็นอิสระต่อกัน วิเคราะห์ด้วยค่าที (Independent – Samples t-test) และ ความแตกต่างระหว่างตัวแปรมากกว่า 2 ตัวด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe′)

4.4. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ (Frequency)

4.5. การวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการพรรณนา สังเคราะห์ ตีความและสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้แทนครู จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 ตำแหน่งผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 ตำแหน่งผู้แทนผู้ปกครองและผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 ตำแหน่งผู้แทนองค์กรชุมชนจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ตำแหน่งผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 70 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 1-3 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 3 ปีขึ้นไป จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 84.1 และกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 61.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในบริบทชุมชนเมือง จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในบริบทชุมชนชนบท จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 72.7

2. จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารงานโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารงานโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี

ด้าน	$\bar{x}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
บริหารวิชาการ	3.98	0.35	มาก	3
บริหารงบประมาณ	3.78	0.38	มาก	4
บริหารงานบุคคล	4.19	0.40	มาก	2

ด้าน	$\bar{x}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
บริหารทั่วไป	4.49	0.53	มาก	1
รวม	**4.11**	**0.42**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบริหารทั่วไป ($\bar{x}$ = 4.49) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านบริหารงบประมาณ ($\bar{x}$ = 3.78)

3. ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารงานโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี พบว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดของโรงเรียนและบริบทชุมชนต่างกัน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมจำแนกตามประสบการณ์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงต้องทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ในแต่ละด้านพบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 1 ปีและผู้ที่มีประสบการณ์ 1-3 ปี การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ในส่วนของผู้ที่มีประสบการณ์ 3 ปีขึ้นไป การมีส่วนร่วมของชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.18) ซึ่งมีส่วนร่วมสูงที่สุด

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) มีข้อค้นพบที่สามารถเป็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

ด้านบริหารงบประมาณ ต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้งบประมาณและจัดสรรงบประมาณร่วมกับโรงเรียนโดยต้องมีส่วนร่วมในการระดมทุน/จัดหาแหล่งทุนให้กับโรงเรียน สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุดเพื่อลดงบประมาณที่ไม่จำเป็นออกมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินการใช้งบประมาณภายในสถานศึกษา โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบถึงการใช้จ่ายเงินที่แสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสของการบริหารโรงเรียน

ด้านบริหารวิชาการ ควรมีส่วนร่วมในการประชุมและเข้าร่วมให้ครบทุกครั้งและทุกขั้นตอนกระบวนการ เพื่อเสนอแนะในเรื่องต่าง ๆ โดยผู้บริหารต้องมีภาวะความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการเพื่อนำทีมเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ที่ให้มีส่วนร่วมตั้งแต่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีการจัดทำแผนโดยใช้หลักสูตรท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบ จัดหาสื่อเพื่อให้ตรงกับความต้องการของโรงเรียนและบริบทชุมชนนำไปสู่การดำเนินกิจกรรมโครงการด้านวิชาการอื่น ๆ ร่วมกันให้มีการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน วางกรอบความร่วมมือในการจัดทำแหล่งเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วม และสร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมีการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนเป็นระยะ และให้มีการประเมอนผลร่วมกัน

ด้านบริหารงานบุคคล ให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการร่างและออกแบบกรอบในเรื่องของการกำหนดคุณสมบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการสรรหาบุคคลที่จะเข้ามาสอนในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา อย่างโปร่งใสเป็นธรรม ตรวจสอบได้โดยต้องสร้างความไว้วางใจ ผสานความเป็นหนึ่งเดียวกันโดยชุมชนกับโรงเรียนจะต้องเต็มที่ เต็มเวลา เต็มศักยภาพในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และโรงเรียนจะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนโดยเฉพาะบุคลากรที่มีความสามารถ มีตำแหน่งที่เป็นผู้นำของชุมชน

ด้านบริหารทั่วไป ให้คณะกรรมการมามีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยแต่งตั้งเป็นส่วนหนึ่งในคณะทำงานและให้มีการนำเสนอการจัดทำแผนเข้าสู่การประชุมของโรงเรียนมีการให้โรงเรียนแจ้งข่าวสารกิจกรรมหรือปฏิทินการดำเนินงานตลอดทั้งปีการศึกษา จัดกิจกรรมที่เป็นการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นโดยให้ชุมชนนักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมมีการส่งเสริมคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีบท บาทในการดูแลนักเรียนเพิ่มขึ้นและส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนิน งานในด้านต่าง ๆ รวมไปถึงควรมีการชี้แจงผลการประเมินจากการมีส่วนร่วมรวมทั้งแนวทางในการพัฒนาแนวทางการบริหารให้แก่ชุมชนรับทราบ

อภิปรายผล

ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารงานโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.11) แสดงว่าชุมชนทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตัวเองเป็นอย่างดี ตามที่มีปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 และในปัจจุบันรัฐบาลได้มีนโยบายต่าง ๆ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาให้เข้ามาบริหารงานต่าง ๆ ในโรงเรียนร่วมกัน นอกจากนี้แล้ว โรงเรียนได้ให้ความสำคัญแก่ชุมชนในการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ เพราะชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่รู้และเข้าใจปัญหาได้ดีกว่าคนนอก จึงเป็นสาเหตุให้การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ กอบกฤช การควรคิด (2561) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตัวแทนชุมชนเคยมีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งได้ทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองมากพอสมควรรวมทั้งเคยได้รับโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆในการจัดการศึกษารวมไปถึงการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมและส่วนหนึ่งเข้าถึงการศึกษาทำให้มองภาพการศึกษาว่ามีความสำคัญ อีกทั้งยังได้รับการยอมรับจากบุคคลในชุมชนและสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นตัวแทนชุมชนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อสนองนโยบายในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและลักษณะของชุมชน

การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารงานโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องมาจากชุมชนในแต่ละโรงเรียนรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเองในการที่จะเข้ามาบริหารงานร่วมกับโรงเรียน สอดคล้องกับ

เนาวรัตน์ แสงโพธิ์ (2565) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตรไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีบริบทชุมชนแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากไม่ว่าจะเป็นบริบทชุมชนเมืองหรือชุมชนชนบท คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่เต็มความสามารถสอดคล้องกับรัตนพร รัตนสุวรรณ (2563) สรุปว่าบริบทชุมชนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากถึงแม้ว่ากลุ่ม ตัวอย่างที่มีบริบทของชุมชนจะแตกต่างกัน แต่ก็มีความคิดเห็นถึงความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาต่างก็มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน และเล็งเห็นถึงความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่แตกต่างกันและในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้านเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งมากกว่ามีประสบการณ์ ความชำนาญ ทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการบริหาร มากกว่าคณะกรรมการ สถานศึกษาที่มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งน้อยกว่า ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งน้อยกว่า มีประสบการณ์ ความชำนาญ ทักษะต่าง ๆ ไปใช้ในการบริหารงานโรงเรียนในการช่วยกันคิด แก้ปัญหาพัฒนาสถานศึกษา อาจจะไม่ดีเท่ากับคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาที่นานกว่า จึงเป็นสาเหตุให้มีความคิดเห็นในการบริหารงานโรงเรียนที่แตกต่างกันไปด้วยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟิกรี แก้วนวล (2560) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ทุกด้าน

แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษามีข้อค้นพบ ดังนี้

ด้านบริหารงบประมาณ คณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้งบประมาณและจัดสรรงบประมาณร่วมกับโรงเรียนโดยชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการระดมทุน/จัดหาแหล่งทุนให้กับโรงเรียน ชุมชนกับโรงเรียนสามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุดเพื่อลดงบประมาณที่ไม่จำเป็นออก ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินการใช้งบประมาณภายในสถานศึกษา โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบถึงการใช้จ่ายเงินที่แสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสของการบริหารโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาทินี สุรนารถ (2565) กล่าวว่า โรงเรียนต้องมีแผนงบประมาณเพื่อจัดสรรวัสดุครุภัณฑ์ ต้องมีการดำเนินการทางด้านบัญชีที่ถูกต้องตามกระบวนการและเป็นปัจจุบันโดยมีการใช้

เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการในทุกขั้นตอนต้องเป็นไปตามกระบวนการ มีหลักฐานสามารถตรวจสอบได้ตามที่พิมพ์พิชมญชุ์ สุภายอง (2563) กล่าวว่า การบริหารด้านงบประมาณให้มีการจัดทำแนวทางเพื่อระดมทุน มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ชุมชนมามีส่วนร่วมในการจัดการ ในการสร้างการมีส่วนร่วมอาจเป็นแบบทางตรงหรืออ้อมก็ได้เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายด้วย

ด้านบริหารวิชาการ โรงเรียนจะต้องให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประชุมและเข้าร่วมให้ครบทุกครั้งและทุกขั้นตอนกระบวนการ เพื่อเสนอแนะในเรื่องต่าง ๆ โดยผู้บริหารต้องมีภาวะความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการเพื่อนำทีมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาการและให้มีส่วนร่วมตั้งแต่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีการจัดทำแผนโดยใช้หลักสูตรท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบ และให้เข้ามามีส่วนร่วมในหลักสูตรท้องถิ่น จัดหาสื่อเพื่อให้ตรงกับความต้องการของโรงเรียนและบริบทชุมชนนำไปสู่การดำเนินกิจกรรมโครงการด้านวิชาการอื่น ๆ ร่วมกันให้มีการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จัดทำแผนร่วมกันกับท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา วางกรอบความร่วมมือในการจัดทำแหล่งเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วม และสร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนการส อนมีการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนเป็นระยะและให้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แก่นักเรียนของโรงเรียน มีการประชุมเพื่อจัดทำกระบวนการเรียนรู้สร้างช่องทางการสื่อสารระหว่างครูและชุมชน การมอบงานหรือกิจกรรมเพื่อให้ชุมชนและโรงเรียนทำร่วมกันสอดคล้องกับพิมพ์พิชมญชุ์ สุภายอง (2563) มีการเปิดโอกาสให้ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน การสร้างช่องทางการสื่อสารการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ชุมชนและสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2558) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียควรอยู่ในรูปของคณะกรรมการและการบริหารจัดการต้องตอบสนองและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

ด้านบริหารงานบุคคล การบริหารงานบุคคลให้มีความชัดเจนจะต้องให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการร่างและออกแบบกรอบในเรื่องของการกำหนดคุณสมบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการสรรหาบุคคลที่จะเข้ามาสอนในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างโปร่งใสเป็นธรรม ตรวจสอบได้โดยชุมชนต้องสร้างความไว้วางใจกับบุคลากรและผสานความเป็นหนึ่งเดียวกันโดยชุมชนกับโรงเรียนจะต้องเต็มที่ เต็มเวลา เต็มศักยภาพในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันและโรงเรียนจะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนโดยเฉพาะบุคลากรที่มีความสามารถ มีตำแหน่งที่เป็นผู้นำของชุมชนและผู้ที่มีทุนทรัพย์ด้านต่าง ๆ เช่น เงิน อาคาร สถานที่และด้านความรู้สอดคล้องกับ ศรัญญา แสงสว่าง (2564) กล่าวว่าผู้บริหารควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการชี้แจงหลักเกณฑ์การพิจารณาต่าง ๆ ให้ชัดเจนและการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างเป็นธรรมโปร่งใส ตรวจสอบได้

ด้านบริหารทั่วไป ให้ชุมชนมามีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในคณะทำงานและให้มีการนำเสนอการจัดทำแผนเข้าสู่การประชุมของโรงเรียนมีการให้โรงเรียนแจ้ง

ข่าวสารกิจกรรมหรือปฏิทินการดำเนินงานตลอดทั้งปีการศึกษาให้ชุมชนทราบและจัดกิจกรรมที่เป็นการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นโดยให้ชุมชน นักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมมีการส่งเสริมให้ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการดูแลนักเรียนเพิ่มขึ้นและส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ รวมไปถึงควรมีการชี้แจงผลการประเมินจากการมีส่วนร่วมรวมทั้งแนวทางในการพัฒนาแนวทางการบริหารให้แก่ชุมชนรับทราบ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์พิชมญชุ์ สุภายอง (2563) ให้มีการจัดทำแผนรายปี การประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ช่องทาง การกำหนดเกณฑ์วิธีการช่วยเหลือดูแลและติดตามนักเรียน มีการจัดกิจกรรมท้องถิ่นขึ้น ดังนั้นโรงเรียนควรมีการชี้แจงผู้ปกครอง ชุมชนให้ทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างการสื่อสารที่ดีและเกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันจะเป็นการช่วยให้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเป็นไปตาม เป้าหมายที่กำหนด ดังนั้นแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษานั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์การมีส่วนร่วมอาจจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ โดยผ่านกระบวนการ 4 ขั้นตอนหลักได้แก่ การวางแผนร่วมกัน การปฏิบัติงานร่วมกัน การใช้ข้อมูลหรือทัพยากรร่วมกันและที่สำคัญคือมีการวัดและประเมินผลร่วมกัน ซึ่งหากสามารถสร้างได้ครบทั้ง 4 ขั้นตอนก็จะทำให้เกิดความร่วมมือและมีส่วนร่วมมากขึ้นเกิดสัมพันธภาพที่ดี มีความราบรื่น การดำเนินงานเป็นไปอย่างสมบูรณ์ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนและสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและบริบทชุมชนโดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ต่างกันการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ และผลการวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาควรวางเป้าหมายคุณภาพการศึกษาและแนวทางการจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ของสังคมพหุวัฒนธรรมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยผู้บริหารควรนำหลักการมีส่วนร่วมตามแบบอิสลาม เช่น หลักการชูรอ (Al-Shura) คือกรอบการปรึกษาหารือที่สัมพันธ์กับประชาธิปไตยที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและกิจวัตรปฏิบัติของคนในชุมชน หลักการมูฮาสาบะฮฺหมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตรวจสอบรวบรวมข้อมูล การดำเนินงานด้วยวิธีที่หลากหลาย มีการพัฒนาเครื่องมือในการตรวจสอบให้เป็นที่ยอมรับ มาใช้ในการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย ดังนั้นแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษานั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์การมีส่วนร่วมอาจจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ โดยผ่านกระบวนการ 4 ขั้นตอนหลักได้แก่ การวางแผนร่วมกัน การปฏิบัติงานร่วมกัน การใช้ข้อมูลหรือทัพยากรร่วมกันและที่สำคัญคือมีการวัดและประเมินผลร่วมกัน ซึ่งหากสามารถสร้างได้ครบทั้ง 4 ขั้นตอนก็จะทำให้เกิดความร่วมมือและมีส่วนร่วมมากขึ้น เกิดสัมพันธภาพที่ดี มีความราบรื่น การดำเนินงานเป็นไปอย่างสมบูรณ์ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนและสถานศึกษา ดังแผนภาพที่ 2

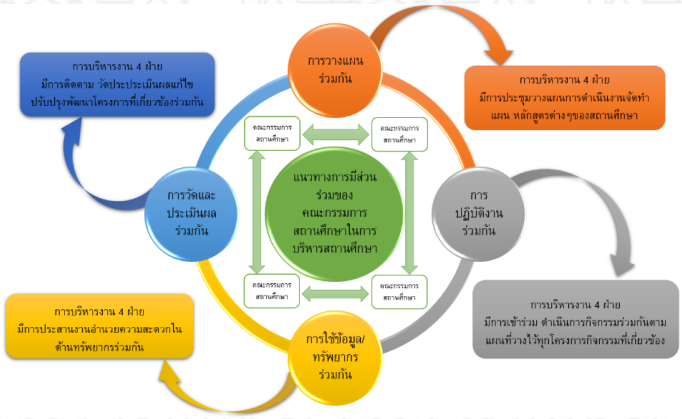

แผนภาพที่ 2 แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ด้านบริหารงบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยการแต่งตั้งคณะทำงาน โดยมีอนุกรรมการจากชุมชนเป็นส่วนหนึ่งเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและอธิบายถึงบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วมให้ชุมชนได้รับทราบและที่สำคัญต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการใช้งบประมาณของสถานศึกษาด้วยเพื่อแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสของการปฏิบัติงานร่วมกัน

2. ด้านบริหารวิชาการ ให้โรงเรียนได้คัดเลือก บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการวัดผลให้มีความหลากหลายได้เข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนก่อนการดำเนินงานในกระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวิชาการและให้มีส่วนร่วมตั้งแต่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีการจัดทำแผนโดยใช้หลักสูตรท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบ และให้เข้ามามีส่วนร่วมในหลักสูตรท้องถิ่นไปจนถึงการวัดผลและประเมินผลร่วมกัน

3. ด้านบริหารงานบุคคล สถานศึกษาจะต้องระบุผู้ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนเพื่อให้ตัวแทนสามารถที่จะเข้าร่วมในการกำหนดแผนโดยจะต้องมีกฎเกณฑ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษรและเอกสารประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆเพื่อความโปร่งใสเป็นธรรม

4. ด้านบริหารทั่วไป ให้จัดตั้งคณะกรรมการให้จัดเจนหากไม่สามารถเข้าร่วมการวางแผนได้ก็ให้ส่งตัวแทนที่มีความรู้ความสามารถเข้าร่วมแทนและหลักจากได้ร่วมกันวางแผนแล้วจะต้องมีการนำข้อมูลดังกล่าวไปถ่ายทอดให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องท่านอื่นๆได้รับทราบด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยและองค์ประกอบต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน 4 ฝ่ายที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา

2. ควรวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อเจาะลึกถึงสาเหตุการแก้ไขปัญหาและปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่ความสำเร็จของการปฏิบัติงานของชุมชนและโรงเรียน

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพมหานคร ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กอบกฤช การควรคิด. (2561). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชัชวาลย์ ไชยบุญญานุภาพและคณะ (2562). *คู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2562.* พิมพ์ที่ แม็ทช์พอยท์ เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. *Veridian E-Journal,Silpakorn University. 10*(2), 1342-1354.

เด่นมหาชัย นันธิษา. (2557). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

นวรัตน์ แสงโพธิ์ (2565). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. *Journal of Roi Kaensarn Academi. 7*(4)*, 125-133.*

นูรุดีน อาดำ. (2558). การมีส่วนร่วมในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาแบบอิสลามในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปตตานี. *วารสารอัล-นูร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี. 10*(19), 25-38.

ประภาพรรณ รักเลี้ยง. (2556). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา.* พิษณุโลก: มหาวิทยาลัย ผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. (19 ธันวาคม 2545). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่มที่ 119 ตอนที่ 123 ก, 16-21.

พิมพ์พิชมญชุ์ สุภายอง. (2563). *การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของพิษณุโลก.*

ฟิกรี แก้วนวล. (2560). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี.* วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

รัตนพร รัตนสุวรรณ. (2564). แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์. 6*(3), 1-16.

วาทินี สุรนารถ. (2565). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในยุคนิวนอร์มัลของโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย. 4*(3), 15-36.

ศรัญญา แสงสว่าง. (2564). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานแห่งชาติ. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานคร. *วารสาร Journal of Roi Kaensarn Academi. 6*(12), 152-165.

บทความวิจัย

การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความรายวิชาอัตตารีค เรื่องบรรดานบีโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รุสมาน เจะเลาะ[1] มูหำมัดสุใหมี เฮงยามา[2] อับดุลรอแม สุหลง[3]

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา

[2] ดร. (ผู้ช่วยศาสตราจารย์) อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา

[3] ดร. (รองช่วยศาสตราจารย์) อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา

อีเมลผู้แต่งหลัก : hiro.fc72@gmail.com **เบอร์โทร :** 09 3641 8996

วันที่รับ : 02, เมษายน, 2567 ❁ **วันที่รับแก้ไข :** 15, พฤษภาคม, 2568 ❁ **วันที่ตอบรับ :** 15, มิถุนายน, 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนรายวิชาอัตตารีคสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีค ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 23 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน 2) แบบประเมินทักษะการอ่านรายวิชาอัตตารีคของนักเรียน 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-Test แบบ Dependent) ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน รายวิชาอัตตารีคมีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 84.47/85.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนหลังเรียนมีทักษะการอ่านจับที่เรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนที่โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.64)

คำสำคัญ : การพัฒนา, ทักษะการอ่านจับใจความ, เทคนิคการสอนแบบเพื่อนชวนเพื่อน

RESEARCH

The Development of Reading Comprehension Skill on Al-Tarikh Entitled the Prophets Using Peer-to-Peer Teaching Technique for Secondary School Students, Year 3

Rusman jehloh[1] Muhammadsuhaimi Haengyama[2] Addulramae Sulong[3]

[1] Master of the Education the degree Master Program Teaching Islamic Education, Faculty of Education Yala Rajabhat University

[2] Asst. Prof. Dr., Program in Education Administration, Faculty of Education, Yala Rajabhat University.

[3] Assoc. Prof. Dr., Program in Education Administration, Faculty of Education, Yala Rajabhat University.

Corresponding Author, Email : hiro.fc72@gmail.com **Tel :** 09 3641 8996

Received : April 02, 2024 ❁ **Revised :** May15, 2025 ❁ **Accepted :** June 15, 2025

Abstract

The objectives of this research were to 1) develop and find the effectiveness of the learning management plan by using peer-to-peer teaching technique in al-Tarikh subject for secondary school students, year 3 according to the standard criteria of 80/80, 2) compare reading comprehension skills in al-Tarikh subject between before and after using peer-to-peer teaching technique, and 3) study the students' satisfaction with peer-to-peer teaching technique. The sample of this research was 50 secondary school students, year 3 from obtained by purposive sampling technique. The research tools were 1) a learning management plan by using peer-to-peer teaching technique, 2) an assessment form of the students' reading comprehension skills in al-Tarikh subject, and 3) the students' satisfaction questionnaire. Statistics used in this research included percentages, means, standard deviations and and the value test (t test dependent) The research results showed that. 1)The effectiveness of learning management plan by using peer-to-peer teaching technique was overall 84.47/85.11, which was higher than the specified criteria. 2) The students' reading comprehension skills after using peer-to-peer teaching technique was higher than before learning statistically statistically significant at the level of .01 3).The students' satisfaction with learning management plan by using team assisted individualization technique (TAI) was overall at the highest level ($\bar{x}$ = 4.39, S.D. = 0.64).

Keywords : The Development, Reading comprehension skills, Peer Teaching Techniques Responsibility

บทนำ

การอ่านเป็นทักษะการรับสารที่มีความสำคัญและจำเป็นในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะสังคมปัจจุบัน การรับสารด้วยการอ่านมีความรวดเร็วและมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น อาทิ การอ่านจากอินเทอร์เน็ตและสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ผู้ที่เห็นความสำคัญของการอ่านและมีความสามารถในการอ่านจึงมักได้รับประโยชน์มากกว่าผู้อื่น (สิริอาภา รัชตะหิรัญ, ม.ป.ป: 1) อย่างไรก็ตามการอ่านจับใจความนับเป็นหัวใจของการอ่าน การจับใจความอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้อ่านรู้และเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ที่อ่านได้ ผู้อ่านจึงสามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเอง ดังที่ ศิริวรรณ เสนา (2551) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านถือเป็นหัวใจสำคัญของการอ่านเพราะว่าถ้าผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่อ่านและไม่สามารถจับใจความสำคัญของสิ่งที่อ่านได้ ผู้อ่านก็ไม่สามารถจะนำสาระความรู้และข้อเสนอไปใช้ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้ การอ่านนั้นถือเป็นการอ่านที่ไม่สมบูรณ์ ดังนั้น จึงกล่าวสรุปได้ว่า การอ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาสติปัญญาความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตและการอ่านจับใจความที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้อ่านรับรู้สาระเรื่องราวของเรื่องที่อ่านด้วยความเข้าใจและสามารถนำสาระความรู้จากเรื่องที่อ่านมาพัฒนาปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข กิจกรรมการเรียนการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-Assisted Learning หรือ Peer Tutoring) นั้นเป็นวิธีการที่ช่วยสนับสนุนแรงจูงใจในการเรียนได้ทางหนึ่ง เป็นการสอนแบบ “เก่งช่วยอ่อน” (อรศิริ เลิศกิตติสุข, 2552) โดยให้เพื่อนที่เก่งได้มีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนการสอนต่อเพื่อนที่อ่อนกว่า ดังนั้น วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนจะไม่ได้มาจากครูผู้สอนผู้เดียว แต่จะให้เพื่อนและกลุ่มมีอิทธิพลในการสร้างความสนใจ จูงใจ และการยอมรับของเพื่อนด้วยกัน ซึ่งการเรียนการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การทำกิจกรรมกลุ่ม การเรียนเป็นกลุ่มย่อยหรือการเรียนร่วมกัน มีประโยชน์ เช่น ผู้เรียนที่เรียนเก่งมีโอกาสขยายความรู้ให้เพื่อนฟังได้ และช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อนได้

รายวิชาอัตตารีคหรือประวัติศาสตร์ เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวบรรดานบี เป็นการบอกถึงประวัติชีวิตมนุษย์ ปุถุชนคนหนึ่งที่พระเจ้าทรงให้เกียรติเป็นนบีเป็นประวัติที่ไม่ได้ออกจากกรอบของความเป็นมนุษย์เลยไม่มีเรื่องอภินิหารใดมาเสริมแต่ง ด้วยเหตุนี้เองชีวประวัติของบรรดาบี จึงมีเรื่องราวมากมายที่สอดคล้องกับโลกปัจจุบัน ทั้งในแง่ข้อคิดและบทเรียนให้แก่ผู้ที่ศึกษาและเข้าใจเรื่องราวบรรดานบีอย่างถ่องแท้ ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้วิชาอัตตารีคเพื่อให้ได้เข้าใจเรื่องราวของหลักการอิสลาม ได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หัวหน้าวิชาการอิสลามศึกษาโรงเรียนบ้านศาลาใหม่ (2565) จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (I-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านศาลาใหม่ ปีการศึกษา 2563 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 42.98 ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 59.67 โดยเฉพาะสาระที่ควรเร่งพัฒนาลำดับแรกคือ สาระการอ่าน โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 44.16 สรุปได้ว่า การอ่านจับใจความของนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งปัญหาที่สำคัญในการอ่านของผู้เรียน คือ อ่านแล้วจับใจความไม่ได้ ไม่สามารถจำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น สรุปประเด็นสำคัญกับใจความรองได้ อีกทั้ง ยังนักเรียนยังขาดความสนใจในการเรียน ขาดความกระตือรือรน ความพึงพอใจในการเรียนรู้ และผู้เรียนมีความแตกต่างในการเรียนรู้ ซึ่งหากปล่อยให้

สภาพดังกล่าวเกิดขึ้นโดยไม่ได้รับการป้องกันหรือแก้ไข ก็จะทำให้ผู้เรียนไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาอัตตารีค ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีการใช้สื่อหรือเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จะช่วยให้การสอนของครู และการเรียนของนักเรียนมีประสิทธิภาพ คือ กระบวนการเรียนการสอนตามแนวการสอนใหม่ ซึ่งจำเป็นต้องนำสื่อหรือเครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมเข้ามาช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ผู้สอนจะต้องใช้ความรู้ความสามารถและเทคนิคต่าง ๆ ในการจูงใจผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

หัวหน้าวิชาการอิสลามศึกษาโรงเรียนบ้านศาลาใหม่ (2565) จากการสังเกตการเรียนการสอนและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านศาลาใหม่ ปัญหาที่พบ คือ ผู้เรียนยังขาดทักษะการอ่านจับใจความ สรุปเรื่องราวประเด็นที่อ่านไม่ได้ ทำให้พวกเขาคิดว่าการอ่านเรื่องชีวประวัติศาสตร์ของบรรดานบีนั้นยาก ไม่สนุก รวมทั้งการสัมภาษณ์ครูสอนอิสลามศึกษารายวิชาอัลตารีค พบว่าครูผู้สอนยังใช้วิธีการสอนแบบเดิม ๆ ครูอ่านแล้วแปลหรืออธิบายศัพท์ให้ฟัง แล้วให้นักเรียนอ่านตามครู รูปแบบการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนการความเบื่อหน่าย มาสนใจเรียนเลย จะเห็นได้ว่าเด็กไม่ค่อยตื่นเต้นกับรูปแบบการสอนแบบนั่งฟังครูอ่านให้ฟัง และให้อ่านออกเสียงทีละคนผ่านกระดานดำโดยไม่มีสื่อหรือกิจกรรมที่หลากหลาย

การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านนั้น มีหลายวิธี เช่น การจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นกระบวนการคิด (Thinking Instruction) เป็นต้น แต่ผู้วิจัยเลือกการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer to Peer) เนื่องจากเป็นการเรียนลัดวิธีการเรียน การทำงานต่าง ๆ ที่เราอาจจะเคยทราบมาก่อน สิ่งเหล่านี้จะมาจากประสบการณ์ เทคนิควิธีต่าง ๆ ของคู่เพื่อนช่วยเพื่อนหรือทีมเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ มุมมองความคิดต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อช่วยกันพัฒนาความรู้เดิมที่มีอยู่ให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อัตตารีค เรื่องราวประวัติศาสตร์รายวิชาอัตตารีค เรื่อง ชีวประวัติบรรดานาบี ซึ่งมีเนื้อหาจำนวนมาก แต่มีข้อจำกัดของเวลาในการจัดการเรียนรู้ โดยเทคนิคดังกล่าวสามารถประยุกต์ใช้ในการสอนสาระการเรียนรู้ที่หลากหลาย (ทิศนา แขมมณี, 2552) และมีกิจกรรมที่สร้างกระบวนกลุ่มที่สามารถช่วยพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ให้แก่ผู้เรียน เช่น ทักษะการทำงานเป็นทีม การสร้างมนุษยสัมพันธ์ (พะเยาว์ คงยืน สุมนทิพย์ บุญสมบัติ และประพนธ์ เจียร กูลม, 2555) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (จิราพร ยมนา สิริวรรณ ศรีพหล และสมประสงค์ น่วม บุญลือ, 2555) เป็นต้น ซึ่งเทคนิคดังกล่าวเป็นวิธีที่น่าสนใจและสามารถประยุกต์ได้กับการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์รูปแบบที่เน้นการร่วมมือและเรียนรู้ร่วมกัน อันเป็นแนวทางการสอนประวัติศาสตร์ตามข้อเสนอแนะของสมาคมครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ของประเทศออสเตรเลียที่สนับสนุนการสอนประวัติศาสตร์ที่เน้นทักษะการค้นหาและวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมให้เรียนรู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ซึ่งการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวนี้น่าจะทำให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ ช่วยเพิ่มพูนทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวประวัติศาสตร์ของนักเรียน และเป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาศาสนประวัติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer to Peer) เป็นสื่อที่สามารถพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราว

รายวิชาอัตตารีคได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นสื่อรูปแบบหนึ่งที่จะสร้างความน่าสนใจ ความแปลกใหม่ในเนื้อหาการเรียนการสอนรายวิชาอัตตารีคทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรายวิชาอัตตารีคมากยิ่งขึ้น ให้ความสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้ไม่รู้สึกเบื่อ มีความสนุกสนาน และยังสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอัตตารีคให้ดียิ่งขึ้นรวมทั้งช่วยให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน รายวิชาอัตตารีค สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ 3 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีค ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

วิธีดำเนินการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัตตารีค เรื่องบรรดานบีโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3ผู้วิจัยนำเสนอกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านศาลาใหม่ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 50 คน จากจำนวน 2 ห้อง

กลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านศาลาใหม่ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้อง นักเรียน 23 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความรายวิชาอัตตารีค เรื่อง บรรดานบี โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 แผน

2.2 แบบประเมินทักษะการอ่านจับใจความรายวิชาอัตตารีค เรื่อง บรรดานบีโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 แผน จำนวน 40 ข้อ

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจสำหรับนักเรียนใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านศาลาใหม่ จำนวน 10 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้พร้อมทั้งเสนอเป้าหมายของการเรียนและการประเมินผล

3.2 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายโดยใช้แบบประเมินทักษะการอ่านจับใจความ จำนวน 10 ข้อ แล้วนำมาตรวจให้คะแนนและบันทึกผลไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3 ดำเนินการจัดการเรียนการสอนกับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 6 แผน ๆ ละ 2 ชั่วโมง

3.4 ทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายโดยใช้แบบประเมินทักษะการอ่านจับใจความชุดเดิมแล้วนำมาตรวจให้คะแนนและบันทึกผลไว้เป็นคะแนนหลังเรียนเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทำการตอบแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่ที่มีต่อการเรียนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านศาลาใหม่

3.6 นำคะแนนการทดสอบแบบประเมินทักษะการอ่านจับใจความ ก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน และคะแนนเจตคติไปประมวลวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล

3.7 นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทดสอบแบบสมมติฐาน

3.8 สรุปผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

4.1 หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยหาค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)

4.2 เปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีคของนักเรียนก่อนและหลังเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการทดสอบค่าที (t-Tests แบบ Dependent)

4.3 คะแนนประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

	คะแนนระหว่างเรียน (E_1)							คะแนนหลังเรียน (E_2)
	แผน 1 (40)	แผน 2 (40)	แผน 3 (40)	แผน 4 (40)	แผน 5 (40)	แผน 6 (40)	รวม (320)	(40)
ค่าเฉลี่ย	25.2	25.1	25.4	25.4	25.5	25.4	202.74	34.04
ร้อยละ	84.06	83.77	84.64	84.49	84.93	84.78	84.47	85.11
E_1/E_2 เท่ากับ 84.47/85.11								

จากตารางที่ 1 ประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผู้เรียนสามารถทำคะแนนระหว่างเรียนได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 84.47 และผู้เรียนสามารถทำคะแนนหลังเรียนได้ถูกต้องเฉลี่ย ร้อยละ 85.11 และเมื่อพิจารณาเป็นรายแผน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน จากผลการทดลองแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ตามที่กำหนดไว้

ตอนที่ 2 ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีคของนักเรียนโดยใช้โดยใช้เทคนิคสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนก่อนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	22	40	21.70	5.52	21.469**	.000
หลังเรียน	22	40	33.22	5.57		

** $p < .01$

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีคของนักเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

ตารางที่ 3 ความความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

ข้อที่	ความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
ด้านเนื้อหา		4.27	0.57	มาก
1	เนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่าย	4.20	0.71	มาก
2	เนื้อหามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.16	0.85	มาก
3	เนื้อหามีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.08	0.76	มาก
ด้านภาษา		4.17	0.47	มาก
4	การจัดลำดับเนื้อหา ได้ถูกต้อง	4.04	0.84	มาก
5	ภาษาที่ใช้สื่อความหมายและเข้าใจง่าย	4.08	0.81	มาก
6	ภาษามีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.12	0.53	มาก
ด้านรูปแบบกิจกรรม		4.39	0.64	มาก
7	ชุดกิจกรรมมีความน่าสนใจเข้าใจง่าย	4.16	0.80	มาก
8	ชุดกิจกรรมมีความสนุกและตื่นเต้น	4.36	0.81	มาก
9	นักเรียนมีความสุขในการทำชุดกิจกรรม	4.24	0.72	มาก
10	ชุดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการอ่านที่ดีขึ้น	4.24	0.88	มาก
	ภาพรวม	**4.49**	**0.76**	**มาก**

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินความความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความรายวิชาอัตตารีค เรื่อง บรรดานบีโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{x}$= 4.49, S.D. = 0.76) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา และด้านรูปแบบกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านรูปแบบกิจกรรม ($\bar{x}$= 4.39, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหา ($\bar{x}$= 4.27, S.D. = 0.57) และด้านที่ต่ำที่สุด คือ ด้านภาษา ($\bar{x}$= 4.17, S.D. = 0.47) ซึ่งสรุปได้ คือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพอใจมาก ($\bar{x}$= 4.53, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อส่วนใหญ่นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก คือ ชุดกิจกรรมมีความสนุกและตื่นเต้น ($\bar{x}$= 4.36, S.D. = 0.81) รองลงมา คือ นักเรียนมีความสุขในการทำชุดกิจกรรม ($\bar{x}$= 4.24, S.D. = 0.72) ส่วนสุดท้ายนักเรียนมีความพึงพอใจที่ต่ำที่สุด คือ การจัดลำดับเนื้อหาได้ถูกต้อง ($\bar{x}$= 4.04, S.D. = 0.84) สรุปได้ว่า ค่าความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TAI อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 3 เมื่อพิจารณาความพึงพอใจภาพรวม ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 4.27, S.D. = 0.52) ด้านภาษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 4.17, S.D. = 0.47) และด้านรูปแบบกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 4.39, S.D. = 0.64)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีค เรื่องบรรดานบี โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีค เรื่อง บรรดานบีโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ E_1/E_2 = 80/80 มีประสิทธิภาพเฉลี่ยโดยรวม E_1/E_2 = 84.47/85.11 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80

ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อย่างเป็นระบบ โดยได้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผ่านแผนการจัดการเรียนรู้และตรวจสอบความถูกต้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ด้านรูปแบบ ด้านการใช้ภาษาและด้านการประเมินผล จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่เคยเรียนมาแล้ว มีค่าประสิทธิภาพเป็น 84.47/85.11 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 6 แผน มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีค เรื่อง บรรดานบีโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย อรุณี พงษ์ไพบูลย์ (2550: 56-60) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีการสอนแบบ SQ3R กับวิธีการสอนตามคู่มือครูโดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

โดยวิธีการสอนแบบ SQ3R กับวิธีการสอนตามคู่มือครูทั้งก่อนและหลังสอนเพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการสอนแบบ SQ3R กับวิธีการสอนตามคู่มือครูกับเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 40 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน โดยใช้วิธี SQ3R และกลุ่มควบคุม จำนวน 20 คน ใช้วิธีสอนตามคู่มือครู เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองมี 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เป็นแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ3R จำนวน 14 แผน และแผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู 14 แผน ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบทดสอบเพื่อวัดความสามารถในการอ่านจับใจความแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที จากผลการวิจัย พบว่า 1) ความสามารถใน

การอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ3R 2) หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยวิธีการสอนตามคู่มือครู หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ3R สูงกว่าวิธีการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 4) ความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ3R สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 5) ความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยวิธีการสอนตามคู่มือครูไม่สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกันกับผู้วิจัยที่ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีค เรื่อง บรรดานบีโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเน้นสื่อหรือรูปแบบการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีคของนักเรียนดีขึ้น จะเห็นได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ผู้เรียนสามารถทำคะแนนหลังเรียนได้สูงกว่าระหว่างเรียนอย่างเห็นได้ชัดนั้น แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมีผลต่อการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีค เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีค เรื่อง บรรดานบีโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ดี เพราะเทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นรูปแบบการสอนที่เน้นกิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ต่อผู้เรียนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในแผนการจัดการเรียนรู้และยังทำให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัตตารีคที่ดีขึ้นผ่านการทำกิจกรรมด้วยตนเอง ดังนั้น การเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจึงมีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีคผู้เรียนได้ดี

2. ทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีคของนักเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เนื่องจากผู้สอนใช้แบบประเมินทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีคของนักเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีคของผู้เรียนอย่างเป็นระบบขั้นตอน ทำให้ความสามารถในการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีคของผู้เรียนดีขึ้น สอดคล้องกับ อาซีเยาะห์ ลาเตะ (2561: 72-85) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านภาษามลายูโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนสาหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบเพื่อนช่วยเพื่อนโดยภาพรวมมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดโดยมีค่าเท่ากับ 84.96/89.33 ทักษะการอ่านภาษามลายูโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนมีประสิทธิภาพที่สูงกว่าเกณฑ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน (18.92 > 26.80) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ.05 และความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ระดับความพึงพอใจของผู้เรียน โดยใช้การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัตตารีค เรื่อง บรรดานบีโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า ผู้เรียนพอใจกับเทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เนื่องจากเทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัตตารีคอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนที่น่าสนใจ และมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้เลือก เมื่อพิจารณาประเด็นความพึงพอใจของผู้เรียนที่ได้ทำการจัดเรียงลำดับจากความพึงพอใจสูงสุดไปหาความพึงพอใจต่ำสุด พบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีผลต่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัตตารีค เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัตตารีค เรื่อง บรรดานบีโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา และด้านรูปแบบกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านรูปแบบกิจกรรม ($\bar{X}$= 4.39, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหา ($\bar{X}$= 4.27, S.D. = 0.57) และด้านที่ต่ำที่สุด คือ ด้านภาษา ($\bar{X}$= 4.17, S.D. = 0.47) ซึ่งสรุปได้ คือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพอใจมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.53, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อส่วนใหญ่นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก คือ ชุดกิจกรรมมีความสนุกและตื่นเต้น ($\bar{X}$= 4.36, S.D. = 0.81) รองลงมา คือ นักเรียนมีความสุขในการทำชุดกิจกรรม ($\bar{X}$= 4.24, S.D. = 0.72) ส่วนสุดท้ายนักเรียนมีความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ การจัดลำดับเนื้อหาได้ถูกต้อง ($\bar{X}$= 4.04, S.D. = 0.84) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลินดา กอดซิคกิ นิโคล กอดซิคกิ แมรีโครเฟล และคณะ (Linda Godzicki, NicoleGodzicki, Mary Krofel and et al., 2013) ได้ศึกษาการเพิ่มแรงจูงใจและข้อตกลงในนักเรียนระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาผ่านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้โดยชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่รู้สึกว่า ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนที่เกี่ยวข้องกับความสนใจของผู้เรียน นอกจากนี้ยังเห็นได้ชัดว่านักเรียนมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียนเมื่อมีกิจกรรมสร้างสรรค์ เกม สนุกๆเข้ามาในการเรียนการสอน มาใช้เมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังเรียน นักเรียนมีแรงจูงใจมากขึ้นและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ในการเรียนรู้เมื่อมีการใช้กิจกรรมสร้างสรรค์เข้ามาช่วยผลการประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ด้านการออกแบบและด้านเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.68, S.D. = 0.62) จะเห็นได้ว่านักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการเรียนการสอน เช่นเดียวกับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยของผู้วิจัยที่สร้างเทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนขึ้นมา เพื่อให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความตื่นเต้นสนุกสนานในกิจกรรม รู้สึกมีความสุขในวิชาอัตตารีคทำให้นักเรียนเกิดทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีคได้ดีขึ้น สรุปได้ว่า เมื่อให้นักเรียนประเมินแบบสอบถามความพอใจ โดยครูผู้สอนเป็นคนอ่านข้อคำถาม ปรากฏว่า ค่าความพึงพอใจของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีค โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยของนักเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงว่า การเรียนรู้แบบเทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยสามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ได้สร้างตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ดังนั้น ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควนสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบเทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยนี้ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลแก่ผู้เรียนต่อไป

1.2 การดำเนินกิจกรรมการสอน ครูผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างในความสามารถของนักเรียนแต่ละคน ควรให้ความเอาใจใส่และดูแลกลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนในระดับอ่อนกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยกระตุ้นให้นักเรียนเก่ง คอยให้ความช่วยเหลือ หรืออาจใช้กระบวนการกลุ่ม

1.3 การเรียนการสอนในรูปแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เป็นแบบกันเองเพื่อให้นักเรียนไม่เกิดความรู้สึกกดดัน มีกิจกรรมนำเข้าสู่บทบาทที่หลากหลาย ทำให้ไม่เบื่อหน่าย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรได้ทำการศึกษา เกี่ยวกับผลของการใช้แผนการจัดการเรียนรู้วิชาอัตตารีคโดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วย ที่มีต่ออักษะการอ่านจับใจความเรื่องราวรายวิชาอัตตารีค เจตคติ ความพึงพอใจและความรับผิดชอบ ในรายวิชาอื่นและระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

2.2 ควรมีการสร้างสื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้กระบวนการทางเทคโนโลยีที่น่าสนใจและใช้งานง่าย มีขั้นตอนการเรียนที่สั้น มีขั้นตอนที่ชัดเจน เพื่อการพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านเป็นรายบุคลตามสภาพความสามารถของผู้เรีย

บรรณานุกรม

สิริอาภา รัชตะหิรัญ. (2548). *ศิลปะการอ่าน.* นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อรศิริ เลิศกิตติสุข และดวงกมล ลิมโกมุท. (2552). *การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน.* http://www.Thaigoodview.com/node/42182.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย. 5*(1), 7-20.

ทิศนา แขมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน.* พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พะเยาว์ คงยืน สุมนทิพย์ บุญสมบัติ และประพนธ์ เจียรกูลม. (2555). ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี. ใน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2 วันที่ 4-5 กันยายน 2555 (ไม่ปรากฏเลขหน้า) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิรัช วรรณรัตน์. (2560). ผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์เป็นพี่เลี้ยง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. 3*(1), 25-36.

สิริอาภา รัชตะหิรัญ. (2548). *ศิลปะการอ่าน.* นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อรศิริ เลิศกิตติสุข และดวงกมล ลิมโกมุท. (2552). *การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน.* http://www.Thaigoodview.com/node/42182.

อรุณี พงษ์ไพบูลย์. (2550) ได้ศึกษาเรื่อง *ความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีสอนแบบ SQ3R กับวิธีสอนตามคู่มือครู.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

อาซีเยาะห์ ลาเตะ. (2561). *การพัฒนาทักษะการอ่านภาษามลายูโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนสาหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

Bender, W. N. (2002). *Differentiation instruction for students with learning disabilities.* California: Corwin Press, INC.

บทความวิจัย

การพัฒนาตราและฉลากสินค้าบรรจุภัณฑ์น้ำพริกมะม่วงมลายูวิสาหกิจชุมชนโต๊ะลางา แปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

โรสนา รัฐการัณย์[1] จิราพร เปี้ยสินธุ์[2] กามีละฮ์ หะยียะโกะ[3] รัชนี สูยุ[4]

[1,2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

[3,4] อาจารย์, อาจารย์สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะศิลปะศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

อีเมลผู้แต่งหลัก : rosana.r@ftu.ac.th **เบอร์โทร :** 08 7476 9789

วันที่รับ : 28, มีนาคม, 2567 ❁ **วันที่รับแก้ไข :** 18, พฤษภาคม, 2568 ❁ **วันที่ตอบรับ :** 15, มิถุนายน, 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและระดับความต้องการซื้อของผู้บริโภคที่มีต่อน้ำพริกมะม่วงมลายู 2) เพื่อพัฒนาตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์น้ำพริกมะม่วงมลายู วิสาหกิจชุมชนโต๊ะลางาแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้แบบสอบถามผู้บริโภคจำนวน 400 คน วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประชุมกลุ่มย่อย โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคน้ำพริกมะม่วงมลายูเลือกซื้อผลิตภัณฑ์น้ำพริกโดยคำนึงถึง รสชาติ และเลือกบรรจุภัณฑ์แบบกระปุกฝาปิด นิยมซื้อ ขนาดเล็ก (50-80 กรัม) เลือกซื้อจากร้านค้าใกล้บ้าน ราคาซื้อ 20-34 บาท นิยมซื้อช่วงวัน เสาร์ - อาทิตย์ เฉลี่ยเดือนละ 1 ครั้ง ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อน้ำพริกมะม่วงมลายูด้วยตัวเอง และมีความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์น้ำพริกมะม่วงว่าเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่น่าทดลอง และพบว่าส่วนประสมทางการตลาดมีความสำคัญต่อการเลือกซื้อน้ำพริกมะม่วงมลายูในระดับมาก โดยด้านผลิตภัณฑ์มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาดตามลำดับ การออกแบบตราสินค้าน้ำพริกมะม่วงมลายู ภายใต้แบรนด์ “SAMA SAMA” เป็นคำทักทายในภาษามลายู มีความหมายว่า “ด้วยความยินดี” สอดคล้องกับวิถีชีวิตด้านความเป็นมิตรของชุมชนไทยมุสลิม และ “Sama” แปลว่า น้ำพริก ในภาษามลายู ตราสินค้าเป็นรูปมะม่วงเพื่อสื่อสารส่วนผสมหลักของน้ำพริก เลือกบรรจุภัณฑ์เป็นแบบขวด แก้วเหลี่ยม ขวดกลม และแบบถุง เพื่อจัดวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ได้เหมาะสมกับผู้บริโภค และแสดงรายละเอียดส่วนประกอบผลิตภัณฑ์ วันหมดอายุ เครื่องหมายแสดงคุณภาพอาหารและยา

คำสำคัญ : น้ำพริก, พฤติกรรมผู้บริโภค, ตราสินค้า, บรรจุภัณฑ์

RESEARCH

Brand and Label Development, Packaging of Malay mango chili paste Tolanga Community Enterprise, Nong Chik District, Pattani Province

Rosana Ratthakaran[1] Jiraporn Piasinthu[2] Kamilah Hayiyakoh[3] Rutchanee Suyu[4]

[1,2] Asst. Prof., Lecturer of Business Administration, Faculty of Liberal Arts and Social Sciences, Fatoni University, Ch. Pattani

[3,4] Lecturer of Business Administration, Faculty of Liberal Arts and Social Sciences, Fatoni University, Ch. Pattani

Corresponding Author, Email : rosan.r@ftu.ac.th **Tel :** 08 7476 9789

Received : March 28, 2027 ❁ **Revised :** May 18, 2025 ❁ **Accepted :** June 15, 2025

Abstract

This research aims to 1) to study the behavior and level of consumer demand towards Malay mango chili paste. 2) to develop a brand and packaging of Malay mango chili paste Tolanga Community Enterprise, Nong Chik District, Pattani Province. A questionnaire of 400 consumers was used and analyzed by percentage, mean, standard deviation and small group meetings. Using a specific sampling method. The results showed that Consumers of Malay mango chili paste they choose to buy chili paste products such as taste, packed in jars with lids. Most people buy small size/quantity chili paste (50-80 g). During Saturday – Sunday, they buy mango chili paste from a store near home with a price of about 20 - 34 baht once a month. The person who influences the purchase decision is the consumer himself. In addition, consumers have opinions on mango chili paste products, it is a new product that is worth trying. It was found that the marketing mix is important to purchase Malay mango chili paste at a high level. The product aspect is the most important, followed by Price, Distribution and Marketing promotion respectively.

Designing the brand of Malay Mango Chili Paste under the brand “SAMA SAMA”. The brand is in the shape of a mango to communicate the main ingredient of the chili paste. Choose packaging in the form of bottles, square glass, round bottles and bags to position the product appropriately for consumers. And show details of Product Ingredients, Expiration Date, Food and Drug Administration (FDA).

Keywords : Chili paste, Consumer Behavior, Brand, Packaging

บทนำ

วัฒนธรรมของอาหารพื้นบ้านอย่างน้ำพริกถือได้ว่าเป็นทุนทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นซึ่งมีการสะสมองค์ความรู้และถ่ายทอดมาอย่างต่อเนื่องและเป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าทางความสวยงามรสชาติและเอกลักษณ์ความเป็นไทย การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาไทยของน้ำพริกให้เป็นอาหารสุขภาพในรูปแบบต่าง ๆ ถือเป็นกระแสสังคมที่ผู้คนยุคปัจจุบันให้ความใส่ใจต่อการบริโภคเพื่อสุขภาพเพิ่มมากขึ้น (พยุงศักดิ์ มะโนชัยและคณะ, 2563) เพราะมีภูมิปัญญาของการปรุงอาหารที่ใช้วัตถุดิบที่ช่วยทั้งทางด้านเสริมกันและแก้กันในเมนูเดียว ทำให้ผู้ที่ได้รับประทานอาหารไทยมีความประทับใจ และยังมีความต้องการรับประทานซ้ำอีกเมื่อมีโอกาสในขณะที่ภาครัฐของไทยเองก็เล็งเห็นโอกาสของตลาดที่คาดการว่าจะมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคตจึงพยามสร้างโอกาสนั้นให้เพิ่มมากขึ้นด้วยการผลักดันนโยบายครัวไทยสู่ครัวโลกตั้งแต่ปี 2547 ผลิตภัณฑ์เครื่องปรุงรสของไทยจึงนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมและสนับสนุนให้การรับประทานอาหารของไทยแพร่หลายไปทั่วโลก และสร้างโอกาสให้ผู้บริโภคทั่วโลกสามารถรับประทานอาหารรสชาติไทย ๆ ได้บ่อยยิ่งขึ้น การส่งออกผลิตภัณฑ์เครื่องปรุงรสของไทยจึงสามารถส่งไปทั่วโลกจะมีเพียงความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคที่มีความนิยมและการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ปรุงรสที่จะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมรสนิยมความชอบและการปรับประยุกต์ให้สอดคล้องเข้ากับเมนูดั้งเดิมของแต่ละท้องถิ่น (ศูนย์อัจฉริยะอุตสาหกรรมอาหาร, 2558) จากรายงานการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคและความปลอดภัยทางอาหารของน้ำพริกโดยกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุขพบว่า คนไทยมากถึง 98% นิยมบริโภคน้ำพริกและกว่า 64.1% จัดให้น้ำพริกเป็นอาหารประจำครอบครัวที่ขาดไม่ได้ โดยให้เหตุผลของการทานน้ำพริกว่าเป็นเพราะทำให้ทานผักได้มากขึ้นทำกินเองได้ง่ายเป็นอาหารที่หาซื้อได้ง่าย มีหลายประเภทและกินเป็นนิสัย ซึ่งผลการศึกษาน้ำพริกที่ผู้บริโภคภาคใต้ 48% บอกว่าชอบบริโภคน้ำพริกกะปิ ตามด้วยน้ำพริกกุ้งเสียบ 23% ส่วนน้ำพริกที่ตามมาห่าง ๆ คือ น้ำพริกมะม่วงเบา น้ำพริกไตปลา น้ำพริกกุ้งสด ที่ 10%, 6%, 5% ตามลำดับ

ซึ่งปัจจุบันตลาดน้ำพริกสำเร็จรูปในประเทศมีภาวะการแข่งขันสูงขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านคุณภาพสินค้าการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในกระบวนการผลิตมีการวิจัยและพัฒนาสินค้าใหม่ ๆ เพื่อตอบโจทย์การบริโภคจากประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดปัตตานี “การสร้างเสริมเศรษฐกิจที่เข้มแข็งจากฐานเกษตรอุตสาหกรรมผลผลิตฮาลาล การค้าการบริการและการท่องเที่ยว” โดยมีเป้าประสงค์ผลักดันผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพมีศักยภาพทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ (สุวนาถ ทองสองยอด และภีรกาญจน์ ไค่นุ่นนา, 2561)

พื้นที่ที่ศึกษาคือ ชุมชนบ้านปาแดลางาเป็นชุมชนที่ครอบคลุม 2 ตำบล คือ ตำบลปุโละปุโย และเทศบาลตำบลบ่อทอง เป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท การไปมาหาสู่กันระหว่างชุมชนน้อย เนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่จะอยู่นอกพื้นที่หรือไปทำสวนหรือทำงานนอกพื้นที่เป็นส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ เป็นลูกจ้างแรงงาน (คัดปลาที่สะพานปลา) และค้าขาย เป็นต้น มีการปลูกสวนมะม่วงเบาจำนวนมาก ซึ่งหากช่วงฤดูมะม่วงจะมีมะม่วงเบาเยอะ และมีต้นมะพร้าวพอสมควร ทางกลุ่มอยากให้มีการรวมกลุ่มสร้างอาชีพและมีตลาดรองรับในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนพอมีรายได้อยู่บ้านบ้าง ไม่ต้องออกไปหางานทำนอกพื้นที่ ทางกลุ่ม

ผู้วิจัยจึงได้เสนอการทำน้ำพริกจากมะม่วงเบา เพื่อแปรรูปจากทุนทรัพยากรในพื้นที่ ต่อยอดจากสิ่งที่มีอยู่กลายมาเป็นสินค้าที่สามารถเก็บได้นานตลอดทั้งปี (สัมภาษณ์, 2564) เพื่อให้ผลิตภัณฑ์จากในชุมชนสามารถสร้างรายได้ จึงทำให้ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค สู่การพัฒนาตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัย ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภค สามารถยืดอายุการเก็บรักษาของผลิตภัณฑ์ได้ ช่วยให้สินค้าได้รับการตอบรับในเชิงพาณิชย์ได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและระดับความต้องการซื้อของผู้บริโภคที่มีต่อน้ำพริกมะม่วงมลายู
2. เพื่อพัฒนาตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์น้ำพริกมะม่วงมลายู วิสาหกิจชุมชนโตะลางาแปรรูปผลิตภัณฑ์ภัณฑ์ทางการเกษตร อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

การทบทวนวรรณกรรม

พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกซื้อและการใช้สินค้าหรือบริการ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค (กาญจนาพร ศิลารังสี, 2565)

แนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด คือ เครื่องมือทางการตลาดที่นำมาใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดในการตอบสนองความพึงพอใจและความต้องการของผู้บริโภคซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ผลิตภัณฑ์ (Product) คือ สิ่งที่เสนอขายสู่ตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งผลิตภัณฑ์ต้องมีอรรถประโยชน์และมีคุณค่าในสายตาของลูกค้า จึงจะทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถขายได้ 2) ราคา (Price) คือจำนวนที่ต้องจ่ายเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์หรือบริการ โดยลูกค้าจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า (Value) ของผลิตภัณฑ์กับราคา (Price) ของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคาผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อ 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) คือ โครงสร้างของช่องทางซึ่งประกอบด้วยสถาบันและกิจกรรมใช้เพื่อเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการจากองค์กรไปยังตลาด สถาบันที่นำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดเป้าหมายคือสถาบันการตลาด ส่วนกิจกรรมที่ช่วยในการกระจายตัวสินค้า ประกอบด้วย การขนส่ง การคลังสินค้า และการเก็บรักษาสินค้าคงคลังและ 4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) คือ การติดต่อสื่อสารข้อมูลระหว่างผู้ขาย และผู้ซื้อ เพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อซึ่งการส่งเสริมการตลาดมีเครื่องมือที่สำคัญอยู่ 5 ชนิด ได้แก่ การขายโดยใช้พนักงาน การโฆษณา การสงเสริมการขาย และการให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ (ธัญวลัย สว่างฟ้า, 2565)

การออกแบบตราสินค้า ตราสินค้าหมายรวมถึงสิ่งที่มีคุณค่า (Set of values) ของบรรจุภัณฑ์ไว้ในความทรงจำของผู้บริโภค ตราสินค้าที่ดีจะสื่อให้ทราบถึงกลุ่มผู้บริโภคสินค้า มีหน้าที่ทำให้ผู้บริโภคจำสินค้าได้ โดยมีสัญลักษณ์ทางการค้าและการออกแบบกราฟิกผนวกอยู่บนบรรจุภัณฑ์ สัญลักษณ์ทางการค้าจึงเป็นส่วนหนึ่งของตราสินค้า (องใบฏีกาณภัทร เพื๊อกหิ่ว, 2564)

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นถึงความสำคัญและการใช้ประโยชน์การใช้งานบรรจุภัณฑ์ นอกเหนือจากกลยุทธ์ 4Ps ซึ่งได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย

(Place) และการส่งเสริมการตลาด (Promotion) เพื่อส่งเสริมธุรกิจที่ต้องการเพิ่มมูลค่าประสบความสำเร็จ กระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ (Contraction design) การออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ (Graphic design) (วิลาสินี ขำพรหมราช, 2565)

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methodology) โดยศึกษาพฤติกรรมและความต้องการซื้อของผู้บริโภคที่มีต่อน้ำพริกมะม่วงมลายู และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) ในรูปแบบงานวิจัยและการพัฒนา (Research and Development : R&D) กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยใช้การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์น้ำพริกมะม่วงมลายู

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้บริโภค ลงพื้นที่โดยเลือกสถานที่ คือ แหล่งชุมชน ที่มีคนพลุกพล่าน โดยเก็บตามที่ทำงาน ร้านสะดวกซื้อ ห้างสรรพสินค้า สถาบันการศึกษา ตลาดสด ที่อยู่อาศัย จากสูตรไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน W.F> Cochran โดยกำหนดระดับค่าเชื่อมั่นร้อยละ 95 ระดับความคาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400คน วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Convenience Sampling)

นำข้อมูลจากการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำพริกมะม่วง มาเป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพหลักในการออกแบบตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ ใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนโต๊ะลางาแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เจ้าหน้าที่จากองค์กรภาครัฐ ผู้ประกอบการน้ำพริก คนกลางรับซื้อสินค้าพผลิตภัณฑ์ชุมชน นักออกแบบ และนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาและได้มาซึ่งตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์น้ำพริกมะม่วงมลายู

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือวิจัยด้วยแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการซื้อน้ำพริกมะม่วงมลายูของผู้บริโภค ส่วนที่ 3 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำพริกมะม่วงมลายู และการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา โดยคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการแปลความหมายเชิงบรรยายเพื่ออธิบายข้อมูลในด้านต่าง ๆ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวมรวบข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน และพิจารณาความเพียงพอของข้อมูลในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย เรียบเรียงข้อมูลจัดลำดับเนื้อหาความสำคัญของเนื้อหาที่ศึกษาการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการสังเคราะห์ โดยประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาผนวกกับทฤษฎีตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เชื่อมโยง

ข้อมูลและพิจารณาข้อมูลเพื่อให้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้อย่างสมบูรณ์ และสรุปและอภิปรายผลพร้อมข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

จากวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมและระดับความต้องการซื้อของผู้บริโภคที่มีต่อน้ำพริกมะม่วงมลายู ผลการศึกษา พบว่า

1. สำรวจสถานภาพทั่วไปของผู้บริโภคน้ำพริกมะม่วงมลายู พบว่า ผู้บริโภคซื้อน้ำพริกมะม่วงส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 67.25 มีอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.75 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 57.75 มีอาชีพพนักงานบริษัท/ลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 38.00 และมีรายได้เฉลี่ยหรือเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.25

2. สำรวจพฤติกรรมการซื้อน้ำพริกมะม่วงมลายูของผู้บริโภค พบว่า สาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์น้ำพริก ได้แก่ รสชาติ คิดเป็นร้อยละ 43.75 รูปแบบของบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์น้ำพริก ได้แก่ กระปุกพลาสติกแบบฝาปิด คิดเป็นร้อยละ 31.50 ส่วนใหญ่นิยมซื้อน้ำพริกขนาดหรือปริมาณ ได้แก่ ขนาดเล็ก (50-80 กรัม) คิดเป็นร้อยละ 52.25 ปกติซื้อน้ำพริกจากร้านค้าใกล้บ้าน คิดเป็นร้อยละ 33.00 ราคาผลิตภัณฑ์น้ำพริกท่านซื้อในแต่ละครั้ง ได้แก่ ประมาณ 20-34 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.50 นิยมซื้อน้ำพริกในช่วงเวลาเสาร์-อาทิตย์ คิดเป็นร้อยละ 48.75 ส่วนใหญ่ซื้อผลิตภัณฑ์น้ำพริกบ่อย เดือนละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.50 บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์น้ำพริกมะม่วง ได้แก่ ตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 49.25 และ มีความคิดเห็นอย่างไรต่อผลิตภัณฑ์น้ำพริกมะม่วง คือ ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่น่าทดลองใช้ คิดเป็นร้อยละ 40.99

3. สำรวจส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำพริกมะม่วงมลายูของผู้บริโภค

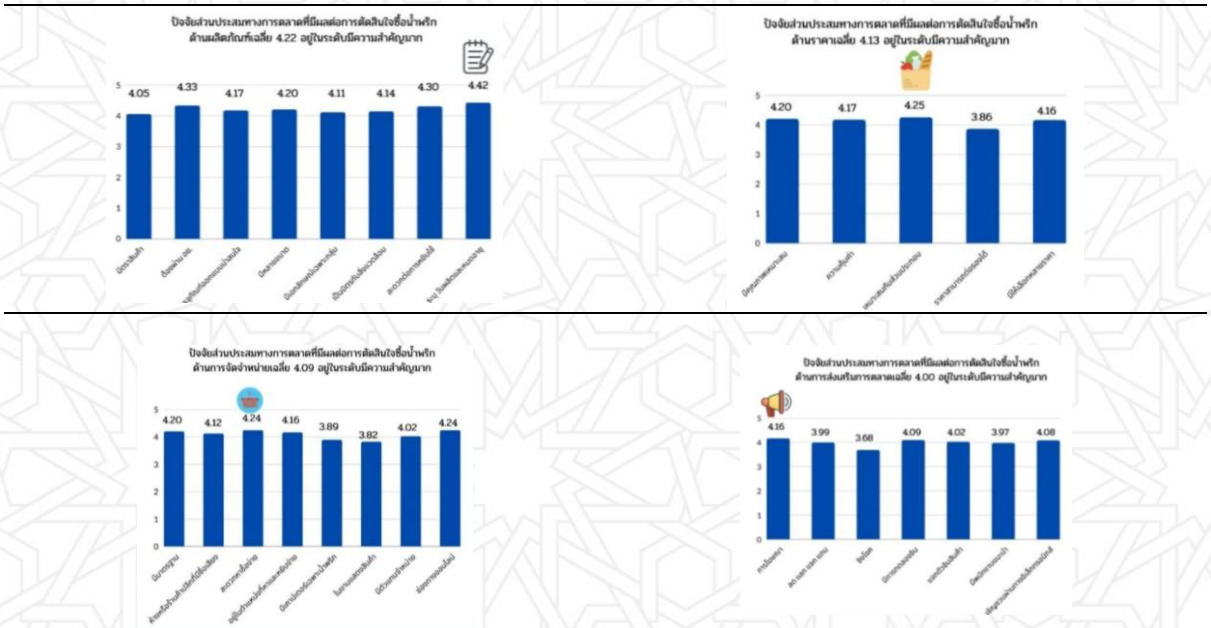

รูปที่ 1 ปัจจัยที่มีความต้องการซื้อน้ำพริกมะม่วงมลายูของผู้บริโภค

จากรูปที่ 1 พบว่า ระดับความต้องการของปัจจัยที่มีความต้องการซื้อน้ำพริกมะม่วงมลายู สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์เป็นอันดับ 1 ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.22 อันดับ 2 ปัจจัย

ด้านราคา ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.13 อันดับ 3 ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.09 และอันดับสุดท้ายคือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ

จากวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนาตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์น้ำพริกมะม่วงมลายู วิสาหกิจชุมชนโตะลางาแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ต.บุโละปุโย อ.หนองจิก จ.ปัตตานี ผลการศึกษา พบว่า

ตารางที่ 1 การออกแบบตราสินค้าแบบมีส่วนร่วม

ผู้เสนอ	ชื่อ	ที่มาของชื่อ
ชุมชน	Sama Fruity	น้ำพริกที่ทำจากผลไม้หลากชนิดในพื้นที่
บูรณาการรายวิชา	อุดม	เนื่องจากน้ำพริกใส่ส่วนผสมของปลาแห้งจากพื้นที่ และมะม่วงที่ปลูกจากพื้นที่และยังมีผลิตภัณฑ์ผลไม้อื่นๆ ที่จะอุดมคุณค่าจากวัตถุดิบในพื้นที่ ด้วยอุดมทางปัญญาด้านนวัตกรรมที่จะช่วยเหลือชุมชน
ผู้เชี่ยวชาญแบรนด์	Sama Sama	แปลจากภาษามาเลแปลว่า “ด้วยความยินดี” และ Sama ก็สื่อคำว่าน้ำพริก

1. Sama Fruity หากจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าจะไม่ผ่านเพราะคำว่า Fruity เป็นชื่อสากลสื่อถึงสินค้าที่ทำ

2. อุดม ชื่อไม่เกี่ยวพันกับประโยชน์หลักของผลิตภัณฑ์

3. Sama Sama เป็นชื่อที่ออกเสียงง่าย ทั้งคนไทยและมาเลที่บริโภคน้ำพริกมะม่วง ชื่อที่ดูเป็นมิตรตามลักษณะนิสัยของคนไทย ง่ายๆ ไม่เป็นทางการ ออกเสียงในภาษาญี่ปุ่น さま แปลว่า ท่าน

จากการ Focus Group จึงมีความเห็นว่า “Sama Sama” มีความเหมาะสมกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายน้ำพริกมะม่วงมากที่สุด และง่ายในการสื่อสารการตลาดได้อย่างยั่งยืน

ตารางที่ 2 แนวคิดตราสัญลักษณ์

แบบที่	รูปที่มาแนวคิด	รูปแบบกราฟฟิกกตราสัญลักษณ์	แนวคิดในการ ออกแบบ
1		sama sama	รูปทรงผลมะม่วง
2		SAMA SAMA	รูปทรงต้นไผ่และใบไผ่โดยนำมาผสมผสานกับ front ตัวอักษร
3		sama sama	ใบไผ่โดยนำมาผสมผสานกับ fon อักษรที่มีการเล่นลายทำให้ดูสนุกสนาน

ผลการประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับนักออกแบบ จากทั้งหมด 3 แบบ คัดเลือกแบบที่ 1 เป็นตราสัญลักษณ์ต้นแบบ เลือกใช้ “ภาพมะม่วง” เป็นองค์ประกอบกราฟิก เพื่อสร้างความจำและอารมณ์ผู้บริโภค

ตารางที่ 3 แนวทางพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำพริกมะม่วง

แบบที่	บรรจุภัณฑ์	รูปบรรจุภัณฑ์	รายละเอียด
1	ถุงรีทอร์ท		ขนาด : สูง 14 cm กว้าง 9 cm วิธีการบรรจุและปิดผนึก : บรรจุในซอง ปริมาณ : 100 กรัม
2	ถุงซีล สูญญากาศ		สูง 12.5 cm กว้าง 9 cm วิธีการบรรจุและปิดผนึก : บรรจุในซอง ปริมาณ : 50 กรัม
3	แบบขวดแก้ว		สูง 8 cm วิธีการบรรจุและปิดผนึก : แบบขวดแก้วมีฝาปิด ปริมาณ : 180 กรัม
4	แบบขวด พลาสติก		สูง 6.5 cm วิธีการบรรจุและปิดผนึก : แบบขวดพลาสติกมีฝาปิด ปริมาณ : 100 กรัม

นำข้อมูลที่จากการแบบสอบถามของผู้บริโภค สังเกตและสัมภาษณ์มาใช้ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์บรรจุภัณฑ์เครื่องแกงวิสาหกิจชุมชนโตะลางา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

แบบฉลากบรรจุภัณฑ์ที่ 1 ถุงรีทอร์ท/ถุงซีล

แบบฉลากบรรจุภัณฑ์ที่ 2 ขวดแก้วกลม

แบบฉลากบรรจุภัณฑ์ที่ 3 ขวดพลาสติก

รูปที่ 2 ข้อมูลบนฉลาก

น้ำพริกมะม่วงมลายู ใช้มะม่วงเบาซึ่งเป็นผลไม้พื้นถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ มีรสเปรี้ยวเฉพาะตัว นิยมผสมกับปลาย่างหรือปลาแห้ง และพริกตำ หอมเครื่องแบบดั้งเดิม สะท้อนอัตลักษณ์ชุมชนไทยมุสลิม ด้านข้อมูลบนฉลากต่าง บรรจุภัณฑ์แสดงรายละเอียด ชื่อตราสินค้าใช้ชื่อตราสินค้า “sama-sama” ชื่อหรือที่อยู่ผู้ผลิต โดยระบุชื่อกลุ่มผู้ผลิต ที่อยู่ พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ เพื่อความสะดวกในการติดต่อ รายละเอียดส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ วิธีการเก็บรักษา ปริมาณของสินค้า เครื่องหมายรับรองคุณภาพจากองค์การอาหารและยา (อย.)

ตารางที่ 4 ข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการออกแบบป้ายฉลากบรรจุภัณฑ์น้ำพริกมะม่วงมลาย

ด้าน	ข้อเสนอแนะ
ด้านรูปทรง	เพิ่มบรรจุภัณฑ์แบบขวดแก้ว
ด้านรูปภาพ	เพิ่มรูปภาพจริงของผลมะม่วง
ด้านสีสัน	เพิ่มฉลากสีขาว
ด้านข้อความ	ขนาดปริมาณใส่ทศนิยมทุกส่วนประกอบ เพิ่มข้อความวันหมดอายุที่ฝาขวด ไม่ควรบริโภคหากบรรจุภัณฑ์หรือการปิดผนึกผิดปกติ ข้อมูลสำหรับผู้แพ้อาหาร : มีปลา เพิ่มข้อมูลที่อยู่ เบอร์โทร ผลิตโดย จัดจำหน่ายโดย ตัวแทนจำหน่าย

การปรับปรุง แก้ไข บรรจุภัณฑ์และป้ายฉลาก ตามแบบข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการออกแบบป้ายฉลากบรรจุภัณฑ์ ดังรูปที่ 3

แบบฉลากบรรจุภัณฑ์ที่ 1 ถุงรีทอร์ท/ถุงซีล

แบบฉลากบรรจุภัณฑ์ที่ 2 ขวดแก้วกลม

แบบฉลากบรรจุภัณฑ์ที่ 3 ขวดพลาสติก

แบบฉลากบรรจุภัณฑ์ที่ 4 ขวดแก้วเหลี่ยม

รูปที่ 3 ฉลากหลังการแก้ไข

อภิปรายผล

การศึกษาความพฤติกรรมการบริโภคและความต้องการซื้อน้ำพริกมะม่วงมลายู ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านลำดับแรก คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.22 อันดับ 2 ปัจจัยด้านราคา ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.13 อันดับ 3 ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.09 และอันดับสุดท้ายคือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ สอดคล้องกับธัญวลัย สว่างฟ้า (2565) ส่วนประสมทางการตลาดจึงมีความสำคัญในการพัฒนาลิตภัณฑ์น้ำพริกมะม่วงมลายู เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการพัฒนาวัตถุประสงค์ของการตลาดให้สอดคล้องกับตลาดเป้าหมายซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kottler and Keller (2012) ที่ได้กล่าวถึงส่วนประสมทางการตลาดว่าเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่นำมาใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาด

ด้านตราสินค้าน้ำพริกมะม่วงมลายู บ้านโต๊ะลางา ต.ปุโละปุโย อ.หนองจิก จ.ปัตตานี ผลการออกแบบตราสินค้าใช้คำว่า “SAMA SAMA” เนื่องจากเป็นคำที่ออกเสียงง่าย สื่อสารถึงน้ำพริก และตรงกับความหมายในภาษามลายูเป็นการแสดงออกของชุมชนที่เมื่อมีใครมาบ้านก็ต้อนรับด้วยความยินดี สอดคล้องกับโรสนา รัฐการัณย์ (2562) การสร้างตราเพื่อให้เกิดการจดจำ ออกเสียงง่ายทั้งชาวไทยและต่างชาติ และมีชื่อที่มีเรื่องราวที่มาบ่งบอกความเป็นมุสลิมที่ถึงแม้ผลิตภัณฑ์จะยังไม่ได้รับเครื่องหมายมาตรฐานฮาลาลแต่ก็ทำให้ผู้บริโภคมุสลิมตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น บรรจุภัณฑ์จะมีรูปแบบหลากหลายให้บริโภคได้เลือกซื้อ แบบขวดแก้ว แบบซอง รายละเอียดบนฉลากระบุ ชื่อตราสินค้า ชื่อที่อยู่ผู้ผลิต มาตรฐาน อย. และรูปมะม่วงสอดคล้องกับวีรณา นภากร (2561) บรรจุภัณฑ์จะต้องสามารถแสดงให้เห็นสินค้าที่บรรจุภายในแม้เพียงบางส่วน รูปภาพบนบรรจุภัณฑ์ที่เป็นเหมือนจริงหรือภาพถ่าย ข้อความบนบรรจุภัณฑ์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อมากที่สุด คือ ข้อความบอก ส่วนประกอบและคุณค่าทางอาหารที่จะได้รับ วันผลิต และวันหมดอายุ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรให้ความรู้ด้านการตลาดออนไลน์ เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า และประชาสัมพันธ์ตราสินค้า รับรู้ความเป็นมาหรือคุณค่าของผลิตภัณฑ์ ให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้ และตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น

2. วิสาหกิจชุมชนควรขอเครื่องหมายการรับรองคุณภาพเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผลิตภัณฑ์ เครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เครื่องหมายฮาลาล

บรรณานุกรม

กาญจนาพร ศิลารังสี และพัทธ์พสุตม์ สาธุนุวัฒน์. (2565). พฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่อความผูกพันร้านโชห่วยในเขตพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *Journal of Management Science Review*. *24*(2), 103-116.

ธัญวลัย สว่างฟ้า, มนสิชา ติปะวรรณา และมัลลิกา สุบงกฎ. (2565). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยการจัดการวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูป

ผลิตภัณฑ์กล้วยเล็บมือนางในจังหวัดชุมพร. *Journal of KMITL Business School*. *12*(1), 1-12.

พยุงศักดิ์ มะโนชัย และคณะ. (2563). *แนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรท้องถิ่น*. รายงานการวิจัย, สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

โรสนา รัฐการัณย์. (2562). ทุนทางสังคม: ศักยภาพการตลาดพัฒนาตราสินค้า บรรจุภัณฑ์แบบมีส่วนร่วม. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี* 1283-1298.

วิลาสินี ขำพรหมราช. (2565). การออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากลุ่มทอผ้าชิ่นยวนบ้านถนนคด จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*. *14*(1), 40-51.

วีรณา นภากร. (2561). *การพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเข้าสู่ตลาดออนไลน์*. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สุวนาถ ทองสองยอด และภีรกาญจน์ ไค่นุ่นนา. (2561). แนวทางการพัฒนาช่องทางการตลาดของผลิตภัณฑ์เกลือ ตำบลบานา จังหวัดปัตตานี. *วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร*. *13*(1), 14-28.

องใบฏีกาณภัทร เพื๊อกหิ่ว, ภูริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา, และอุบล วุฒิพรโสภณ. (2564). การพัฒนารูปแบบบรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าชุมชนยายชา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*. *6*(2), 156-166.

Kotler, P., & Keller, K. L. (2012). *Marketing management: The millennium* (14th ed.). Prentice Hall Inc.

บทความวิจัย

รูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

วันอิบรอฮิม วันอับดุลสามะ[1] จรุณี เก้าเอี้ยน[2] พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ[3]

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา
[2] ดร.(รองศาสตราจารย์) อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา
[3] ดร.(ผู้ช่วยศาสตราจารย์) อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา

อีเมลผู้แต่งหลัก : 726593012@yru.ac.th **เบอร์โทร :** 09 5338 6275

วันที่รับ : 29, เมษายน, 2567 ❁ **วันที่รับแก้ไข :** 15, พฤษภาคม, 2568 ❁ **วันที่ตอบรับ :** 15, มิถุนายน, 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและตัวแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน 2) เพื่อสร้างรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน การดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 11 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 สร้างและประเมินรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัล ซึ่งมีวิธีการดังนี้ 1. ผู้วิจัยนำผลการศึกษาในระยะที่ 1 มายกร่างรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัล และให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้องของร่างรูปแบบ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา 2. ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ IOC จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยนำไปทดลองใช้ กับผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายงาน ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 3.ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัล ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 289 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนจากประชากรผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard เพื่อประเมินรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและตัวแบบของทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะด้านเทคนิคทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล 2) ทักษะด้านความคิดรวบยอดและความคิดสร้างสรรค์ 3) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และการสอน และ 5) ทักษะด้านความรู้ความเข้าใจ

2. รูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นมี 5 ทักษะ โดยแต่ละทักษะมีองค์ประกอบย่อยดังนี้ 1) ทักษะด้านเทคนิคทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์สถานศึกษา การสื่อสารด้านภาษา และการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงาน 2) ทักษะด้านความคิดรวบยอดและความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การกระตุ้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน และการวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา 3) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของชุมชน การปรับตัวเข้ากับชุมชน และการยอมรับความแตกต่าง 4) ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และการสอน ประกอบด้วย การติดตามข่าวสารด้านการศึกษา การนิเทศการสอน และการกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน 5) ทักษะด้านความรู้ความเข้าใจ ประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์ การกระจายอำนาจ และการสร้างวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษา

ผลการประเมินความเหมาะสมในการนำรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลไปปฏิบัติ พบว่า โดยภาพรวมและในรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน

คำสำคัญ : รูปแบบ, ทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัล, ผู้บริหารโรงเรียน

RESEARCH

The Model of Administrative Skills in Digital Era for School Administrators under the Office of the Private Education, Ra-ngae District, Narathiwat Province

Wan-ibrohim Wan-abdulsama[1] Jarunee Kao-ian[2] Phimpawee Suwanno[3]

[1] Master's Student of Educational Administration Program, Faculty of Education, Yala Rajabhat University, Ch. Yala

[2] Assoc. Prof., Dr., Lecturer Program in Educational Administration, Faculty of Educational, Yala Rajabhat University, Ch. Yala

[3] Asst.. Prof., Dr., Lecturer Program in Educational Administration, Faculty of Educational, Yala Rajabhat University, Ch. Yala

Corresponding Author, Email : 726593012@yru.ac.th **Tel :** 09 5338 6275

Received : April 29, 2024 ❁ **Revised :** May 15, 2025 ❁ **Accepted :** June 15, 2025

Abstract

The objectives of this research were to 1) study condition and model of administrative skills in the digital era for school administrators under the Office of the Private Education, Ra-ngae District, Narathiwat Province, and 2) develop a model of digital-era administrative skills for school administrators. The research was conducted in two phases. Phase 1 involved studying relevant documents and research on digital-era administrative skills using semi-structured interviews with 11 informants. The data were analyzed using content analysis. Phase 2 focused on developing and evaluating the digital-era administrative skills model, which included the following steps: 1. The researcher synthesized the findings from Phase 1 to draft the digital-era administrative skills model and had it reviewed for accuracy by three experts through in-depth interviews. The data were analyzed using content analysis. 2. The researcher developed an appropriateness assessment form for the digital-era administrative skills model to examine content validity using the Item-Objective Congruence Index (IOC) from three experts and to assess reliability through a try-out with 30 school directors, assistant school directors, department heads, teachers, and educational personnel who were not part of the research sample. The overall reliability, as measured by Cronbach's alpha coefficient, was .97. 3. The appropriateness assessment form for the digital-era administrative skills model was then used to collect data from a sample of 289 school administrators and teachers under the Office of Private Education, Ra-ngae District, Narathiwat Province, selected through stratified random sampling proportional to the size of the schools. Quantitative data were analyzed using mean and standard deviation to evaluate the digital-era administrative skills model for school administrators.

The research findings revealed:

The current state and model of digital-era administrative skills of school administrators comprised five skills: 1) Technical Skills in Technology and Digital Usage, 2) Conceptual and Creative Thinking Skills, 3) Human Relations Skills, 4) Learning and Teaching Management Skills, and 5) Knowledge and Understanding Skills.

The developed model of digital-era administrative skills for school administrators consisted of five skills, with the following sub-components for each: 1) Technical Skills in Technology and Digital Usage included school public relations techniques using diverse formats, appropriate language communication skills (listening, speaking, reading, and writing), and the beneficial use of information technology in administration. 2) Conceptual and Creative Thinking Skills involved methods to encourage personnel to express creativity and opinions, the ability to analyze the strengths and weaknesses of the school for administrative benefits, and the appropriate and comprehensive planning for school quality development across all areas. 3) Human Relations Skills encompassed effective community involvement in educational management, the ability to adapt to the community and school context, and understanding and acceptance of individual differences. 4) Learning and Teaching Management Skills included monitoring educational trends and news for instructional development, conducting regular and supportive teaching supervision, and motivating teachers to change teaching methods by focusing on essential skill enhancement and integrating daily life and technology. 5) Knowledge and Understanding Skills comprised continuous and consistent idea and experience exchange with teachers, the appropriate delegation of administrative authority to teachers based on job characteristics, and the creation and effective implementation of a modern school administrative vision aligned with the school context.

The evaluation of the appropriateness for implementing the digital-era administrative skills model indicated a high level of appropriateness overall and in each skill area, suggesting that the developed model is suitable for enhancing the administrative skills of school administrators under the Office of Private Education, Ra-ngae District, Narathiwat Province.

Keywords : The Model, Administrative Skills in Digital Era, School Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรมของประเทศ อันจะเห็นได้จากการกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศให้ประเทศไทยมั่นคง มั่นคั่ง ยั่งยืน ด้วยยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ซึ่งเป็นยุคที่ประเทศต้องขับเคลื่อนด้วยศักยภาพของคนที่มีความสามารถพัฒนานวัตกรรมอันเกิดจากการทำงานตามบริบทของการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความทัดเทียมกับศักยภาพของคนในประเทศที่ได้พัฒนาแล้ว จึงจะรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจในรูปแบบของการพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ นำไปสู่การพัฒนาประเทศ และการแข่งขันในเวทีโลก การศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะสร้างบุคลิกภาพของคนไทยให้มีศักยภาพความเป็นผู้นำ และมี

ความสามารถตามที่รัฐบาลคาดหวังไว้ เพราะคนไทยได้ถูกบ่มเพาะพัฒนาศักยภาพผ่านระบบการศึกษาตั้งแต่วัย 3 ขวบ จนจบมหาวิทยาลัยในระดับปริญญาตรีต้องใช้เวลาถึง 19 ปี นับเป็นช่วงเวลาถึง 1 ใน 3 ของอายุวัยทำงาน ซึ่งการพัฒนาการศึกษาต้องทำความเข้าใจกับเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างถ่องแท้ จึงจะกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ตรงเป้าหมายและบรรลุผลสำเร็จได้ในเวลาไม่นาน ในทางกลับกันหากไม่เข้าใจเป้าหมายอย่างลึกซึ้งและไม่มีทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจนจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ในเวลากำหนด (ศักดิ์สิน โรจน์สราญรมย์, 2561) จะเห็นได้ว่า วิธีการและกระบวนการที่จะนำประชากรไทยให้มีคุณภาพ จึงจำเป็นจะต้องมีผู้บริหารโรงเรียนที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะ ควบคู่กับคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารงาน

ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน เป็นความสามารถทางการบริหารที่ผู้บริหารจำเป็น ต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้ภารกิจบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมยุคปัจจุบันนี้ ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ อยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารโรงเรียนและสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องเร่งเรียนรู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความพร้อมให้กับตนเองและสถานศึกษาของตนให้รับมือกับความเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบต่าง ๆ ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ในอนาคต (ศรัญญา น้อยพิมาย, 2563) ในการบริหารงานทั่วไปนั้นผู้บริหารมักจะประสบปัญหาต่าง ๆ สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาอาจมาจากการขาดทักษะในการบริหารงานของผู้บริหาร การขาดประสบการณ์และความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ อันเป็นทักษะที่จำเป็นของผู้บริหารองค์การทางธุรกิจซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารตามแนวคิดของแคทซ์ (Katz, 1955) มี 3 ทักษะคือ ทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านมนุษย์และทักษะด้านความคิดรวบยอด แต่สถานศึกษาเป็นองค์การทางการศึกษาที่มีลักษณะแตกต่างจากองค์การธุรกิจ ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะทั้ง 5 ประการคือ ทักษะทางความรู้ความคิด ทักษะทางเทคนิค ทักษะทางการศึกษาและการสอน ทักษะทางมนุษย์และทักษะทางความคิดรวบยอด (ธีรี คะ, 2556) ซึ่งเดรค และโรว์ (Drake & Roe, 1986) เสนอแนะว่าทักษะที่จำเป็นในการบริหารสถานศึกษาควรมี 5 ทักษะคือ ทักษะทางเทคนิค ทักษะทางมนุษย์ ทักษะทางความคิดรวบยอด ทักษะทางการศึกษาและการสอน และทักษะทางความรู้ความคิด (Drake & Row, 1986 อ้างถึงในซาลีนา กอและ, 2562) ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นของบุคคลในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสังคมโลกที่เรียกว่ายุคดิจิทัล

ซึ่งการมาของดิจิทัลเป็นตัวแปรสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนทุกชาติทุกภาษา นานาประเทศต่างมุ่งเน้นการพัฒนาประเทศไปสู่เศรษฐกิจและสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ แต่การที่จะพัฒนาสถานศึกษาไปสู่สังคมดังกล่าวได้นั้น จะต้องมีการนำความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์และสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาเป็นอย่างมากและเทคโนโลยีถือเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของการศึกษาในยุคปัจจุบันเพราะการศึกษาในปัจจุบันเป็นการศึกษาที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อทำให้โลกก้าวเข้าสู่โลกดิจิทัล อันส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าในวิทยาการทุกด้าน การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ความเคลื่อนไหวในการปฏิรูปการศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากร บุคคลให้พร้อมที่จะรับเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสมและสามารถดำรงชีวิตในยุคดิจิทัลได้อย่างมีความสุข เทคโนโลยีเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในการบริหารจัดการการศึกษาในยุคปัจจุบัน หากมีการวางแผนในการบริหารจัดการที่ดีจะทำให้การบริหารงานโรงเรียนเป็นระบบ สะดวก รวดเร็ว และมี ความน่าเชื่อถือในการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน ประเทศไทยอยู่ในยุคการปฏิรูปการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล

(เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2016) ดังนั้นการบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบันนั้นจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ เพื่อบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล จึงต้องอาศัยทักษะการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการทางด้านการศึกษา ซึ่งมีทักษะของผู้บริหารโรงเรียนในยุคดิจิทัลตรงกัน โดยใช้เกณฑ์การสังเคราะห์ที่มีคาระดับความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป จะได้ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล 11 ท่าน ประกอบด้วย 5 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และการสอน 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอดและความคิดสร้างสรรค์ 4) ทักษะด้านความรู้ความเข้าใจ 5) ทักษะด้านเทคนิคทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล

จากผลการรับรองมาตรฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสาม (พ.ศ.2554 - 2558) ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) พบว่าโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่มีผลการรับรองระดับดีมากจำนวน 277 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.10 ระดับดีจำนวน 1,143 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 58.17 และไม่รับรองจำนวน 545 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 27.73 จากจำนวนทั้งหมด 1,965 แห่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดนราธิวาสพบว่าโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพภายนอกรอบสาม จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มีโรงเรียนที่ได้รับการรับรองจำนวน 23 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 29.87 และไม่ได้รับการรับรองจำนวน 54 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 70.13 จากจำนวนทั้งหมด 77 แห่ง (สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส, 2558)

สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส รับผิดชอบการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 10 โรงเรียน สำหรับทักษะการบริหารงานในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารยังใช้กระบวนการบริหารงานแบบเดิม ๆ ทำให้ไม่สอดคล้องกับยุคดิจิทัล ผู้บริหารยังขาดทักษะด้านความรู้ ความเข้าใจต่อยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และผู้บริหารยังขาดทักษะด้านเทคนิคทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลในการบริหารงานไม่ว่าจะใช้บริหารด้านการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานงบประมาณ บริหารงานบุคลากรและการบริหารงานวิชาการ ซึ่งทำให้การบริหารงานในโรงเรียนยังไม่คล่องตัว เกิดความเหลื่อมล้ำ เช่น ปริมาณงานที่แตกต่างกันหรือการมอบหมายงานที่มีความไม่ชัดเจน อีกทั้งผู้บริหารยังไม่ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัล ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไม่เต็มศักยภาพและไม่เท่าทันกับสากลโลก หากการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนมีรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลที่เหมาะสม ก็จะทำให้ปัญหาดังกล่าวสามารถคลี่คลายและหมดไป ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการบริหารงานในยุคดิจิทัลให้สอดคล้องกับการปรับทิศทางการศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้า สามารถที่จะคาดการณ์ถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ก้าวทันยุคดิจิทัล สามารถสื่อสารและประชาสัมพันธ์สถานศึกษาให้เป็นที่รู้จักผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สามารถกระตุ้นหรือเป็นผู้นำในการสร้างสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในโรงเรียนให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดิจิทัล พร้อมทั้งส่งเสริมสมรรถนะครูและทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส (สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส, 2565)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบทักษะการบริหารงานในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส เพื่อนำข้อมูลไปวางแผน กำหนดนโยบายในการพัฒนา และเป็นแนวทางในพัฒนาทักษะการบริหารงานในยุคดิจิทัล

ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด อันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและตัวแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

2. เพื่อสร้างรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 1,037 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายงานต่าง ๆ และครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 289 คน โดยนำมาจากสูตร Yamane โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอระแงะ ผู้วิจัยขอนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษาสภาพและตัวแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ภารกิจการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยและนิยายตัวแปร โดยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) กับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 11 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำไปสร้างกรอบแนวคิดและร่างรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

2. สร้างรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน

1) ผู้วิจัยนำผลการศึกษาสภาพและตัวแบบรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมายกร่างรูปแบบ และดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องของร่างรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2) จากนั้นผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ IOC (Item-Objective Congruence Index) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปใช้ทดลอง (Try-out) กับผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายงาน ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ระดับ .97

3) ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 289 คน ซึ่งได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ของรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการศึกษา

การวิจัย เรื่อง รูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและตัวแบบรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน

ทักษะด้านเทคนิคทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล พบว่า ผู้บริหารมีวิธีการและเทคนิคการบริหารที่หลากหลาย สามารถแนะนำหลักการในการทำงานหรือการจัดการเรียนการสอน การใช้นวัตกรรม สามารถนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารโรงเรียน อีกทั้งผู้บริหารสามารถนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการบริหารงาน มีทักษะการสื่อสารและมีเทคนิคในการประชาสัมพันธ์สถานศึกษาโดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย

ทักษะด้านความคิดรวบยอดและความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ผู้บริหารมองเห็นภาพรวมในโรงเรียน มีกระบวนการคิด วิเคราะห์ และแปลความหมายข้อมูลอย่างน่าเชื่อถือ สามารถวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และสามารถแก้ปัญหาอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจดำเนินการ สามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียนได้ สามารถวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุมงานทุกด้าน มีกระบวนการปรับโครงสร้างการบริหารงานที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์ของสถานศึกษา และมีวิธีการส่งเสริมให้บุคลากรแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกล้าแสดงความคิดเห็น

ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า ผู้บริหารสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผล เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงานและมีความเข้าใจยอมรับในความแตกต่างระหว่างซึ่งกันและกัน เอาใจใส่ ดูแลความเป็นอยู่ของครู มีการยกย่อง ชมเชยครูในโอกาศที่เหมาะสม สามารถจัดให้ครูได้สังสรรค์หรือประสานสัมพันธ์กันในโอกาสต่าง ๆ ได้ มีการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสามารถสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติงานของครู มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับครู ชุมชนและบริบทของสถานศึกษา และสามารถนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี

ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และการสอน พบว่า ผู้บริหารเป็นผู้นำทางการศึกษาทางด้านการจัดการเรียนการสอนมีความสามารถในพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เป็นนักวิชาการที่มีความรู้เพื่อคุณภาพงานวิชาการของโรงเรียน มีความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ทางวิชาการและนวัตกรรมอย่างมืออาชีพให้กับผู้เรียนและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่าง ๆ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้ ICT ในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งผู้บริหารสามารถกระตุ้นครูให้เปลี่ยนแปลงวิธีการสอนโดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นและบูรณาการการใช้ชีวิตประจำวันและบูรณาการการใช้เทคโนโลยี

ทักษะด้านความรู้ ความเข้าใจ พบว่า ผู้บริหารมีการใช้ความรู้ ความเข้าใจกลยุทธ์ นโยบายและการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารมีกระบวนการทำงานอย่างมีระบบ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ในการบริหารโรงเรียนและสามารถนำวิสัยทัศน์มาใช้ในการบริหารโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพทันสมัยสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน อีกทั้งผู้บริหารสามารถบริหารเวลาได้อย่างเหมาะสม และมีแนวคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และเป็นปัจจุบันมีการแลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์กับครูอย่างสม่ำเสมอ มีการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของตนเองโดยเน้นที่การใช้ประโยชน์ของการเชื่อมต่อเทคโนโลยีเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดขององค์กรในยุคดิจิทัล

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า การศึกษาสภาพและตัวแบบรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส จากการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน มี 5 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะด้านเทคนิคทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลทักษะ2) ทักษะด้านความคิดรวบยอดและความคิดสร้างสรรค์ 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และการสอน 5) ทักษะด้านความรู้ความเข้าใจ และจากการข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และร่างทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส และนำเสนอผลการวิจัยต่อไป

2. รูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส โดยแสดงเป็นโมเดลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ตามกระบวนการวิจัยทั้ง 2 ขั้นตอน ตามทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะด้านเทคนิคทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลทักษะ 2) ทักษะด้านความคิดรวบยอดและความคิดสร้างสรรค์ 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และการสอน 5) ทักษะด้านความรู้ความเข้าใจ และผ่านการประเมินรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส โดยกลุ่มตัวอย่าง 289 คน ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งอยู่ในระดับมาก ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 รูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพและตัวแบบของทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ประกอบด้วย 5 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะด้านเทคนิคทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล 2) ทักษะด้านความคิดรวบยอดและความคิดสร้างสรรค์ 3) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และการสอน และ 5) ทักษะด้านความรู้ความเข้าใจ

2. รูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมี 5 ทักษะ ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านเทคนิคทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ได้แก่ 1.1) ผู้บริหารโรงเรียนมีเทคนิคในการประชาสัมพันธ์สถานศึกษาโดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย 1.2) ผู้บริหารโรงเรียนใช้ทักษะการสื่อสารด้านภาษาในการฟัง พูด อ่าน เขียน ได้อย่างเหมาะสม 1.3) ผู้บริหารโรงเรียนนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการบริหารงาน 2) ทักษะด้านความคิดรวบยอดและความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ 2.1) ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการกระตุ้นให้บุคลากรแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกล้าแสดงความคิดเห็น 2.2) ผู้บริหารโรงเรียนสามารถวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของสถานศึกษาและนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารงาน 2.3) ผู้บริหารโรงเรียนวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุมงานทุกด้าน 3) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ 3.1) ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี 3.2) ผู้บริหารโรงเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับชุมชนและบริบทของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม 3.3) ผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างระหว่างซึ่งกันและกัน 4) ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และการสอน ได้แก่ 4.1) ผู้บริหารโรงเรียนติดตามความเคลื่อนไหวหรือข่าวด้านการศึกษาแล้วนำมาใช้ในการพัฒนางานด้านการเรียนการสอน 4.2) ผู้บริหารโรงเรียนนิเทศการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอด้วยความเป็นกัลยาณมิตร 4.3) ผู้บริหารโรงเรียนกระตุ้นครูให้เปลี่ยนแปลงวิธีการสอน โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็น และบูรณาการการใช้ชีวิตประจำวันและบูรณาการการใช้เทคโนโลยี 5) ทักษะด้านความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ 5.1) ผู้บริหารโรงเรียนได้แลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์กับครูอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ 5.2) ผู้บริหารโรงเรียนได้กระจายอำนาจการบริหารให้ครูเป็นผู้รับผิดชอบตามความเหมาะสมกับลักษณะของงาน 5.3) ผู้บริหารโรงเรียนสร้างวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษา และนำวิสัยทัศน์มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพทันสมัยสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน เมื่อนำไปหาระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผู้บริหารโรงเรียนมีเทคนิคในการประชาสัมพันธ์สถานศึกษาโดยใช้ รูปแบบที่หลากหลาย และผู้บริหารโรงเรียนปรับปรุง พัฒนาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครู สอดคล้องกับงานวิจัย ปณิตา ใจดี (2562) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารควรมีความรู้ และมีความชำนาญในกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ความสามารถในการใช้ความรู้ วิธีการ เทคนิค และสิ่งที่จำเป็นสำหรับภาระหน้าที่โดยเฉพาะอย่าง ประกอบด้วยความสามารถเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี การใช้ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา วิจัย และส่งเสริมให้มีการวิจัยและนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหาร โดยเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ การฝึกปฏิบัติ การศึกษาเพิ่มเติม และการฝึกอบรม การมีทักษะเชิงเทคนิคซึ่งจะทำให้ครูยอมรับในตัวผู้บริหารได้

2) สภาพทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ทักษะด้านความคิดรวบยอดและความคิดสร้างสรรค์ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีกระบวนการคิด วิเคราะห์ และแปลความหมายข้อมูลอย่างน่าเชื่อถือ ผู้บริหารโรงเรียนวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แล้วนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจดำเนินการ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถ

วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของสถานศึกษาและนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารงาน ผู้บริหารโรงเรียนบริหารงานโดยวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและแผนการศึกษาเพื่อนำมากำหนดเป็นแผนงาน หรือแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุมงานทุกด้าน ผู้บริหารโรงเรียนวางแผนพัฒนาการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ผู้บริหารโรงเรียนปรับโครงสร้างการบริหารงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์ของสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนวิเคราะห์งานตามโครงสร้างเพื่อมอบหมายให้บุคลากร ในสถานศึกษาได้เหมาะสมกับศักยภาพของบุคลากรแต่ละคน ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการกระตุ้นให้บุคลากรแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกล้าแสดงความคิดเห็น และผู้บริหารโรงเรียนสามารถคาดคะเนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่จะส่งผลต่อภาพรวมของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัย ศรัญญา น้อยพิมาย (2563) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ ได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว นำความรู้ประสบการณ์ที่มีมาประยุกต์ใช้ประกอบกับข้อมูลการตัดสินใจ ได้อย่างมีคุณภาพ มีการวิเคราะห์และวางแผนการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

3) สภาพทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงานและบุคคลภายนอก ผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะการใช้ ICT ผ่านสังคมออนไลน์ในการติดต่อประสานงานระหว่างบุคคลและหน่วยงาน ผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างระหว่างซึ่งกันและกัน ผู้บริหารโรงเรียนสามารถจัดให้ครูได้สังสรรค์หรือประสานสัมพันธ์กันในโอกาสต่าง ๆ ผู้บริหารโรงเรียนยกย่อง ชมเชยครูตามโอกาสที่เหมาะสม ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติงานของครูได้ ผู้บริหารโรงเรียนรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของครู ผู้บริหารโรงเรียนปรับตัวเข้ากับครูในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารโรงเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับชุมชนและบริบทของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารโรงเรียนสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดกับครูได้ ผู้บริหารโรงเรียนให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะกับครูทุกคนตามโอกาสที่เหมาะสม ผู้บริหารโรงเรียนรู้จักใช้คำถามอย่างมีเหตุผลเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน และผู้บริหารโรงเรียนประเมินปฏิบัติงานของครูอย่างถูกต้อง ยุติธรรม สอดคล้องกับงานวิจัย ปณิตา ใจดี (2562: 32) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารจะศึกษาได้จากประสบการณ์ในการทำงานและจากจิตวิทยาสังคมของคนหมู่มากจากความหมายที่นักวิชาการเสนอไว้ สามารถสรุปได้ว่า ทักษะด้านมนุษย์ เป็นทักษะทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นความสามารถของผู้บริหารในการปฏิบัติงานและใช้ดุลยพินิจเกี่ยวกับการทำงานร่วมบุคคลอื่นและการรู้จักใช้คน ทักษะด้านนี้ประกอบด้วยการเข้าใจถึงวิธีการสร้างแรงจูงใจ และมีศิลปะ ฝึกฝนตนเป็นผู้นำที่ดี เข้าใจในความ แตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา สามารถสร้างระบบความร่วมมือ ระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานฝ่ายต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้บริหารจะทำงานได้ดีนั้นขึ้นอยู่กับผู้ร่วมงานและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เป็นความสามารถและการตัดสินใจในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น รวมถึงความเข้าใจ การจูงใจ และการใช้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

4) สภาพทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และการสอน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำในการปรับปรุงโครงสร้างและหลักสูตรของสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนนำกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อเร่งรัดคุณภาพงานวิชาการของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางวิชาการและ

นวัตกรรมอย่างมืออาชีพให้กับผู้เรียนและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่าง ๆ ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมและแนะนำให้ครูผู้สอนใช้ ICT ในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนกระตุ้นครูให้เปลี่ยนแปลงวิธีการสอน โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นและบูรณาการการใช้ชีวิตประจำวันและบูรณาการการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารโรงเรียนติดตามความเคลื่อนไหวหรือข่าวด้านการศึกษาแล้วนำมาใช้ในการพัฒนางานด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรีย ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่ความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลโดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย ผู้บริหารโรงเรียนนำรูปแบบการนิเทศกำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานที่หลากหลายมาใช้ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ผู้บริหารโรงเรียนนิเทศการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอด้วยความเป็นกัลยาณมิตร สอดคล้องกับงานวิจัย ศรัญญา น้อยพิมาย (2563) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาครูให้สามารถทำผลงานทางวิชาการ เพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน โดยการวัด ประเมินผล นิเทศ กำกับ ติดตาม การเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา อย่างเป็นระบบ สามารถจัดการและบริหารหลักสูตรการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับภารกิจสังคม และชุมชน

5) สภาพทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ทักษะด้านความรู้ความเข้าใจ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนสร้างวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษา และนำวิสัยทัศน์มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพทันสมัยสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารโรงเรียนในยุคดิจิทัล ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนได้กระจายอำนาจการบริหารให้ครูเป็นผู้รับผิดชอบตามความเหมาะสมกับลักษณะของงาน ผู้บริหารโรงเรียนบริหารงานในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน สามารถตรวจสอบได้ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถบริหารเวลาได้อย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนนำความรู้และแนวคิดที่ทันสมัยมาพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ผู้บริหารโรงเรียนได้แลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์กับครูอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ผู้บริหารโรงเรียนพัฒนาความเป็นมืออาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่องโดยเน้นที่การใช้ประโยชน์ของการเชื่อมต่อเทคโนโลยี สอดคล้องกับงานวิจัย ธนวัฒน์ สุวรรณเหลา (2565) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ส่งเสริมให้ครูเปิดโอกาสและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกใช้ เครื่องมือ ไอซีทีเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้ หรือจัดตั้งเครือข่ายไอซีที จัดประกวดนวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอนในระดับโรงเรียน และส่งเสริมครูส่งผลงานนวัตกรรมทางการเรียนร่วมประกวดกับหน่วยงานภายนอก โรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูให้ใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ให้มีความชำนาญเพื่อนำมาประยุกต์ใช้สอนและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เช่น โปรแกรมสร้างสื่อมัลติมีเดีย ระบบจัดการเรียนการสอนในระบบออนไลน์ (Moodle) โปรแกรมระบบ การบริหารการจัดการเรียนการสอน (OBECLMS) เป็นต้น

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาสเป็นผู้บริหารที่มีทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และการสอนที่สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการศึกษาได้อย่างเหมาะสม เป็นที่ปรึกษาให้ความรู้แก่ครูในโรงเรียนในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ และเป็นผู้บริหารที่เป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานในเรื่องการบริหารงาน เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพจัดให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการต่าง ๆ ให้เท่าทันกับยุคดิจิทัล ทั้งนี้ผู้บริหารบางแห่งยังมีบริหารงานที่ไม่สอดคล้องกับยุคดิจิทัลเนื่องจากขาดทักษะด้านเทคนิคทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกับวิกันดา โรจนภาพงศ์ (2561) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลใน 3 จังหวัดชายแดน

ภาคใต้ ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษานั้น จะต้องผ่านการพัฒนาตามหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด ประกอบกับผ่านการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน รวมทั้งการประชุมทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้บริหารการศึกษาในระดับต่าง ๆ อีกทั้งยังเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้ผลออกมาอยู่ในระดับมากดังกล่าว และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามว่า ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานและผู้บริหารควรกำหนดวัตถุประสงค์และขอบข่ายงานให้ชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของกนกวรรณ ใจกล้า (2564) ที่ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายท่าตูม 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ได้ใช้กระบวนการความรู้และความชำนาญในการใช้ความรู้ความคิด สติปัญญาและวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน ทักษะที่เกี่ยวข้องทั้ง 5 ทักษะคือ ทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านความรู้ความคิด และทักษะด้านการศึกษาและทักษะการสอน สอดคล้องกับแนวคิดของธนวัฒน์ สุวรรณเหลา (2564) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีบทบาทหนาที่ ในการบริหารจัดการศึกษาซึ่งปัจจุบันสถานการณ์การแพรระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีการระบาดในวงกว้างอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโนมที่จะเกิดการแพรระบาดในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาตองนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้อย่างสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสาร การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมสู่ชุมชน มีการบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสรางชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ในการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ เพื่อให้ความสอดคล้องกับการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล โดยใช้กลยุทธในการ บริหารงานใช้ทักษะด้านความรู้ความคิด ทักษะด้านการศึกษาและการสอนในการทำงานร่วมกับบุคคล อื่นอย่างเฉลียวฉลาดมีเทคนิคและทักษะในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เป็นผู้บริหารยุคให้มที่ให้ ความสำคัญกับการคิดเชิงระบบที่นำไปสู่การทำงานอย่างเป็นระบบซึ่งจะเป็นผลดีตอการบริหารงาน อย่างยิ่ง ผู้บริหารที่มีความคิดสร้างสรรค์สามารถระดมความคิดจากบุคลากรในโรงเรียน เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดหรือวางแนวทางโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งดำเนินการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นไป ตามที่วางแผนกลยุทธไว้ให้มากที่สุด และสอดคล้องกับแนวคิดของอุไรวรรณ กุลเวชกิจ (2559) ที่ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ผ่านการคัดสรร มีความเป็นนักบริหาร เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้มีทักษะในการบริหารงาน รวมทั้งมีความเป็นผู้นำมีความสามารถในการประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ และมีทักษะความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์วัตถุประสงค์เป้าหมายของหน่วยงานได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการศึกษารูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งผู้บริหารควรเพิ่มระดับการปฏิบัติให้มากขึ้น ดังนี้

1) ทักษะด้านเทคนิคทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ผู้บริหารโรงเรียนควรแนะนำครูให้ใช้นวัตกรรม วิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน

2) ทักษะด้านความคิดรวบยอดและความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารโรงเรียนควรวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แล้วนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน

3) ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารโรงเรียนควรยกย่อง ชมเชยครูตามโอกาสที่เหมาะสม

4) ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และการสอน ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางวิชาการและนวัตกรรมอย่างมืออาชีพให้กับผู้เรียนและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่าง ๆ

5) ทักษะด้านความรู้ความเข้าใจ ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารโรงเรียนในยุคดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดหรือหน่วยงานอื่นเพื่อนำผลมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) ควรศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของทักษะการบริหารงานยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อนำผลมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาและบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) ควรศึกษาทักษะการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

บรรณานุกรม

กนกวรรณ ใจกล้า (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน เครือข่ายท่าตูม 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. *วารสารครุศาสตร์. 4*(3), 76.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *ประเมินสถานศึกษาภายนอก.* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ซาลีนา กอและ. (2562). *ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนกลุ่มตลิ่งชันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 2.* การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ธีรี คะ. (2556). *ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐาน อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาสเขต 1.* การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ธนวัฒน์ สุวรรณเหลา. (2565). ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 8*(8), 63-80.

ปณิดา ใจดี. (2563). ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลบ้านแพ้ว (วันครู 2500). *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. 11*(2), 103-116.

พิมพ์ทอง พัฒนาประพันธ์ และสุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2566). *การบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัล.* วิทยานิพนธครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2561). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา.* ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.

มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

มัลลิกา ถามูล. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในยุคดิจิทัล. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 10*(28), 286-293.

ศรัญญา น้อยพิมาย. (2563). ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี. 12*(1), 199-200.

ศักดิ์สิน โรจน์สราญรมย์. (2561). *Active Learning กระบวนการสร้างคุณภาพแท้สู่ประเทศไทย 4.0.* พัฒนาคุณภาพวิชาการ อินเตอร์เนชันแนล.

สุนิสา สงัดศรี. (2566). ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 16*(1), 161-171.

เอกชัย กี่สุขพันธ. (2559). *คุณลักษณะยุคดิจิทัล.* โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุไรวรรณ กุลเวชกิจ. (2559). รูปแบบการพัฒนาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด. *วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 13*(1), 77-85.

Drake, T. L; & Roe, William, H. (1986). *The Principalship*. Macmillan.

Katz, R. L. (1995). *Skills of an Effective Administrator*. Harvard Business Review.

Griffin, R. W. (2013). *Management Principles and Practices*. Erin Joyner.

Harris, B. M. (1985). *Supervisory Behavior in Education.* 2nd ed. Englewood Cliff, Prentice-Hall, Inc.

บทความวิจัย

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา

นุรสรินทร์ การีจิ[1] นิตยา เรืองแป้น[2] จรุณี เก้าเอี้ยน[3]

[1] นักศึกษาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา
[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ดร.) อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา
[3] รองศาสตราจารย์ (ดร.) อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา

อีเมลผู้แต่งหลัก : baerunner@gmail.com **เบอร์โทร :** 09 9309 3689

วันที่รับ : 19, เมษายน, 2567 ❁ **วันที่รับแก้ไข :** 26 พฤษภาคม, 2568 ❁ **วันที่ตอบรับ :** 20, มิถุนายน, 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1.สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2.ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1.สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1.1.ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดยะลา จำนวน 650 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 248 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น 1.2.ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 6 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา 1.3.สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2.ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คนจากทุกสถานศึกษาเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1. วัตถุประสงค์ 2. หลักการ 3. ระบบงานและกลไก 4. วิธีดำเนินงาน 5. แนวทางการประเมิน 6. คำอธิบายประกอบ 7. เงื่อนไขการนำไปใช้ และ 8. การจัดทำคู่มือ

2. การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.35, σ = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์มีประสิทธิภาพมากที่สุด (μ = 4.40, σ = 0.66) รองลงมา คือ ด้านความเป็นไปได้ (μ = 4.38, σ = 0.69) ด้านความเหมาะสม (μ = 4.33, σ = 0.70) และด้านความถูกต้องครอบคลุมมีประสิทธิภาพน้อยที่สุด (μ = 4.30, σ = 0.73)

คำสำคัญ : รูปแบบ, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

RESEARCH

The Model of Innovative Leadership of School Administrators in Education Sandbox under the Office of the Basic Education Commission Yala Province

Nussarin Kariji[1] Nittaya Ruengpan [2] Journee Kao-ian[3]

[1] Master's degree students Department of Educational Administration Faculty of Education Yala Rajabhat University, Ch.Yala

[2] Assistant ProfessorDr., Department of Educational Administration Faculty of Education Yala Rajabhat University, Ch.Yala

[3] Associate ProfessorDr., Department of Educational Administration Faculty of Education Yala Rajabhat University, Ch.Yala

Corresponding Author, Email : baerunner@gmail.com **Tel :** 09 9309 3689

Received : April 19, 2024 ❁ **Revised :** May 26, 2025 ❁ **Accepted :** June 20, 2025

Abstract

The purposes of this research were to 1. study approaches to create the model of innovative leadership for school administrators and 2. the evaluation efficiency of the model of innovative leadership for school administrators. The research divided 2 steps were; step 1: create the model of innovative leadership for school administrators and 3 sub steps. Step 1.1: was to study the current state, desired state and needs identification of innovative leadership of school administrators. The population were 650 school administrators under the office of the basic education commission Yala province. Sample size 248 school administrators. The research instrument consisted of a rating scaled questionnaire. The data were analyzed by average, standard deviation and PNImodified. Step 1.2: were study about the guideline to develop innovative leadership of the school administrators. The informants were specific sampling 6 school administrators. The research instrument consisted of verbal structured Interview and the data were analyzed by content Analysis. Step 1.3: create the model of innovative leadership. Step 2: to evaluation efficiency of the model of innovative leadership. The target group were 28 school administrators by use the whole of population. The research instrument consisted of a rating scaled questionnaire. The data were analyzed by average and standard deviation.

The research findings were as follow:

1. The model of the model of innovative leadership for school administrators was verbal model and 8 components were 1.Objectives 2.Principles 3.Systems and mechanisms 4.Procedures 5.Evaluation guidelines 6.Descriptions and 7.Conditions of Utilization and 8.Work manual.

2. The evaluation efficiency of the model of innovative leadership for school administrators were found that the efficiency of the model of innovative leadership for school administrators overall at high level. (μ = 4.35, σ = 0.70). The first of all was utility standard at highest level. (μ = 4.40, σ = 0.66). The next was feasibility standard (μ = 4.38, σ = 0.69) and propriety standard (μ = 4.33, σ = 0.70) and the finally was accuracy standard at lowest level (μ = 4.30, σ = 0.73).

Keywords : The model, innovative leadership, school administrators, Education Sandbox

บทนำ

ประเทศไทยได้ประสบเข้าสู่ยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างผลิกผัน (Disruptive Era) เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาที่เป็นผลเนื่องจากด้านเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในทุกบริบทจึงเป็นที่มาของการเกิดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้วางเป้าหมายในเรื่องการพัฒนาศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ในแง่ของการพัฒนาบุคคลให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ อย่างก้าวไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาทักษะอาชีพ เป็นต้น ซึ่งจะต้องปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบันโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยผ่านคำแนะนำของครูส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome) ผ่านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครูรวมไปถึงการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมการศึกษา ซึ่งจะสอดคล้องกับแผนระดับที่ 2 (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูงขับเคลื่อนประเทศโดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานโดยมีกลยุทธ์ย่อย 1.2 พัฒนาให้ผู้เรียนมีศักยภาพทุกช่วงวัยการศึกษาและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาจัดการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษาตามบริบทพื้นที่ของตนเองตามความเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 : 31-37)

อย่างไรก็ตามคณะรัฐมนตรีได้มีประกาศพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 มีการกำหนดให้เป็นพื้นที่ปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษาที่มีเป้าหมายที่จะปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการด้านการศึกษาให้มีคุณภาพและมีความเป็นนวัตกรรม เพื่อให้สนับสนุนในการพัฒนาแนวทางการเรียนรู้และการสอนที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนและผู้เรียนซึ่งอาจรวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการสอนและการเรียนรู้ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการศึกษาที่เหมาะสมและทันสมัยในสถานศึกษาต่าง ๆ (พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา, 2562 : 1-19) นอกจากนี้พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเป็นการจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การให้การศึกษาเป็นแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการในแต่ละพื้นที่เป็นการเน้นถึงความสำคัญของการปรับปรุงระบบการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่ เพื่อที่จะสามารถทดลองใช้นวัตกรรมการศึกษาตามบริบท ซึ่งนวัตกรรมการศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะลดความเหลื่อมล้ำ (Overlap) ทางด้านแวดวงการศึกษา พัฒนาผลสัมฤทธิ์ของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และเจตคติ (Attitude) จากนั้นสามารถขยายนวัตกรรมการศึกษาไปสู่บริบทที่ใกล้เคียงทำให้สถานศึกษาของพื้นที่ได้ปรับประยุกต์ใช้นวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่เกิดปัญหาในลักษณะเดียวกัน เช่น การคิดคำนวณ อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เป็นต้น จนเกิดความเชื่อมั่นและนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่ดีเลิศต่อไป (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2565 : 29-38) นั่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญประการแรกที่จะพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษานำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่ดีเลิศ นั่นคือ ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจแนวคิดวิธีการสร้างด้านนวัตกรรมการศึกษาไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เป็นสับเซตย่อยของวัตกรรมการบริหารสถานศึกษารวมไปถึงการเข้าใจจุดประสงค์ที่สำคัญของการคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถแก้ปัญหาให้สอดคล้องตามสถานการณ์ของผู้เรียนได้ในแต่ละบริบทที่พบเจอปัญหา (สุกัญญา แช่มช้อย, 2565 : 1-6)

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะคอยเป็นผู้นำและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative leadership) ที่จะสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาผ่านการประยุกต์งานวิจัยและพัฒนา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา หลักสูตร การนิเทศการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รัตนะ บัวสนธ์, 2565 : 105-123) จากการศึกษาแนวคิดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของนักวิชาการ ฐิตินันท์ นันทะศรี วาโร เพ็งสวัสดิ์ วัลนิกา ฉลากบาง และพรเทพ เสถียรนพเก้า (2563 : 12-13) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมว่าเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่จะคิดค้นและพัฒนาสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมให้มีความทันสมัย สามารถแก้ปัญหาหลัก (Pain point) ต่อบริบทพื้นที่ซึ่งจะต้องใช้องค์ความรู้ความคิดสร้างสรรค์ แรงจูงใจภายในทีมในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่สามารถตอบโจทย์บริบทได้เป็นอย่างดี เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามบริบทของชาติต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากนักวิชาการ Horth & Buchner (2014) Khalili (2017) Soares et al. (2018) Davis (2019) Werang et al. (2023) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจากแนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษาสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมได้ 5 ด้าน ได้แก่ 1. การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2. การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3. การคิดสร้างสรรค์ 4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5. การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

จากรายงานผลการดำเนินงานพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (2564 : 5-25) พบว่า พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาภายใต้การกำกับดูแลสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดยะลา มีสถานศึกษาทั้งหมด 28 สถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โครงการดำเนินงานเพื่อคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน โดยการประชุมเสวนาทางวิชาการสืบค้นต้นทุนนวัตกรรมการศึกษาของสถานศึกษานำร่อง เมื่อวันที่ 3-5 สิงหาคม พ.ศ. 2564 และการวิเคราะห์ ทบทวนนวัตกรรมของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดยะลา สถานศึกษาบางแห่งโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษามีความสับสนและคลุมเครือในเรื่องการจัดทำนวัตกรรมในสถานศึกษายังไม่สามารถจับจุดที่สำคัญของการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาภายใต้บริบทของตนเองได้ ผู้บริหารสถานศึกษามีความไม่ชัดเจนในการกำหนดรูปแบบและกระบวนการสร้างนวัตกรรมที่สถานศึกษาภายใต้สภาพปัญหาของสถานศึกษาได้ไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นกลไกลหัวใจหลักที่สำคัญในการกำหนดทิศทางการบริหารสถานศึกษาภายใต้ปัญหาตามบริบท และจะนำไปสู่การจัดทำนวัตกรรมการศึกษาอื่น ๆ ได้แก่ นวัตกรรมหลักสูตร นวัตกรรมการนิเทศการศึกษา และนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาที่สำคัญ หากผู้บริหารสถานศึกษาขาดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะทำให้ไม่สามารถคิดค้นนวัตกรรมการศึกษาแก่บริบทเชิงพื้นที่ได้ ดังที่ Riddel & Zulfikar (2024) กล่าวว่า การขาดความสามารถของผู้นำในการสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการสร้างสรรค์และนวัตกรรมการศึกษาจะส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาสถานศึกษาเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ประสบความสำเร็จตามบริบท

การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะทำให้ได้ระบบการดำเนินงานที่ดีผู้บริหารสถานศึกษาจะได้นำรูปแบบภาวะผู้นำดังกล่าวไปใช้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำรูปแบบข้อความ (Verbal model) ของ สมิธ (Smith, 1980 อ้างถึงใน สุภาวดี ดวงจันทร์, 2559 : 105) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพที่มีความหมายเข้าใจได้ง่ายและถูกต้องและสร้างรูปแบบตามองค์ประกอบ พัฒนา พรหมณี ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด และปณิธาน กระสังข์ (2560 : 128-134) อธิบายเกี่ยวกับรูปแบบว่าต้องมีองค์ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ 1.วัตถุประสงค์ของ

รูปแบบ 2.หลักการของรูปแบบ 3.ระบบงานและกลไก 4.วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5.แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ 6.คำอธิบายประกอบรูปแบบ 7.เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และ 8.การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ อีกทั้งผู้วิจัยได้ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบที่มีการพัฒนาโดย The Join Committee on Standards of Educational Evaluation ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) 2. ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) 3.ด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) และ 4.ด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standard) (Stufflebeam Madaus and Kellaghan, 2000 : 444)

จากความเป็นมาของปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญจึงได้จัดทำวิจัย เรื่องรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา เพื่อที่สถานศึกษานำร่องจะได้นำรูปแบบที่ได้ไปใช้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและสามารถเป็นต้นแบบในการประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอื่น ๆ คิดค้นนวัตกรรมการศึกษาใหม่ ๆ และนำไปสู่การขยายในวงกว้างต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นย่อย ดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1.การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2.การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3.การคิดสร้างสรรค์ 4.การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5.การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม กลุ่มประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 650 คน ในโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่าง คือ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา จำนวน 248 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน (Taro Yamane, 1973 : 727-728) จากนั้น ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามเขตพื้นที่จำนวน 3 เขต ตามเกณฑ์สัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยเป็นการจับฉลากแบบไม่ใส่คืน เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามอยู่ในช่วง 0.67-1.00 โดยค่าความตรงเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ทุกข้อ ส่วนค่าความเชื่อมั่นสภาพจริงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.992 สภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.993 และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.994 จากนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามถึงสถานศึกษาจำนวน 248 ฉบับ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา และได้รับกลับคืนมา 248 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

$(\bar{X})$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $(S.D.)$ และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) จากสูตร ดังนี้

$$PNI_{modified} = \frac{(I - D)}{D}$$

เมื่อ $PNI_{modified}$ หมายถึง ลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น
I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์
D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันในปัจจุบัน

1.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำประเด็นคำถามในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด มาดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา จำนวน 6 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposeful Selection) โดยใช้เกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนวัตกรรมการศึกษาที่ได้รางวัลแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ระยะเวลา 3 ปี และผู้บริหารที่สถานศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดยะลา เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผ่านการตรวจสอบ แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามประเด็นคำถามที่ได้ตั้งไว้ในแต่ละด้าน เพื่อเพิ่มวิธีการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Primary Stakeholders) คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ตรวจสอบข้อมูล (Member checking) เป็นการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอ่านข้อมูลเพื่อตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อสรุป หัวเรื่อง หัวข้อต่าง ๆ รวมถึงการอธิบายตีความและสรุปผลการวิจัยว่ามีความผิดพลาดความคาดเคลื่อนหรือไม่ (สาลี่ สุภาภรณ์, 2550) โดยใช้สถานที่ปฏิบัติงานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือสถานที่ที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่าเหมาะสม โดยใช้เวลาสัมภาษณ์เชิงลึกประมาณ 1.30 - 2 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Seidman, 1998 : 21) หลังจากที่ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

1.3 สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของของสมิธ (Smith, 1980 อ้างถึงใน สุภาวดี ดวงจันทร์, 2559) โดยใช้รูปแบบในการสร้างเป็นแบบข้อความ (Verbal Model) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพที่มีความหมายเข้าใจได้ง่ายและถูกต้อง และสร้างรูปแบบตามแนวคิดของ พัฒนา พรหมณี, ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด และ ปณิธาน กระสังข์ (2560 : 128-134) ได้อธิบายเกี่ยวกับรูปแบบว่าต้องมีองค์ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2. หลักการของรูปแบบ 3. ระบบงาน 4. วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5. แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ 6. คำอธิบายประกอบรูปแบบ 7. เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และ 8. การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลองค์ประกอบและผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากการศึกษาในขั้นตอนย่อย 1.1-1.2 มาสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่

นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ซึ่งได้ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา สามารถอธิบายรายละเอียดได้ ดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา โดยกลุ่มเป้าหมายคือผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 28 คน โดยเลือกสถานศึกษาทั้งหมดในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่ 1. ด้านความเป็นไปได้ 2. ด้านความเป็นประโยชน์ 3. ด้านความเหมาะสม และ 4. ด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standard) โดยค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามอยู่ในช่วง 0.67-1.00 ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่นแบบถามเท่ากับ 0.980 จากนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 28 ฉบับ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา และได้รับกลับคืนมา 28 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ เบสส์ (Best, 1977 : 80) ดังนี้

ระดับคะแนน 4.5-5.00 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์/ความเหมาะสม/ความถูกต้องครอบคลุมในระดับมากที่สุด
ระดับคะแนน 3.51-4.50 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์/ความเหมาะสม/ความถูกต้องครอบคลุมในระดับมาก
ระดับคะแนน 2.51-3.50 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์/ความเหมาะสม/ความถูกต้องครอบคลุมในระดับปานกลาง
ระดับคะแนน 1.51-2.50 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์/ความเหมาะสม/ความถูกต้องครอบคลุมในระดับน้อย
ระดับคะแนน 1.00-1.51 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์/ความเหมาะสม/ความถูกต้องครอบคลุมในระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้สามารถอธิบายผลการศึกษา ได้ดังนี้

1.สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แยกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุดไปค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์กร นวัตกรรม รองลงมา คือ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และด้านการคิดสร้างสรรค์ตามลำดับ

1.2 สภาพที่ที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุดไปค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม รองลงมา คือ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และด้านการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ โดยค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ 1.ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง (ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานตามสภาพของสถานศึกษาอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์) 2. ด้านการทำงานเป็นทีและมีส่วนร่วม (ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูมีโอกาสในการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษา) 3. ด้านการคิดสร้างสรรค์ (ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างพฤติกรรมด้านความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการศึกษาสู่สถานศึกษา) 4.ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการดำเนินงานในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา) และ 5.ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม (ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมและสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมการศึกษา)

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำประเด็นคำถามในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็น (PNImodified) ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาสถานศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา โดยรวมอยู่ระหว่าง 0.21 – 0.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การคิดสร้างสรรค์ มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด (PNImodified = 0.28) รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม มีค่าความต้องการจำเป็น (PNImodified = 0.27) และการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงมีค่าความต้องการจำเป็น (PNImodified = 0.26) และค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมมีค่าความต้องการจำเป็น (PNImodified = 0.21) ซึ่งแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำประเด็นคำถามในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็น (Need Identification) มากที่สุด มาดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานตามสภาพของสถานศึกษาอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ท่านมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษามีความสำคัญอย่างมากในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงขึ้นในนักเรียน ซึ่งมีหลายแนวทางที่ผู้บริหารสามารถดำเนินการได้ และการเยี่ยมชมชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมความเคยชินและกำลังใจให้ครู การระดมทุนจากภายนอกเพื่อซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์เพิ่มเติม การมอบหมายภาระงานให้ครูตรงกับความสามารถ และการส่งเสริมการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ในสถานศึกษาเพื่อให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของนักเรียนตลอดเวลา ทั้งนี้การดำเนินการเหล่านี้จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เติบโตขึ้นและส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาที่มีคุณภาพสูงขึ้นในสถานศึกษาด้วยความมั่นใจ

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูมีโอกาสในการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษา ท่านมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีทัศนคติเชิงบวกในการทำงานกับผู้ใต้บังคับบัญชา อีกทั้งต้องสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นหมู่คณะ จากนั้นควรที่จะต้องยอมรับข้อเสนอร่วมกันรวมถึงการเปลี่ยนแปลงนโยบายนำไปสู่ภาคปฏิบัติ นอกจากนี้ต้องมีคุณธรรม จริยธรรมในการทำงานเป็นทีมไม่อคติให้บุคคลใดกลุ่มหนึ่งในการทำงาน อันจะนำไปสู่การเกิดความขัดแย้งได้

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างพฤติกรรมด้านความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการศึกษาสู่สถานศึกษา ท่านมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเปิดโอกาสและสร้างทางเลือกให้ครูในการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษามีมโนคติที่มีฐานการวิจัยเพื่อสร้างสมมติฐานทางความคิดในการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษา เพื่อมองภาพรวมและเพิ่มความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ต้องจุดประกายความคิดให้แก่ตนเองและครู โดยผู้บริหารต้องคิดค้นนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะบริบทมาผนวกภายในสถานศึกษาให้ได้ จากนั้นนำไปสู่นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งต้องมีการติดตามนโยบายใหม่ เพื่อเป็นแนวทางสำคัญในการนำนวัตกรรมการศึกษาเข้าสู่บริบทของสถานศึกษา

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการดำเนินงานในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา ท่านมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำในการเปลี่ยนพฤติกรรมของครูเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกในการนำเทคโนโลโลยี มาใช้ในสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการเผยแพร่นวัตกรรมการศึกษาผ่านโซเชียลมีเดียตามฟอร์มต่าง ๆ ส่งเสริมการสร้างแพลตฟอร์ม (Platform) ในการวัดและประเมินผลรูปแบบออนไลน์ เพื่อติดตามประเมินความก้าวหน้าก่อนจะนำไปประเมินแบบรวบยอด นอกจากนี้ควรนำระบบ Q-Info เครื่องมือสำหรับการพัฒนาคุณภาพภายในโรงเรียนมาใช้ในสถานศึกษา อีกทั้งควรส่งเสริมให้ครูมีการจัดเก็บคลังข้อมูลอยู่บนเว็บไซต์ของสถานศึกษา

2.5 ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมและสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมการศึกษา ท่านมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นศูนย์กลางในการสร้างความเท่าเทียม อีกทั้งต้องรับฟังปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกันกับผู้ใต้บังคับบัญชา รวมไปถึงการให้ความก้าวหน้า รางวัล ส่งเสริมการทำวิทยาฐานะแก่ครู เพื่อเสริมแรงทางบวกในการคิดค้นสิ่งอะไรใหม่ ๆ อีกทั้งต้องแสดงถึงความรัก ความห่วงใย แก่ครูในสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อจิตใจ นอกจากนี้ต้องมีความสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับครูทุกคน โดยให้ครูมีความรู้สึกว่าสามารถปรึกษาได้

3. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. วัตถุประสงค์ 2. หลักการ 3. ระบบงานและกลไก 4. วิธีดำเนินงาน 5. แนวทางการประเมิน 6. คำอธิบายประกอบ 7. เงื่อนไขการนำไปใช้ และ 8. การจัดทำคู่มือสามารถอธิบายรายละเอียด ได้ดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา

3.2 หลักการ เป็นลักษณะของผู้นำที่มุ่งมั่นในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและแนะนำทางที่ท้าทายเพื่อสร้างความสำเร็จและพัฒนาสถานศึกษาหรือกลุ่มงานที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การทำงานเป็นทีมและส่วนร่วม การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

3.3 ระบบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา กระบวนการ (Process) คือ การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา และผลผลิต (Output) คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

3.4 วิธีดำเนินงาน คือ 1. การสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา 2. การวิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม และ 3. การนำรูปแบบไปใช้กับสถานศึกษา

3.5 แนวทางการประเมิน การสังเกตโดยสังเกตร่องรอยจากการดำเนินงานตามรูปแบบของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการประเมิน และประเมินจากแบบสอบถามโดยการสอบถามการดำเนินงานตามรูปแบบของผู้บริหารสถานศึกษา

3.6 คำอธิบายประกอบรูปแบบ เป็นการอธิบายนิยามศัพท์เกี่ยวกับการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การทำงานเป็นทีมและส่วนร่วม การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

3.7 เงื่อนไขการนำไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาพื้นที่นวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา โดยสามารถปรับประยุกต์ตามบริบท

3.8 การจัดทำคู่มือ การนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ไปใช้ในสถานศึกษาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

รูปที่ 1 รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา

4. ผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35, \sigma = 0.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์มีประสิทธิภาพมากที่สุด ($\mu = 4.40, \sigma = 0.66$) รองลงมา คือ ด้านความเป็นไปได้ ($\mu = 4.38, \sigma = 0.69$) ด้านความเหมาะสม ($\mu = 4.33, \sigma = 0.70$) และด้านความถูกต้องครอบคลุม ($\mu = 4.30, \sigma = 0.73$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ได้ นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1.สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แยกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุดไปค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม รองลงมา คือ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และด้านการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสร้างบรรยากาศในองค์กรนวัตกรรมในสถานศึกษาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาด้วยสภาพบริบทพื้นที่นวัตกรรมที่สนับสนุนการทำงานร่วมกัน เพื่อคิดค้นนวัตกรรมการศึกษา อีกทั้งปัจจัยเชิงพื้นที่เครือข่ายที่ส่งเสริมสถานศึกษาทุกภาคส่วนในการทำงานร่วมกันที่จะทำให้เกิดบรรยากาศรวมพลังในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา ซึ่งเมื่อเกิดบรรยากาศที่ดีจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่เต็มไปด้วยความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ส่งผลให้มีแรงจูงใจในการทำงาน กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และสนับสนุนการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของชลกร ตันประภัสร (2556 : 42-55) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นการเรียนรู้และสนับสนุนความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการพัฒนาโรงเรียนจะต้องมุ่งเน้นในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ สำหรับด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยเห็นว่าต้องมีการกำหนดแนวทางวิสัยทัศน์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นในบริบทพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สอดคล้องกับ สุกัญญา แช่มช้อย (2565 : 87-88) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการเชื่อมโยงและนำเทคโนโลยีไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการการสอนและการจัดการเรียนรู้ของครูถือเป็นจุดเด่นสำคัญที่จะส่งเสริมประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ การสนับสนุนนวัตกรรมภายในสถานศึกษาไม่เพียงแค่ในด้านเทคโนโลยี แต่ยังทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และการนำไอเดียใหม่ ๆ เข้ามาในกระบวนการการเรียนรู้

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และด้านการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพิชญ์ สรรพศรี และพชรวิทย์ จันทรศิริสิร (2565 : 27-33) ซึ่งได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษและครูส่วนใหญ่มีความปราถนาเกี่ยวกับการสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการทำงาน ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน แบ่งปันความรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันกำหนดทิศทางที่ชัดเจนสำหรับสถานศึกษา เน้นย้ำถึงความสำคัญของนวัตกรรม และสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรทุกคนทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับ อังคณา เติมวิถี (2564 : 66-69) กล่าวว่า ผู้บริหารมีความจำเป็นในการสร้างบรรยากาศในสถานที่ทำงานให้เหมาะสมแก่การสร้างสรรค์

นวัตกรรมการศึกษาใหม่ ๆ โดยสร้างบรรยากาศสถานที่ทำงานให้เหมาะสมต่อการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษา สร้างแรงบันดาลใจเชิงบวกให้บุคลากรในสถานศึกษา สำหรับด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง

2. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.วัตถุประสงค์ 2.หลักการ 3.ระบบงานและกลไก 4.วิธีดำเนินงาน 5.แนวทางการประเมิน 6.คำอธิบายประกอบ 7.เงื่อนไขการนำไปใช้ และ 8.การจัดทำคู่มือ สอดคล้องกับ พัฒนา พรหมณี ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด และปณิธาน กระสังข์ ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวคิดการสร้างและพัฒนารูปแบบเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุขสำหรับนักสาธารณสุข (2560 : 128-134) รูปแบบต้องประกอบด้วย 1.วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2.ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการ 3. ระบบงานและกลไก 4. วิธีการดำเนินงาน 5. แนวทางการประเมินผลการดำเนินงาน 6. คำอธิบายประกอบรูปแบบ 7. เงื่อนไขการนำไปใช้และ 8. คู่มือการใช้ และจะสอดคล้องกับ Ivancevic et al., (1989) กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบจะต้องประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1.วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2.ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ 3.ระบบงาน 4.วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ 5. แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ 6. คำอธิบายประกอบรูปแบบ 7.การระบุเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และ 8.การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความเป็นประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องครอบคลุม ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี สุเมธ งามกนก และสมพงษ์ ปั้นหุ่น (2561 : 250) สอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam Madaus and Kellaghan (2000 : 399-402) กล่าวถึง การทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการประเมิน ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานของคณะกรรมการประเมินทางการศึกษา (Joint Committee on Standards for Educational Evaluation) ได้เสนอหลักการเพื่อเป็นหลักฐานของการตรวจสอบประกอบด้วยมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านความเป็นไปได้ เป็นการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบก่อนจะนำไปปฏิบัติจริง 2.ด้านความเป็นประโยชน์เป็นการประเมินการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ 3.ด้านความเหมาะสมเป็นการประเมินด้านความเหมาะสมทั้งทางด้านกฎหมายและศีลธรรม และ 4.ด้านความถูกต้องครอบคลุม ซึ่งการประเมินตามมาตรฐานดังกล่าวเป็นการประเมินความน่าเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมตามความต้องการของผู้ใช้รูปแบบอย่างแท้จริง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1.รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ 1.1 สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่น ๆ รองลงมาตามลำดับและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ รองลงมาตามลำดับ อีกทั้ง 1.2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อเรียงค่าความ

ต้องการจำเป็น (PNImodified) ตามลำดับ ได้แก่ ด้านการคิดสร้างสรรค์มีค่าสูงสุด ส่วนอื่น ๆ รองลงมาตามลำดับ นอกจากนี้ 1.3 รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2.หลักการของรูปแบบ 3.ระบบงานและกลไก 4.วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5.แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ 6.คำอธิบายประกอบรูปแบบ 7.เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และ 8.การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ ทั้งนี้องค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการวิจัยประกอบด้วยหลักการภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 5 ด้าน ได้แก่ 1.การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2.การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3.การคิดสร้างสรรค์ 4.การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5.การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม และ 2.การประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินทางการศึกษา 4 มาตรฐานที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความถูกต้องครอบคลุม โดยคณะกรรมการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานการประเมินทางการศึกษา พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์มีประสิทธิภาพมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องครอบคลุม ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลาอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูมีความคิดริเริ่มสิ่งแปลกใหม่ เพื่อที่จะคิดค้นนวัตกรรมการศึกษาที่ตอบโจทย์บริบท

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ดังนั้นควรเสริมจุดแข็งให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมให้อิสระในการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน โดยสามารถกำหนดรูปแบบการทำงานของครูให้มีความยืดหยุ่น แต่ยังคงอยู่ในกรอบที่เหมาะสม

1.3 กรรมการพื้นที่นวัตกรรมควรส่งเสริมหลักสูตรการฝึกอบรมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา เพื่อที่จะให้ผู้บริหารสถานศึกษามีองค์ประกอบดังกล่าว และเกิดการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการศึกษา

1.4 องค์ความรู้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก สามารถนำไปใช้ในประยุกต์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามบริบท

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ไปทดลองใช้และประเมินปรับปรุงและพัฒนา รวมไปถึงให้มีการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับสังกัดอื่น ๆ

2.2 งานวิจัยศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ควรมีการขยายผลศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมที่เป็นสาเหตุ และอิทธิพล ทางตรง ทางอ้อมทั้งในระดับองค์กร และบุคคลที่ทำให้เกิดภาวะผู้นำเชิง

นวัตกรรม โดยขยายพื้นที่ให้งานวิจัยมีวงกว้างมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

บรรณานุกรม

กนกพิชญ์ สรรพศรี. (2564). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1.* วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชลกร ตันประภัสร. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ ศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา. 7(2), 42-55.

ฐิตินันท์ นันทะศรี วาโร เพ็งสวัสดิ์ วัลนิกา ฉลากบาง และพรเทพ เสถียรนพเก้า. (ตุลาคม 2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารบัณฑิตศึกษา. 17*(79), 11–20.

พัฒนา พรหมณี ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด ปณิธาน กระสังข์. (กรกฎาคม - ธันวาคม2560). *แนวคิดการพัฒนารูปแบบเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุขสำหรับนักสาธารณสุข.* สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. 6(2): 128-134.

ราชกิจจานุเบกษา. (2562). *พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562.* ในราชกิจจานุเบกษา. 136(56ก).

รัตนะ บัวสนธ์. (2565). *การวิจัยและพัฒนา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2565). *กลยุทธ์การพัฒนานวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 1.สงขลา : เทมการพิมพ์.

ศึกษาธิการจังหวัดยะลา, สำนักงาน. (2564). *รายงานผลการดำเนินงานพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. ยะลา : สำนักงานศึกษธิการจังหวัดยะลา.

สาลี่ สุภาภรณ์. (2550). *วิจัยเชิงคุณภาพทางพลศึกษาและกีฬา.* กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580).* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภาวดี ดวงจันทร์. (2559). *รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้.* วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี. (2560). *การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

อังคณา เติมวิถี. (2564). *ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของข้าราชการครู สังกัดสำนักงาน*

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

Davis, M. W. (2019). Innovative Leadership. *Journal of Leadership, Accountability & Ethics. 16*(4), 69-73.

Horth, D., & Buchner, D. (2014). *Innovation Leadership: How to use innovation to lead effectively, work collaboratively and drive results.* London: Center for Creative Leadership.

Ivancevich, J. M., and Matteson, M.T. (1999). *Organizational Behavior and Management. Singapore: McGraw-Hill.* Management of Innovation and Technology, 2008. ICMIT 2008. 4th IEEE International Conference on 21-24 September 2008, 98-103.

Khalili, A. (2017). *Creative and innovative leadership: measurement development and validation.* Management Research Review, 40(10), 1117-1138.

Riddel, M., & Zulfikar, I. R. (2024). *The role of innovative leadership in transforming student learning effectiveness: A review of best practices and future directions.* Development Studies in Educational Management and Leadership, 3(1), 35–50.

Seidman, I. (1998). *Interviewing as Qualitative Research: A Guide for Researchers in Education and the Social Sciences. 2nd ed.* New York: Teachers College, Columbia University.

Soares, L., Gagliardi, J. S., Wilkinson, P. J., & Hughes, S. L. (2018). *Innovative leadership*. The American Council on Education & the TIAA Institute.

Stufflebeam, D. L., Madaus, G. F. and Kellaghan, T. (2000). *EVALUATIONMODEL: Viewpoints on Educational and Human Services Evaluation.* 2nd ed. Dordrecht: Kluwer Academic Publisher.

Werang, B. R., Agung, A. A. G., Jampel, I. N., Sujana, I. W., & Asaloei, S. I. (2023). *Exploring the outside-the-box leadership of an Indonesian school principal: A qualitative case study.* Cogent Education, *10*(2).

Yamane, Taro. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis.* 2nd ed. New York: Harpen and Row

บทความวิจัย

การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้

ธรณ์วิทย์ เติมวิทย์ขจร[1] อะห์มัด ยี่สุ่นทรง[2]

[1] นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ดร.) อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

อีเมลผู้แต่งหลัก : thonwit.bas@gmail.com **เบอร์โทร :** 082 641 6351

วันที่รับ : 23 มีนาคม 2567 ❁ **วันที่รับแก้ไข :** 25 เมษายน 2568 ❁ **วันที่ตอบรับ :** 27 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1.สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2.ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1.สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1.1.ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดยะลา จำนวน 650 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 248 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น 1.2.ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 6 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา 1.3.สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2.ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 28 คนจากทุกสถานศึกษาเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1.วัตถุประสงค์ 2. หลักการ 3.ระบบงานและกลไก 4.วิธีดำเนินงาน 5.แนวทางการประเมิน 6. คำอธิบายประกอบ 7.เงื่อนไขการนำไปใช้ และ 8. การจัดทำคู่มือ

2. การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.35, σ = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์มีประสิทธิภาพมากที่สุด (μ = 4.40, σ = 0.66) รองลงมา คือ ด้านความเป็นไปได้ (μ = 4.38, σ = 0.69) ด้านความเหมาะสม (μ = 4.33, σ = 0.70) และด้านความถูกต้องครอบคลุมมีประสิทธิภาพน้อยที่สุด (μ = 4.30, σ = 0.73)

คำสำคัญ : รูปแบบ, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

RESEARCH

The Strategic Management of Administrators in Special Education Centers in the Southern Border Provinces

Thonwit Toemwitkhachon[1] Ahmad Yishunsong[2]

[1] Master's of Education Students in Eduvcational Administration, Faculty of Education Fatoni University, Ch.Pattani

[2] Assistant Professor Dr, Department of Educational Administration, Faculty of Education Fatoni University, Ch.Pattani

Corresponding Author, Email : thonwit.bas@gmail.com **Tel :** 08 2641 6351

Received : March 23, 2024 ❁ **Revised :** April 25, 2025 ❁ **Accepted :** June 22, 2025

Abstract

The purposes of this research were to 1. study approaches to create the model of innovative leadership for school administrators and 2. the evaluation efficiency of the model of innovative leadership for school administrators. The research divided 2 steps were; step 1: create the model of innovative leadership for school administrators and 3 sub steps. Step 1.1: was to study the current state, desired state and needs identification of innovative leadership of school administrators. The population were 650 school administrators under the office of the basic education commission Yala province. Sample size 248 school administrators. The research instrument consisted of a rating scaled questionnaire. The data were analyzed by average, standard deviation and PNImodified. Step 1.2: were study aboutthe guideline to develop innovative leadership of the school administrators. The informants were specific sampling 6 school administrators. The research instrument consisted of verbal structured Interview and the data were analyzed by content Analysis. Step 1.3: create the model of innovative leadership. Step 2: to evaluation efficiency of the model of innovative leadership. The target group were 28 school administrators by use the whole of population. The research instrument consisted of a rating scaled questionnaire. The data were analyzed by average and standard deviation.

The research findings were as follow:

1. The model of the model of innovative leadership for school administrators was verbal model and 8 components were 1.Objectives 2.Principles 3.Systems and mechanisms 4.Procedures 5.Evaluation guidelines 6.Descriptions and 7.Conditions of Utilization and 8.Work manual.

2. The evaluation efficiency of the model of innovative leadership for school administrators were found that the efficiency of the model of innovative leadership for school

administrators overall at high level. (μ = 4.35, σ = 0.70). The first of all was utility standard at highest level. (μ = 4.40, σ = 0.66). The next was feasibility standard (μ = 4.38, σ = 0.69) and propriety standard (μ = 4.33, σ = 0.70) and the finally was accuracy standard at lowest level (μ = 4.30, σ = 0.73).

Keywords : The model, innovative leadership, school administrators, Education Sandbox

บทนำ

ประเทศไทยได้ประสบเข้าสู่ยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างผลิกผัน (Disruptive Era) เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาที่เป็นผลเนื่องจากด้านเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทใน ทุกบริบทจึงเป็นที่มาของการเกิดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้วางเป้าหมายในเรื่องการพัฒนาศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ในแง่ของการพัฒนาบุคคลให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ อย่างก้าวไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาทักษะอาชีพ เป็นต้น ซึ่งจะต้องปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยผ่านคำแนะนำของครูส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome) ผ่านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครูรวมไปถึงการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมการศึกษา ซึ่งจะสอดคล้องกับแผนระดับที่ 2 (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูงขับเคลื่อนประเทศโดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานโดยมีกลยุทธ์ย่อย 1.2 พัฒนาให้ผู้เรียนมีศักยภาพทุกช่วงวัยการศึกษาและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาจัดการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษาตามบริบทพื้นที่ของตนเองตามความเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 : 31-37)

อย่างไรก็ตามคณะรัฐมนตรีได้มีประกาศพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 มีการกำหนดให้เป็นพื้นที่ปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษาที่มีเป้าหมายที่จะปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการด้านการศึกษาให้มีคุณภาพและมีความเป็นนวัตกรรม เพื่อให้สนับสนุนในการพัฒนาแนวทางการเรียนรู้และการสอนที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนและผู้เรียน ซึ่งอาจรวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการสอนและการเรียนรู้ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการศึกษาที่เหมาะสมและทันสมัยในสถานศึกษาต่าง ๆ (พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา, 2562 : 1-19) นอกจากนี้พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเป็นการจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การให้การศึกษาเป็นแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการในแต่ละพื้นที่เป็นการเน้นถึงความสำคัญของการปรับปรุงระบบการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่ เพื่อที่จะสามารถทดลองใช้นวัตกรรมการศึกษาตามบริบท ซึ่งนวัตกรรมการศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะลดความเหลื่อมล้ำ (Overlap) ทางด้านแวดวงการศึกษา พัฒนาผลสัมฤทธิ์ของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และเจตคติ (Attitude) จากนั้นสามารถขยายนวัตกรรมการศึกษาไปสู่บริบทที่ใกล้เคียงทำให้สถานศึกษาของพื้นที่ได้ปรับประยุกต์ใช้นวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่เกิดปัญหาในลักษณะเดียวกัน เช่น การคิดคำนวณ อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เป็นต้น จนเกิดความเชื่อมั่นและนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่ดีเลิศต่อไป (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2565 : 29-38) นั่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญประการแรกที่จะพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษานำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่ดีเลิศ นั่นคือ ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจแนวคิดวิธีการสร้างด้านนวัตกรรมการศึกษาไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมการจัดการเรียน รู้ที่เป็นสับเซตย่อยของวัตกรรมการบริหารสถานศึกษารวมไปถึงการเข้าใจจุดประสงค์ที่สำคัญของการคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถแก้ปัญหาให้สอดคล้องตามสถานการณ์ของผู้เรียนได้ในแต่ละบริบทที่พบเจอปัญหา (สุกัญญา แช่มช้อย, 2565 : 1-6)

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะคอยเป็นผู้นำและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative leadership) ที่จะสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาผ่านการประยุกต์งานวิจัยและพัฒนา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา หลักสูตร การนิเทศการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รัตนะ บัวสนธ์, 2565 : 105-123) จากการศึกษาแนวคิดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของนักวิชาการ ฐิตินันท์ นันทะศรี วาโร เพ็งสวัสดิ์ วัลนิกา ฉลากบาง และพรเทพ เสถียรนพเก้า (2563 : 12-13) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมว่าเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่จะคิดค้นและพัฒนาสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมให้มีความทันสมัย สามารถแก้ปัญหาหลัก (Pain point) ต่อบริบทพื้นที่ซึ่งจะต้องใช้องค์ความรู้ความคิดสร้างสรรค์ แรงจูงใจภายในทีมในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่สามารถตอบโจทย์บริบทได้เป็นอย่างดี เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามบริบทของชาติต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากนักวิชาการ Horth & Buchner (2014) Khalili (2017) Soares et al. (2018) Davis (2019) Werang et al. (2023) พบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจากแนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษาสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมได้ 5 ด้าน ได้แก่ 1. การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2. การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3. การคิดสร้างสรรค์ 4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5. การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

จากรายงานผลการดำเนินงานพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (2564 : 5-25) พบว่า พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาภายใต้การกำกับดูแลสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดยะลา มีสถานศึกษาทั้งหมด 28 สถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โครงการดำเนินงานเพื่อคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน โดยการประชุมเสวนาทางวิชาการสืบค้นต้นทุนนวัตกรรมการศึกษาของสถานศึกษานำร่อง เมื่อวันที่ 3-5 สิงหาคม พ.ศ. 2564 และการวิเคราะห์ ทบทวนนวัตกรรมของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดยะลา สถานศึกษาบางแห่งโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษามีความสับสนและคลุมเครือในเรื่องการจัดทำนวัตกรรมในสถานศึกษายังไม่สามารถจับจุดที่สำคัญของการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาภายใต้บริบทของตนเองได้ ผู้บริหารสถานศึกษามีความไม่ชัดเจนในการกำหนดรูปแบบและกระบวนการสร้างนวัตกรรมที่สถานศึกษาภายใต้สภาพปัญหาของสถานศึกษาได้ไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นกลไกลหัวใจหลักที่สำคัญในการกำหนดทิศทางการบริหารสถานศึกษาภายใต้ปัญหาตามบริบท และจะนำไปสู่การจัดทำนวัตกรรมการศึกษาอื่น ๆ ได้แก่ นวัตกรรมหลักสูตร นวัตกรรมการนิเทศการศึกษา และนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาที่สำคัญ หากผู้บริหารสถานศึกษาขาดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะทำให้ไม่สามารถคิดค้นนวัตกรรมการศึกษาแก่บริบทเชิงพื้นที่ได้ ดังที่ Riddel & Zulfikar (2024) กล่าวว่า การขาดความสามารถของผู้นำในการสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการสร้างสรรค์และนวัตกรรมการศึกษาจะส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาสถานศึกษาเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ประสบความสำเร็จตามบริบท

การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะทำให้ได้ระบบการดำเนินงานที่ดีผู้บริหารสถานศึกษาจะได้นำรูปแบบภาวะผู้นำดังกล่าวไปใช้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำรูปแบบข้อความ (Verbal model) ของ สมิธ (Smith, 1980 อ้างถึงใน สุภาวดี ดวงจันทร์, 2559 : 105) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพที่มีความหมายเข้าใจได้ง่ายและถูกต้องและสร้างรูปแบบตามองค์ประกอบ พัฒนา พรหมณี ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด และปณิธาน กระสังข์ (2560 : 128-134) อธิบายเกี่ยวกับรูปแบบว่าต้องมีองค์ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ 1.วัตถุประสงค์ของ

รูปแบบ 2.หลักการของรูปแบบ 3.ระบบงานและกลไก 4.วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5.แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ 6.คำอธิบายประกอบรูปแบบ 7.เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และ 8.การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ อีกทั้งผู้วิจัยได้ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบที่มีการพัฒนาโดย The Join Committee on Standards of Educational Evaluation ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) 2. ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) 3.ด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) และ 4.ด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standard) (Stufflebeam Madaus and Kellaghan, 2000 : 444)

จากความเป็นมาของปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญจึงได้จัดทำวิจัย เรื่องรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา เพื่อที่สถานศึกษานำร่องจะได้นำรูปแบบที่ได้ไปใช้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและสามารถเป็นต้นแบบในการประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอื่น ๆ คิดค้นนวัตกรรมการศึกษาใหม่ ๆ และนำไปสู่การขยายในวงกว้างต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นย่อย ดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1.การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2.การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3.การคิดสร้างสรรค์ 4.การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5.การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม กลุ่มประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 650 คน ในโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่าง คือ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา จำนวน 248 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน (Taro Yamane, 1973 : 727-728) จากนั้น ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามเขตพื้นที่จำนวน 3 เขต ตามเกณฑ์สัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยเป็นการจับฉลากแบบไม่ใส่คืน เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามอยู่ในช่วง 0.67 – 1.00 โดยค่าความตรงเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ทุกข้อ ส่วนค่าความเชื่อมั่นสภาพจริงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.992 สภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.993 และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.994 จากนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามถึงสถานศึกษาจำนวน 248 ฉบับ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา และได้รับกลับคืนมา 248 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

$(\bar{X})$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $(S.D.)$ และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) จากสูตร ดังนี้

$$PNI_{modified} = \frac{(I - D)}{D}$$

เมื่อ $PNI_{modified}$ หมายถึง ลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น
I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์
D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันในปัจจุบัน

1.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำประเด็นคำถามในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด มาดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-DepthInterview) เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา จำนวน 6 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposeful Selection) โดยใช้เกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนวัตกรรมการศึกษาที่ได้รางวัลแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ระยะเวลา 3 ปี และผู้บริหารที่สถานศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดยะลา เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผ่านการตรวจสอบ แก้ไข ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามประเด็นคำถามที่ได้ตั้งไว้ในแต่ละด้าน เพื่อเพิ่มวิธีการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Primary Stakeholders) คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ตรวจสอบข้อมูล (Member checking) เป็นการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอ่านข้อมูลเพื่อตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อสรุป หัวเรื่อง หัวข้อต่าง ๆ รวมถึงการอธิบายตีความและสรุปผลการวิจัยว่ามีความผิดพลาดความคาดเคลื่อนหรือไม่ (สาลี่ สุภาภรณ์, 2550) โดยใช้สถานที่ปฏิบัติงานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือสถานที่ที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่าเหมาะสม โดยใช้เวลาสัมภาษณ์เชิงลึกประมาณ 1.30 - 2 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Seidman, 1998 : 21) หลังจากที่ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

1.3 สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของของสมิธ (Smith, 1980 อ้างถึงใน สุภาวดี ดวงจันทร์, 2559) โดยใช้รูปแบบในการสร้างเป็นแบบข้อความ (Verbal Model) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพที่มีความหมายเข้าใจได้ง่ายและถูกต้อง และสร้างรูปแบบตามแนวคิดของ พัฒนา พรหมณี, ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด และ ปณิธาน กระสังข์ (2560 : 128-134) ได้อธิบายเกี่ยวกับรูปแบบว่าต้องมีองค์ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2.หลักการของรูปแบบ 3.ระบบงาน 4.วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5. แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ 6.คำอธิบายประกอบรูปแบบ 7.เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และ 8. การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลองค์ประกอบและผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากการศึกษาในขั้นตอนย่อย 1.1-1.2 มาสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่

นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ซึ่งได้ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา สามารถอธิบายรายละเอียดได้ ดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา โดยกลุ่มเป้าหมายคือผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 28 คน โดยเลือกสถานศึกษาทั้งหมดในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่ 1. ด้านความเป็นไปได้ 2. ด้านความเป็นประโยชน์ 3. ด้านความเหมาะสม และ 4. ด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standard) โดยค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามอยู่ในช่วง 0.67-1.00 ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่นแบบถามเท่ากับ 0.980 จากนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 28 ฉบับ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา และได้รับกลับคืนมา 28 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ เบสส์ (Best, 1977 : 80) ดังนี้

ระดับคะแนน 4.5-5.00 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์/ความเหมาะสม/ความถูกต้องครอบคลุมในระดับมากที่สุด
ระดับคะแนน 3.51-4.50 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์/ความเหมาะสม/ความถูกต้องครอบคลุมในระดับมาก
ระดับคะแนน 2.51-3.50 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์/ความเหมาะสม/ความถูกต้องครอบคลุมในระดับปานกลาง
ระดับคะแนน 1.51-2.50 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์/ความเหมาะสม/ความถูกต้องครอบคลุมในระดับน้อย
ระดับคะแนน 1.00-1.51 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์/ความเหมาะสม/ความถูกต้องครอบคลุมในระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้สามารถอธิบายผลการศึกษา ได้ดังนี้

1.สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แยกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุดไปค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์กร นวัตกรรม รองลงมา คือ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และด้านการคิดสร้างสรรค์ตามลำดับ

1.2 สภาพที่ที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุดไปค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้าง

บรรยากาศองค์กรนวัตกรรม รองลงมา คือ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และด้านการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ โดยค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ 1.ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง (ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานตามสภาพของสถานศึกษาอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์) 2. ด้านการทำงานเป็นทีและมีส่วนร่วม (ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูมีโอกาสในการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษา) 3. ด้านการคิดสร้างสรรค์ (ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างพฤติกรรมด้านความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการศึกษาสู่สถานศึกษา) 4.ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการดำเนินงานในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา) และ 5.ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม (ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมและสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมการศึกษา)

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำประเด็นคำถามในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็น (PNImodified) ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาสถานศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา โดยรวมอยู่ระหว่าง 0.21 – 0.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การคิดสร้างสรรค์ มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด (PNImodified = 0.28) รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม มีค่าความต้องการจำเป็น (PNImodified = 0.27) และการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงมีค่าความต้องการจำเป็น (PNImodified = 0.26) และค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมมีค่าความต้องการจำเป็น (PNImodified = 0.21) ซึ่งแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำประเด็นคำถามในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็น (Need Identification) มากที่สุด มาดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานตามสภาพของสถานศึกษาอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ท่านมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษามีความสำคัญอย่างมากในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงขึ้นในนักเรียน ซึ่งมีหลายแนวทางที่ผู้บริหารสามารถดำเนินการได้ และการเยี่ยมชมชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมความเคยชินและกำลังใจให้ครู การระดมทุนจากภายนอกเพื่อซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์เพิ่มเติม การมอบหมายภาระงานให้ครูตรงกับความสามารถ และการส่งเสริมการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ในสถานศึกษาเพื่อให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของนักเรียนตลอดเวลา ทั้งนี้การดำเนินการเหล่านี้จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เติบโตขึ้นและส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาที่มีคุณภาพสูงขึ้นในสถานศึกษาด้วยความมั่นใจ

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูมีโอกาสในการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษา ท่านมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีทัศนคติเชิงบวกในการทำงานกับผู้ใต้บังคับบัญชา อีกทั้งต้องสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นหมู่คณะ จากนั้นควรที่จะต้องยอมรับข้อเสนอร่วมกันรวมถึงการเปลี่ยนแปลงนโยบายนำไปสู่ภาคปฏิบัติ นอกจากนี้ต้องมีคุณธรรม จริยธรรมในการทำงานเป็นทีมไม่อคติให้บุคคลใดกลุ่มหนึ่งในการทำงาน อันจะนำไปสู่การเกิดความขัดแย้งได้

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างพฤติกรรมด้านความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการศึกษาสู่สถานศึกษา ท่านมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการ

เปิดโอกาสและสร้างทางเลือกให้ครูในการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษามีมโนคติที่มีฐานการวิจัยเพื่อสร้างสมมติฐานทางความคิดในการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษา เพื่อมองภาพรวมและเพิ่มความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ต้องจุดประกายความคิดให้แก่ตนเองและครู โดยผู้บริหารต้องคิดค้นนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะบริบทมาผนวกภายในสถานศึกษาให้ได้ จากนั้นนำไปสู่นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งต้องมีการติดตามนโยบายใหม่ เพื่อเป็นแนวทางสำคัญในการนำนวัตกรรมการศึกษาเข้าสู่บริบทของสถานศึกษา

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการดำเนินงานในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา ท่านมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำในการเปลี่ยนพฤติกรรมของครูเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกในการนำเทคโนโลโลยี มาใช้ในสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการเผยแพร่นวัตกรรมการศึกษาผ่านโซเชียลมีเดียตามฟอร์มต่าง ๆ ส่งเสริมการสร้างแพลตฟอร์ม (Platform) ในการวัดและประเมินผลรูปแบบออนไลน์ เพื่อติดตามประเมินความก้าวหน้าก่อนจะนำไปประเมินแบบรวบยอด นอกจากนี้ควรนำระบบ Q-Info เครื่องมือสำหรับการพัฒนาคุณภาพภายในโรงเรียนมาใช้ในสถานศึกษา อีกทั้งควรส่งเสริมให้ครูมีการจัดเก็บคลังข้อมูลอยู่บนเว็บไซต์ของสถานศึกษา

2.5 ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมและสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมการศึกษา ท่านมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นศูนย์กลางในการสร้างความเท่าเทียม อีกทั้งต้องรับฟังปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกันกับผู้ใต้บังคับบัญชา รวมไปถึงการให้ความก้าวหน้า รางวัล ส่งเสริมการทำวิทยาฐานะแก่ครู เพื่อเสริมแรงทางบวกในการคิดค้นสิ่งอะไรใหม่ ๆ อีกทั้งต้องแสดงถึงความรัก ความห่วงใย แก่ครูในสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อจิตใจ นอกจากนี้ต้องมีความสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับครูทุกคน โดยให้ครูมีความรู้สึกว่าสามารถปรึกษาได้

3. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. วัตถุประสงค์ 2. หลักการ 3. ระบบงานและกลไก 4. วิธีดำเนินงาน 5. แนวทางการประเมิน 6. คำอธิบายประกอบ 7. เงื่อนไขการนำไปใช้ และ 8. การจัดทำคู่มือสามารถอธิบายรายละเอียด ได้ดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา

3.2 หลักการ เป็นลักษณะของผู้นำที่มุ่งมั่นในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและแนะนำทางที่ท้าทายเพื่อสร้างความสำเร็จและพัฒนาสถานศึกษาหรือกลุ่มงานที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การทำงานเป็นทีมและส่วนร่วม การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

3.3 ระบบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา กระบวนการ (Process) คือ การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา และผลผลิต (Output) คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

3.4 วิธีดำเนินงาน คือ 1. การสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา 2. การวิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม และ 3. การนำรูปแบบไปใช้กับสถานศึกษา

3.5 แนวทางการประเมิน การสังเกตโดยสังเกตร่องรอยจากการดำเนินงานตามรูปแบบของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการประเมิน และประเมินจากแบบสอบถามโดยการสอบถามการดำเนินงานตามรูปแบบของผู้บริหารสถานศึกษา

3.6 คำอธิบายประกอบรูปแบบ เป็นการอธิบายนิยามศัพท์เกี่ยวกับการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การทำงานเป็นทีมและส่วนร่วม การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

3.7 เงื่อนไขการนำไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาพื้นที่นวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา โดยสามารถปรับประยุกต์ตามบริบท

3.8 การจัดทำคู่มือ การนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ไปใช้ในสถานศึกษาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

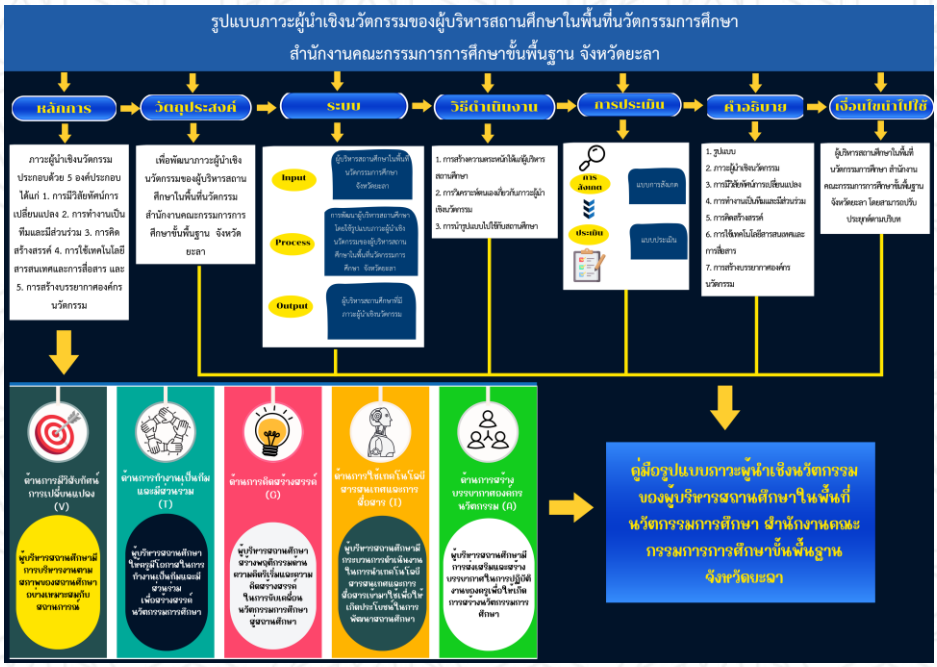

รูปที่ 1 รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา

4. ผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35, \sigma = 0.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์มีประสิทธิภาพมากที่สุด ($\mu = 4.40, \sigma = 0.66$) รองลงมา คือ ด้านความเป็นไปได้ ($\mu = 4.38, \sigma = 0.69$) ด้านความเหมาะสม ($\mu = 4.33, \sigma = 0.70$) และด้านความถูกต้องครอบคลุม ($\mu = 4.30, \sigma = 0.73$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ได้ นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1.สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แยกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุดไปค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม รองลงมา คือ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และด้านการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสร้างบรรยากาศในองค์กรนวัตกรรมในสถานศึกษาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาด้วยสภาพบริบทพื้นที่นวัตกรรมที่สนับสนุนการทำงานร่วมกัน เพื่อคิดค้นนวัตกรรมการศึกษา อีกทั้งปัจจัยเชิงพื้นที่เครือข่ายที่ส่งเสริมสถานศึกษาทุกภาคส่วนในการทำงานร่วมกันที่จะทำให้เกิดบรรยากาศรวมพลังในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา ซึ่งเมื่อเกิดบรรยากาศที่ดีจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่เต็มไปด้วยความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ส่งผลให้มีแรงจูงใจในการทำงาน กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และสนับสนุนการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของชลกร ตันประภัสร (2556 : 42-55) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นการเรียนรู้และสนับสนุนความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการพัฒนาโรงเรียนจะต้องมุ่งเน้นในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ สำหรับด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยเห็นว่าต้องมีการกำหนดแนวทางวิสัยทัศน์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นในบริบทพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สอดคล้องกับ สุกัญญา แช่มช้อย (2565 : 87-88) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการเชื่อมโยงและนำเทคโนโลยีไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการการสอนและการจัดการเรียนรู้ของครูถือเป็นจุดเด่นสำคัญที่จะส่งเสริมประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ การสนับสนุนนวัตกรรมภายในสถานศึกษาไม่เพียงแค่ในด้านเทคโนโลยี แต่ยังทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และการนำไอเดียใหม่ ๆ เข้ามาในกระบวนการการเรียนรู้

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และด้านการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพิชญ์ สรรพศรี และพชรวิทย์ จันทรศิริสิร (2565 : 27-33) ซึ่งได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษและครูส่วนใหญ่มีความปราถนาเกี่ยวกับการสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการทำงาน ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน แบ่งปันความรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันกำหนดทิศทางที่ชัดเจนสำหรับสถานศึกษา เน้นย้ำถึงความสำคัญของนวัตกรรม และสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรทุกคนทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับ อังคณา เติมวิถี (2564 : 66-69) กล่าวว่า ผู้บริหารมีความจำเป็นในการสร้างบรรยากาศในสถานที่ทำงานให้เหมาะสมแก่การสร้างสรรค์

นวัตกรรมการศึกษาใหม่ ๆ โดยสร้างบรรยากาศสถานที่ทำงานให้เหมาะสมต่อการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษา สร้างแรงบันดาลใจเชิงบวกให้บุคลากรในสถานศึกษา สำหรับด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง

2. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.วัตถุประสงค์ 2.หลักการ 3.ระบบงานและกลไก 4.วิธีดำเนินงาน 5.แนวทางการประเมิน 6.คำอธิบายประกอบ 7.เงื่อนไขการนำไปใช้ และ 8.การจัดทำคู่มือ สอดคล้องกับ พัฒนา พรหมณี ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด และปณิธาน กระสังข์ ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวคิดการสร้างและพัฒนารูปแบบเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุขสำหรับนักสาธารณสุข (2560 : 128-134) รูปแบบต้องประกอบด้วย 1.วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2.ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการ 3.ระบบงานและกลไก 4.วิธีการดำเนินงาน 5.แนวทางการประเมินผลการดำเนินงาน 6.คำอธิบายประกอบรูปแบบ 7.เงื่อนไขการนำไปใช้และ 8.คู่มือการใช้ และจะสอดคล้องกับ Ivancevic et al., (1989) กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบจะต้องประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1.วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2.ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ 3.ระบบงาน 4.วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ 5.แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ 6.คำอธิบายประกอบรูปแบบ 7.การระบุเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และ 8.การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความเป็นประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องครอบคลุม ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี สุเมธ งามกนก และสมพงษ์ ปั้นหุ่น (2561 : 250) สอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam Madaus and Kellaghan (2000 : 399-402) กล่าวถึง การทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการประเมิน ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานของคณะกรรมการประเมินทางการศึกษา (Joint Committee on Standards for Educational Evaluation) ได้เสนอหลักการเพื่อเป็นหลักฐานของการตรวจสอบประกอบด้วยมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความเป็นไปได้ เป็นการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบก่อนจะนำไปปฏิบัติจริง 2. ด้านความเป็นประโยชน์เป็นการประเมินการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ 3. ด้านความเหมาะสมเป็นการประเมินด้านความเหมาะสมทั้งทางด้านกฎหมายและศีลธรรม และ 4. ด้านความถูกต้องครอบคลุม ซึ่งการประเมินตามมาตรฐานดังกล่าวเป็นการประเมินความน่าเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมตามความต้องการของผู้ใช้รูปแบบอย่างแท้จริง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ 1.1 สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่น ๆ รองลงมาตามลำดับและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ รองลงมาตามลำดับ อีกทั้ง 1.2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อเรียงค่าความ

ต้องการจำเป็น (PNImodified) ตามลำดับ ได้แก่ ด้านการคิดสร้างสรรค์มีค่าสูงสุด ส่วนอื่น ๆ รองลงมาตามลำดับ นอกจากนี้ 1.3 รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2.หลักการของรูปแบบ 3.ระบบงานและกลไก 4.วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5.แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ 6.คำอธิบายประกอบรูปแบบ 7.เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และ 8.การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ ทั้งนี้องค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการวิจัยประกอบด้วยหลักการภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 5 ด้าน ได้แก่ 1.การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2.การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3.การคิดสร้างสรรค์ 4.การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5.การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม และ 2. การประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พิจารณาตามเกณฑ์การประเมินทางการศึกษา 4 มาตรฐานที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความถูกต้องครอบคลุม โดยคณะกรรมการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานการประเมินทางการศึกษา พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์มีประสิทธิภาพมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องครอบคลุม ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลาอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูมีความคิดริเริ่มสิ่งแปลกใหม่ เพื่อที่จะคิดค้นนวัตกรรมการศึกษาที่ตอบโจทย์บริบท

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ดังนั้นควรเสริมจุดแข็งให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมให้อิสระในการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน โดยสามารถกำหนดรูปแบบการทำงานของครูให้มีความยืดหยุ่น แต่ยังคงอยู่ในกรอบที่เหมาะสม

1.3 กรรมการพื้นที่นวัตกรรมควรส่งเสริมหลักสูตรการฝึกอบรมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา เพื่อที่จะให้ผู้บริหารสถานศึกษามีองค์ประกอบดังกล่าว และเกิดการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการศึกษา

1.4 องค์ความรู้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก สามารถนำไปใช้ในประยุกต์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามบริบท

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ไปทดลองใช้และประเมินปรับปรุงและพัฒนา รวมไปถึงให้มีการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับสังกัดอื่น ๆ

2.2 งานวิจัยศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ควรมีการขยายผลศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมที่เป็นสาเหตุ และอิทธิพล ทางตรง ทางอ้อมทั้งในระดับองค์กร และบุคคลที่ทำให้เกิดภาวะผู้นำเชิง

นวัตกรรม โดยขยายพื้นที่ให้งานวิจัยมีวงกว้างมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

บรรณานุกรม

กนกพิชญ์ สรรพศรี. (2564). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1.* วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชลกร ตันประภัสร. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ ศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา. 7(2), 42-55.

ฐิตินันท์ นันทะศรี วาโร เพ็งสวัสดิ์ วัลนิกา ฉลากบาง และพรเทพ เสถียรนพเก้า. (ตุลาคม 2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารบัณฑิตศึกษา. 17*(79), 11–20.

พัฒนา พรหมณี ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด ปณิธาน กระสังข์. (กรกฎาคม - ธันวาคม2560). *แนวคิดการพัฒนารูปแบบเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุขสำหรับนักสาธารณสุข.* สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. 6(2): 128-134.

ราชกิจจานุเบกษา. (2562). *พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562.* ในราชกิจจานุเบกษา. 136(56ก).

รัตนะ บัวสนธ์. (2565). *การวิจัยและพัฒนา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2565). *กลยุทธ์การพัฒนานวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 1.สงขลา : เทมการพิมพ์.

ศึกษาธิการจังหวัดยะลา, สำนักงาน. (2564). *รายงานผลการดำเนินงานพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564.* ยะลา : สำนักงานศึกษธิการจังหวัดยะลา.

สาลี่ สุภาภรณ์. (2550). *วิจัยเชิงคุณภาพทางพลศึกษาและกีฬา.* กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580).* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภาวดี ดวงจันทร์. (2559). *รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้.* วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี. (2560). *การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

อังคณา เติมวิถี. (2564). *ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

Davis, M. W. (2019). Innovative Leadership. *Journal of Leadership, Accountability & Ethics. 16*(4), 69-73.

Horth, D., & Buchner, D. (2014). *Innovation Leadership: How to use innovation to lead effectively, work collaboratively and drive results.* London: Center for Creative Leadership.

Ivancevich, J. M., and Matteson, M.T. (1999). *Organizational Behavior and Management. Singapore: McGraw-Hill.* Management of Innovation and Technology, 2008. ICMIT 2008. 4th IEEE International Conference on 21-24 September 2008, 98-103.

Khalili, A. (2017). *Creative and innovative leadership: measurement development and validation.* Management Research Review, 40(10), 1117-1138.

Riddel, M., & Zulfikar, I. R. (2024). *The role of innovative leadership in transforming student learning effectiveness: A review of best practices and future directions.* Development Studies in Educational Management and Leadership, 3(1), 35–50.

Seidman, I. (1998). *Interviewing as Qualitative Research: A Guide for Researchers in Education and the Social Sciences. 2nd ed.* New York: Teachers College, Columbia University.

Soares, L., Gagliardi, J. S., Wilkinson, P. J., & Hughes, S. L. (2018). *Innovative leadership*. The American Council on Education & the TIAA Institute.

Stufflebeam, D. L., Madaus, G. F. and Kellaghan, T. (2000). *EVALUATIONMODEL: Viewpoints on Educational and Human Services Evaluation.* 2nd ed. Dordrecht: Kluwer Academic Publisher.

Werang, B. R., Agung, A. A. G., Jampel, I. N., Sujana, I. W., & Asaloei, S. I. (2023). *Exploring the outside-the-box leadership of an Indonesian school principal: A qualitative case study.* Cogent Education, *10*(2).

Yamane, Taro. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis.* 2nd ed. New York: Harpen and Row

บทความวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา

อนา หวันสนิ[1] สุไรยา หนิเร่[2]

[1] นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

[2] (ดร.) อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

อีเมลผู้แต่งหลัก : ug636215004@ftu.ac.th **เบอร์โทร :** 06 3621 5008

วันที่รับ : 19, เมษายน 2567 ❁ **วันที่รับแก้ไข :** 06, มิถุนายน 2567 ❁ **วันที่ตอบรับ :** 25 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา 2) ศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา 4) ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามเป็น ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลาจำนวน 163 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนและค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความยืดหยุ่น รองลงมา คือด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านการทำงานเป็นทีม ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และด้านความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมสถานศึกษา และด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดคือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลาโดยรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง (r= .886**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา 1) ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารต้องมี

วิสัยทัศน์ที่ดีต่อสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการกำหนดและพัฒนาวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และควรมีวิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด 2) ด้านความยืดหยุ่น ผู้บริหารที่ดีควรปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับในความต่างของผู้ร่วมงาน ไม่ยึดติดกับกรอบความคิดเห็นของตนเอง ควรรับฟังคนรอบข้างให้มากขึ้น ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในการกำหนดเป้าหมาย และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยไม่ยึดความคิดของตนเอง มีความยืดหยุ่นในกระบวนการบริหารจัดการ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมต่อบริบทของครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด 3) ด้านความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรกล้าปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงแนวคิดเดิมให้ทันยุค ทันสมัย เพื่อให้การจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ควรมีนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้นักเรียนและครูได้ลองใช้ผู้นำเทคนิคกระบวนการใหม่ๆ มาสู่โรงเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับครูตลอดจนการกระตุ้นส่งเสริมสนับสนุน ความคิดสร้างสรรค์ต่างๆที่เกิดขึ้นจากคนรอบข้าง 4) ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารจะต้องเป็นแบบอย่าง ในการทำงานเป็นทีม ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างและผสานความคิด ข้อเสนอดี ๆ เข้าสู่กระบวนการทำงาน โดยไม่ยึดความคิดของตัวเองเป็นหลัก ส่งเสริมรสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานนอกจากนี้ ต้องสนับสนุนส่งเสริม ความสามัคคี การทำงานเป็นทีม และการสร้างทีมที่แข็งแกร่งโดยการสร้างแรงจูงใจให้กับครูตามความเหมาะสม

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ประสิทธิผล, โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

RESEARCH

The Relationship between the School Administrators'Leadership in the 21st Century, and the Effectiveness of Islamic PrivateSchools A case Study in Songkhla Province

Ana wansani[1] Suraiya nire[2]

[1] Master's of Education Students in Eduvcational Administration, Faculty of Education Fatoni University, Ch.Pattani

[2] Dr, Department of Educational Administration, Faculty of Education Fatoni University, Ch.Pattani

Corresponding Author, Email : ug636215004@ftu.ac.th **Tel :** 06 3621 5008

Received : April 19, 2024 **Revised :** June 06, 2024 **Accepted :** June 25, 2025

Abstract

The objectives of this Mixed methods research were) to examine the leadership qualities of school administrators in the 2 1st century, which impact the effectiveness of Islamic Privateschools in Songkhla province,) to investigate the effectiveness of school management in the 2 1 st century among the schools' administrators,) to explore the correlation between the leadership qualities of the school administrators and the schools' effectiveness , and 4) to identify suggestions and guidelines for developing the leadership of the school administrators which impact the schools' effectiveness of Islamic Privateschools in Songkhla province. The sample group consisted of 163 school administrators and teachers from Islamic Privateschools in Songkhla province. A questionnaire on perceptions of leadership qualities among school administrators in the 21st century and their impact on the effectiveness of Islamic Privateschools in Songkhla province, and the interview form were used as research instruments. The data was analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, variance analysis, and multiple regression analysis.

The research findings revealed that 1) leadership qualities of school administrators in the 21st century of Islamic Privateschools in Songkhla province were generally rated at a high level. The highest-rated aspect was adaptability, followed by creativity, and teamwork, while the lowest-rated aspect is visionary leadership, 2) the level of schools' effectiveness was also rated overall at a high level. The highest-rated aspects were the satisfaction with teachers' performances, problem-solving abilities within the school, adaptability to the school's environment, and being able to develop students' positive attitude. The lowest-rated aspect was the ability to produce students with high academic performance, 3) the correlation between the leadership qualities of the school administrators and the schools' effectiveness, specifically Islamic Privateschools in Songkhla province, showed a significantly

high positive correlation (r= .886**) at the .01 level of statistical significance, and 4) the suggestions and guidelines for the development of leadership qualities of school administrators were as follow: 1) in the aspect of vision, administrators should have a good vision for the schools and their personnel like encouraging the participation of staff and allowed them to express their opinions in shaping and developing the school's vision and having a vision for utilizing technology in management to achieve the maximum benefits. 2) Regarding flexibility, good administrators should provide opportunities to listen to the feedback of staff or subordinates, accept the diversity of colleagues, not be rigid in adhering to their own opinions, listen more to those around them, use participatory processes in goal-setting and problem-solving without clinging to their own ideas. They should be flexible in management processes, considering the appropriateness for the context of teachers, students, parents, and all stakeholders. 3) In terms of creative thinking, administrators should be willing to adapt or change traditional ideas to keep up with the times, ensuring that educational management is responsive to rapid changes. They should introduce new innovations for students and teachers to experiment with, bringing in leadership techniques and new processes to the school. This served as an example for teachers and stimulates and supports various creative ideas that arise from those around them. 4) Concerning teamwork, it was recommended that administrators should set an example in teamwork, accept diverse opinions, and merge good ideas into the work process without being strictly attached to their own thoughts, and promote a positive working atmosphere. Additionally, it was crucial to support and promote teamwork, as well as strengthen team cohesion by providing motivation to teachers appropriately.

Keyword : Leadership, Effectiveness, Islamic PrivateSchools

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการเมือง การปกครอง แต่ในขณะเดียวกันสภาพแวดล้อมทั้งด้าน สังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการเมืองการปกครอง กลับเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบ การจัดการศึกษาได้เช่นกัน ซึ่งสภาพการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วในปัจจุบันและมีแนวโน้มทวีความรุนแรง มากขึ้นในอนาคต ย่อมส่งผลต่อความเป็นอยู่ของทุกคน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สังคม“ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge based Economy society)” หรือสังคมที่ต้องใช้ความรู้เป็น ฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แต่อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาซึ่งเป็นระบบย่อยระบบหนึ่งในระบบ สังคมและเป็นระบบเปิดที่ได้รับผลกระทบจากการ เปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน แนวคิดและกระบวนการบริหารจัดการ ให้สอดคล้อง กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งการจัดการ ศึกษาในศตวรรษที่ 21 นอกจากมุ่งพัฒนาเยาวชนให้ สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ต่อยอดจากความรู้เดิมของ คนรุ่นก่อนแล้ว ยังต้องปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ให้สอดคล้อง กับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเมือง การปกครองและโครงสร้างประชากร (สถาพร พฤฑฒิกุล :2560) ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การทางการศึกษาทุกระดับให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ของสังคม บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรและเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษา เป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ วางแผนงาน อำนวยความสะดวก และมอบหมายงานกำกับให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด จึงจำเป็นต้องปฏิรูปตัวเอง และการเปลี่ยนแปลงองค์การครั้งใหญ่เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร จึงมีความสำคัญยิ่งในการบริหารงานให้สัมฤทธิ์ผล ความสำเร็จในผลงาน มีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถของผู้บริหารหรือผู้นำภาวะผู้นำเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานนั้น มีลักษณะการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่สุด ที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถในความเป็นผู้นำในการบริหารงาน เพื่อรวมพลังและใช้ประโยชน์ของบุคลากรที่มีอยู่ให้ช่วยกันทำงาน และต้องรู้จักเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยให้บุคลากรผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจ และก่อให้เกิดความร่วมมือจากผู้ร่วมงานเต็มที่ถ้าภาวะผู้นำของผู้บริหารตรงกับความคาดหวังของผู้ร่วมงาน จะส่งผลให้ผลผลิตของสถานศึกษาสูงขึ้น (Stogdill, 1974, p. 311 อ้างถึงในวัลลภ โพธิ์ไทย, 2565 : 12) เช่นเดียวกันกับพันธ์ยศ เจนหัตถ์คุณ (2564 : 132) ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21รวมถึงการบริหารจัดการยุคใหม่มีความสำคัญมาก เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก องค์กรต่างๆมีการแข่งขันกันมากขึ้น ดังนั้นภาวะผู้นำจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานของผู้นำและผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร เพื่อทำให้ผลงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการประสบความสำเร็จในทุกๆ ด้านในการบริหารองค์กร นอกจากนี้ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรอย่างมาก ทั้งในแง่ของการสร้างพฤติกรรมและควบคุมขอพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษา และภาวะผู้นำของบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการเข้าไปมีอิทธิพลเหนือการทำงานของกลุ่มภายใต้สถานการณ์และช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานใช้ความพยายาม

ทำงานให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำย่อมนำพาสถานศึกษาก้าวไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้แน่นอนและบรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน (รัตนา เหลืองาม, 2562)

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นสถาบันการศึกษาสำคัญในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนมุสลิมในพื้นที่และผู้ปกครองให้ความไว้วางใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนทั้งวิชาศาสนาและสามัญ (อมรวิชช์ นาครทรรพ และคณะ , 2550) ทั้งนี้จากการศึกษาการพัฒนาระบบบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ (มนัส บุญชุม และชญาพิมพ์ อุสาโห,2557) พบว่าผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญ ควรให้ความสำคัญกับการรักษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญไว้และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาด้านสามัญให้มีคุณภาพสูงขึ้น เนื่องจากผู้ปกครองและชุมชนมีความต้องการโรงเรียนที่มีลักษณะเฉพาะที่เน้นความเชื่อและวิถีอิสลาม และสามารถพัฒนานักศึกษาสู่ความเป็นเลิศได้ทั้งสองด้าน และการบริหารควรเน้นด้านการวัดผล การวิเคราะห์ การจัดการความรู้ และพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ควรบริหารปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ระดับชาติด้านสามัญ (O-NET) และผลสัมฤทธิ์ระดับชาติด้านศาสนาอิสลาม (I-NET) ของนักเรียนอย่างจริงจังซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (ยุทธนา เกื้อกูล , 2559) ผลการวิจัยในด้านหลักสูตร พบว่าปัญหาด้านผู้บริหารและครูไม่มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตร โดยได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหา คือ 1) ควรจัดให้มีการอบรมหลักสูตรแก่ผู้บริหารและครูอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง 2) ควรจัดให้มีการอบรมหลักสูตรอิสลามศึกษาแก่ผู้บริหารและครูอย่างต่อเนื่อง และ 3) ควรมีการประเมินและติดตามอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ปัจจุบันปัญหาการจัดการศึกษาของจังหวัดสงขลา ยังมีหลายประเด็นที่ต้องแก้ไข เช่น 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับจังหวัด (O - NET) สูงกว่า ระดับประเทศ แต่คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาส่วนใหญ่มีมาตรฐานคุณภาพที่แตกต่างกันระหว่าง สถานศึกษาที่มีชื่อเสียงกับสถานศึกษาทั่วไป 2. หน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัดขาดการบูรณาการการจัดการศึกษาร่วมกันขาดความเชื่อมโยง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 3. การจัดการเรียนการสอน ขาดการกำกับ นิเทศ ติดตามและประเมินผลอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง ในทุกระดับ 4. ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีน้อย เป็นต้น (แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2563-2565 จังหวัดสงขลา ฉบับทบทวนประจำปีการศึกษา 2564) ซึ่งการดำเนินงานของสถานศึกษาจะบรรลุความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาได้นั้นล้วนต้องใช้ความร่วมมือของทุกฝ่ายในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องแสดงภาวะผู้นำออกมาได้อย่างเหมาะสมซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ประกอบการในการบริหารให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิผลต่อไป

ดังนั้นเพื่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำในแบบต่างๆ เพื่อนำความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ที่หลากหลายมาใช้ในการบริหารจัดการ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สู่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น และผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิผลมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง แล้วได้นำมาสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ นันทิยาภรณ์ หงส์เวียงจันทร์ (2560 ดุษฎีรัตน์ โกสุมภ์ศิริ (2558) กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2556) จันทร์ธิมา รัตนโกสุม (2561) ไพฑูรณ์ สินลารัตน์ (2555) วิโรจน์ สารรัตนะ (2556) เกศนี กฐินเทศน์ (2562) กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์ (2562) ธัญวิทย์ ศรีจันทร์ (2558) นิตยา หอยมุกข์ (2561) ซึ่งผลการสังเคราะห์ความถี่สูงสุดพบว่าประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านความยืดหยุ่น 3) ด้านความคิดสร้างสรรค์ 4ด้านการทำงานเป็นทีม

และได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และนำมาสังเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษาของ Mott, (1972) Edmonds (1979) ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel) (1991) ยูคล์ (Yukl) (2006)แฮนสัน (Hanson (1996) Hoy & Ferguson (1985) ธร สุนทรายุทธร (2553) ภารดี อนันต์นาวี (2553) วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) ปาริชาต สมใจ (2556) โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ที่มีลักษณะการดำเนินงานวิจัยสองระยะ โดยเริ่มต้นการวิจัยด้วยวิธีการเชิงปริมาณ และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สำหรับการดำเนินงานวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพต่อไป เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อให้การดำเนินวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2565 จำนวน 220 คน ซึ่งแบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 220 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan อ้างในธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550 : 77) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 163 คน จาก 40 โรงเรียน และสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของสถานศึกษา ที่มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำสู่การพัฒนาแนวทางต่อไป

แบบสัมภาษณ์ ใช้การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Non-Official) มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ประกอบด้วยถ้วยคำต่าง ๆ ในแบบสัมภาษณ์แต่สามารถที่จะปรับเปลี่ยน เพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความชัดเจนของคำตอบได้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

มีการส่งหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นำส่งแบบสอบถามฉบับออนไลน์ผ่าน Link แบบสอบถาม ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ติดต่อกลุ่มเป้าหมายเพื่อนัดการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Non-Official) พร้อมจดบันทึกข้อมูลและจัดทำสรุปข้อมูล อภิปรายผล และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าความถี่ (Frequencies Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์เพื่อหา ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (Standard Deviation) หลังจากนั้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation)

3. การวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความต้องการและข้อเสนอแนะแนวทางการภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม วิเคราะห์โดยใช้วิธีการสังเคราะห์ความคิดเห็นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน แล้วหาค่าความถี่ (Frequencies Distribution)เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล

4) การวิเคราะห์ข้อมูลของการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการถอดความและวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์โดยนำมาเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

1. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล
   1.1 ค่าความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)
   1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
   1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
   1.4 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation)
2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ
   2.1 ค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of items Objective Congruence: IOC)
   2.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ตามวิธีครอนบาช (Cronbach)

สรุปผลการวิจัย

1. **ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา**

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	ระดับความคิดเห็น (*n* = 163)		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	ด้านวิสัยทัศน์	4.22	0.33	มาก
2	ด้านความยืดหยุ่น	4.26	0.49	มาก
3	ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.25	0.45	มาก
4	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.24	0.47	มาก
	รวม	**4.24**	**0.38**	**มาก**

ผลจากการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความยืดหยุ่น รองลงมาคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ด้านการทำงานเป็นทีม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการมีวิสัยทัศน์

2. ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา	*ระดับความคิดเห็น (n = 163)*		
		$\overline{X}$	SD	ระดับ
1	ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.06	0.50	มาก
2	ด้านความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม	4.22	0.38	มาก
3	ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู	4.23	0.42	มาก
4	ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	4.17	0.45	มาก
5	ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา	4.22	0.46	มาก
	รวม	**4.18**	**0.38**	**มาก**

ผลจากการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่สูงสุดคือ ความพึงพอใจในการทำงานของครู รองลงมาความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	**ความคิดเห็น** (n = 163)					
	ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (Y_1)	**ด้านความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม** (Y_2)	**ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู** (Y_3)	**ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก** (Y_4)	**ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา** (Y_5)	**รวม** (Y)
ด้านวิสัยทัศน์	.438**	.413**	.464**	.531**	.652**	.580**

(X_1)						
ด้านความยืดหยุ่น (X_2)	.579**	.632**	.672**	.636**	.759**	.749**
ด้านความคิดสร้างสรรค์(X_3)	.703**	.478**	.656**	.743**	.736**	**.752****
ด้านการทำงานเป็นทีม(X_4)	.633**	.615**	.615**	.709**	.839**	**.814****
รวม (X)	**.755****	**.647****	**.655****	**.805****	**.870****	**.886****

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง (r= .886**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา โดยรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 4 ด้าน ($X_1 - X_4$) กับประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y) โดยภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการเป็นทีม (X_4) (r_{XY} = .814**) รองลงมา ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X_3)(r_{XY} = .752**) และด้านความยืดหยุ่น (X_2)(r_{XY} = .749**) และด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือด้านวิสัยทัศน์ (X_1) (r_{XY} = .580**)

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจากแบบสอบถามปลายเปิด

1. ด้านวิสัยทัศน์ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารจะต้องเปิดใจกว้าง รับการเปลี่ยนแปลง ศึกษาเรียนรู้ค้นหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาได้ และผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา

2. ด้านความยืดหยุ่น พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารควรรับฟังคนรอบข้างให้มากขึ้น ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในการกำหนดเป้าหมาย และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยไม่ยึดความคิดของตนเอง สำคัญแต่เพียงผู้เดียว มีความยืดหยุ่นในกระบวนการบริหารจัดการ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมต่อบริบทของครูนักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

3. ด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารควรมีนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้นักเรียนและครูได้ลองใช้ผู้นำเทคนิคกระบวนการใหม่ ๆ มาสู่โรงเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับครู ตลอดจนการกระตุ้นส่งเสริมสนับสนุน ความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากคนรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียนผู้ปกครอง

4. ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารจะต้องเป็นแบบอย่าง ในการทำงานเป็นทีม ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง และผสานความคิด ข้อเสนอดี ๆ เข้าสู่กระบวนการทำงาน โดยไม่ยึดความคิดของตัวเองเป็นหลัก นอกจากนี้ ต้องสนับสนุนส่งเสริม ความสามัคคีการทำงานเป็นทีม และการสร้างทีมที่แข็งแกร่งโดยการสร้างแรงจูงใจให้กับครูตามความเหมาะสม

5. **ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลโดยแยกแต่ละด้านดังนี้**

1. การมีวิสัยทัศน์

นำคำสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการมีวิสัยทัศน์ ได้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการกำหนดและพัฒนาวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

2. จัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปี ที่ครอบคลุมงานบริหารทั้ง 4 งาน ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารงานทั่วไป เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียนให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ได้วางไว้

3. ผู้บริหารต้องมุ่งมั่นในการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นในการบริหารจัดการ ตลอดจนพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีของครูในด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ทันยุคทันสมัยและรองรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกปัจจุบัน

2. ด้านความยืดหยุ่น

นำคำสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการความยืดหยุ่น ได้ดังนี้

1. ผู้บริหารที่ดีควรปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับในความต่างของผู้ร่วมงาน ไม่ยึดติดกับกรอบความคิดเห็นของตนเอง ตลอดจนไม่เข้มงวดด้านกฎระเบียบมากเกินไป

2. ผู้บริหารควรติดตามสถานการณ์โลกปัจจุบัน ต้องมีความทันสมัย เพื่อนำมาปรับใช้ให้กับโรงเรียน ทั้งนี้ต้องมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์หรือบริบทโรงเรียน

3. ส่งเสริมการสร้างบรรยากาศการทำงานที่มีความยืดหยุ่นและความเข้าใจ และความเมตตาต่อผู้ร่วมงาน

3. ด้านความคิดสร้างสรรค์

นำคำสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านความสร้างสรรค์ ได้ดังนี้

1. ผู้บริหารควรกล้าปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงแนวคิดเดิมให้ทันยุค ทันสมัย เพื่อให้การจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2. ส่งเสริมบุคลากรครูในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและนำไปสู่นักเรียนที่มีคุณภาพ

3. ส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงานจากโรงเรียนต้นแบบที่มีความสำเร็จในเชิงของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน เพื่อนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทในโรงเรียน

4. ผู้บริหารและบุคลากรควรเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มขยายขีดความสามารถเชิงวิชาชีพและความคิดสร้างสรรค์ของทีมงาน

4. การทำงานเป็นทีม

นำคำสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านการทำงานเป็นทีม ได้ดังนี้

1. ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมโดยการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน สร้างความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน เพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้

2. ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจของผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อให้มีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น

3. สร้างความร่วมมือกับชุมชนหรือภาคเครือข่ายทำงานร่วมกันทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและรังสรรค์สังคม

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากคุณลักษณะด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปสู่ค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านความยืดหยุ่น รองลงมาคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีวิสัยทัศน์ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ในช่วงศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ การบริหารการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายในการนำพาองค์กรและนักเรียนสู่ความสำเร็จด้านการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการบริหารโรงเรียนเอกชน ดังที่ศศิรดา แพงไทย (2559: 9) กล่าวว่า การปฏิบัติภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จในยุคปัจจุบันจะต้องสอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยเฉพาะสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคของเทคโนโลยีในการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงบทบาทอย่างเต็มที่และใช้กลยุทธ์และ เทคนิคการบริหารระดับสูง จึงจะสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมนต์รัก วงศ์พุทธะ (บทคัดย่อ : 2564) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านความฉลาดทาง อารมณ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ และด้าน ความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากอาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาปัจจุบัน ได้รับการอบรมและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยมีสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลาเข้ามาดูแลและให้คำปรึกษา ให้ความรู้ในการบริหารโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 โดยหมวดที่ 6 มาตราที่ 48 ได้กำหนดให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายใน และถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งการกำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพ ดังกล่าว ทำให้โรงเรียนมีการดำเนินงานสร้างคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานผ่านการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลทำให้ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ. พรนิพา แก้วบุตร (2561: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดสงขลาพบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง (r= .886**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการเป็นทีม รองลงมา ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านด้านความยืดหยุ่น และต่ำสุด คือด้านวิสัยทัศน์ ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจในการการทำงานเป็นทีมและเห็นว่าการทำงานเป็นทีมมีความสำคัญในทุกองค์กร เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน และมีบทบาทสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่มสมาชิกเป็นอย่างดี ดังที่ณัฏฐ

พันธ์ เขจรนันทน์และคณะ (2546) ได้กล่าวว่าการทำงานเป็นทีมมีความยืดหยุ่น มากกว่าการทำงานแบบต่างคนต่างทำตามหน้าที่ความรับผิดชอบ และความชำนาญของตน ขณะเดียวกันทีมงานก็สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ หรือปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่าการจัดโครงสร้างองค์การแบบแผนกงานหรือรูปแบบเดิม ๆ ที่แบ่งงานเป็นขั้นตอนตามความชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจับชอง นุสรา พูลสุด (2564 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า 1) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน คือ ทักษะด้านการสร้างทีมงาน ทักษะด้านการสร้างความสัมพันธ์ ทักษะด้านการแก้ไขปัญหา ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านการสื่อสาร และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี 2) ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดมีจำนวน 4 ด้าน คือ การทำงานเป็นทีม การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน และการพัฒนาตนเอง ส่วนด้านที่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 4 ด้าน คือ การบริการที่ดี การออกแบบการเรียนรู้ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ และการวิเคราะห์และสังเคราะห์ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.705^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1. ข้อเสนอแนะเพื่อเสนอแนวทางกาพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสงขลา

ผลการแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามารสรุปได้ ดังนี้ 1) ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการกำหนดและพัฒนาวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และควรมีวิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัฟรออ์ จะปะกิยา (2565 : 85) ได้ศึกษาเรื่องศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี พบว่า ข้อเสนอแนะการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการยอมรับเทคโนโลยี และพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นในการบริหารจัดการ ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการใช้เทคโนโลยี และมีความสามารถในการนำวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีไปสู่การปฏิบัติ มีการกำหนดความต้องการในอนาคตให้มีการจัดหาเครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน โดยผู้บริหารและบุคลากรร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีในการบริหารจัดการศึกษา (2) ด้านความยืดหยุ่น ผู้บริหารที่ดีควรปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับในความต่างของผู้ร่วมงาน ไม่ยึดติดกับกรอบความคิดเห็นของตนเอง ควรรับฟังคนรอบข้างให้มากขึ้น ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในการกำหนดเป้าหมาย และแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยไม่ยึดความคิดของตนเอง มีความยืดหยุ่นในกระบวนการบริหารจัดการโดยคำนึงถึงความเหมาะสมต่อบริบทของครูนักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด (3) ด้านความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรกล้าปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงแนวคิดเดิมให้ทันยุค ทันสมัย เพื่อให้การจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ควรมีนวัตกรรมใหม่ๆให้นักเรียนและครูได้ลองใช้ผู้นำเทคนิคกระบวนการใหม่ ๆ มาสู่โรงเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับครูตลอดจนการกระตุ้นส่งเสริมสนับสนุน ความคิดสร้างสรรค์ต่างๆที่เกิดขึ้นจากคนรอบข้าง (4) ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารจะต้องเป็นแบบอย่าง ในการ

ทำงานเป็นทีม ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง และผสานความคิด ข้อเสนอดี ๆ เข้าสู่กระบวนการทำงาน โดยไม่ยึดความคิดของตัวเองเป็นหลัก ส่งเสริมรสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานนอกจากนี้ ต้องสนับสนุนส่งเสริมความสามัคคี การทำงานเป็นทีม และการสร้างทีมที่แข็งแกร่งโดยการสร้างแรงจูงใจให้กับครูตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

จากผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา สามารถสรุปข้อเสนอแนะแนวปฏิบัติ ดังนี้

1.1 ผลจากการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความยืดหยุ่น รองลงมาคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ด้านการทำงานเป็นทีม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการมีวิสัยทัศน์ ฉะนั้นสถานศึกษาควรนำภาวะผู้นำในแต่ละด้านเหล่านี้มาปรับใช้ในการบริหารงานโรงเรียน โดยเฉพาะในด้านการมีวิสัยทัศน์ ควรมีการพัฒนาผู้บริหารด้านการมีวิสัยทัศน์ให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนสามารถพัฒนาผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำในแต่ละด้าน โดยอาจจะกำหนดเป็นหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำของบริหารโรงเรียนเอกชน โดยเฉพาะหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการมีวิสัยทัศน์

1.2 จากผลการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และ ด้านความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมสถานศึกษา และด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกตามลำดับ และค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดคือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการศึกษามาปรับใช้ในการบริหารโรงเรียน โดยเฉพาะในด้านการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามหลักสูตรของสถานศึกษาที่กำหนด ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เนื่องจากสิ่งเหล่านี้จะช่วยทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้มากขึ้นและนำไปสู่การเกิดประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาให้มากขึ้นเช่นกัน

1.3 จากผลการความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 4 ด้านกับประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยภาพรวม พบว่ามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในทางบวก โดยมีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการเป็นทีม รองลงมา ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความยืดหยุ่น และด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือด้านวิสัยทัศน์ ฉะนั้นควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการเพิ่มพูนและพัฒนาตนเองให้มี ภาวะผู้นำที่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาภาวะผู้นำในด้านการมีวิสัยทัศน์ด้านกับประสิทธิผลของโรงเรียนด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ควรมีการพัฒนาควบคู่ไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานของสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาทั้งผู้บริหารและสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับ หลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อใช้เป็นคู่มือและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารต่อไป

บรรณานุกรม

กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์. (2562). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์กศ.ม. มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

กิตติ์กาญจน์ ปฏิพันธ์และคณะ.(2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์* .ขอนแก่น : คลังนานาวิทยา.

เกศณี กฐินเทศ. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2*. วิทยานิพนธ์ค.ม.บุรีรัมย์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

จันทร์ธิมา รัตนโกสุม. (2561). *การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร,มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์ และคณะ. (2546). *การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ.* กรุงเทพฯ : เอ็กซเปอร์เน็ท

ดุษฎีรัตน์ โกสุมภ์ศิริ. (2558). “ภาวะผู้นำแบบดุลยภาพ – ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21 Scholarly Article: Equilibrium Leadership – Leadership for 21st Century” .(ค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2565). จากอินเตอร์เน็ต

ธร สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎี วิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา.*กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์

ธัญวิทย์ ศรีจันทร์. (2558*). รูปแบบและกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์กรนิสิต*. วิทยานิพนธ์ค.ด. (อุดมศึกษา), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS.* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: วีอินเตอร์ พริ้นท์.

นันทิยาภรณ์ หงส์เวียงจันทร์ และนิพนธ์ วรรณเวช. (2560). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 20*(1), 94-97.

นิตยา หอยมุกข์. (2562). “กลยุทธ์การพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. 7*(1), 92.

นุสรา พูลสุด. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 7(2), 72-85.*

ปาริชาต สมใจ. (2556). *อิทธิพลของภาวะผู้นำ าตามสถานการณ์ของผู้นำบริหารสถานศึกษาต่อ ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พันธ์ยศ เจนหัตถ์คุณ. "บทบาท และ ความ สำคัญ ของ ภาวะ ผู้นำ สำหรับ ศตวรรษ ที่ 21." *The Journal of Law, Public Administration and Social Science. School of Law Chiang Rai Rajabhat University* 6.1 (2022): 129-141.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2555). *ออกแบบผู้นำการศึกษาใหม่ : ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ.* กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครุศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ภาวดี อนันต์นาวี. (2553). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา.* ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา

มนัส บุญชมและชญาพิมพ์ อุสาโห. (2557). การพัฒนาระบบบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญ. *วารสารครุศาสตร์. 42*(2), 72-86.

ยุทธนา เกื้อกูล (2559). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์.* วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

รัตนา เหลืองาม. (2562). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.* วิทยานิพนธ์สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก.* วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัลลภ โพธิ์ไทย,. ความ สัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารนวัตกรรมการริหารการศึกษา. 1*(1), 10-20.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2555). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา.*กรุงเทพฯ : หจก.ทิพย์วิสุทธิ์.

ศศิรดา แพงไทย. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่21. *วารสารวิทยาลัย บัณฑิตเอเซีย. 6* (1), 7.

สถาพร พฤฑฒิกุล. (2560). *การบริหารการศึกษากับการเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษ ที่ 21.* (ค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2565) จากอินเตอร์เน็ต https://buuir.buu.ac.th/bitstream/1234567890/3451/1/edu28n2p36-49.pdf

สมบูรณ์ ศิริสรรหิรัญ. (2559). ภาวะผู้นำของนักบริหารการศึกษามืออาชีพในศตวรรษที่ 21. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 1*(1), 30-44

อมรวิชช์ นาครทรรพ และคณะ. (2550). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อัฟรออ์ จะปะกิยา. (2565). *ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยฟาฏอนี.

Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2008). Educational Administration. Theory Research and Practice. 8th ed. Singapore: McGraw-Hill, Inc., 291-322

http://leader1234.blogspot.com/2015/09/21-scholarly-article-equilibrium.html

Mark E. Hanson, Educational Administration and Organization Behavior, 4 th ed. (Boston, MA : Allyn and Bacon,1996), 35.

Yukl, G. A. (1994). *Leadership in organization* (3 rd ed.). Eagle Wood Cliffs: Prentic Hall.

RESEARCH

Islamic Spiritual Rehabilitation Approach (ISRA' MI'RAJ) for Muslim Youth: A study at Fatoni University

Ruhana Samaeng[1] Abdunkarim Samaeng[2] Fatihah Chapakiya[3] Fatheyah Samaeng[4]
Muslim Hayeesama-ae[5]

[1] Assistant Professor Dr., Department of English, Faculty of Education Fatoni University, Ch.Pattani
[2] Assistant Professor Dr., Department of Islamic studies; Faculty of Islamic studies and law, Fatoni University, Ch.Pattani
[3] Dr., Department of Eearly Childhood Education, Faculty of Education, Fatoni University, Ch.Pattani
[4] Medical Technologist at Chinta Clinic, Ch.Pattani
[5] lecturer., Department of Early Childhood Education, Faculty of Education Fatoni University, Ch.Pattani

Corresponding Author, Email : ronaaziz01@gmail.com **Tel :** 0895952648

Received : February 08, 2025 ❁ **Revised :** June 25, 2025 ❁ **Accepted :** June 29, 2025

Abstract

This research article discusses the Islamic Spiritual Recovery Approach for Muslim teenagers. The study was library and documentary research. The results of this study found that the Messenger of God in building a good individual's character must come from a pure heart. Indeed, an insincere heart is empty talk, curses, accusations, revenge and so on. This practice comes out of the psychological concept of Islamic guidance and counseling (IGC). While in the context of education, the formation of teenage students who have good character according to the will of Islam, or what is called the term al-Quran with *ulu al-bab* and *awwabun hafeez*, which is to every servant who always returns (to Allah) and keeps (all His rules), it is not possible to arise or be born in the intuition and behavior of a student if the teachers do not act as advisors or are known as *mursyid* or *Nasih* . They are required to implement Islamic guidance and counseling (IGC) and Islamic Spiritual Recovery Approach ISRA' with good and effective skills so that religious teachings can build character and be used as a guide in going through life. Thus, the teacher is a medium to sow and nourish the seeds of faith or Islamic doctrine to students. Teachers are responsible for giving religious lessons to *al-mansuh* students with cultivation of *MI'RAJ* through *NASIHAH* process. Moreover, ensuring that religious knowledge is practiced throughout life, and the counselors'

characteristics must consistency or *ISTIQAMAH*. Therefore, the process towards Islamic Spiritual Rehabilitation, healing and the formation of the students' personalities to become perfect human beings is through its main component which is Islamic guidance and counseling psychology (IGC) namely ISRA*' MI'RAJ*.

Keywords : Islamic Spiritual Rehabilitation Approach, Islamic Guidance and Counseling, Muslim Youth, Fatoni University

บทความวิจัย

แนวทางการฟื้นฟูจิตวิญญาณอิสลาม (ISRA 'MI'RAJ) สำหรับเยาวชนมุสลิม: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี

รูฮานา สาแมง[1] อับดุลการีม สาแมง[2] ฟาติฮะห์ จะปะกียา[3] ฟัตฮียะห์ สาแมง[4] มุสลิม หะยีสะมะแอ[5]

[1] ดร. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

[2] ดร. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาอิสลามศึกษา คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

[3] ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

[4] ทน. พญ. ชีนตา ตลินิค จังหวัดปัตตานี

[5] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

อีเมลผู้แต่งหลัก : ronaaziz01@gmail.com **เบอร์โทร :** 08959526448

วันที่รับ : 08, กุมภาพันธ์, 2568 ❁ **วันที่รับแก้ไข :** 25, มิถุนายน, 2568 ❁ **วันที่ตอบรับ :** 29, มิถุนายน, 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เกี่ยวกับแนวทางการฟื้นฟูจิตวิญญาณของศาสนาอิสลามสำหรับวัยรุ่นมุสลิม การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร ผลการศึกษาพบว่าศาสนฑูตของอัลลอฮ์ได้ให้แบบอย่างในการสร้างบุคลิกที่ดีซึ่งต้องเริ่มและมาจากจิตใจที่บริสุทธิ์ แท้จริงแล้วใจที่ไม่จริงใจนั้น หมายถึง การพูดจาไร้สาระ การสาปแช่ง การกล่าวหา การแก้แค้น และอื่น ๆ แนวทางปฏิบัตินี้มาจากแนวคิดทางจิตวิทยาของการให้คำปรึกษาและแนะนำทางศาสนาอิสลาม (IGC) ในบริบทด้านการศึกษา การอบรมให้ผู้เรียนในวัยรุ่นมีคุณธรรมดีตามเจตนารมณ์ของศาสนาอิสลาม หรือภาษาอัลกุรอานได้ให้สมญานามว่า อูลู อัล บาบ และ เอาวาบุน ฮะฟีซ ซึ่งหมายถึงบ่าวผู้ที่กลับเนื้อกลับตัวสำนึกผิด (สู่อัลลอฮ) เสมอ และรักษาไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ทั้งหมดของพระองค์ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถเกิดขึ้นหรือเกิดมาจากสัญชาตญาณและพฤติกรรมของผู้เรียนได้ หากครูไม่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาหรือเป็นที่รู้จักในนามว่า มุรชิด หรือ อัล นาศิห์

ครูจะต้องแนะนำแนวทางและคำปรึกษาอิสลาม (IGC) และแนวทางการฟื้นฟูจิตวิญญาณอิสลาม (ISRA) มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้คำสอนทางศาสนาสามารถสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ ดังนั้น ครูจึงเป็นสื่อกลางในการหว่านและหล่อเลี้ยงเมล็ดพันธุ์แห่งศรัทธาหรือหลักคำสอนอิสลามให้แก่ผู้เรียน ครูมีหน้าที่ให้บทเรียนศาสนาแก่ผู้เรียน (อัลมันศูห์) ด้วยการปลูกฝัง มิอ์ราจผ่านกระบวนการ อัล นะศิฮะห์ ยิ่งไปกว่านั้น การทำให้มั่นใจว่าความรู้ทางศาสนาได้รับการฝึกฝนตลอดชีวิต และลักษณะของที่ปรึกษาต้องมีความสม่ำเสมอหรืออิศติกอมะห์ ดังนั้นกระบวนการสู่การฟื้นฟูจิตวิญญาณอิสลาม

การรักษา และการสร้างบุคลิกภาพของผู้เรียนให้กลายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบจึงต้องผ่านกระบวนการพัฒนาคน ซึ่งก็คือ จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและแนะแนวอิสลาม (IGC) หรือ ISRA' MI'RAJ

คำสำคัญ : แนวทางการฟื้นฟูจิตวิญญาณอิสลาม, การให้คำปรึกษาและคำแนะนำวิถีอิสลาม, เยาวชนมุสลิม, มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

Introduction

Believe in Allah s.w.t. is the most effective medicine for mental illness. A positive attitude and perseverance in facing problems reflects faith. It can be used as a measuring line for a person's success or failure in overcoming his problem. William James (1982) in Wan Hussain Azmi, (1995), an American philosopher and psychologist said: "The greatest medicine for anxiety is faith. Faith is a strength that must be there to help a person to live and losing it becomes a dangerous reminder of the emergence of weakness from bearing the difficulties of life" (Wan Hussein Azmi, (1984 p. 34-37). Islamic history has declared the success of "Faith with Allah s.w.t." cures people from their illnesses and gives them a sense of peace and tranquility (tranquility) and also protects themselves from anxiety and mental illnesses that can arise from it. There are several ways that an individual can strengthen his faith in God and create calmness, calm feelings, balance all insistence and will and asking for forgiveness for all the mistakes that have been made. Among the suggested practices are as follows (Ahmad Ridha Hasbullah, 1996, p. 36). Prayer, Fasting, *Zikr*, and *istighfar*, Contemplation, Al-Quran as a guide for life, *Halaqah al-Quran*, Study Skills Activities, Drug, Cigarette and Alcohol Prevention Activities and *Mukhayyam* Activities.

In connection with this, there are clear stages in undergoing Islamic guidance and counseling or the *al-Nasihah* process, namely *Al-Ta'aruf* (introduction), *Al-Ta'rif* (problem exploration), *Al-Nahi bil al-wa'z wa al-nush wa al-takhwif* (restraint through warning, advice and warning), *Al-Sab wa al-ta'nif* (reproach and curse), *Al-Taghyir bi al-yad* (change by hand or power), *Al- Tahdid bi al-darb* (warning with blows), and *Al-Ta'awun* (help each other). While the Islamic Spiritual Rehabilitation Approach *ISRA'* in *Nasihah* is *Hikmah*, *Mauizah*, and *mujadalah*. In addition, *Nasihah* is also intended for moral behavior. Indeed, the Islamic Spiritual Rehabilitation Approach *ISRA'* in *Nasihah* is *MI'RAJ*, where process of *al-Nasihah* can develop an individual's character in a better direction and have a good character. Can even help, reflect and deal with *al-Mansuh*'s problems.

Islam aims to shape human beings towards perfection and be able to live together with society with a simple life - *Wasatiyah*. Therefore, an educator or *Al-nasih* plays a role in helping individuals to know and understand themselves in order to be able to adjust life in an appropriate environment, to feel more open to their experiences and to be able to accept others. In fact, he needs to try to work in the context of Islamic culture that there is no other way to help and defend people but only one way, which is the Islamic way.

Islamic Spiritual Approach (*ISRA'*) for Students character development

Rasulullah in building a good individual character and *awwabun hafeez* using Islamic Spiritual Approach (*ISRA'*), from a pure heart as a condition of being Muslim counselor known as *Nasih* or *Mursyid.* Indeed, an insincere heart is empty talk, curses, accusations, revenge and so on. This practice comes out of the concept of Islamic guidance and counseling (IGC) (Ali Khalil Mustafa Abu al-'Ainain, 1985, p. 9-15). It also does not make speeches a form of worship. This insincerity is the reason why *al-nasihah*, reprimands or views that are expressed do not get attention and are not successful. If they are not included sincerely, then the delivery may be accompanied by the desire to take revenge, belittle, hammer, curse, degrade, envy, envious, jealous, and angry. The whole human life cannot be separated from advice to give birth and develop excellent personality and easy character according to the will of Islam (Syahrin Harahap, 2013, p. 2-5).

Based on the demands of love for God and love for something because of Him, which is called *ikhlas lillah*, this is *sunnatullah*. Counselors should straighten their intentions before advising someone so that no one feels hurt

and sincerely advise fellow Muslims solely for the sake of Allah. A person who wants to give advice should be clean of all forms of distorted intentions because it will have an effect on the advice he wants to give (Ismail Lutfi Chapakiya, 2013, p. 12). Do not advise someone because you want to show that you are the right person, but reprimand because you want to invite friends to the right path. Loving each other because God is encouraged by Islam. In fact, showing love was also modeled by the Prophet through the sunnah of spreading greetings (Tafsir al-Qurtubi: 2/227, Majma' al-Bayan: 3/29, Tafsir al-Bayan: 4/438).

Fatoni University's Approach of student personality development

Nasihah Model

An educator should be able to play his role and function in carrying out his teaching duties, so that he can place his interests as an individual, community member, citizen and educator himself. Between one role and another role should be placed proportionally. Sometimes an educator thinks that his real job is to give and transfer knowledge only, but besides that, educators are also responsible as managers, directors, facilitators and planners (Abdullah Nasih Ulwan, (2005), Tarbiyah al-Awlad fi al-Islam, p. 113)

While the term teacher is educator, guide and encourager. Also, as a presenter of knowledge, mover and advisor. This means, teachers or educators have challenging tasks and responsibilities. People who teach are known as teachers. The word "guru" means "instructor", this term is also used by students in school. Further, in a figurative sense according to the

western world, guru refers to someone who is powerful because of his knowledge or skill in worldly matters. The word teacher is the result of combining two syllables namely 'Gur' and 'Ru'. In Indonesian Malay, 'Gu' is taken from the word gugu meaning reliable while 'Ru' is taken from the word tiru which means to be emulated or emulated. Therefore, 'Guru' means a person whose words, actions, behavior, clothes, and practices can be imitated and trustworthy means the trust that is entrusted to him to be done honestly. In Islam there are five dignities of teachers or educators which are (Mohd Kamal bin Hasan, (1981), Concept of Islamic Education, p. 9-10):

1) ***Mudarris***: which means teachers who only teach subjects of their skills.

2) ***Mu'allim***: which means teachers who not only teach their subjects but also impart other sciences.

3) ***Mursyid***: which means a teacher who imparts knowledge and shows the right path.

4) ***Murabbi***: which means teachers who educate, nurture, nurture, train their students to become knowledgeable, pious and righteous people.

5) ***Mu'addib***: a teacher who integrates knowledge and charity at once.

Prinsip dlam Nasihah

Among the content or forms of Islamic teaching Hadis or Hikmah (the prophet's tradition) shown by the Prophet s.a.w. while teaching spreading and interacting with the children and his friends are (Fahad bin Hamud al-Ashimi, al-Da'wah ila Allah; Ahamiyatuha wawasailuha, p. 6-10):

Islamic Spiritual Rehabilitation Approach (ISRA' MI'RAJ)

1) **Minfulness** (*Khusu'*): According to Sheikh Al-Tuwayjiri spiritual excellence is the essent of faith, its spirit and its perfection by perfecting presence (al-Hudur) with Allah the almighty and mindfulness of Him (Muraqabatihi), encompassing fear of Him, love of Him, knowledge of Him, turning to Him and sincerety to Him. al-(Tuwayjirī, Mawsū'at Fiqh Al-Qulūb, 1:785.)

2) **Ispiration** (*Ilham*): Allah is the source of inspiration. There is a saying in Islam that when a person takes one step towards God, God takes ten steps towards them (as in gaining closeness, not literal steps). Although God is the One who inspires and guides, the human being has to be ready to 'receive' that guidance. The Qur'an Surahs. 2:285, 112:1, 45:26 mentioned.

3) **Religious and spiritual Inteligence** (*Al-Deen*) : The backbone of the Islamic concept of spiritual intelligence is Islam, Iman and Ihsan. The Islamic spiritual intelligence starts with believing in the existence of Allah, in the Unity (Oneness) of Allah (Tawhid). The key to spiritual intelligence in an Islamic connotation is the believers' quality of relationship with Allah and the love of Allah. Spiritual intelligence is not like mental intelligence (IQ) or emotional intelligence (EQ) advocated by Western perspectives, which can be acquired directly. Spiritual intelligence is bestowed by Allah to the chosen believers who have established a strong quality of relationship with Allah and have reached the salvation of ultimate love of Allah, above anything else in this world. (Mastura Ab. Wahab, Noorliza Karia,Spiritual Intelligence in Islam – A Framework For Total Excellence,2020

4) **Attitude and Acceptance** (*Tasawwur Islami*): A worldview is a comprehensive view of the world we live in and interact with. The view is not physical, but philosophical. It encompasses all animate and inanimate, physical and metaphysical realities.The worldview of Islam is inseparable from a Muslim's engagement with the world due to its nature teaching Muslims to differentiate between right and wrong within what exists. Naturally, adherence to the worldview entails one to act in conformity with itt follows that the Islamic worldview is a philosophical view of the world rooted in the Islamic vision of life and reality. It is a fundamental cognitive orientation that provides a comprehensive Islamic framework of concepts and outlooks as regards: the Oneness of Almighty Allah (tawhid) and His relationship with the world (Creator-creation relationship), man as the vicegerent on earth (khalifah), nature, universe, life as the most consequential form of trust (amanah), death, hereafter, prophethood, angels, faith, destiny, epistemology and aesthetics. As such, it is a template, or a mould, where thought and action are cast.

5) **Justify and joyful** (*Al-Sa'adah Fi Darain*): From Islamic perspective, the happiness is not merely a temporary state of joy and delight; rather it's is a lifelong process aiming primarily at bringing eternal happiness, peace of mind, tranquility of heart, contentment in this world and everlasting bliss in the Hereafter (Akhirat). Happiness in the Qur'an refers to happiness in this world and the hereafter. Happiness in the hereafter, or everlasting felicity, is the ultimate goal of the believer. All the joys that humans experience in this world are a means to ultimate happiness in the next world, and they acknowledge God with gratitude for the blessings granted them Happiness that is associated with the word sa'adah in the Qur'an is a permanent state and refers to otherworldly happiness or the happiness of the hereafter. This eternal happiness is mentioned twice in the Qur'an, as an adjective and as a verb. Allah mentioned in the holy qur'an 11: 105-108. (Yasein Mohamed, The idea of happiness in the Qur'an, Yaqeen Institute, 2019)

Characteristics of educator in Islamic Spiritual Rehabilitation Approach (*ISRA'MI'RAJ*)

From that understanding, the most accurate with the characteristics and work of teachers required by al-Quran and al-Sunnah are *murabbi* and *mu'addib.* The term *murabbi* indicates that the teacher is a person who has the character of rabbi, meaning a person who is wise, responsible, has love for students and has knowledge of the Lord. While in the concept of *ta'dib*, there is an understanding of integration between knowledge and charity at once. While in the sense of *mu'allim,* it contains the meaning that a teacher is a

knowledgeable person who does not only master knowledge theoretically but has a high commitment in developing the knowledge he possesses.

Terminologically, teachers are often understood as the person responsible for the development of students by striving to develop all the potential (nature) of students, both cognitive potential, affective potential, and psychomotor potential. Teacher also means adults who are responsible for providing help to students in their physical and spiritual development in order to reach maturity, able to stand on their own and fulfill their duties as a servant (*'abd*) and caliph of God (*khalifatullah*) and capable as a social being and as an independent individual being (Ahmad Zayadi, (2005) Madrasah Development Design, p. 25).

Furthermore, Islam places teachers or educators in a noble position. Educators are positioned as spiritual fathers for their students. It provides spiritual food with knowledge and the development of noble character (*al-akhlaq al-karimah*) and straightens it. Because of that, educators have a very high position, even the ink of a scholar (teacher) is more valuable than the blood of martyrs. The priority of a teacher or educator is due to the noble task he undertakes. The task of a teacher (in Islamic teachings) is almost the same as the task of an apostle. This, for example, is written in a poem by Syauqi: Stand up and respect the teacher and give appreciation, a teacher is almost an apostle (Al-Abrasy, Muhammad Atyhiyah, (1996) Some Thoughts on Islamic Education, p. 135)

The Messenger of God was not gentle forever, on the contrary, when the situation called for firmness and harsh reprimands, he would do so especially to friends who were familiar with him, or who made mistakes that could harm the public. In the coaching and monitoring system, this method is called the confrontation or conflict method. His Majesty used this approach to people he had known for a long time and not to new converts to Islam. While the advice did not discourage the person, he accepted it openly. Like the hadith of the Messenger of Allah reprimanding Mu'az for prolonging the prayer with a *ma'mum* who has a desire, thus making the *ma'mum* decide to pray in congregation and pray alone and then complain to the Messenger of Allah.

As a conclusion of the wisdom used by the Prophet in interacting with people, it is good enough to be used as a guide by *al-nasih* teachers and teachers as well as parents of this age in general. This is to ensure that the goal of producing *al-mansuh* and pious students achieves its goal. Companions loved the Messenger of Allah very much wherever

he was, so that as soon as he returned from the battlefield, they did not hesitate to interact with him. (Basri bin Ibrahim al-Hasani al-Azhari, op.cit, p. 60)

In addition to having a good personality, an *al-nasih* teacher should know various skills in handling PBKI activities. This is important so that he can give confidence to himself and *al-mansuh*. The Al-Quran states that the best way to invite people to goodness is through three ways, namely with wisdom, good advice and good discussion (Al-Qur'an surah al-Nahl: 125).

Counselor Characteristice in *ISRA'MI'RAJ* is *ISTIQAMAH*

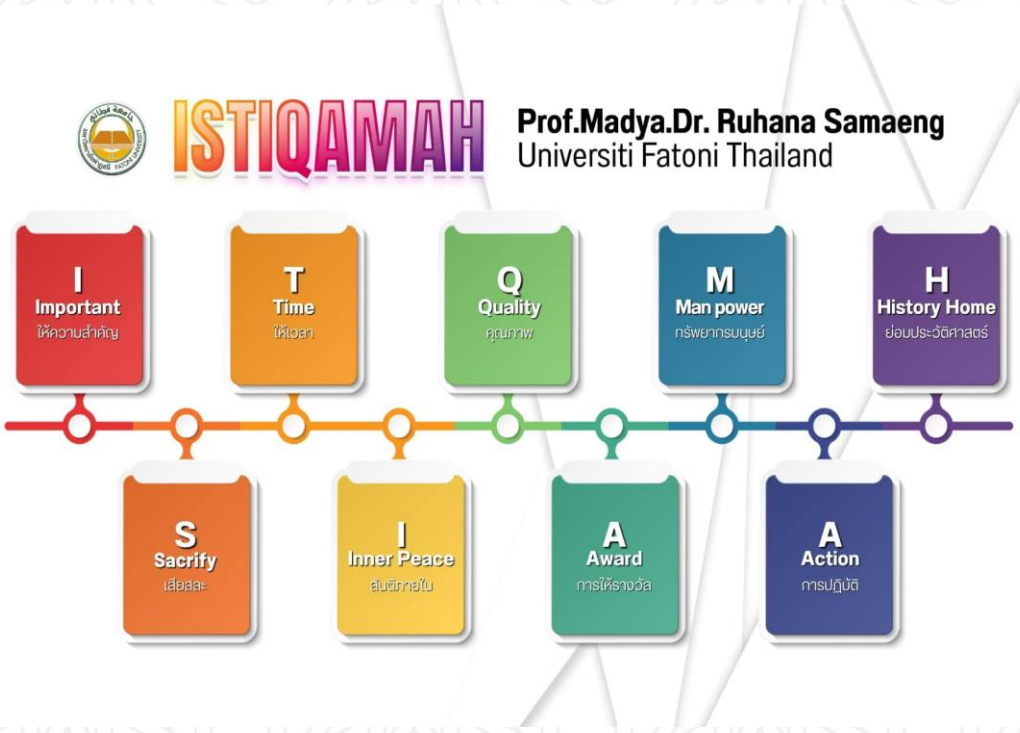

Sifat-sifat Kaunseler

Conclusion

Islamic guidance and counseling psychology plays a role in restoring nature by giving birth to people who believe, do righteous deeds, and are sincere in every act with the main goal of humans achieving happiness in this world and the afterlife. While Hasan Langgulung explained that learning or teaching aims to achieve better growth for a person and create potential that will bring good to him and to society. In fact, the good of the community is what causes survival and development. The purpose of Islamic guidance and counseling psychology (IGC) is not only to help someone achieve a certain solution, because the

purpose of this process is more important and more comprehensive so that it aims to build an Islamic personality, help someone make decisions in various life situations, which leads to the creation of peace of mind. (self) and peaceful behavior.

Based on the explanation above, it can be concluded that there is a close relationship between learning goals, the process of calling people back to nature and da'wah which is a call to give awareness related to the understanding of religious law and to explain what is right and wrong. Therefore, the lecturer must be an expert in the field of religion and psychology if he wants to become an expert. In fact, in terms of the concept embedded in the Qur'an as affirmed by Allah, the meaning is: And We have not sent you (O Muhammad) except to be a blessing to all the worlds.

Reference

Al-Qur'an al-Karim

Basmeih, Sheikh Abdullah (1995), Tafsir Pimpinan al-Rahman Kepada Pengertian al-Qur'an. Kualalumpur: Bahagian Hal Ehwal Islam Jabatan Perdana Menteri,Percetakan Nasional Berhad.

Abdullah Sulaiman al-Afiq, Usul al-Kamal al-Insani, Dar al-Wathan li nasyri.

Abdullah Nasih Ulwan, (2005), Tarbiyah al-Awlad fi al-Islam.

Abdul Rahman Ibrahim. (2001). *Peranan Kaunseling dalam Dakwah:* Kajian Khusus di Unit Kerjaya dan Kaunseling UiTM Shah Alam, *Disertasi Sarjana jabatan dakwah dan Pembangunan Insan, Bahagaian Pengajian Usuluddin,* Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya, Kuala Lumpur.

Ahmad bin Abdulwahab. (2002). QulHazihi Sabili Ud'u Ila Allah 'Ala Basirah, Jumhuriah Misr al-Arabiah.

Ahmad bin Uthmani al-Mazid, Adil bin Ali al-Syadi, *130 Fikratul fi tarbiyatu al-Sighar,* Dar Wathan al-Nasyari.

Ahmad Ridha Hasbullah. (1996). *Taqarrub Mencari Ridha Ilahi: Bagaimana Mendekatkan Diri Kepada Allah s.w.t.* Kuala Lumpur: Era Ilmu.

Ali Khalil Mustafa Abu al- 'Ainain. (1985). Muqauwamat al-Nasihah al-Najihah.

Badri, Malik. (1995). *Successes with Islamic Counseling and Psychotherapy.* Seminar Kebangsaan Kaunseling Islam IV, Kuala Lumpur. Dewan Muktamar Pusat Islam.

Baharuddin. (2004). *Paradigma Psikologi Islami: Setudi Tentang Elemen Psikologi Dari al-Quran.* Yogyakarta.

Basri bin Ibrahim al-Hasani al-Azhari. (2009). *Psikologi Rasulullah dalam Berinteraksi Dengan Masyarakat Muhammad Sabri bin Sahrir (terj).* UIAM, al-Hidayah publication, Kuala Lumpur.

Fahad bin Hamud al-Ashimi, al-Da'wah ila Allah; Ahamiyatuha wawasailuha, Riyadh.

Hisyam bin Salim. (1996). Al-Nasihah wa Adabuha.

Ismail Lutfi Chapakiya. (2013). Nasihah jiwa Ummah Wahidah.

Labib MZ. Maftuh Ahnan, (t.t), Kuliah Ma'rifah, CV. Bintang Pelajar.

Majdi al-Hilali. (2007). Menuju Personaliti Rabbani Mulakan Daripada Anda, Nurul Akma Binti Mohamed (Terj.), Kuala Lumpur.

Quraisy Shihab. (2007). Tafsir Misbah, Jakarta,

Ramayulis. (2005). *Metodologi Pendidikan Agama Islam.*

Siti Imzanah. (2010). *Nilai-nilai Pendidikan Akhlak Dalam al-Quran Surah Ali-Imran: 159-160.* M.A tesis, Yokyakarta.

Siti zalikhah Md. Nor (2007). *Kaunseling Menurut Persepektif Islam.* Kuala Lumpur

Syahrin Harahap. (2013). Sentralitas Aqidah-Akhlaq Dalam Memperkokoh Ummatan Wahidah Di Asia Tenggara, Southeast Asia Muslim Intelectual Dialoque: The urgency of Akhlaqul karimah Building to strengthen Ummatan Wahidah in Southeast Asia, Fatoni University

Rosidah Anwar. (2001). Samudera al-Quran, Cet Ke-1, Bandung: Pustaka Setia.

Wan Hussein Azmi. (1984). Ilmu Dakwah, Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka Wan

Abdulrahman Khudzri Wan Abdullah, Munir Zarirruddin Fikri Nordin, Solahuddin Ismail. Tamadun Islam Suatu Sorotan. (2002). Percetakan Cergas, Kuala Lumpur

Zakaria al-Anshari, (t.t), Syarah al-Risalah, al-Qusyairiyah, Maktabah Muhammad Ali

Zakiah Daradjat. (1984). *Problem Remaja di Indonesia.* Jakarta: Bulan Bin

บทความวิจัย

แนวคิดในการจัดการเรียนรู้อิสลามของอิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา

ฟาตีฮะห์ จะปะกียา[1] อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต[2]

[1] นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, จังหวัดปัตตานี

[2] ดร. (หลักสูตรและการสอน) ศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, จังหวัดปัตตานี

อีเมลผู้แต่งหลัก : Fisabilillah725113@gmail.com **เบอร์โทร :** 08 6296 9311

วันที่รับ : 06, มีนาคม, 2568 ❁ **วันที่รับแก้ไข :** 15, พฤษภาคม, 2568 ❁ **วันที่ตอบรับ :** 25, มิถุนายน, 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดในการจัดการเรียนรู้อิสลามของอิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา โดยข้อมูลหลักได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เจาะลึกแบบไม่มีโครงสร้าง ในการศึกษาเอกสารนั้นผู้วิจัยได้เน้นเอกสารที่เป็นปฐมภูมิ ส่วนการสัมภาษณ์เจาะลึกเน้นบุคคลที่มีข้อมูลเกี่ยวกับชีวประวัติของอิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา ข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า แนวคิดในการจัดการเรียนรู้อิสลามของท่านสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ 1.การจัดการเรียนรู้นั้นเป็นหน้าที่ 2.เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ คือ การได้รับผลบุญและเกียรติที่มั่นคงจากอัลลอฮ์ทั้งในโลกนี้และโลกอะคีเราะฮ์ ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ในทางวัตถุ 3.การจัดการเรียนรู้ด้วยตัวอักษรหรือการสอนด้วยการขีดเขียนและใช้หนังสือประกอบ ย่อมดีและมั่นคงกว่าการจัดการเรียนรู้ที่ใช้คำพูดเพียงอย่างเดียว 4.อัลลอฮ์และนบีมุฮัมมัดได้กำหนดหลักสูตรมาเรียบร้อยแล้ว หลักสูตรนั้นมาจากอัลกุรอานและอัลสุนนะฮฺ โดยมนุษย์นั้นมีหน้าที่เพียงเป็นผู้จัดการเรียนรู้เท่านั้น 5.เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ คือ การสร้างผู้เรียนให้เป็น “คนร็อบบานีย์” (คนแห่งพระเจ้าที่มีคุณสมบัติครบถ้วนโดยการเรียนรู้อิสลามต้องจัดการให้ครบทั้งสามรูปแบบ คือ อ่านให้ฟัง สอนให้เข้าใจ และอบรมให้ปฏิบัติ 6.ต้องติดตามผู้เรียนเพื่อประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นกระบวนการตลอดชีวิต ประเมินด้วยระบบ “อุคุวะฮฺ” (ความพี่น้อง) และระบบ “ญะมาอะฮฺ” (กลุ่ม) โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเป็นหมู่คณะด้วยการรวมพลังกันอย่างมีระบบและเป็นระเบียบ โดยยึดผลสัมฤทธิ์สูงสุดเป็นเป้าหมายของพันธกิจ ไม่ใช่ต่างคนต่างทำหรือต่างยึดสัมฤทธิ์ผลส่วนตนเป็นที่ตั้ง 10.ปัจจัยหลักที่ทำให้การจัดการเรียนรู้อิสลามไม่ประสบผลสำเร็จ คือ การจัดการเรียนรู้ที่ไม่ครบองค์ประกอบ เช่น องค์ประกอบด้านหลักสูตร วิธีการ หรือรูปแบบของการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ : แนวคิด, การจัดการเรียนรู้อิสลาม, อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา

RESEARCH

The concept of Islamic learning of Ismail Lutfi Japakiya

Fatihah Japakiya[1] Ibrahem Narongraksakhet[2]

[1] Ph.D. Candidate. Islamic Studies. Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus Ch. Pattani

[2] Prof. Dr. (Curriculum and Instruction), Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla Univerisity, Pattani Campus Ch. Pattani

Corresponding Author, Email : Fisabilillah725113@gmail.com **Tel :** 08 6296 9311

Received : March 06, 2025 ❁ **Revised :** May 14, 2025 ❁ **Accepted :** June 25, 2025

Abstract

This qualitative research paper aims to study the concept of Islamic learning management according to Ismail Lutfi Japakiya. The primary data are collected from document analysis and in-depth interviews. The document analysis focuses on primary source, while the in-depth interviews focus on individuals who have information about the biography of Ismail Lutfi Japakiya. Data obtained were analyzed by using descriptive method. The research results show that the concept of Islamic learning management according to Ismail Lutfi Japakiya can be summarized as follows: Learning management is a duty. The goal of learning management is to gain blessings and permanent honor from Allah both in this world and the hereafter, not for material benefits. Learning management through writing and using texts or books is better and more sustainable than learning management only through spoken words.

Allah and the Prophet Muhammad have already determined the curriculum that comes from the Quran and the Sunnah while humans are only responsible for managing the learning process. The goal of learning management is to create learners to be "Robbani people" (people of God) who are the grassroots units of "Ummatan Wahidah" (unity society) which are particles of "Khairul Ummah" (the best people). Learning managers must be "Muallim Robbani" (teachers of God) who are fully qualified. Islamic learning must be managed in all three forms: reading, teaching for understanding, and training for practicing. It is necessary to follow up learners to evaluate the learning management results continuously as a lifelong process. The evaluation is done through the "Ukhuwah" (brotherhood) system

and the "Jama'ah" (group) system. Using a group learning management method by uniting forces systematically and orderly. Aiming at achieving goals as of the mission, not working individually or focusing on personal achievement.

The main factor that makes Islamic learning management unsuccessful is the lack of completeness in the learning management, such as the curriculum, methods, or forms of learning management.

Keywords : Concept, Islamic Learning Management, Ismail Lutfi Japakiya

บทนำ

อิสลามเป็นศาสนาหรือวิถีชีวิตที่สมบูรณ์แบบสำหรับมวลมนุษยชาติ เป็นวิถีชีวิตที่มีหลักการและกฎเกณฑ์อันเที่ยงธรรมและชัดเจนในทุกมิติของการดำเนินชีวิต เช่น ด้านการศรัทธา ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น ในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและสมบูรณ์นั้น มนุษย์ต้องอาศัยการศึกษาและความรู้เป็นสำคัญ ดังนั้นอิสลามจึงเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง การแสวงหาความรู้นั้นถือเป็นกุญแจดอกสำคัญในการนำปัจเจกบุคคลสู่การศรัทธาที่มั่นคงบริสุทธิและปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามซึ่งสอดคล้องกับหลักคำสอนของอิสลามที่วางอยู่บนพื้นฐานของอัลกุรอานและอัลสุนนะฮ์ จนสามารถเป็นบุคคลที่จะสร้างประโยชน์ต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ และมนุษยชาติ (Wan Mohd Nor Wan Daud. 1998)

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญขั้นปฐมภูมิที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับอิสลามและวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษยชาติ อิสลามเป็นศาสนาของอัลลอฮ์ที่วางอยู่บนพื้นฐานของความรู้และทางนำของพระองค์ ดังปรากฏในโองการแรกของอัลกุรอานที่อัลลอฮ์ทรงประทานมายังท่านนบีมูฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) เป็นโองการที่ให้ความสำคัญและเน้นย้ำถึงตวามสำคัญของการศึกษาหาความรู้ ดั่งที่อัลกุรอานได้ระบุไว้ว่า:

> **ความว่า** “จงอ่านด้วยพระนามของพระผู้อภิบาลของเจ้า ผู้ทรงสร้าง (1) ทรงสร้างมนุษย์จากก้อนเลือด (2) จงอ่านเถิด และพระเจ้าของเจ้านั้นผู้ทรงกรุณายิ่ง (3) ผู้ทรงสอนการใช้ปากกา (4) ผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้ (5)” (อัลอาลัก: 1-5)

ศาสนาอิสลามเรียกร้องให้มุสลิมทุกคนเรียนรู้ศาสนา การเรียนรู้ศาสนาเป็นบทบังคับ (ฟัรฎูอีน) ที่แม้กระทั่งในภาวะศึกสงครามก็ไม่ยกเว้น การศึกษาหาความรู้จึงเป็นการสนองตอบต่อคำสั่งที่จะทำให้ทุกคนมุสลิมรอดพ้นจากความผิดที่ศาสนาได้สอนไว้ การเรียนรู้ในอิสลามมีจุดประสงค์เพื่อรู้จักอัลลอฮ์ พระเจ้าแห่งสากลโลก พร้อมกับให้ผู้เรียนรู้เกิดความศรัทธาที่จะส่งผลในภาคปฏิบัติ ให้ทุกการปฏิบัติเป็นอามัลศอลิห นอกจากนั้นให้เกิดการปรับปรุงจิตใจให้บริสุทธิ์ มีจรรยามารยาทที่ดีงาม อันจะนำไปสู่การพัฒนาชีวิตสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามครรลองแห่งอิสลาม อีกทั้งยังเป็นการสร้างผลบุญที่ยั่งยืนให้กับตัวเองหลังจากเสียชีวิต การเรียนรู้และถ่ายทอดวิชาแก่ผู้อื่นเป็นวิธีตักตวงผลบุญอันยั่งยืนอย่างไม่รู้จบให้กับชีวิตในโลกหลังจากความตาย

ในบริบทของประเทศไทยการศึกษาอิสลามได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ยุคแรก ๆ ของการเข้ามาของศาสนาอิสลามในศตวรรษที่ 15 ซึ่งเป็นช่วงที่กษัตริย์ปาตานีเข้ารับอิสลาม (Mohd. Zamberi A. Malek. 1993) เพราะอิสลามเป็นศาสนาที่กำหนดภาระหน้าที่แก่ผู้นับถือทุกคนและสถานภาพของมุสลิมแต่ละคนนั้นจะมีความเสมอภาค ทั้งในแง่การปฏิบัติและการศรัทธา ดังนั้นภาระหน้าที่ของการเผยแผ่อิสลามจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในวงนักปราชญ์หรืออุลามาอ์เท่านั้น แต่หากเป็นภาระหน้าที่ของผู้ที่นับถืออิสลามทุกคนที่ต้องสืบทอดเจตนารมณ์ของการเผยแพร่ต่อไป การตระหนักถึงภาระหน้าที่ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดสถาบันการศึกษาอิสลามมากมาย เช่น การเกิดขึ้นของปอเนาะ มัดเราะซะฮ์ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และมหาวิทยาลัยอิสลาม เป็นต้น (นุ

มาน.หะยีมะแซ. 2567; อิบรอฮีม และนุมาน. 2553) ผ่านสถาบันการศึกษาดังกล่าวศาสนาอิสลามสามารถแพร่หลายไปทั่ว ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในการเผยแพร่ของอิสลามนั้นจะอาศัยอุลามาอ์หรือนักวิชาการเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญ อุละมาอที่มีบทบาทสำคัญและโดดเด่นได้แก่ เชคอับดุลกอเดร์ บิน อับดุลเราะฮฺมาน อัลฟาฏอนี เชค มุฮัมมัด บิน เชคอิสมาแอล ดาวูด อัลฟาฏอนี เชควันอะห์หมัด บิน มุหัมมัด เซ็น อัลฟาฏอนีย์ (เชค อะห์หมัด) และเชคดาวูด บิน อับดุลลอฮ อัลฟาฏอนี เป็นต้น ส่วนนักวิชาการมุสลิมหรืออุลามะอ์ร่วมสมัยท่านหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญและโดดเด่นในการพัฒนาการศึกษาอิสลามในพื้นที่ ท่านผู้นั้นคือ อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา ท่านเป็นอุละมาอของประเทศท่านหนึ่งที่มีบทบาทโดดเด่นในด้านการศึกษา และมีคุณูปการทางวิชาการ ท่านเป็นบุคคลหลักในการร่วมก่อตั้งมหาวิทยาลัยอิสลามแห่งแรกในประเทศไทย ปัจจุบันใช้ชื่อว่ามหาวิทยาลัยฟาฏอนี นอกจากนั้นท่านได้ประพันธ์หนังสือและตำราจำนวนมากเพื่อเป็นคุณูปการทางวิชาการ

อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา เป็นนักวิชาการมุสลิมคนหนึ่งที่ใช้เวลาศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับอิสลามและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ใช้ชีวิตตามแนวทางของอิสลามอย่างเคร่งครัด ท่านเป็นดาอีย์ที่มีความตั้งใจเพื่อเผยแพร่อิสลามด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งด้วยคำพูดและการปฏิบัติ ท่านเริ่มจากการเป็นครูสอนศาสนาและต่อมาเป็นผู้ก่อตั้งสถาบันการศึกษาในการเผยแพร่อิสลามท่านได้เริ่มจากกลุ่มชาวบ้านทั่วไปผ่านมัจลิสอิลมีย์ ณ มัสยิดต่าง ๆ ท่านสามารถปลุกจิตสำนึกให้ผู้คนเข้าใจหลักคำสอนของอิสลามโดยใช้วิทยปัญญาและจิตวิทยาในการเข้าหากลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ นอกจากนั้นท่านจะมีความตั้งใจในการแก้ปัญหาสังคม และพัฒนาเยาวชนให้เข้าใจและศรัทธาต่ออิสลาม (สุไรยา จะปะกียาและอิสมาแอ โมฮัมมัด. 2565)

ความจริงจังและความความจริงใจของท่านในการพัฒนาสังคมผ่านการศึกษานั้นได้รับการตอบรับจากสังคมมุสลิมในทุกระดับ และได้รับความไว้วางใจอย่างสูงในแวดวงนักวิชาการในประเทศไทยและต่างประเทศ นอกจากนั้นท่านยังได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้นำศาสนาเพื่อสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยท่านได้รับการแต่งตั้งให้เป็นประธานศาสนสัมพันธ์แห่งประเทศไทยที่มีสมาชิกร่วม 5 ศาสนาท่านได้รับโล่รางวัลในฐานะครูต้นแบบจากคุรุสภาในวันครูแห่งชาติในปี พ.ศ. 2558 บุคลิกภาพของท่านในฐานะผู้นำศาสนามีความเด่นชัด ท่านเป็นครูต้นแบบ เป็นบุคคลที่เปี่ยมไปด้วยความรู้ ท่านมักจะสอนบรรดาสานุศิษย์ด้วยการปฏิบัติมากกว่าด้วยคำพูด ด้วยบุคลิกของท่านที่สุขุมเรียบร้อย อ่อนโยนและสุภาพเวลาที่ท่านสอนท่านมักจะมีมุขเพื่อทำให้การเรียนการสอนไม่เบื่อหน่าย

การเผยแพร่ศาสนาอิสลามผ่านการให้การศึกษาของอิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา นั้นไม่เพียงจำกัดอยู่เฉพาะในโรงเรียน มัสยิดหรือตามเวทีวิชาการเท่านั้น แต่ท่านยังเป็นผู้ริเริ่มงานเขียนต่าง ๆ มากมาย เริ่มจากแผ่นพับ จุลสาร วารสาร จนถึงงานประพันธ์ที่เป็นหนังสือ และตำราต่าง ๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าวท่านจึงมีผลงานด้านงานเขียนมากมาย เป็นงานเขียนที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม งานประพันธ์ที่มีชื่อเสียงของท่าน ได้แก่ อัลบายาน (อรรถาธิบายอัลกุรอาน) อิสลามศาสนาแห่งสันติ معلم رباني مرحبا بطالب العلم และความรู้วิวรณ์: ความเมตตาของอัลลอฮ์เพื่อสันติภาพของโลก เป็นต้น

ปัจจุบันอิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา ดำรงตำแหน่งเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยฟาฏอนี มหาวิทยาลัยที่ท่านเป็นผู้ร่วมก่อตั้ง แม้จะมีภารกิจมากมาย แต่การทำหน้าที่ในฐานะผู้เผยแผ่อิสลามของท่านก็ยังคงโดดเด่น

ท่านมีผลงานมากมายและเป็นผู้ที่มีคุณูปการทางวิชาการมากมาย และมีแนวคิดด้านต่าง ๆ ที่ควรแก่การศึกษา โดยเฉพาะแนวคิดใจการจัดการเรียนรู้อิสลามซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลังของการศึกษาในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดในการจัดการเรียนรู้อิสลามของอิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยข้อมูลหลักได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เจาะลึก ในการศึกษาเอกสารนั้นได้เน้นเอกสารที่เป็นปฐมภูมิ ที่เน้นเอกสารที่อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา ประพันธ์เอง ส่วนการสัมภาษณ์เจาะลึกนั้นเน้นผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 15 คน คัดเลือกโดยวิธีแบบเจาะจง เป็นผู้ที่คุ้นเคยและมีข้อมูลเกี่ยวกับชีวประวัติของอิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา จริง โดยเฉพาะกลุ่มสมาชิกในครอบครัว ญาติสนิท พี่น้อง ภรรยา ลูก ๆ และมิตรสหาย บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับชีวประวัติส่วนตัว วิถีชีวิต และบุคลิกภาพของท่าน ในระหว่างการสัมภาษณ์นั้นผู้ให้ข้อมูลหลักดังกล่าวสามารถที่จะบอกเลิกยุติการให้ข้อมูลได้ตลอดการสัมภาษณ์

เครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์ โดยข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่อหาข้อสรุปผ่านการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อค้นหาสาระสำคัญ แบบแผนความสัมพันธ์ของข้อมูล โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการมองหาแบบแผนหรือประเด็นสำคัญของข้อมูลผ่านการจัดกลุ่มหรือจัดประเภทของข้อมูลตามลักษณะความสัมพันธ์ที่แต่ละประเด็นมีต่อกัน

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

แนวคิดทางการศึกษาตามทัศนะของอิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา พอจะสรุปได้คือ 1.การจัดการเรียนรู้เป็นหน้าที่ เพราะการเรียนการสอนอิสลามแก่ผู้คนทุกเพศทุกวัยและทุกสถานที่ด้วยวิธีการต่าง ๆ นั้น เป็น “อะมานะฮฺ” หรือ ของฝากจากอัลลอฮ์ที่ผู้รับต้องทำการส่งผ่านให้กับผู้อื่นอย่างครบถ้วนสมบูรณ์โดยไม่ขาดตกบกพร่อง สิ่งนี้เป็นไปตามพระดำรัสของพระองค์อัลลอฮที่ความว่า “ไม่มีหน้าที่ใดสำหรับศาสนทูต นอกจากการถ่ายทอดเผยแพร่ที่ชัดเจนแจ่มแจ้ง” (อัลมาอิดะฮ์ 5:99) 2.ผู้ที่มีความรู้มีหน้าที่ต้องจัดการเรียนรู้อย่างจริงใจและจริงจังด้วยความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณแห่งความรู้ที่อัลลอฮ์ทรงประทานให้ และตระหนักในความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ของผู้อื่น แนวคิดดังกล่าวนี้เป็นไปตามหะดีษของท่านนบีที่บันทึกโดยบุคอรีย์ ซึ่งความว่า “จงเผยแพร่จากฉันแม้จะเป็นเพียงอายะฮ์เดียวก็ตาม” นอกจากนั้นอิสมาอีลลุตฟี ยังมีทัศนะว่าการเรียนรู้อิสลามต้องจัดการให้ครบถ้วนในสามรูปแบบ คือ อ่านให้ฟัง สอนให้เข้าใจ และอบรมให้ปฏิบัติ เพราะการสอนเช่นนี้จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มั่นคงกว่าการใช้คำพูดเพียงอย่างเดียว 3.ปัจจัยหลักที่ทำให้การจัดการเรียนรู้อิสลามไม่สัมฤทธิ์ผลคือการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ครบองค์ ไม่ว่าจะเป็นด้านหลักสูตรหรือด้านวิธีการ ส่วน

เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้คือ การสร้างผู้เรียนให้เป็น “มนุษย์ร็อบบานีย์” (คนแห่งพระเจ้า) อันเป็นหน่วยรากหญ้าของ “อุมมะตัน วาหิดะฮฺ” (สังคมเอกภาพ) ที่เป็นอนุภาคของ “ค็อยรุลอุมมะฮฺ” (ประชาชาติที่ดีเลิศ) เพื่อที่จะให้ทราบว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นหรือไม่จึงต้องมีการติดตามผู้เรียนเพื่อประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยระบบ “อุคุวะฮฺ” (ความเป็นพี่น้อง) และเป็น “ญะมาอะฮฺ” (กลุ่ม) ตั้งแต่เริ่มเข้าสู่กระบวนการจนกระทั่งสิ้นชีวิต แนวคิดทางการศึกษาของท่านนั้นสอดคล้องกับแนวคิดทางการศึกษาในปัจจุบัน ที่เน้นการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่เน้นให้มีการปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ให้ขยายผลคุณลักษณะของมุอัลลิม ร็อบบานีย์ (ครูต้นแบบ) ไปยังผู้สอนในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สอนมีคุณลักษณะดังนี้คือ มีความเข้าใจ ใฝ่ศึกษา ปฏิบัติ ยำเกรง บริสุทธิ์ใจ ซื่อสัตย์ มีความสามารถในการสื่อสาร ชาญฉลาด มีจรรยาเลิศ สุขุม อดทน มีเมตตา และมีหน้าที่ต้องดูแลทุกข์สุขของครูและนักเรียน ให้เกียรติและยกระดับคุณภาพชีวิตครูสั่งสอนอบรมนักเรียนด้วยความนุ่มนวล ใช้หลักสูตรที่ดีและถูกต้อง

2. ให้ปลูกฝังคุณลักษณะ 13 ประการที่ผู้จัดการเรียนรู้ควรมีคือ ผูกมิตร รู้จักอย่างลึกซึ้ง สนิทกันอย่างจริงใจ ช่วยเหลือกัน ถือผลประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เหนือผลประโยชน์ของตนเอง นุ่มนวล ให้เกียรติและไม่ถือโทษกัน ให้สลาม ส่งยิ้มและถ่อมตน เยี่ยมเยือนกัน เชิญชวนและตอบรับคำเชิญชวนในงานต่าง ๆ ยกคำสอนของอัลลอฮ์และท่านนบีมาตักเตือนและสั่งเสียกันขอพรให้กันละกัน มอบของขวัญกัน นับถือพึ่งพากัน และจัดให้มีหะละเกาะฮฺอัลกุรอานและซิกรุลลอฮฺ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. แนวทางในการปลูกฝังคุณลักษณะของมุอัลลิม ร็อบบานีย์ (ครูต้นแบบ) ให้เกิดขึ้นกับผู้สอนในสถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ

2. อิทธิผลของแนวคิดทางการศึกษาของอิสมาอีลลุตฟี จะปะกียาที่มีต่อการจัดการศึกษาและการพัฒนาสังคม

บรรณานุกรม

นุมาน.หะยีมะแซ. (2567). *หะรอมัยน์ อุษาคเนย์และมัดราซะฮ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้.* ปัตตานี: ปัตตานีอินโฟ.

สุไรยา จะปะกียาและอิสมาแอ โมฮัมมัด. (2565). *ชัยค์อิสสมาอีลลุตฟี ชีวิต สันติภาพ สันติสุข.* นนทบุรี: บริษัทเฟิสท์ ออฟเซต (1993) จำกัด

อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต และนุมาน หะยีมะแซ. (2553). *ทฤษฎีใหม่สถาบันการศึกษามุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้: หาดใหญ่.* หจก. สลาตันการวิจัยและวิชาการ

อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา. (2557). *นะศีหะฮ์:หัวใจแห่งอุมมะฮ์วาฮีดะฮ์.ปัตตานี.* มหาวิทยาลัยฟาฏนี.

อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา. (2558). *มุอัลลิมร็อบบานีย์.* ปัตตานี: มหาวิทยาลัยฟาฏอนี.

อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา. (2561). *ความรู้แห่งวิวรณ์.ความเมตตาของอัลลอฮ์เพื่อสันติภาพโลกและความประเสริฐของการวากัฟความรู้.* ปัตตานี:องค์การบริหารสวนจังหวัดปัตตานี

Mohd.Zamberi A. Malek (1993). *Umat Islam Patani: Sejarah dan Politik.* Shah Alam: Hizbi.

Wan Mohd Nor Wan Daud. (1998). *Filsafat dan Praktik Pendidikan Islam Syed M.Naqib al-Attas.* Bandung: Mizan Media Utama.

บทความวิจัย

การย้ายถิ่นข้ามชาติของหญิงไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย กรณีศึกษารัฐตรังกานู

นารถลดา มาตุ่น[1] ศักรินทร์ บินเสห๊ะ[2] ฮูเซ็น หมัดหมัน[3]

[1] นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

[2, 3](ดร.) อาจารย์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

อีเมลผู้แต่งหลัก : Faharahnur@gmail.com **เบอร์โทร :** 03 9408 8941

วันที่รับ : 19, เมษายน 2567 ❁ **วันที่รับแก้ไข :** 06, มิถุนายน 2567 ❁ **วันที่ตอบรับ :** 25 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นข้ามชาติ และศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการย้ายถิ่นข้ามชาติของหญิงไทยที่แต่งงานกับชายชาวมาเลเซีย กรณีศึกษา รัฐตรังกานู 2) เพื่อศึกษาระดับการย้ายถิ่นข้ามชาติของหญิงไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย กรณีศึกษา รัฐตรังกานู การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกฎเกณฑ์บางอย่างในการเลือกเพื่อให้ได้ตัวอย่างที่เหมาะสม เพื่อเป็นตัวแทนในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 197 คน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นข้ามชาติของหญิงไทยที่แต่งงานกับชายชาวมาเลเซีย ด้วยภาวะด้านสภาพเศรษฐกิจ หน้าที่การงาน การแต่งงาน สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรม มีส่วนสำคัญในการตัดสินในย้ายถิ่นข้ามชาติของหญิงไทย และส่วนระดับระดับการย้ายถิ่นข้ามชาติของหญิงไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย กรณีศึกษา รัฐตรังกานู พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีผลเฉลี่ย = 3.49 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านสภาพเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.17 รองลงมา คือ ด้านหน้าที่การงาน มีค่าเฉลี่ย = 3.97 ด้านหน้าที่การงาน มีค่าเฉลี่ย = 3.86 ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะควรเปิดการอบรมหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับวัฒนธรรม วิถีชีวิต การสร้างครอบครัวที่ดี ก่อนเข้าสู่การสมรส และสามารถกำหนดทิศทางการสร้างครอบครัวที่ประสบผลสำเร็จ อบอุ่น เข็มแข็ง มีความสุข และควรปฏิบัติตนอย่างเท่าเทียม เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการครองรักอย่างยั่งยืนตลอดไป

คำสำคัญ : ปัจจัยการย้ายถิ่น, การย้ายถิ่นข้ามชาติ, การแต่งงาน

RESEARCH

Transnational migration of thai women married with malaysians a case study of terengganu state

Natlada Matun[1] Sakkarin Binsahoh[2] Husein Matman[3]

[1] Master's degree student in Political Science, Faculty of Liberal Arts and Social Sciences, Fatoni University, Ch.Pattani

[2,3] Dr, Lecturer in the Master of Political Science, Faculty of Liberal Arts and Social Sciences, Fatoni University, Ch.Pattani

Corresponding Author, Email : Faharahnur@gmail.com **Tel :** 09 3764 3598

Received : April 19, 2024 **Revised :** June 06, 2024 **Accepted :** June 25, 2025

Abstract

This research aims 1) to study the factors affecting cross-border migration and to study the problems and recommendations on cross-border migration of Thai women married to Malaysian men: a case study of Terengganu State. 2) To study the level of cross-border migration of Thai women married to Malaysians: A case study of Terengganu State. Purposive sampling, in which the researcher sets some criteria for selecting in order to obtain an appropriate sample to represent the questionnaire, numbering 197 people, is a quantitative research using a questionnaire as a tool for collecting data.

The research results found that factors affecting the international migration of Thai women married to Malaysian men, such as economic conditions, employment, marriage, environment, and culture, play an important role in the decision to migrate among Thai women. And the level of cross-border migration of Thai women who marry Malaysians, a case study of Terengganu State, found that overall it was at a medium level, with an average result = 3.49. When considering each aspect, the economic aspect is at a high level with an average value of 4.17, followed by the career aspect with an average value of 3.97 and the career aspect with an average value of 3.86, respectively. As for the suggestion, it is recommended to open a short training course on culture, lifestyle, and building a good

family before entering into marriage. And can determine the direction of creating a successful family that is warm, strong, happy and should act equally to lead to the goal of sustainable love forever.

Keywords : migration factors, transnational migration, marriage

บทนำ

การย้ายถิ่นข้ามชาติเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานโดยที่มนุษย์มีการรวมกลุ่มกันเป็นสังคมที่มีการเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัย เพื่อการตั้งถิ่นฐานที่ปลอดภัยและอุดมสมบูรณ์ เป็นพฤติกรรมที่มีมาควบคู่กับการพัฒนาการทางสังคมของมนุษย์และที่สำคัญการย้ายถิ่น เพื่อการสร้างชุมชนของมนุษย์มีมาก่อนความเป็นรัฐชาติ ทั้งยังเป็นรากฐานของการสร้างรัฐชาติในยุคสมัยใหม่ อาทิ การกำเนิดขึ้นของสหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสิงคโปร์ เป็นต้น โดยกำเนิดขึ้นจากการย้ายถิ่นไม่ว่าจะด้วยเป้าหมายของการตั้งถิ่นฐานแบบยุคโบราณ โดยการแสวงหาแผ่นดินใหม่หรือเป็นผลของกระบวนการจักรวรรดินิยม แม้กระทั้งการย้ายถิ่นที่เกิดขึ้นภายหลังการแต่งงานหรือภายหลังการมีครอบครัวก็ตาม (พัชรินทร์ ลาภานันท์, 2560 : 11)

การแต่งงานข้ามชาติและย้ายถิ่นข้ามแดน ความสัมพันธ์ใกล้ชิดในบริบทข้ามพรมแดน เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา เนื่องจากปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นคู่ขนานกับสังคมโลกโลกาภิวัตน์ที่ทั้งผู้คนจินตนาการเงินตรา รวมทั้งสิ่งของต่างไหลเวียนข้ามพรมแดนรัฐชาติอย่างไร้ขอบเขต โดยมีการตั้งข้อสังเกตว่าการแต่งงานและการย้ายถิ่นข้ามชาติในปัจจุบันไม่ใช่ปรากฏการณ์ที่เปิดโอกาสแก่ทุกคนอย่างไร้ข้อจำกัด ในทางตรงกันข้ามปรากฏการณ์นี้ถูกกำหนดโดยเงื่อนไขทาง ชาติพันธุ์ เพศ ภาวะ ชนชั้น ประวัติศาสตร์ การเมือง รวมถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับปัจเจกและสังคมที่ส่งผลให้หลายประเทศในภูมิภาคเอเชีย เช่น ฟิลิปปินส์ เวียดนาม จีน รวมทั้งประเทศไทยกลายเป็นแหล่งต้นทางของผู้หญิงที่ย้ายถิ่นข้ามแดนและเข้าสู่การแต่งงานข้ามชาติ ขณะที่ทางผู้ชายมักมาจากประเทศตะวันตกหรือประเทศในเอเชียที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าถิ่นมาตุภูมิของผู้หญิง โดยภายใต้กระแสเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ที่มีสังคมโลกไร้พรมแดนมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย การคมนาคมและการสื่อสารที่สามารถนำมาซึ่งความสะดวกในการเดินทางและการเชื่อมโยงถึงกันในทุกแห่งหนของโลก และมีผู้คนที่มีความรับรู้ในสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมากขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีตมีติดต่อสื่อสารกับผู้คนจากทั่วทุกมุมโลกได้ง่ายขึ้น การเดินทางไปยังที่ใหม่ ๆ ไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัว เพราะความไม่รู้อีกต่อไป (Constable, 2005 : 3-7)

ปัจจุบันคนไทยที่ย้ายถิ่นข้ามชาติด้วยการแต่งงานมีเพิ่มมากขึ้นเกิดจากสังคมไทย เนื่องจากการเปิดกว้างของสังคมที่ผู้คนมีสิทธิเสรีภาพในการเลือกคู่ครองด้วยตนเอง ประกอบกับอนุสัญญาว่าด้วยแต่งงานที่มีการบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ว่า “ผู้หญิงหรือผู้ชายที่มีอายุครบสมรส มีสิทธิโดยเท่าเทียมกันที่จะทำการสมรสได้โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติสัญชาติหรือศาสนา” ทำให้หญิงไทยเลือกที่จะเลือกคู่ครองทีฐานะทางเศษฐกิจที่ดีกว่า (Sassen, Saskia, 2000 : 503-524) ด้วยความเชื่อมโยงกับมิติทางเศรษฐกิจเช่นนี้อาจสะท้อนความจริงเพียงบางมิติเท่านั้นที่ทำให้การแลกเปลี่ยนเหล่านี้สิ่งดี แต่ด้วยปรากฏของหลาย ๆ ความคิดทำให้ผู้วิจัยมีความสนที่จะศึกษาเรื่องปัจจัยการย้ายถิ่นข้ามชาติของหญิงไทยที่แต่งงานกับชายชาวมาเลเซีย เนื่องจากในประเทศมาเลเซียมีคนไทยอาศัยอยู่จำนวนมากและส่วนใหญ่แต่งกับชาวมาเลเซีย มีการประกอบอาชีพเป็นแม่บ้าน ค้าขาย บริษัท เป็นต้น ซึ่งอะไรเป็นแรงจูงใจของการตัดสินใจย้ายถิ่นข้ามชาติของไทยที่ไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศมาเลเซีย ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่ศึกษาการย้ายถิ่นข้ามชาติของคนไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย

เพื่อให้ทราบถึงแรงจูงใจอะไรบ้างที่เป็นสาเหตุของการตัดสินใจแต่งงานและย้ายถิ่น ร่วมถึงหน้าที่การงาน สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม เพื่อที่จะทราบถึงความไปของผู้ย้ายถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นข้ามชาติของหญิงไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย
2. เพื่อศึกษาระดับการย้ายถิ่นข้ามชาติของหญิงไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย กรณีศึกษา รัฐตรังกานู

วิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นข้ามชาติของหญิงไทยที่แต่งงานกับชายชาวมาเลเซีย กรณีศึกษา รัฐตรังกานู ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการศึกษาวิจัยตามขั้นตอน คือ

1. กลุ่มเป้าหมาย

หญิงไทยที่แต่งงานกับชายชาวมาเลเซีย จากจำนวนประชากรคนไทยที่อาศัยอยู่ในรัฐตรังกานู ทั้งสิ้น 7,180 คน (สถิติคนไทยในต่างประเทศ 2564 : สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองโกตาบารู) โดยวิธีการศึกษาแบบเจาะจง จำนวน 197 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Instruments) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักวิจัยสามารถรวบรวมข้อมูลเชิงตัวเลขอย่างมีระบบ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบการสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชาชน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการย้ายถิ่นข้ามชาติของคนไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ด้านการแต่งงาน
2) ด้านหน้าที่การงาน
3) ด้านสภาพแวดล้อม
4) ด้านสภาพทางเศรษฐกิจ
5) ด้านวัฒนธรรม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของการย้ายถิ่นข้ามชาติของคนไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการย้ายถิ่นข้ามชาติของคนไทยที่เกิดจากการแต่งงานกับคนมาเลเซีย โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตัวเองและขอความ

ช่วยเหลือจากเพื่อนนักศึกษา บุคคลที่รู้จักที่อาศัยในพื้นที่ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด นำมาดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ

2) แบบสอบถามที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผลในการศึกษาค้นคว้า

3) คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับการย้ายถิ่นข้ามชาติของคนไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านการแต่งงาน2) ด้านหน้าที่การงาน 3) ด้านสภาพแวดล้อม 4) ด้านสภาพทางเศรษฐกิจ 5) ด้านวัฒนธรรม

4) การทดสอบสมมติฐานใช้การทดสอบ t-test และ F-test (One-Way ANOWA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

5) แบบสอบถามที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการย้ายถิ่นข้ามชาติของคนไทยที่เกิดจากการแต่งงานกับคนมาเลเซีย วิเคราะห์โดยใช้วิธีพรรณนาหรือบรรยายความคิดเห็นต่าง ๆ ที่ได้มาจากการตอบแบบสอบถามและการสนทนาพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับประชาชนคนไทยในมาเลเซีย เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวทำการวิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ ผลการวิเคราะห์นำเสนอดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n =197)	ร้อยละ
1) อายุ		
18-30 ปี	31	15.7
31-40 ปี	145	73.6
41-50 ปี	21	10.7
รวม	**197**	**100.0**
2) ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	8	4.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย	13	6.6
อนุปริญญา	66	33.5

ปริญญาตรี	110	55.8
รวม	**197**	**100.0**
3) อาชีพ		
แม่บ้าน	91	46.2
ขายออนไลน์	15	7.6
พนักงานบริษัท	41	20.8
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	50	25.4
รวม	**197**	**100.0**
4) รายได้		
ไม่เกิน 10,000 บาท	4	2.0
10,001 – 20,000 บาท	33	16.8
20,001 – 30,000 บาท	31	15.7
30,001 – 40,000 บาท	13	6.6
มากกว่า 40,001 บาท	116	58.9
รวม	**197**	**100.0**

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 197 คน เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 145 (คิดเป็นร้อยละ 73.6) รองลงมา คือ 18-30 ปี จำนวน 31 คน (คิดเป็นร้อยละ 15.7) รองลงมา คือ 41-50 ปี จำนวน 21 คน (คิดเป็นร้อยละ 10.71) มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 110 คน (คิดเป็นร้อยละ 55.8) รองลงมา คือ อนุปริญญา จำนวน 66 คน (คิดเป็นร้อยละ 33.5) รองลงมา คือ มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 8 คน (คิดเป็นร้อยละ 4.1) มีอาชีพเป็นแม่บ้าน จำนวน 91 คน (คิดเป็นร้อยละ 46.2) รองลงมา คือ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 50 คน (คิดเป็นร้อยละ 26.5) รองลงมา คือ ขายออนไลน์ จำนวน 15 คน (คิดเป็นร้อยละ 7.6) มีรายได้มากกว่า 40,001 บาท จำนวน 116 คน (คิดเป็นร้อยละ 58.9) รองลงมา คือ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 33 คน (คิดเป็นร้อยละ 16.8) รองลงมา คือ 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 31 คน (คิดเป็นร้อยละ 15.7) และมีรายได้ ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 4 คน (คิดเป็นร้อยละ 2.0) รองลงมา คือ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 33 คน (คิดเป็นร้อยละ 16.8)

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นข้ามชาติของคนไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย จะแบ่งปัจจัยออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการแต่งงาน 2) ด้านหน้าที่การงาน 3) ด้านสภาพแวดล้อม 4) ด้านสภาพเศรษฐกิจ 5) ด้านวัฒนธรรม ซึ่งข้อมูลดังกล่าวได้ทำการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีผลการวิเคราะห์นำเสนอดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นข้ามชาติของคนไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย

การย้ายถิ่นข้ามชาติของคนไทยกับคนมาเลเซีย	Mean	S.D.	ระดับปัจจัย	ลำดับ
1. ด้านการแต่งงาน	3.86	0.59	มาก	3
2. ด้านหน้าที่การงาน	3.97	0.90	มาก	2
3. ด้านสภาพแวดล้อม	3.17	1.01	ปานกลาง	4
4. ด้านสภาพเศรษฐกิจ	4.17	0.57	มาก	1
5. ด้านวัฒนธรรม	3.12	0.66	ปานกลาง	5
ผลรวมเฉลี่ย	**3.49**	**0.45**	**มาก**	

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นข้ามชาติของคนไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ผลรวมเฉลี่ย = 3.49 และค่า S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นข้ามชาติของคนไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสภาพเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก (Mean = 4.17 และค่า S.D. = 0.57) ด้านหน้าที่การงาน อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.97 และค่า S.D. = 0.90) ด้านการแต่งงาน อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.86 และค่า S.D. = 0.59) ด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 3.17 และค่า S.D. = 1.01) และด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 3.12 และค่า S.D. = 0.66)

3. ระดับการย้ายถิ่นข้ามชาติของคนไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย โดยมีการแบ่งระดับของคำถามในแต่ละด้าน ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวได้ทำการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีผลการวิเคราะห์นำเสนอในรูปแบบพรรนา ดังนี้

ด้านการแต่งงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีผลเฉลี่ยรวม = 3.86 และค่า S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อที่ 1.2 เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแต่งงานข้ามชาติ (Mean = 4.92 และค่า S.D. = 0.34) รองลงมา คือ ข้อที่ 1.3 การแต่งงานข้ามชาติ ต่างศาสนา จึงมิใช่เรื่องแปลกแต่กลับมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ (Mean = 4.71 และค่า S.D. = 0.49) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 1.9 ผู้หญิงในประเทศยากจนหรือมีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมน้อยจะเลือกแต่งงานกับผู้ชายจากประเทศที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่มากกว่าประเทศตน (Mean = 3.01 และค่า S.D. = 1.35)

ด้านหน้าที่การงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีผลเฉลี่ยรวม = 3.97 และค่า S.D. = 0.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อที่ 2.2 ประชากรจำนวนมากข้ามพรมแดนจากประเทศที่ตนเป็นพลเมืองหรือพำนักอยู่ไปยังประเทศอื่น เพื่อดำรงชีวิตในการทำกิจกรรม

ที่ได้รับค่าตอบแทน (Mean = 4.82 และค่า S.D. = 0.40) รองลงมา คือ ข้อที่ 2.6 ท่านคิดว่าการย้ายถิ่นของตัวท่าน เป็นการย้ายถิ่นเพื่อหน้าที่การงาน (Mean = 4.04 และค่า S.D. = 0.97) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 2.4 การแต่งงานของหญิงไทยกับชาวต่างชาติ เพราะชาวต่างชาติมีความขยันขันแข็ง มีหน้าที่การงานที่ดี (Mean = 2.24 และค่า S.D. = 1.12)

ด้านสภาพแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีผลเฉลี่ยรวม = 3.17 และค่า S.D. = 1.01) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ3.5 การย้ายถิ่นเกิดจากสภาพแวดล้อมทางสภาพสังคม (Mean = 4.31 และค่า S.D. = 0.81) รองลงมา คือ ข้อที่ 3.4 การย้ายถิ่นเกิดจากสภาพแวดล้อมทางสภาพเศรษฐกิจ (Mean = 4.09 และค่า S.D. = 1.24) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3.1 การย้ายถิ่นของตัวท่านเองเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ไม่ใช่สภาพแวดล้อมในแบบมุสลิม (Mean = 2.78 และค่า S.D. = 1.08)

ด้านสภาพเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีผลเฉลี่ยรวม = 4.17 และค่า S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 4.3 การประกอบอาชีพของผู้ที่มีความรู้ความชำนาญและไม่เห็นความก้าวหน้าในอาชีพในถิ่นต้นทาง มักเกิดความประสงค์ที่จะย้ายไปทำงานยังประเทศหรือถิ่นปลายทางที่มีความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพมากกว่า (Mean = 4.32 และค่า S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ข้อที่ 4.2 อัตราเงินเดือนที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ทำให้คนกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่เคลื่อนย้ายออก เพื่อแสวงหาโอกาสในการทำงานที่มีผลตอบแทนสูงกว่า (Mean = 4.32 และค่า S.D. = 0.49) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 4.6 ความก้าวหน้าในอาชีพ เป็นส่วนหนึ่งในการย้ายถิ่นฐาน (Mean = 3.83 และค่า S.D. = 0.93)

ด้านวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (มีผลเฉลี่ยรวม = 3.12 และค่า S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 5.5 วัฒนธรรมคล้าย ๆ กัน แต่อยู่ในสภาพสังคมที่ดีกว่า (Mean = 3.82 และค่า S.D. = 0.97) รองลงมา คือ ข้อที่ 5.4 วัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมมาเลเซียบางส่วนที่คล้ายคลึงกัน เช่น การใช้ชีวิต สังคม อาหารการกิน เป็นต้น (Mean = 3.42 และค่า S.D. = 0.83) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 5.7 วัฒนธรรมแบบจีนมาเล มีส่วนในการตัดสินใจย้ายถิ่น (Mean = 2.85 และค่า S.D. = 0.87)

ข้อเสนอแนะ องค์กรหรือสถาบันการศึกษาควรจัดให้มีการอบรมหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับวัฒนธรรมวิถีชีวิต เพื่อเป็นสร้างครอบครัวที่ดี ก่อนเข้าสู่การสมรส และสร้างครอบครัวและสามารถกำหนดทิศทางการสร้างครอบครัวที่ประสบผลสำเร็จ อบอุ่น เข้มแข็ง มีความสุข ควรปฏิบัติตนอย่างเท่าเทียม เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการครองรักอย่างยั่งยืนตลอดไป

อภิปรายผลการวิจัย

วิจัยเรื่องการย้ายถิ่นข้ามชาติของคนไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย โดยรวมทั้ง 5 ด้าน พบว่า ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ผลรวมเฉลี่ย = 3.49 และค่า S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นข้ามชาติของคนไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสภาพเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก (Mean = 4.17และค่า S.D. = 0.57) ด้านหน้าที่การงาน อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.97 และค่า S.D. = 0.90) ด้านหน้าที่การงาน อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.86 และค่า S.D. = 0.59) ด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 3.17 และค่า S.D. = 1.01) และด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 3.12 และค่า S.D. = 0.66)

1. ด้านการแต่งงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีผลเฉลี่ยรวม = 3.86 และค่า S.D. = 0.59) ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในภาพรวมคนไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซียด้วยสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภางค์ จันทวานิช และคณะ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการย้ายถิ่นของผู้หญิงไทยไปเยอรมณี : สาเหตุ ชีวิต ความเป็นอยู่ ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้หญิงไทยย้ายถิ่นไปเยอรมณี ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และกฎหมาย ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ดึงดูดและผลักดันให้หญิงไทยย้ายถิ่น ประกอบด้วย ความด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจของหญิงไทยในประเทศไทย โอกาสการทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยดุษฎี อายุวัฒน์ และคณะ (2553 : 7) ได้ศึกษาเรื่องเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของครัวเรือนผู้หญิงที่สมรสข้ามวัฒนธรรมในชนบทอีสาน ผลการศึกษาพบว่าครัวเรือนหญิงไทยที่สมรสข้ามวัฒนธรรมไม่ได้มีสถานะทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ดีขึ้นเหมือนกันทั้งหมด ดังนั้น ไม่สมควรคาดหวังที่จะยกฐานะทางเศรษฐกิจด้วยการส่งเสริมให้บุตรหลานเข้าสู่การสมรสข้ามวัฒนธรรม ควรเปลี่ยนทัศนคติลดค่านิยมต่อการสมรสข้ามวัฒนธรรมโดยไม่ควรให้คุณค่ากับการสมรสข้ามวัฒนธรรมเป็นหลัก แต่ควรส่งเสริมให้ผู้หญิงและครัวเรือนผู้หญิงมีความรู้เท่าทันปัญหาหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการสมรสข้ามวัฒนธรรม ตลอดจนการสมรสควรเกิดขึ้นจากความพร้อมที่จะสร้าง ครอบครัวร่วมกันมากกว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจเท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญชนก สันฐาน (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการย้ายถิ่นของหญิงอาชีพนวดแผนไทยในชนบทอีสาน ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบที่เกิดจากการย้ายถิ่นของผู้หญิงไปประกอบอาชีพนวดแผนไทย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม

2. ด้านหน้าที่การงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีผลเฉลี่ยรวม = 3.97 และค่า S.D. = 0.90) ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในภาพรวมการข้ามพรมแดนจากประเทศที่ตนเป็นพลเมืองหรือพานักอยู่ไปยังมาเลเซีย เพื่อดำรงชีวิตในการทางานที่ได้รับค่าตอบแทนที่สูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณพร ปันทะเลิศ (2555) ได้ศึกษาผู้หญิงลาวที่ทำงานร้านคาราโอเกะในประเทศ ไทย: การย้ายถิ่นและการใช้ชีวิตข้ามพรมแดน ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจย้ายถิ่นของผู้หญิงลาวไม่ได้ถูกผลักดันจากแรงจูงใจทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว หากแต่มีเรื่องของความคาดหวังในบทบาทของลูกสาวในสังคมลาวว่าต้องดูแลพ่อแม่และช่วยครอบครัวทำมาหากิน การรับรู้ภาพเกี่ยวกับเมืองไทยว่าเป็นประเทศที่ทันสมัย มีความเจริญผ่านสื่อทางโทรทัศน์และการบอกเล่าจากผู้คนลาวที่มาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ความรู้สึกอยากผจญภัยในสถานที่ใหม่ ๆ และมีอิสรภาพในการใช้ชีวิต การมีพรมแดนไทย-ลาวอยู่ชิดติดกัน ทำให้สะดวกต่อการเดินทางย้ายถิ่น มีค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนักและมีวัฒนธรรมไทย-ลาวบางส่วนที่คล้ายคลึงกัน รวมถึงการมีเครือข่ายทางสังคมที่มีส่วนผลักดันให้เกิดการย้ายถิ่น ทั้งการชักชวนให้ย้ายถิ่น และคอยช่วยเหลือในขั้นตอนของการย้ายถิ่นแก่ผู้หญิงลาว

เหล่านี้ เครือข่ายทางสังคมมีพลวัตร คือ ผู้ที่ย้ายถิ่นไปอยู่ในประเทศปลายทางก่อนแล้ว (Pioneer Migrants) มักจะให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ กับผู้ที่กำลังจะย้ายถิ่นมาอยู่ใหม่ (Newcomers) เครือข่ายทางสังคมจึงมีส่วนเอื้อต่อการปรับตัว การเปลี่ยนงานใหม่ของผู้หญิง ลาว และการชักนำพวกเธอให้มาทำงานร้านคาราโอเกะ ในขณะเดียวกัน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิง ลาวกับเพื่อนร่วมงาน ถูกจัดวางบนพื้นฐานของความเป็นญาติเสมือน (Fictive Kin) และช่วยเหลือซึ่ง กันและกัน เช่น สอนนวดและงานบริการลูกค้าแบ่งปันอาหารและขนมให้กำลังใจ เป็นต้น แต่ในทางกลับกันก็มีความขัดแย้ง และมีความเปลี่ยนแปลงภายในความสัมพันธ์ทางสังคมเหล่านั้น คือ มีทั้งการนินทาอิจฉา การทะเลาะกัน การเอารัดเอาเปรียบ และการแสวงหาผลประโยชน์ และเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น จะพยายามประสานความสัมพันธ์ระหว่างกันอีกครั้ง

3. ด้านสภาพแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีผลเฉลี่ยรวม = 3.17 และค่า S.D. = 1.01) ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในภาพรวมการย้ายถิ่นเกิดจากสภาพแวดล้อมทางสภาพสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ ลาภานันท์ (2549 : 1 - 33) ได้ตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าผู้หญิงมักมีภาระต้อง สนับสนุนการเงินแก่ครอบครัวในเมืองไทยความลังเลที่จะสื่อสารความรับผิดชอบดังกล่าวกับสามี มักเป็นเหตุที่สร้างความกดดันให้กับผู้หญิงแต่ถึงอย่างไรผู้หญิงเหล่านี้ก็จะไม่ละทิ้งความรับผิดชอบต่อครอบครัวในเมืองไทยการส่งเงินกลับ ทำให้ครอบครัวสามารถไถ่ถอนหนี้สินรวมทั้งใช้เป็น ทุนการศึกษาของบุตรหรือสมาชิกอื่น บางครอบครัวใช้ซ่อมแซมสร้างบ้าน จนได้รับความ สะดวกสบายในการดำรงชีพเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของบัวพันธ์ พรหมพักพิง (2548 : 42) ได้กล่าวถึงหญิงไทยแต่งงานกับชาวต่างชาติก่อให้เกิดค่านิยมใหม่ในสังคมไทยขึ้น นั้นคือ ค่านิยมในการเลือกคู่ครองของหญิงไทยในยุคปัจจุบันใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจปรากฏว่าเลือกเพราะฝ่ายชายมีฐานะร่ำรวยติดอันดับที่ 1 รองลงมา คือการศึกษา อาชีพ หน้าตา มีอารมณ์ขันไม่มีพี่น้องหลายคน เป็นต้น ส่วนความรักติดอันดับที่ 9 และสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยพล พลเยี่ยม (2542 : 52) ได้กล่าวถึงสิ่งหนึ่งที่มีผลต่อสังคมชนบทโดยตรง ก็คือ หญิงที่แต่งงานกับสามีชาวต่างชาติแล้วต้องเดินทางไปอยู่กับสามีที่ต่างประเทศเป็นเวลานานนาน ก็มักจะพบกับความคิดถึงบ้าน ความห่างเหินกับเครือญาติการขาดแคลนที่จะปรับทุกข์หรือปรึกษาปัญหาต่าง ๆ แต่ถ้าเป็นกรณีที่หญิงไทยและชายต่างชาติมาตั้งหลักแหล่งอาศัยอยู่ในเมืองไทยความห่างเหินก็จะลดน้อยลงไป

4. ด้านสภาพเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีผลเฉลี่ยรวม = 4.17 และค่า S.D. = 0.57) ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในภาพรวมอัตราเงินเดือนที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ทำให้คนกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่เคลื่อนย้ายออก เพื่อแสวงหาโอกาสในการทำงานที่มีผลตอบแทนสูงกว่า สอดคล้องกับแนวคิดของ Constable (2005 : 55) ได้ศึกษาการสมรสข้ามวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า เงื่อนไขทางเศรษฐกิจเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงตัดสินใจแต่งงานกับผู้ชายที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีกว่า เพราะการสมรสข้ามวัฒนธรรมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงและครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นและมีการเลื่อนชั้นทางสังคมที่สูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Guri Tyldum and Marianne Tveit (2008 : 34) ได้ศึกษาการสมรสข้ามวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า การสมรสข้ามวัฒนธรรมอาจไม่ได้นำมาซึ่งสถานะทางเศรษฐกิจและความ

เป็นอยู่ที่ดีขึ้นทุกครัวเรือน โดยบางครัวเรือนผู้หญิงไม่มีอำนาจในการใช้จ่าย ไม่มีรายได้แต่การตัดสนใจต้องขึ้นกับสามีชาวตะวันตกเท่านั้นจึงทำให้เกิด ความยากลำบากในการใช้ชีวิต

5. ด้านวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (มีผลเฉลี่ยรวม = 3.12 และค่า S.D. = 0.66) ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในภาพรวมวัฒนธรรมคล้าย ๆ กัน แต่อยู่ในสภาพสังคมที่ดีกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงมณี นารีนุช (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการย้ายถิ่นและการแต่งงานข้ามชาติของหญิงลาวกับชายไทย : กรณีศึกษาพื้นที่ชายแดนไทย-ลาว อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้หญิงลาวตัดสินใจแต่งงาน กับชายไทย คือ เพื่อให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น ให้ได้ประกอบธุรกิจต้องห้ามสำหรับคนต่างด้าว ทั้งนี้เพราะหญิงลาวในสถานะคนต่างด้าวไม่สามารถประกอบธุรกิจใด ๆ ได้ ดังนั้นจึงต้องการหาชายไทยเป็นสามี เพื่อจดทะเบียนประกอบธุรกิจให้กับหญิงลาว อีกทั้งยังต้องการให้สามีเลี้ยงดูเนื่องจากสามีมีอาชีพมีธุรกิจมีรายได้ที่ มั่นคง เพื่อให้มีชีวิตที่ดีตามแบบอย่างหญิงลาวแต่งงานกับชายไทย และปัจจัยด้านความรักและความเป็นครอบครัว ปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ ทางเลือกในการประกอบอาชีพในประเทศไทยมีอย่างจำกัด และรายได้ที่ได้รับจากการประกอบอาชีพไม่เพียงพอต่อความต้องการ การถูกตีตราจากสังคมของผู้หญิงที่ผ่านการมีครอบครัวมาแล้วเป็นผู้หญิงไม่ดีปัจจัยความปลอดภัยในการอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยและเครือข่ายการแต่งงานข้ามชาติซึ่งมีบทบาทเป็นบุคคลตัวอย่างความสำเร็จของการมีสามีเป็นคนไทย สนับสนุนให้เกิดการพบปะและสร้างความสัมพันธ์กับชายไทย ดำรงความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์และเป็นเพื่อนคู่คิดให้คำปรึกษา ตลอดจนรับฟังความทุกข์ซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์ชัย ลือ ป่ายีจั้วลือมัว (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการแต่งงานข้ามชาติระหว่างม้งในลาวและในสหรัฐอเมริกา: ความหมายและกระบวนการ ผลการศึกษาพบว่า การแต่งงานที่เกิดขึ้นท่ามกลางความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ระหว่างตั้งในประเทศลาวและสหรัฐอเมริกากล่าวคือ หลังจากชาวม้งได้อพยพ จากประเทศลาวไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในสหรัฐอเมริกาเป็นเวลานานกว่าสามทศวรรษ กับพวกเขาอยู่ในบริบทของสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่เจริญกว่าชาวม้งในประเทศลาวที่อาศัย อยู่ในประเทศด้อยพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำให้สังคมได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลให้การตัดสินใจเลือกแต่งงานกับชาวต่างชาติ และรับรู้ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินชีวิตคู่กับสามีหรือภรรยาชาวต่างชาติ และยังเป็นเงื่อนไขทางสังคมที่ทำให้ต้องตัดสินใจใช้ชีวิตคู่กับชาวต่างชาติ มีมากกว่าสิ่งที่สังคมเข้าใจ จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมในการเปิดมุมมองที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ ทำให้ทราบถึงคุณค่าที่ซ่อนอยู่มากกว่า

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการย้ายถิ่นข้ามชาติของคนไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย เจาะจงเฉพาะพื้นที่

2. ควรศึกษาการย้ายถิ่นข้ามชาติของคนไทยที่แต่งงานกับคนมาเลเซีย เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ

3. ควรศึกษาสภาพชีวิตการสมรสและแนวทางการปรับตัวในการแต่งงานข้ามชาติ

4. ศึกษาสภาพวิถีชีวิตบุตรหลานที่เกิดจากครอบครัวสองวัฒนธรรมแนวโน้มลักษณะครอบครัวอัน เกิดจากการสมรสข้ามวัฒนธรรมในอนาคต

บรรณานุกรม

ขวัญชนก สัณฐาน. (2554). *กระบวนการย้ายถิ่นของหญิงอาชีพนวดแผนไทยในชนบทอีสาน.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการสังคมพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จันทร์ไชยลือ ป่ายีจั้วลือมัว. (2556). *การแต่งงานข้ามชาติระหว่างม้งในล้าวและในสหรัฐอเมริกา: ความหมายและกระบวนการ.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาชาติพันธุ์สัมพันธ์และการพัฒนา.

ชัยพล พลเยี่ยม. (2542). *วิถีชีวิตของหญิงชนบทอีสานที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ: ศึกษากรณี จังหวัดร้อยเอ็ด.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, คณะมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์, สาขาวิชาไทยศึกษา.

ดวงมณี นารีนุช. (2559). ความรักหรือเงินตรา : การแต่งงานข้ามชาติของหญิงลาวกับชายไทยในพื้นที่ชายแดน. *วารสารศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. 13*(2), 166-190

ดุษฎี อายุวัฒน์ และคณะ. (2553). เศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของครัวเรือนผู้หญิงที่สมรสข้ามวัฒนธรรมในชนบทอีสาน. *วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.*

บัวพันธ์ พรหมพักพิง. (2548). ความอยู่ดีมีสุข : แนวคิดและประเด็นศึกษาวิจัย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 23*(2), 1-31.

พัชรินทร์ ลาภานันท์. (2560). *การแต่งงานข้ามชาติของผู้หญิงอีสานกับความเป็นชายในสังคมปิตาธิปไตย*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์.

วรรณพร ปันทะเลิศ. (2555). ผู้หญิงลาวที่ทำงานร้านคาราโอเกะในประเทศไทย: การย้ายถิ่นและการใช้ชีวิตข้ามแดน. เอกสารประกอบการประชุมเครือข่ายวิชาการบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุภางค์ จันทวานิช และคณะ. (2542). *การย้ายถิ่นข้ามชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก : ปัญหาและแนวโน้ม.* กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Constable, N. (2005). *Introduction: Cross-border marriage, gendered mobility, and global hyper gamy. In: Constable, N. editor. Cross – border marriage: Gender and mobility in transnational Asia.* Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Guri Tyldum, Marianne Tveit. (2008). *Someone who care: A study of Vulnerability and risk in marriage migration from Russia and Thailand to Norway. 1st ed.* Norway: Norwegian Ministry of Labor and Social Inclusion.

Sassen, Saskia. (2000X. "Women's Burden: Counter-geographies of globalization and the feminization of survival." *Journal of International Affairs 53*(2), 503-524.

บทความวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา

ฮานาน ยะหริ่ง[1] จรุณี เก้าเอี้ยน[2]

[1] นักศึกษาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา
[2] รองศาสตราจารย์ (ดร.) อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, จังหวัดยะลา

อีเมลผู้แต่งหลัก : hananyaring@gmail.com **เบอร์โทร :** 09 3713 4005

วันที่รับ : 17, เมษายน, 2568 ❁ **วันที่รับแก้ไข :** 14 พฤษภาคม, 2568 ❁ **วันที่ตอบรับ :** 27, มิถุนายน, 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา อายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพ และขนาดสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 355 คน โดยคำนวณจากการใช้สูตรของยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 37 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ 0.983 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-Test) ทดสอบค่าเอฟ (F-Test) และทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheff's Method)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดยะลา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา อายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพ และขนาดสถานศึกษา พบว่า ตัวแปรเพศในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ตัวแปรสถานภาพ พบว่า ภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรอายุ พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผลที่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 3) ผลการประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา พบว่า ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถสื่อสารให้ทีมงานเข้าใจและมีแรงบันดาลใจในการทำงานร่วมกัน คำนึงถึงการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล พัฒนาทักษะของครูและนักเรียนในการใช้เทคโนโลยี

โดยจัดให้มีการอบรมพัฒนาการใช้เทคโนโลยี ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ควรสนับสนุนคุณครูอย่างเต็มที่เพื่อประสิทธิภาพที่นำสู่ผู้เรียน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, เทคโนโลยี, โรงเรียนเอกชน

RESEARCH

Technology Leadership of Educational School Administrators under the Office of Private Education, Yala Province

Hanan Yaring[1] Journee Kao-ian[2]

[1] Master's degree students Department of Educational Administration Faculty of Education Yala Rajabhat University, Ch.Yala

[2] Associate ProfessorDr., Department of Educational Administration Faculty of Education Yala Rajabhat University, Ch.Yala

Corresponding Author, Email : hananyaring@gmail.com **Tel :** 09 3713 4005

Received : April 17, 2028 ❁ **Revised :** May 14, 2025 ❁ **Accepted :** June 27, 2025

Abstract

This independent study aimed to 1) study the level of technology leadership of educational school administrators under the Office of Private Education, Yala Province, 2) compare technology leadership of educational school administrators under the Office of Private Education, Yala Province, classified by gender, educational level, age, work experience, status, and school size, and 3) examine recommendations for technology leadership of educational school administrators under the Office of Private Education, Yala Province. The sample group was 335 educational school administrators and teachers working under the Office of Private Education, Yala Province in the academic year of 2024, calculating using Yamane's formula. The research instrument was a 37-item Likert scale questionnaire with Item-Objective Congruence (IOC) values ranging from 0.67 to 1.00, and a reliability coefficient of 0.983. The data was analyzed using a statistical software program. The statistical methods included mean, percentage, standard deviation, t-Test, F-Test. When significant differences were found, pairwise comparisons were conducted using Scheffe's method.

The findings of independent study revealed that 1) The level of technology leadership of educational school administrators under the Office of Private Education, Yala Province, overall, was high. 2) The comparison results of technology leadership of educational school administrators under the Office of Private Education, Yala Province, categorized by gender, educational level, age, work experience, status, and school size showed that gender, overall had no significant difference. When considering individual aspects, the use of technology for assessment and evaluation demonstrated a statistically significant difference at the .05 level. For educational level and work experience, no significant differences were found both overall and in each aspect. In terms of status, both

overall and individual aspects showed statistically significant differences at the .01 level, except for the aspect of ethics in technology use, which no significant difference was found. This aspect showed a statistically significant result at the .05 level. The age variable showed no significant differences overall or in individual aspects, except for the use of technology in assessment and evaluation, which demonstrated a statistically significant difference at the .01 level. As for school size, both the overall and individual aspects showed statistically significant differences at the .01 level. 3) The results of suggestions on technology leadership of educational school administrators under the Office of Private Education, Yala Province indicated that educational school administrators should establish a clear and well-defined vision and be able to communicate it effectively to their teams in order to foster understanding and inspire collaboration. Also, educational school administrators should consider the importance of protecting personal data and focus on developing the technological skills of both teachers and students. This can be achieved by providing ongoing training that keeps pace with technological changes. In addition, educational school administrators should fully support teachers to ensure the effectiveness of education for learners.

Keywords : Leadership, Technology, Private School

บทนำ

สภาวการณ์การเปลี่ยนแปลงภายในและภายนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ซับซ้อนและคาดการณ์ได้ยาก ในขณะที่ผลการจัดการศึกษาของประเทศในทุกระดับยังคงมีปัญหาทั้งในด้านคุณภาพของคนไทยที่ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่าง ๆ ที่ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา คุณลักษณะ และทักษะอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

เทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการทำงานในโลกนี้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานทั้งด้านต่าง ๆ ของประเทศ เช่น ด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และด้านการศึกษา โดยเฉพาะด้านการจัดการศึกษาที่ต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ให้สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 การบริหารสถานศึกษาภายใต้สถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกอย่างพลิกผัน (Disruptive World) ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไขต่าง ๆ ของการพัฒนาประเทศไทย ความเจริญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการศึกษาอย่างรวดเร็วและนโยบายทางการศึกษาต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วย โดยการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาความเจริญทางด้านเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2562)

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลวิเคราะห์สถานภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา โดยนำเครื่องมือทางการบริหาร SWOT Analysis มาใช้วิเคราะห์ปัจจัยภายในที่เป็นจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) และวิเคราะห์ปัจจัยเสริมจากภายนอกที่เป็นโอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) พบว่ายังมีข้อจำกัดในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ โดยพบว่าครูผู้สอนบางส่วนยังต่ำกว่าเกณฑ์ความรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีการจัดระบบการวัดผลประเมินผลยังต่ำกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพโดยเฉพาะการใช้เครื่องมือที่ไม่หลากหลาย ไม่ประเมินตามสภาพจริง สถานศึกษาใช้ประโยชน์จากสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนไม่ได้เต็มที่ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ส่งผลต่อการเข้าถึงโอกาสในการเรียนรู้ (สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา, 2565)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา เนื่องด้วยยังไม่มีการศึกษาการวิจัยในเรื่องนี้ ในกลุ่มเป้าหมายนี้ เพื่อจะทราบถึงข้อมูลและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา นำมาเพื่อหาข้อเสนอแนะจากการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการบริหารโดยใช้เทคโนโลยีในการบริหารโรงเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาอกชนจังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิด ซึ่งได้โดยใช้แนวคิดของพระครูปลัดธรรมจริยวัฒน์ (สาคร ชิตงกโรง) ที่ได้นำเสนอกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีในรูปแบบของโมเดลลิสเรล การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของ ประกอบด้วย 5 ด้าน (Casson, 2001) คอซโลสกี (Kozloski, 2006) วรรณนภา จำเนียรพืช (2564) สุวิทย์ ขำคล้าย และจรัส อติวิทยาภรณ์ (2565) วิโรจน์ ราชพลี (2565) ปาณชนิน ตรีพรหม และชยากานต์ เรืองสุวรรณ (2566) อนุรักษ์ ถอดเขี้ยว และสถิรพร เชาวน์ชัย (2566) พชร เอ้มะราช ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์ และอภิสิทธิ์ สมศรีสุข (2567) ซึ่งสังเคราะห์แล้วได้องค์ประกอบ 5 ด้าน 1) ด้านการเป็นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ 2) ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ โดยเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา อายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพ ขนาดสถานศึกษา ในการทำวิจัยผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลาได้ดังนี้

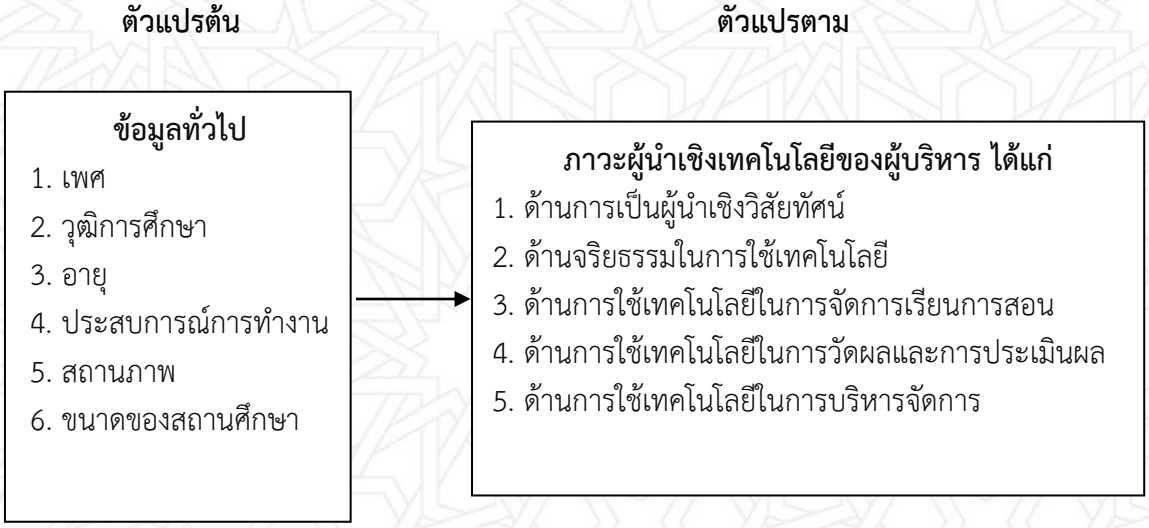

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

การวิจัยภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา โรงเรียนเอกชนในระบบ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 105 โรงเรียน ผู้บริหาร จำนวน 110 คน ครู จำนวน 2,988 คน รวมทั้งสิ้น 3,098 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา ปีการศึกษา 2567 โดยกำหนดขนาดกลุ่มประชากรตัวอย่างโดยวิธีการหาค่าด้วยสูตรยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ และความคาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 355 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการเทียบสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของสถานศึกษา โดยวิธีการจับฉลากแบบไม่คืนกลับ

2. การตรวจสอบเครื่องมือ

คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป นำไปสร้างแบบและวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Conbach, 1970) มีค่าวามเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .983

3. เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผลและวิเคราะห์ผลข้อมูลเพื่อคำนวณค่าสถิติ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-Test) ทดสอบค่าเอฟ (F-Test) และทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระจากกัน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเปรียบเทียบรายคู่ใช้วิธีการของเชฟเฟต์

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.29 , S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.44) รองลงมา คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ ($\bar{X}$ = 4.31, S.D. = 0.53) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = 0.53) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.57) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการเป็นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.52)

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา อายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพ ขนาดสถานศึกษา พบว่า ตัวแปรเพศในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ตัวแปรสถานภาพ พบว่า ภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรอายุ พบว่า ในภาพรวมและแยกเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผลที่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน พบว่า ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถสื่อสารให้ทีมงานเข้าใจและมี

แรงบันดาลใจในการทำงานร่วมกัน คำนึงถึงการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล พัฒนาทักษะของครูและนักเรียนในการใช้เทคโนโลยี โดยจัดให้มีการอบรมพัฒนาการใช้เทคโนโลยีทันต่อการเปลี่ยนแปลง ควรสนับสนุนคุณครูอย่างเต็มที่เพื่อประสิทธิภาพที่นำสู่ผู้เรียน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดยะลา

1.1 ด้านการเป็นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุเหด หมัดอะดัม และสุนทรี วรรณไพเราะ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัด สงขลา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารด้านการเป็นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวิทย์ ขำคล้าย และจรัส อติวิทยาภรณ์ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิง เทคโนโลยีกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารด้านการจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของศักรินทร์ เหมหงษา และโยธิน ศรีโสภา (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของจิราพัชร ไผ่ วุฒิพันธ์ ปพนสวรรค์ โพธิพิทักษ์ และทีมพิพัฒน์ สันตะวัน (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของอนุรักษ์ ถอดเขี้ยว และสถิรพร เชาวน์ชัย (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา อายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีทัศนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผลที่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศทางกันมีทัศนะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของจิตพวรรณ กระเชิญรัมย์ (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎรธานี เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อ

พิจารณารายด้านพบวาด้านการใชเทคโนโลยีในการประเมินผล มีทัศนะที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของรัชต์วดี สัจธรรมธนพิธ ณรัช ไชยชนะ และนเรศ ชันธะรี (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานีจำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเทคโนโลยีของครูไม่แตกต่างกัน อันเนื่องมากจากผู้บริหารและครูมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบแตกต่างกันส่งผลให้ครูได้รับรับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

2.3 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีทัศนเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา ในภาพรวมและแยกเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผลที่กลุ่มตัวอย่างอายุแตกต่างกัน มีทัศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ สัญญา โสภิณ (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกตามอายุแยกเป็นรายด้านโดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำงานในโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีทัศนะเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลาในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ อรสา กาโนรักษ์ (2566) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตภูกามยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา พบว่า ประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.5 จำแนกตามสถานภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีทัศนเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลาในภาพรวมและแยกเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีที่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนะไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศริญาภัสร์ ชัชโชติสวัสดิ์ ทินกร ชอัมพงษ์ และเยาวเรศ ภักดีจิตร (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.6 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีทัศนะเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลาในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของจิตพวรรณ กระเชิญรัมย์ (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎรธานี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดยะลา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา อายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพและขนาดสถานศึกษา พบว่า ตัวแปรเพศในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ตัวแปรสถานภาพ พบว่า ภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรอายุ พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผลที่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

3. ผลการประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา พบว่า ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถสื่อสารให้ทีมงานเข้าใจและมีแรงบันดาลใจในการทำงานร่วมกัน คำนึงถึงการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล พัฒนาทักษะของครูและนักเรียนในการใช้เทคโนโลยี โดยจัดให้มีการอบรมพัฒนาการใช้เทคโนโลยี ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ควรสนับสนุนคุณครูอย่างเต็มที่เพื่อประสิทธิภาพที่นำสู่ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ด้านการเป็นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถสื่อสารให้ทีมงานเข้าใจและมีแรงบันดาลใจในการทำงานร่วมกัน

2) จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีคำนึงถึงการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล ไม่เปิดเผยข้อมูลกับผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง

3) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ควรส่งเสริมอุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น สัญญาณอินเทอร์เน็ต สมาร์ททีวีและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูและบุคลากรในการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน

4) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล ควรมีการจัดอบรมให้บุคลากรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ในการวัดและประเมินผลข้อมูลของผู้เรียน

5) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ ผู้บริหารควรส่งเสริมการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและพัฒนาทักษะบุคลากร

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ครั้งต่อไป

1) ควรมีศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการศึกษา

2) ควรมีการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับรูปแบบในการบริหารของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา

3) ควรมีการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อหาองค์ประกอบมาใช้ในการบริหารภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหาร

บรรณานุกรม

จิตพวรรณ กระเชิญรัมย์. (2562). *คุณลักษณะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎรธานี เขต 3*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

จิราพัชร ไผ่ วุฒิพันธ์ ปพนสวรรค์ โพธิพิทักษ์ และทีมพิพัฒน์ สันตะวัน. (2564). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์. *วารสารรัชต์ภาคย์. 16*(44), 236-250.

ปาณชนิน ตรีพรหม และชยากานต์ เรืองสุวรรณ. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7*(2), 241-256.

พชร เอ้มะราช ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์ และอภิสิทธิ์ สมศรีสุข. (2567). การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. 9*(1), 305-319.

รัชต์วดี สัจธรรมธนพิธ ณรัช ไชยชนะ และนเรศ ชันธะรี. (2565). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์. 17*(2), 177-186.

วรรณภา จำเนียรพืช. (2564). *ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

วิโรจน์ ราชพลี. (2565). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่สรวยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.* การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.

ศริญาภัสร์ ชัชโชติสวัสดิ์ ทินกร ชอัมพงษ์ และเยาวเรศ ภักดีจิตร. (2565). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. *วารสารวิจัยวิชาการ. 5*(5), 157-170.

ศักรินทร์ และโยธิน. (2566). ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. *วารสารวิจัยสังคมศาสตร์. 13*(5), 36-53.

สัญญา โสภิณ. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขต การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา พ.ศ. 2566–2570.* สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2562). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* (พิมพ์ครั้งที่ 3.) โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.* สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สุวิทย์ ขำคล้าย และจรัส อติวิทยาภรณ์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. ใน *การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13 วันที่ 12 พฤษภาคม 2565.* (หน้า 1327-1342). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

สุเหด หมัดอะดัม และสุนทรี วรรณไพเราะ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา. *ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 20 วันที่ 15 มีนาคม 2562.* (หน้า 1905-1915). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อนุรักษ์ ถอดเขี้ยว และสถิรพร เชาวน์ชัย. (2566). ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์. 10*(1), 153-165.

อรสา กาโนรักษ์. (2566). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขต ภูกามยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา.* การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.

Casson. (2001). *Factors Influencing the Effective Use of Technology for Teaching and Learning: Lessons Learned from the SIER-TEC Intensive Site Schools*. (2nd ed.) Southeast Initiative Regional Technology Regional Consortium.

Conbach. (1970). *Essentials of psychological test*. (5th ed.) Harper Collins.

Kozloski. (2006). *Enhancing the Effectiveness of Work Groups and Teams.* SAGE JORNALS.

Yamane. (1973). *Statistics:An Introductory Analysis.* (3rd ed

บทความวิจัย

แนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

อิบรอฮีม จงรักศักดิ์[1] อับดุลเลาะ อุมา[2]

[1] นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครอง, คณะศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี
[2] ดร. (ผู้ช่วยศาสตราจารย์) อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง, คณะศิลปะศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

อีเมลผู้แต่งหลัก : aibrohim.jongraksak@gmail.com **เบอร์โทร :** 08 1969 1822

วันที่รับ : 15, กุมภาพันธ์, 2567 ❁ **วันที่รับแก้ไข :** 02 กันยายน, 2567 ❁ **วันที่ตอบรับ :** 30, มิถุนายน, 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพและสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยการคัดเลือก จำนวน 15 คน ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าส่วนราชการ และประชาชนของเทศบาลเมืองสะเดา เช่นประธานชุมชน แกนนำชุมชน ผู้นำศาสนา และประชาชนทั่วไปในเขตเทศบาลเมืองสะเดา รวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนา พบว่า เทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีนโยบายการพัฒนา 3 ด้าน คือ 1) การส่งเสริมเศรษฐกิจ ได้เสริมสร้างองค์ความรู้ ส่งเสริมอาชีพและพัฒนาทักษะอาชีพ เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน การปรับปรุงตลาดสดและการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี ได้พัฒนาระบบสาธารณสุข ทั้งการดูแลผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ผู้พิการ พัฒนาระบบการศึกษา ระบบการดูแลความปลอดภัยและการบรรเทาสาธารณภัย และสถานที่ในการออกกำลังกาย และ 3) การจัดการความสะอาดและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ได้ส่งเสริมการปลูกต้นไม้ การจัดการขยะ การก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะและการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในสวนสาธารณะ สำหรับปัญหาและอุปสรรคนั้น คือ งบประมาณของเทศบาลเมืองสะเดามีจำกัดไม่สามารถแก้ปัญหาตามความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งยังขาดการให้ความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ สำหรับแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ส่วนกลางต้องกระจายอำนาจ การกระจายงบประมาณให้ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นและต้องมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับภารกิจของเทศบาล สร้างความตระหนักให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมมือและร่วมพัฒนา

คำสำคัญ : แนวทาง, การพัฒนา, ปัญหา, อุปสรรค, เทศบาลเมืองสะเดา

RESEARCH

Development Guidelines of Muang Sadao Municipality, Sadao District, Songkhla Province

Aibrohim Jongraksak[1] Abdullah Uma[2]

[1] Student of Master, Degree of Master of Political Science, in program Government, Fatoni University, Ch.Pattani

[2] [2] Assoc.Prof. Dr., Lecturer in Political Science, in program Government, Fatoni University, Ch.Pattani

Corresponding Author, Email : aibrohim.jongraksak@gmail.com **Tel :** 08 1969 1822

Received : February 15, 2024 ❁ **Revised :** September 02, 2025 ❁ **Accepted :** June 30, 2025

Abstract

This research consisted of two objectives: To study the development guidelines, problems, obstacles, and solutions associated of Muang Sadao Municipality, Sadao District, Songkhla Province using qualitative research methodology. The 15 samples were selected (purposive sampling) including executives, heads of government agencies, and the people of Sadao Municipality Such as community presidents, community leaders, religious leaders, and the general public in Sadao Municipality. The data is collected by using a structured interview and analyzed by the means of descriptive analysis.

The result of the study on "Development Guidelines of Muang Sadao Municipality, Sadao District, Songkhla Province" found that policies are provided in all 3 areas: 1) Economic promotion policy: There is improvement in the matter of providing knowledge to promote careers and to build career skills; promoting the community's economy; improving the fresh markets; and promoting the community enterprise. 2) People's life quality policy: There has been development in the areas of the public health system; elderly, bedridden patients, and disabled care; the education system; safety care and public disaster relief systems; and public areas for exercise. 3) Sustainable cleanliness and environmental management policy: There are developments in planting trees; waste management and waste-to-waste power plant constructions; and increasing green space in parks. In addition, in policy development guidelines still face obstacles, including the limited or small budget of Sadao Municipality which makes it impossible to fully solve the problems and needs of the people in some matters and sometimes. This is considered as the main problem in the development. In addition, another obstacle was encountered, namely lack of cooperation of the people in the local area. The solutions to the problem include: proposing that the central government sector be decentralized and distribute the budget to more local

areas and having public relations to the people in the area to be informed of the municipality's mission and to be involved in the development together.

Keywords: Guidelines, Development, Problem, Obstacle, Sadao Municipality

บทนำ

การปกครองของไทยแบ่งส่วนราชการออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ (1) รูปแบบพิเศษ คือ กรุงเทพมหานคร (กทม.) และเมืองพัทยา และ (2) รูปแบบทั่วไป คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) (วัชรินทร์ อินทพรหม และคณะ, 2558 : 193) ในการกระจายอำนาจการปกครองให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแนวคิดที่มีมานานนับตั้งแต่เริ่มมีรัฐธรรมนูญ โดยต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองภายในท้องถิ่นของตน การปกครองท้องถิ่นได้รับการบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญหลายฉบับแต่ที่ชัดเจนที่สุด คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ภิรมย์พร ไชยยนต์, 2557 : 2) ขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยังคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลัก ในมาตรา 250 กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560 : ออนไลน์)

การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด ตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นนั้นย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน (Wit 1967 : อ้างถึงใน โกวิทย์ พวงงาม, 2555 : 22) ขณะที่อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์ (2554 : 1-2) ได้กล่าวว่า การบริหารงานของส่วนราชการ เป็นการบริหารงานที่จะสามารถเพิ่มพูนประสิทธิภาพ เพิ่มพูนคุณภาพ และตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

เทศบาลเมืองสะเดา เป็นหนึ่งในเทศบาลที่อยู่ในรูปแบบการปกครองของไทย และอยู่ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัดสงขลา ซึ่งมีเขตการปกครองที่กว้างและมีจำนวนประกรอยู่หนาแน่น ชุมชนภายในเขตเทศบาลเมืองสะเดาในปัจจุบัน มีจำนวน 19 ชุมชน จำนวนครัวเรือนในปัจจุบัน 8,755 หลังคาเรือน โดยมีจำนวนประชากร รวม 21,653 คน เทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา นับว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งหนึ่งที่อยู่บนหลักการกระจายอำนาจทางการปกครองและมีบทบาทหน้าที่ในการให้บริการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ทั้งนี้การทำหน้าที่ดังกล่าวจะต้องยึดถือแนวทางการบริหารจัดการที่ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อการตอบสนองให้กลุ่มเป้าหมายได้รับความพึงพอใจสูงที่สุด (เทศบาลเมืองสะเดา, ข้อมูลทั่วไป , 2565 : ออนไลน์)

สามารถสรุปได้ว่าเทศบาลเมืองสะเดา เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประชากรอาศัยอยู่มากพอสมควร ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานสามารถบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่คณะผู้บริหารและข้าราชการประจำของเทศบาลเมืองสะเดา ควรบอกถึงแนวทางในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ว่ามีวิธีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง ส่งผลต่อประชาชนอย่างไรบ้าง เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบพร้อมกับรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการการพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดา เพราะนอกจากจะทำให้ได้รับทราบปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงแล้ว ยังทำให้การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองสะเดา มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ในนโยบายทั้ง 3 ด้าน ต่อไปนี้ ได้แก่ นโยบายด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ, นโยบายด้านคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน และนโยบายด้านการจัดการความสะอาดและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และผู้วิจัยซึ่งเป็นหนึ่งใน

ประชากรของเทศบาลเมืองสะเดา ที่ได้เล็งเห็นถึงการปฏิบัติงานและแนวทางการพัฒนาที่ผ่านมาของคณะผู้บริหารและข้าราชการประจำของเทศบาลเมืองสะเดา ในการปฏิบัติงานดังกล่าวถือเป็นเครื่องมือและแนวทางพัฒนาคุณภาพในการปฏิบัติราชการด้านบริการท้องถิ่นตามความคาดหวังของประชาชน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนภายในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองสะเดาได้อย่างเต็มศักยภาพ มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมในภายภาคหน้า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนานโยบายของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานโยบายของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

การทบทวนวรรณกรรม

1. การพัฒนา ซึ่งหมายถึง ทำให้เจริญ การเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงในทุก ๆ ด้านของคนทำให้ดียิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และทางสังคมวัฒนธรรม เพื่อให้ลักษณะใหม่ที่เข้ามาแทนที่นั้นจะดีกว่าลักษณะเก่าที่เคยเป็นอยู่ นักวิชาการได้ให้ความหมายและอธิบายถึงแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา ไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งพอจะประมวลได้ ดังต่อไปนี้

วิไลพร ไชยโย (2559 : 15) ได้ให้ความหมายของ “การพัฒนา” หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่วๆ ไป เช่น การพัฒนาชุมชน พัฒนาประเทศ คือ การทำสิ่งเหล่านั้นให้ดีขึ้น เจริญขึ้น สนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ให้ได้ดียิ่งขึ้น และการพัฒนาเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้แล้ว

ณัฏฐวุฒิ ทรัพย์อุปถัมภ์ (2558 : 1) ได้กล่าวว่า แนวความคิดเกี่ยวกับ “การพัฒนา” เริ่มมีมาตั้งแต่อดีตกาล ด้วยการที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ดำรงชีวิตด้วยการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นสังคมแล้วมีการคัดเลือกผู้นำเพื่อดำเนินการพัฒนากลุ่มของตนเองเพื่อการอยู่รอดของเผ่าพันธุ์ อันเป็นการปฏิบัติสืบต่อกันมา กระทั่งถึงปัจจุบันก็ยังคงต้องมีการพัฒนากันอยู่ตลอดไป นับตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา การกำหนดแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาก็ได้รับอิทธิพลทางความคิดจากสำนักคิดต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุดังกล่าวคำว่าการพัฒนาจึงได้กลายเป็นคำที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก เพราะจากการที่ประเทศต่าง ๆ ต้องประสบกับปัญหาจากสงคราม จึงจำเป็นที่จะต้องแสวงหาแนวทางและวิธีการเพื่อดำเนินการปรับปรุง ฟื้นฟู แก้ไขสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในประเทศของตนเอง จึงทำให้มีการนำคำว่าการพัฒนาไปใช้ในหลายรูปแบบ กว้างขวางและแพร่หลาย เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม การพัฒนาการเมืองและการพัฒนาด้านอื่น ๆ เป็นต้น ดังนั้นการนำคำว่าการพัฒนาไปใช้ ก็จะมีความหมายแตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์ที่นำไปใช้

นอกจากนี้ณัฏฐวุฒิ ทรัพย์อุปถัมภ์ (2558 : 10) ยังได้กล่าวอีกว่า แนวคิดแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นแนวคิดการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกด้านอย่างสมดุลใน 5 ด้าน คือด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม ด้านสังคมและด้านการเมือง

ขณะที่ดิเรก ฤกษ์หร่าย (2543 : 282) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการพัฒนา ว่าเป็นกระบวนการ (Process) ที่จะต้องมีองค์ประกอบของเครื่องชี้วัดที่สำคัญและต้องผสมผสานระหว่างสิ่งเหล่านี้ :

- มีการเปลี่ยนแปลง (Change) ในทางบวก ได้แก่ การปรับปรุงเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตต้องเป็นไปในทางที่ดีเสมอ ถ้าเปลี่ยนแปลงในทางลบไม่ถือว่าเป็นการพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องดีขึ้น เจริญขึ้น

งอกงามขึ้น และต้องเกี่ยวข้องกับ 4 แกนหลัก คือ คน โครงสร้าง เทคโนโลยีและระบบหรืองาน (รวมทั้งสิ่งแวดล้อมด้วย)

- การเปลี่ยนแปลงนั้นต้องมีการควบคุม (Control) ทิศทางของการเปลี่ยนแปลงต้องเป็นไปตามแผนที่กำหนด ที่ชัดเจนและนำไปสู่การปฏิบัติที่ดำเนินตามเป้าหมายอย่างเด่นชัดและปรับเปลี่ยนยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์และเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีจุดเน้นของการพัฒนาโดยประชาชน เพื่อประชาชนและเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน

- ผลของการพัฒนานั้นต้องมีความเสมอภาค (Equity) และการกระจาย (Redistribution) ในการกระจายความเป็นธรรมในเรื่องรายได้ และการกระจายความเป็นธรรมใน เรื่องคุณภาพชีวิต (Quality of Life) แก่กลุ่มคนในสังคมอย่างยุติธรรมและจะต้องทำให้เกิดความเท่าเทียมกันอย่างแท้จริงในเรื่องโอกาส (การศึกษา การทำงาน ความก้าวหน้า ฯลฯ)

ในส่วนของเกื้อ วงศ์บุญสิน (2540) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้าหรือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตามเกณฑ์หรือเป้าหมายของการพัฒนาตามที่ได้กำหนดคุณค่าไว้ และได้สรุปความหมายของคำว่า การพัฒนา ตามทฤษฎีความทันสมัย (Modernization Theory) ไว้ดังนี้

- การพัฒนา คือ สภาวะที่เศรษฐกิจของประเทศหนึ่ง ๆ สามารถทำให้ผลผลิตมวลรวมประชาชาติสูงถึงร้อยละ 5-7 ต่อปีและสามารถรักษาระดับนี้ไว้ได้เป็นสภาวะที่ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี

- การพัฒนา คือ การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการเร่งรัดให้ผลผลิตมวลรวมประชาชาติเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเป็นกระบวนการที่ส่งผลให้ระดับรายได้โดยเฉลี่ยต่อบุคคลของประเทศสูงขึ้นและประชาชนจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

- การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตและการว่าจ้างงานที่ได้วางแผนไว้แล้วเพื่อลดสัดส่วนของภาคเกษตรกรรม ในขณะที่เพิ่มสัดส่วนของภาคอุตสาหกรรมและการบริหาร

- การพัฒนา คือ การสร้างสภาวะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งการพัฒนานั้นจะประสบความสำเร็จได้ด้วยการลดหรือขจัดความยากจน ความไม่เท่าเทียมกันและการว่างงานในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศกำลังเจริญเติบโต

- การพัฒนา คือ กระบวนการหลายมิติซึ่งประกอบด้วยการเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างทางสังคม ท่าทีของประชาชน สถาบันต่าง ๆ ของชาติการเร่งรัดความเจริญเติบโต การลดความไม่เท่าเทียม และขจัดความยากจน นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงต่อระบบสังคมทั้งระบบ และมุ่งสู่การสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของปัจเจกชนและกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมภายในทั้งระบบ เป็นก้าวออกจากสภาพชีวิตที่ไม่น่าพึงพอใจไปสู่สภาพชีวิตที่ดีกว่าทั้งในด้านวัตถุและความรู้สึกนึกคิด

2. การปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นสถาบันที่ให้การฝึกฝน ให้การศึกษาเกี่ยวกับการเมืองแก่ประชาชน โดยการทำให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เกิดสำนึกและตระหนักถึงความสำคัญ คุ้นเคยกับการใช้สิทธิทางการเมือง หน้าที่พลเมือง อันจะนำไปสู่ความศรัทธาและความเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย

Wit (1967 : อ้างถึงใน โกวิทย์ พวงงาม, 2555 : 22) ได้กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงแต่บางส่วนในการปกครองท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นนั้นย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของ

ตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลางโดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตของตน

การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น จะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ถูกจัดตั้งขึ้นทั่วประเทศทั้งในรูปแบบทั่วไปและรูปแบบพิเศษ มีอำนาจหน้าที่และภารกิจมากมายตามที่กฎหมายกำหนด ขณะที่ประธาน คงฤทธิศึกษากร (2535 : อ้างถึงใน บูฆอรียีหมะ, 2550 : 4) ได้อธิบายว่า การกระจายอำนาจทางการปกครองออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีแรกการแบ่งอำนาจการปกครอง (De Concentration) หมายถึง การมอบอำนาจหน้าที่ของรัฐบาลไปให้ราชการส่วนภูมิภาค ให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐบาลมอบหมายภายในพื้นที่ที่กำหนด มีอำนาจในการใช้ดุลพินิจ ตัดสินใจและริเริ่มดำเนินการได้ภายในกรอบนโยบายที่รัฐบาลกำหนด

Holloway (1981 ; อ้างถึงใน สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2539 : 37) ที่ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของการบริหารท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับความจริงใจของรัฐบาลกลางในการกระจายอำนาจการบริหารตนเองให้แก่ท้องถิ่น โดยจะต้องกระจายทั้งอำนาจทางการเมืองและการคลัง โดยเฉพาะอำนาจทางการคลัง รัฐบาลกลางจะต้องส่งเสริมให้รัฐบาลท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดหารายได้ให้เหมาะสมกับภารกิจในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง จนกระทั่งสามารถพึ่งพาตนเองได้เป็นส่วนใหญ่

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2547 : 6-7) กล่าวว่า ภารกิจหน้าที่ตามหลักความสามารถทั่วไปหลักความสามารถทั่วไป หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำภารกิจได้อย่างกว้างขวาง เท่าที่ไม่เป็นการละเมิดบทบัญญัติของกฎหมายหรือกระทบต่ออำนาจของสถาบันทางปกครองอื่น ๆ ยึดหลักความจำเป็นและความต้องการของท้องถิ่นเป็นสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ตามข้อเรียกร้องของท้องถิ่น เป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและทันต่อสภาวการณ์ด้วย กฎหมายจะให้อิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการต่าง ๆ โดยไม่ระบุเจาะจง ซึ่งการกำหนดเช่นนี้จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในภารกิจบริการสาธารณะที่มีอยู่และอาจมีขึ้นในอนาคตตามความจำเป็นและความต้องการของท้องถิ่นด้วย

สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2562 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของเทศบาล อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 14 พ.ศ. 2562) มาตรา 50 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลมีหน้าที่ต้องทำให้เขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
3. รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
5. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
6. จัดการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ศาสนา และการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก
7. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
8. บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
9. หน้าที่ตามกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาเทศบาล การ

จัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการนั้นและหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

3. คณะผู้บริหารเทศบาลเมืองสะเดา ได้กำหนดแนวทางนโยบายในการพัฒนาเมืองสะเดา ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสมดุล จะดำเนินการพัฒนาเทศบาลเมืองสะเดาในด้านต่าง ๆ เพื่อนำพาเมืองสะเดาไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า “สะเดาเมืองศูนย์กลางการค้าขายของอำเภอ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน” มีเป้าหมายเพื่อให้เมืองสะเดาเป็นเมืองแห่งความสุขสำหรับการอยู่อาศัย มีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดจากมลพิษ ประชาชนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดี มีสถานศึกษาที่ได้รับมาตรฐาน รักษาไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอันดีงาม ชุมชนมีความเข้มแข็ง พร้อมขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้พร้อมกันทุกชุมชน

ซึ่งจะพัฒนาจากนโยบาย 3 ด้าน ต่อไปนี้ ได้แก่ 1. นโยบายด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ 2. นโยบายด้านคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน และ 3. นโยบายด้านการจัดการความสะอาดและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยที่จะพัฒนาเมืองสะเดาให้เจริญก้าวหน้าบรรลุตามนโยบาย และเกิดผล บังเกิดในทางปฏิบัติ ยึดถือเอาประโยชน์สุขอย่างแท้จริงของประชาชนชาวสะเดาเป็นสำคัญ (เทศบาลเมืองสะเดา, คำแถลงนโยบาย นายวัชชพล ปริสุทธิ์กุล นายกเทศมนตรีเมืองสะเดา, 2565 : ออนไลน์)

ณัฏฐณิชา ทิพย์สังข์ (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายด้านการพัฒนากับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลเมือง คอหงส์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ พื้นที่อาศัย และระยะเวลาที่อาศัย มีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลเมือคอหงส์ จังหวัดสงขลา ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยความคาดหวังต่อนโยบายด้านการพัฒนา ประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาระบบคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสังคม สาธารณสุขและคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านพัฒนาการบริหารจัดการ โดยตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความคาดหวังต่อนโยบายด้านการพัฒนามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์ จังหวัดสงขลา

จากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำไปประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ โดยจะศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดา จากนโยบาย 3 ด้าน ว่ามีแนวทางการพัฒนาอย่างไร สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของประชาชนที่อยู่ภายใตเขตการปกครองของเทศบาลเมืองสะเดาหรือไม่ และพบปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้นในแนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดาหรือไม่ อย่างไร

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของวิไลพร ไชยโย (2559), ณัฏฐวุฒิ ทรัพย์อุปถัมภ์ (2558), ดิเรก ฤกษ์หร่าย (2543), เกื้อ วงศ์บุญสิน (2540), Wit (1967 ; อ้างถึงใน โกวิทย์ พวงงาม, 2555), ประธาน คงฤทธิศึกษากร (2535 ; อ้างถึงใน บูฆอรี ยีหมะ, 2550), Holloway (1981 ; อ้างถึงใน สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2539), นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2547), สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2562), เทศบาลเมืองสะเดา

(2565), ณัฏฐณิชา ทิพย์สังข์ (2566) ประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา, แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น, แนวคิดเกี่ยวอำนาจหน้าที่ของเทศบาล, คำแถลงนโยบายของนายกเทศมนตรีเมืองสะเดา ในแนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดา, และงานวิจัยของณัฏฐณิชา ทิพย์สังข์ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนและกระบวนการ ดังรายละเอียดขั้นตอนต่อไปนี้

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ประเภทของข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่รวบรวมเพื่อการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) มีรายละเอียดดังนี้

- ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยภาคสนามจากแบบสัมภาษณ์ ของผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และประชาชนภายในเขตปกครองเทศบาลเมืองสะเดา

- ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้แก่ ข้อมูลแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยการรวบรวมมาจากการศึกษาค้นคว้า หนังสือ เอกสาร งานวิจัย งานค้นคว้าอิสระ และระบบออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้

กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน คือ ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และประชาชนภายในเขตปกครองเทศบาลเมืองสะเดา ได้แก่ ประธานชุมชน แกนนำชุมชน ผู้นำศาสนา และประชาชนทั่วไปในเขตเทศบาลเมืองสะเดา ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่ได้ทำการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) นี้ใช้เครื่องมือการวิจัยแบบสัมภาษณ์ โดยแนวทางในการกำหนดกรอบคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ (Main Question) ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปัญหาของคำถามในการวิจัย สำหรับการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามที่ต้องการ ดำเนินการเก็บข้อมูล ด้านการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีภาพใต้บรรยากาศการสนทนาแลกเปลี่ยนแบบเป็นกันเอง ด้วยกรอบคำถามที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยจะใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- การสร้างแบบสัมภาษณ์

การสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้าง คือ ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ สร้างแบบสัมภาษณ์ตามประเด็นและรูปแบบคำถามที่กำหนด ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ นำผลจากตรวจสอบความเที่ยงตรงมาของเครื่องมือต่อมาปรับปรุงแก้ไขเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับจริง รวมทั้งพิจารณาปรับข้อคำถามมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการขออนุมัติหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษา นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลส่งให้ผู้สัมภาษณ์รับทราบ เพื่ออธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและประโยชน์ของการศึกษาตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในการศึกษา เวลาที่ต้องใช้ในการสัมภาษณ์โดยประมาณ เพื่อขอความร่วมมือ พร้อมทั้ง

แนบเอกสารข้อมูลสำหรับเตรียมตัวก่อนสัมภาษณ์และนัดวันที่จะทำการสัมภาษณ์ และผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลคำสัมภาษณ์จากผู้ถูกสัมภาษณ์มา เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของแต่ละบุคคล และจัดลำดับความสำคัญและคุณลักษณะของข้อมูล นำข้อมูลทุกประเภทของข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารและข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์ตามองค์ประกอบสำคัญ คือ ความมีระเบียบ การตีความ การจัดแบ่งหมวดหมู่โดยอิงหลักเกณฑ์จากแนวคิด ทฤษฎีเป็นสำคัญ นำเสนอในรูปแบบของการบรรยายเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากการศึกษาต่าง ๆ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นระบบ การเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน แสดงความสำคัญของข้อมูลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์และเขียนรายงานข้อมูลที่ได้จากการศึกษาต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. แนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา จากนโยบายทั้ง 3 ด้าน พบว่าคณะผู้บริหารของทางเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีการปฏิบัติงานตามนโยบายที่วางไว้ ในส่วนของ 1). นโยบายด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ เทศบาลเมืองสะเดาได้มีการพัฒนาในเรื่องของการให้ความรู้ การส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ การสร้างทักษะอาชีพ การสร้างเศรษฐกิจชุมชน เรื่องการปรับปรุงตลาดสดของเทศบาลเมืองสะเดา การส่งเสริมเศรษฐกิจอื่น ๆ รวมถึงการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ขณะที่ 2). นโยบายด้านคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ทางเทศบาลเมืองสะเดาได้มีการพัฒนาในเรื่องของระบบสาธารณสุข การดูแลผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ระบบการศึกษา ระบบการดูแลความปลอดภัย และการบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงสถานที่ในการออกกำลังกาย และในส่วนของ 3). นโยบายด้านการจัดการความสะอาดและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ทางเทศบาลเมืองสะเดาได้มีการพัฒนาในเรื่องของการปลูกต้นไม้ การจัดการเรื่องของขยะ การก่อสร้างโรงไฟฟ้าขยะ เพื่อการจัดการขยะอย่างยั่งยืน รวมถึงการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในสวนสาธารณะต่าง ๆ ของเทศบาลเมืองสะเดา ซึ่งนโยบายทั้ง 3 ด้านนี้ กลั่นกรองมาจากปัญหาและเป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลาโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เมืองสะเดาเป็นเมืองแห่งความสุขสำหรับการอยู่อาศัย เป็นสิ่งที่จะทำให้ประชาชนในเขตการปกครองของเทศบาลเมืองสะเดา มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีสภาพแวดล้อมที่สะอาดปลอดจากมลพิษ ซึ่งสอดคล้องและตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้มากที่สุด โดยพัฒนาเมืองสะเดาให้เจริญก้าวหน้าบรรลุตามนโยบายและเกิดผลบังเกิดในทางปฏิบัติ ยึดถือเอาประโยชน์สุขอย่างแท้จริงของประชาชนชาวสะเดาเป็นสำคัญ และเป็นไปตามภารกิจของเทศบาลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามคำกล่าวแถลงนโยบายของนายวัชชพล ปริสุทธิ์กุล นายกเทศมนตรีเมืองสะเดา ที่ได้แถลงต่อสภาเทศบาลเมืองสะเดา

2. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา พบว่า จากนโยบายทั้ง 3 ด้าน ทางเทศบาลเมืองสะเดาประสบปัญหาอุปสรรคในเรื่องเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเรื่องของ 1). งบประมาณ กล่าวคือ ทางเทศบาลเองมีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณที่ไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรที่ได้รับความเดือดร้อน จึงทำให้ไม่สามารถให้การช่วยเหลือทั้งหมดได้ในคราวเดียวกันในบางเรื่อง 2). เรื่องผลกระทบจากสถานการณ์โควิด19 ที่ส่งผลกระทบมาต่อนโยบายทั้ง 3 ด้าน มาเป็นทอด ๆ และรวมถึง 3). ปัญหาที่เกี่ยวกับขาดการให้ความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ ทำให้การพัฒนาในด้านต่าง ๆ เป็นไปได้อย่างไม่เต็มที่ไม่เต็มประสิทธิภาพ ในส่วนของแนวทางแนวทางใน

การแก้ไขปัญหาของทางเทศบาลเมืองสะเดาเอง ได้แก่ มีความต้องการให้ภาครัฐส่วนกลาง มีการกระจายอำนาจ การกระจายงบประมาณให้กับท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถที่จะพัฒนาด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และให้มีการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในพื้นที่ทราบถึงภารกิจของเทศบาล ให้มีการร่วมมือและพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ทั้งภาครัฐและประชาชน ให้ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ไปพร้อม ๆ กัน เพื่อที่จะเกิดประโยชน์สุขและเป็นไปตามความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้ นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา พบว่าคณะผู้บริหารของทางเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีการปฏิบัติงานตามนโยบายที่วางไว้ จากนโยบายทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ (1) นโยบายด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ (2) นโยบายด้านคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน และ (3) นโยบายด้านการจัดการความสะอาดและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยที่เทศบาลเมืองสะเดาได้มีการพัฒนาจากนโยบายทั้ง 3 ด้านดังกล่าวให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของพี่น้องประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยการพัฒนาดังกล่าวนั้น สอดคล้องกับวิไลพร ไชยโย (2559 : 15) ที่ได้ให้ความหมายของ “การพัฒนา” หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่ว ๆ ไป เช่น การพัฒนาชุมชน พัฒนาประเทศ คือ การทำสิ่งเหล่านั้นให้ดีขึ้น เจริญขึ้น สนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ให้ได้ดียิ่งขึ้น และการพัฒนาเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้แล้ว

ในขณะที่ทางเทศบาลเมืองสะเดาเอง ได้มีการพัฒนาในส่วนของเศรษฐกิจ, คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน, และการจัดการความสะอาดและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งในการพัฒนานโยบายทั้ง 3 ด้านนี้ เทศบาลเมืองสะเดานั้น ได้มีการกำหนดกระบวนการและแนวทางในการพัฒนาไว้อยู่แล้ว สอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนาที่ดิเรก ฤกษ์ หร่าย (2543 : 282) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาเป็นกระบวนการ (Process) ที่จะต้องมีองค์ประกอบของเครื่องชี้วัดที่สำคัญและต้องผสมผสานระหว่าง 1. มีการเปลี่ยนแปลง (Change) ในทางบวก ได้แก่ การปรับปรุงเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตเสมอ คือ การเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องดีขึ้น เจริญขึ้น งอกงามขึ้น และต้องเกี่ยวข้องกับ 4 แกนหลัก คือ คน โครงสร้าง เทคโนโลยีและระบบหรืองาน (รวมทั้งสิ่งแวดล้อมด้วย) 2. การเปลี่ยนแปลงนั้นต้องมีการควบคุม (Control) ทิศทางของการเปลี่ยนแปลงได้โดยการกำหนดเป็นแผนที่ชัดเจนและนำไปสู่การปฏิบัติที่ดำเนินตามเป้าหมายอย่างเด่นชัด โดยมีจุดเน้นของการพัฒนาโดยประชาชน เพื่อประชาชนและเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน 3. ผลของการพัฒนานั้นต้องเกิดความเสมอภาค (Equity) และการกระจายใหม่ (Redistribution) ในการกระจายความเป็นธรรมในเรื่องรายได้ และการกระจายความเป็นธรรมในเรื่องคุณภาพชีวิต (Quality of Life) แก่กลุ่มคนในสังคมอย่างยุติธรรมและจะต้องทำให้เกิดความเท่าเทียมกันอย่างแท้จริงในเรื่องโอกาส (การศึกษา การทำงาน ความก้าวหน้า ฯลฯ) จากทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาข้างต้นที่ได้กล่าวมานั้น ถือว่าตรงกับแนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ในด้านเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งการจัดการความสะอาดสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นเดียวกัน

เทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ถือเป็นหนึ่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในรูปแบบทั่วไป โดยมีหัวหน้าฝ่ายบริหารและสมาชิกมาจากการเลือกตั้ง ซึ่งมีอำนาจภายในกรอบที่รัฐบาลกำหนดไว้ ซึ่งในแนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ทางผู้บริหารเทศบาลได้กำหนดนโยบายทั้ง 3 ด้านขึ้นมานั้น โดยการกลั่นกรองมาจากปัญหาและเป็นไปตามความต้องการของพี่น้องประชาชนในพื้นที่ได้มากที่สุด เพื่อให้ประชาชนมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีสภาพแวดล้อมที่สะอาดปลอดจากมลพิษ ตามคำกล่าวแถลงนโยบายของนายกเทศมนตรีเมืองสะเดาที่ได้ให้ไว้

จากคำกล่าวข้างต้นที่ได้กล่าวมานั้น สอดคล้องกับอนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์ (2554 : 1-2) ที่ได้กล่าวว่าข้าราชการจะต้องคำนึงถึงประชาชนและต้องสำรวจตัวเองด้วยว่าในการปฏิบัติราชการในฐานะที่เป็นข้าราชการ ซึ่งมีภารกิจในการให้บริการประชาชน ได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือไม่ เพราะฉะนั้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการกับประชาชน จึงเป็นเรื่องที่เราจะต้องให้ความสำคัญอย่างมาก และต้องพยายามดำเนินการทุกวิถีทางที่จะให้การทำงานของราชการ การบริหารงานของส่วนราชการ เป็นการบริหารงานที่จะสามารถเพิ่มพูนประสิทธิภาพ เพิ่มพูนคุณภาพ และตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

2. ในขณะเดียวกันผลการศึกษายังชี้ให้เห็นอีกว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร สมาชิกเทศบาล และข้าราชการประจำของเทศบาลเมืองสะเดา จากแนวทางการพัฒนาจากนโยบายทั้ง 3 ด้านนั้น ยังพบปัญหา/อุปสรรค คือ เรื่องการกระจายอำนาจจากรัฐบาลส่วนกลาง การกระจายงบประมาณมาสู่ท้องถิ่นยังไม่เพียงพอต่อปัญหาที่เกิดขึ้นกับพี่น้องประชาชน ซึ่งเป็นปัญหาหลักในการพัฒนา ทำให้นโยบายต่าง ๆ การบริหารงานต่าง ๆ ที่ทางเทศบาลเมืองสะเดาเองได้ตั้งไว้ มีการพัฒนาได้อย่างไม่เต็มที่ โดยมีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณที่ไม่เพียงพอในบางครั้งบางเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการบริหารท้องถิ่นของ Holloway (1981 ; อ้างถึงใน สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2539 : 37) ที่ได้กล่าวว่าความสำเร็จของการบริหารท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับความจริงใจของรัฐบาลกลางในการกระจายอำนาจการบริหารตนเองให้แก่ท้องถิ่น โดยจะต้องกระจายทั้งอำนาจทางการเมืองและการคลัง โดยเฉพาะอำนาจทางการคลัง รัฐบาลกลางจะต้องส่งเสริมให้รัฐบาลท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดหารายได้ให้เหมาะสมกับภารกิจในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง จนกระทั่งสามารถพึ่งพาตนเองได้เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้แล้วแนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดา จากนโยบายทั้ง 3 ด้าน ยังพบปัญหา/อุปสรรค อีกอย่างหนึ่งถึงแนวทางการพัฒนาจากนโยบายทั้ง 3 ด้าน คือ ขาดการให้ความร่วมมือของพี่น้องประชาชนในพื้นที่ ในบางเรื่องบางครั้งเช่นเดียวกัน

จะเห็นได้ว่าทั้งผู้บริหาร สมาชิกเทศบาล รวมถึงข้าราชการประจำของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ได้ให้ความสำคัญมากในเรื่องของแนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา จากนโยบายทั้ง 3 ด้าน โดยผ่านการบริหารงานและปฏิบัติงานในการดูแลประชาชนภายใต้การปกครองของเทศบาลเมืองสะเดา ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตที่ดี และการจัดการความสะอาดและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ให้ได้มากที่สุด ซึ่งถือเป็นเครื่องมือและแนวทางพัฒนาคุณภาพในการปฏิบัติราชการด้านบริการท้องถิ่นของเทศบาลเมืองสะเดา ตามความคาดหวังของประชาชน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มศักยภาพ มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมในภายภาคหน้า ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ Wit (1967 ; อ้างถึงใน โกวิทย์ พวงงาม, 2555 : 22) ที่ได้กล่าวว่า รัฐบาลของท้องถิ่นนั้น ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) คณะผู้บริหารเทศบาลเมืองสะเดา รวมถึงข้าราชการประจำของเทศบาล ควรมีการจัดประชุมอบรม สัมมนาให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาของเทศบาลเป็นระยะ ๆ ตามเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาเทศบาลเมืองสะเดาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในพื้นที่

2) คณะผู้บริหารเทศบาลเมืองสะเดาจะต้องรับฟัง รับเรื่องร้องทุกข์ของประชาชนอย่างจริงใจ พร้อมที่จะแก้ปัญหาของประชาชนอย่างตรงไปตรงมา แก้ปัญหาอย่างถูกวิธีและครอบคลุม และจะต้องเข้าไปดูแลตรวจสอบทุก ๆ ความเดือดร้อนของประชาชนในทุก ๆ เขตพื้นที่ในเทศบาลอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้ประชาชนมีความพึงพอใจต่อแนวทางในการบริหารและพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดา

3) คณะผู้บริหารเทศบาลเมืองสะเดา ควรมีวิธีการที่จะเชิญชวนประชาชนภายในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติภารกิจในนโยบายด้านต่าง ๆ ของทางเทศบาลให้มากกว่าเดิมยิ่งขึ้น โดยอาจจะหาวิธีการใหม่ ๆ ในการที่จะเชิญชวนประชาชนผ่านทางโซเชียลมีเดีย มีการประชาสัมพันธ์ ลงพื้นที่ให้มากขึ้นกว่าเดิม มีการให้รางวัลหรือมอบเกียรติบัตร ให้กับผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่กับทางเทศบาล เพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับประชาชนในพื้นที่ ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม และทำให้ทางเทศบาลเองลดภารกิจในส่วนนั้น ๆ ไปอีกด้วย ทำให้มีเวลาในการพัฒนาในส่วนอื่น ๆ ให้ได้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

งานวิจัยชิ้นนี้ ศึกษาแนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยมุ่งเน้นไปที่นโยบายทั้ง 3 ด้าน ของเทศบาลเมืองสะเดาเป็นหลัก หากมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นที่ใกล้เคียงกันในอนาคต อาจปรับเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ดังนี้

1) ศึกษาแนวทางการพัฒนาของเทศบาลในพื้นที่อื่น ๆ

2) ศึกษาบทบาทของผู้บริหาร สมาชิก และข้าราชการประจำ ถึงแนวทางการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) ศึกษาเกี่ยวกับระบบการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นจากรัฐส่วนกลาง ว่ามีผลต่อแนวทางการพัฒนาอย่างไรบ้าง

บรรณานุกรม

เกื้อ วงศ์บุญสิน. (2540). *ประชากรกับการพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โกวิทย์ พวงงาม. (2555). *การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ณัฏฐณิชา ทิพย์สังข์. (2566). *ความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายด้านการพัฒนากับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์ จังหวัดสงขลา*. สารนิพนธ์ หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ณัฏฐวุฒิ ทรัพย์อุปถัมภ์. (2558*). เอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. สาขาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ดิเรก ฤกษ์หร่าย. (2543). *ทฤษฎีและแนวทางการพัฒนาสังคม*. เอกสารการสอนชุดวิชาคหกรรมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เทศบาลเมืองสะเดา.(2565). *คำแถลงนโยบาย นายวัชชพล ปริสุทธิ์กุล นายกเทศมนตรีเมืองสะเดา*. https://sadaocity.go.th/content/information/1 สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2565.

เทศบาลเมืองสะเดา.(2565). *ข้อมูลทั่วไป*. https://sadaocity.go.th/content/information/1 สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2565.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2547). *สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย หมวดที่ 4 องค์ประกอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลำดับที่ 2 เรื่องภารกิจหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

บูฆอรี ยีหมะ. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภิรมย์พร ไชยยนต์. (2557). *การกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น: ศึกษากรณีการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในระดับจังหวัด*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560).*รัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/draftconstitution2. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2565.

วัชรินทร์ อินทพรหมและคณะ. (2558). รูปแบบและโครงสร้างการปกครองท้องถิ่น เปรียบเทียบไทยกับเวียดนาม. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 10*(1), 188-205.

วิไลพร ไชยโย. (2559). *รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของผู้นำท้องถิ่นกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์. (2539). *นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). *พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 14 พ.ศ. 2562*. http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%B705/%B705-20-9999-update.pdf. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2565.

อนงค์นาฎ แก้วไพฑูรย์. (2554). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของฝ่ายทะเบียนที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, คณะรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วารสาร อัล-นูร

AL-NUR JOURNAL